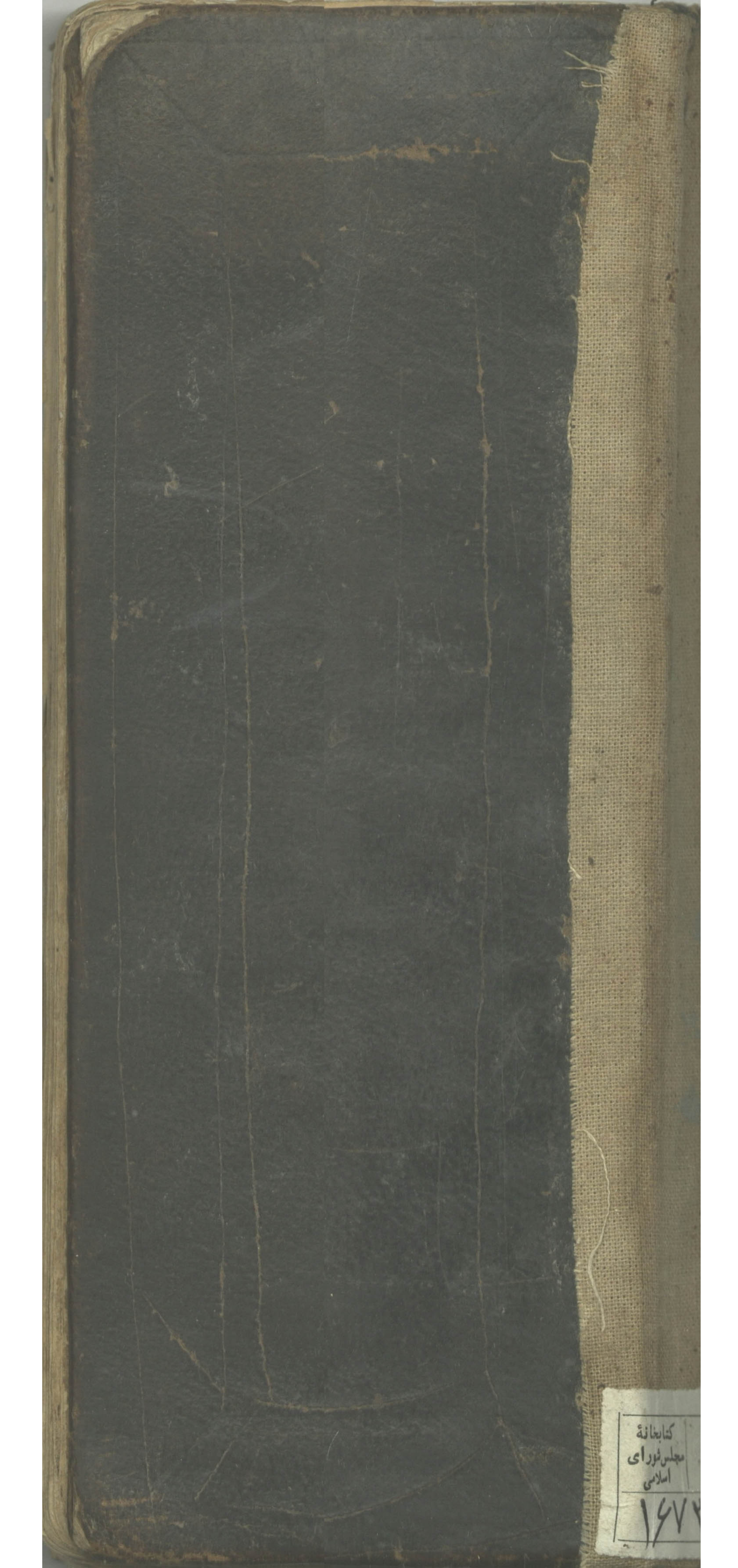

کتابخانهٔ
مجلس شورای
اسلامی
۱۶۷

۱۶۷۳۲
۲۰۷۸۹۷
کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی
کتاب
مؤلف
مترجم
شمارهٔ قفسه
۱۶۷۳۲

کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی
کتاب
مؤلف
مترجم
شمارهٔ قفسه ۱۶۷۳۲
جمهوری اسلامی ایران
شماره ثبت کتاب
۲۰۷۸۹۷

کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی
کتاب
مؤلف
مترجم
شمارهٔ قفسه ۱۶۷۳۲
جمهوری اسلامی ایران
شماره ثبت کتاب
۲۰۷۸۹۷

روى عن امير المؤمنين عليه السلام انه قال اخرجت من التوراة اثنى عشرة كلمة
ونقلتها الى عربية وانا انظر اليها كل يوم ثلث مرات اولها
يا ابن ادم لا تخافن ذا سلطان ما دام سلطاني باقيا وسلطاني باق ابدا
يا ابن ادم لا تخافن فوت الرزق ما دامت خزائني مملوة وخزائني مملوة ابدا
يا ابن ادم انا وحقي لك محبا فبحقي عليك كن لي محبا يا ابن ادم لا تانس
باحد غيري ما وجدتني ومتى اردتني وجدتني جارا قريبا يا ابن ادم
خلقت الاشياء كلها لاجلك وخلقتك لعبادتي فلا تهمل ما خلقت
لا خلقت لاجلي فيما خلقته لاجلك يا ابن ادم خلقتك من تراب
ولم اعى بخلقك ايعييني رغيفا اسوقه اليك يا بن ادم

اتغضب عليّ عن اجل نفسك ولا تغضب نفسك لاجلي
لنفسه وانا اريدك لنفسك وانت تفر مني لانه
يابن آدم لي عليك فريضتي ولك علي رزقك فان خا
فيما لي عليك لم اخالفك فيما علي لك يابن آدم لم ا
بعمل غد فلم تطالبني برزق غد يابن ادم ان رضيت
لك اراحت قلبك وبدنك وانت محمود وان لم ترض
عليك الدنيا تركض فيها ركض الوحش في البرية ثم لم تنال
قد قدرت لك وانت مذموم يابن آدم ان قمت بين يدي
كما يقوم العبد الذليل بين يدي الملك الجليل فكن كانك ت
فان لم تره فانه اراك في الكلب عشر خصال ينبغي ان يكو
شيخ الكاملين وهي من صفات الاخيار اولها الجوع وهو من
الصالحين الثاني لا مال له معروف وهو من علامة المتوكلين الث
من الليل الا قليل وهو من اداب المحبين الرابع لا يكون له
المنزهين الخامس لا يترك باب صاحبه وان ضرب
المريدين السادس يرضى من الارض بادنى الاماكن
المتواضعين السابع اذا انقلبت عن مكانه تولى وانصرف
الراضين الثامن اذا طرد ورمي له كسيرة اجاب ولا يح
الخاشعين التاسع اذا حضر الاكل جلس بعيدا وهي من علا
العاشر اذا ارحل عن مكانه لا يلتفت عليه وذلك من

يقول الله عز وجل تبارك وتعالى

يابني ادم كيف تعصوني وانتم تجزعون من حر
فان جهنم لها سبع طباق فيها نيران تاكل بعضها بعضا وفي كل
الف واد من النار وفي كل واد سبعون الف شعب من النار
سبعون الف مدينة من النار وفي كل مدينة سبعون الف قصر
كل قصر سبعون الف دار من النار وفي كل دار سبعون الف
وفي كل بيت سبعون الف مبر من النار وفي كل مبر سبعون ا
من النار وفي كل تابوت سبعون الف عقرب من النار
سبعون الف شجرة من الزقوم وتحت كل شجرة سبعون الف
من النار ومع كل وتد سبعون الف سلسلة من النا

وفي كل سلسلة سبعون الف ثعبان من النار طول كل ثعبان سبعون الف
ذراع وفي جوف كل ثعبان بحر من السم الاسود ولكل عقرب
سبعون الف ذنب من النار طول كل ذنب سبعون الف ذراع
وفي كل ذراع ذنب سبعون الف فقار وفي كل فقار سبعون الف
رطل من السم الاحمر بنفسي احلف والطور وكتاب مسطور في رق
منشور والبيت المعمور والسقف المرفوع والبحر المسجور ان عذاب
ربك لواقع ماله من دافع يابن ادم ما خلقت هذه النيران الا
لكل كافر وبخيل ونمام وعاق واكل الربا ومانع الزكوة والزاني وجامع
الحرام وناسي القرآن ومؤذي الجيران الا من تاب وامن وعمل صالحا
فارحموا انفسكم يا عبيدي فان الابدان ضعيفة والسفر بعيد
والحمل ثقيل والصراط رقيق والمنادي اسرافيل والنار تتلظى و
القاضي رب العالمين يقول الله عز وجل ايها الناس كيف
رغبتم في الدنيا ونعيمها فانها زائلة وفانية وحيوة منقطعة فان عندي للمطيعين
الجنان بابوابها الثمانية وفي كل جنة سبعون الف روضة من الزعفران وفي كل
روضة سبعون الف مدينة من اللؤلؤ والمرجان وفي كل مدينة سبعون
الف قصر من الياقوت وفي كل قصر سبعون الف دار من الزبرجد
وفي كل دار سبعون الف بيت من الذهب وفي كل بيت سبعون
الف دكان من الفضة وفي كل دكان سبعون الف مائدة وعلى كل
مائدة سبعون الف صحفة من الجواهر وفي كل صحفة سبعون الف
لون من الطعام وحول كل دكان سبعون الف سرير من الذهب
الاحمر وعلى كل سرير سبعون الف فراش من الحرير والديباج والاستبرق
وحول كل سرير سبعون الف نهر من الماء الحيوان واللبن والخمر
والعسل المصفى وفي وسط كل نهر سبعون الف لون من الثمار لذا لك
في كل بيت سبعون الف خيمة من الارجوان وعلى كل فراش حور من الحور العين
بين يديها سبعون الف وصيفة كانهن بيض مكنون وعلى راس كل قصر
من تلك القصور سبعون الف قبة من الكافور وفي كل قبة سبعون

الف ... ...
ما لا عين رأت ولا اذن سمعت ولا
خطر على قلب بشر وفاكهة مما يتخيرون ولحم طير مما
يشتهون وحور عين كامثال اللؤلؤ المكنون جزاء بما كانوا
يعملون الذين لا يعصون ولا يكذبون ولا يعتدون ولا [illegible]
والذين يعملون ولا يحزنون ولا يكذبون ولا يعيبون ولا يتغوطون ولا [illegible]
وما هم منها بمخرجين من طلب رضا ... ... وجوارى فليطلبها [illegible]
والكسب ... والقناعة ... القليل ... نفس ... ان الله ...
واعز عبد ... والزم ... من رسلى ... بالخير والسلام ...

ار ... خصلت ...
... ...

هذا کتاب سیر سلوک [illegible]
[illegible] کاظم [illegible]

وبه نستعین

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بی قیاس وثنای بی انتها مر خداوند کریمی را سزاست
که ذرات ممکنات را از فیض بی منتهای خود از مستوره عدم
بمعموره وجود آورده واز کرامت بی کرانه خود خلعت ومن
دخله کان آمنا بر ایشان پوشانیده ودرودی که بعد از
افاضهٔ این فیض بی انتها بآن عظمت وشان تمامی ذرات
وجود را با این حقارت ونیستی که در ذرات ممکن است
بعموم خطاب مَن کانَ یَرجوا لِقاءَ رَبِّه فَلیَعمَل عَمَلاً
صالحاً بقرب وصال خود صلای عام در داده جمیلی که با
عز وتمکین والهین را که از شوق لقا در صحرای حیرت
وبی خودی افتاده اند به بشارت تجلای جمال خود سرافراز
فرموده حبیبی که بآن جلالت وشوکت محبان مستمندان را
که مرغ را با آتش حریق فراق پر سوخته به بزم وصال دعوت
نموده وانیسی که بآن کبریا وحشمت وحشت زده کان
عندلیبان عالم امکان را به گلستان شوق لقاء خود در
خوانده مقصودیکه عارفان سالکان را با بیانات
واضحه وادله لامعه بعالم معانی وبیان ارشاد کرده طرق
کیفیت سلوک را در اخلاق واعمال اصولاً وفروعاً
بالسن السنه اراده خود صلی الله علیه وآله مفصل ومشروح
نموده رحمی لطف ووفا که حبیب خود را که با کلیل
واصطنعتك لنفسی وبخلعت لولاك لما
خلقت الافلاك سرافراز فرموده باخاصه از ذریه
طاهره او که ایشانرا در عالم رفعت وسمو حبیب خود
هم جلس

…ده ودر دریکران لیذهب عنکم الرجس اهل
…ویطهرکم تطهیرا غوطه ور ساخته وللبسنا
…ما یلبسون ملبوس گردانیده وارسال بر کافه
…بر حرف نموده تا ایشانرا از گم گشتگی تیه وصحرای
…بوادی السلام هدایت نمایند الهنا خداوندا کاسه
…علم گشته در جهان بوفی تو از مقوله خوبان عالمی جانشنا
…ت حسن وکمالی ونور صفا که از جمال تو بنیاد است
…پینا کجا صفحه گنجایش ثنا تو دارد وکی قلم از عهده
…بر آید قل لو کان البحر مدادا لکلمات ربی
…قبل ان تنفد کلمات ربی ولو جئنا
…مددا سبحانک لا احصی ثناء علیك
…اثنیت علی نفسك وصل علی حبیبك
…بلحمة التنفید ولا ینقطع علی النا
…علی اله الذین علیتهم بتعلیته وسموت
…رتبته واجعلنا ممن یجلس معهم فی
…انسك ویتلذذ بحلاوة ذکرك
…بید بنده مسکین حسین ابن علی التبریزی الخسرو
…حکمت بالغه ربانی وقدرت شامله یزدانی از
…بی بنده کان مؤمنین که ایمان بغیب آورده اند
…ین نموده که در این جزو از زمان که زمان ظلمت
…ی با در حجاب مستوری مستور نماید پس چونکه اکمال
…لاع حجت بر او واجب لهذا از این جهت برای اولیاء
…مبارکه اند السنه وآذانه قرار داده فرموده
…م اور ابو السطه آنها بعباد برسانند واز این
…ذان در کلام مجید حق بقره ۶۱ ظاهره تعبیر نموده

درمنهو است وجعلنا بينهم وبين القرى التي باركنا

فيها قرى ظاهرة وسيروا يعنى رجوع نمودن بطرف

ایشان درخصوص احکام دینیه واجب کردانیده وفرموده

وقدرنا فيها السير سيروا فيها ليالي واياما آمنين

پس این طایفه هادیه که قرای ظاهره باشند همیشه محل نظر

و آله هستند و از برای او لسان ناطق و از جانب او

قول صادق و گوش شنوا میباشند در هیچ زمانی از

اینها خالی نمیشود اگرچه یک نفر باشد والا فساد عالم لازم میاید

پس از این جهة لابد است در هر عصری که کسی باشد مؤید

لابد باشد از طرف امام علیه السلام که جامع جمیع فنون علوم

باشد بطوریکه در هر علمی صاحب فن لابد باشد و بسر و نقطه

آن علم برخورده باشد و در هر مسئله از جمیع علوم حق را فهمیده

و تواند که انتحال مبطلین و تحریف غالین از کفره و فجره

از ارباب مذاهب از اهل ملل و نحل از معاندین

دین مبین محمدی صلی الله علیه و آله از این شریعت

غرا نفی کند بکیفیتی که ائمه هدی علیهم السلام در زمان

حضور خود میکردند و از هیچ طرف رد نمودن باطلی را

عاجز نبوده اند و این مرتبه محقق نمیشود الا بتاییدات

خاصی و تسدیدات غیبی از طرف امام علیه السلام و در

احادیث اخبار ایشان تصریح باین مطلب مطلب

کرده فرموده اند ان لنا في كل عصر خلفا ينفون

عن ديننا تحريف الغالين وانتحال المبطلين

و چونکه در این جزء از زمان اخبار اهلبیت عصمت

نزدیک بانطماس و آثار ایشان قریب باندراس

گردیده بحیثیت کادت ان تنقطع من البين

دعغر

...ن العين لا يذكرها ذاكر ولا يخطر بها

...بنابراین ولی برحق و وصی مطلق صلوات الله و سلامه

...ته از اظهر رعایا حافظ این شریعت غرا و طریقه

...ت یکی از اطیبه ذریه خود و قطعه را از جگر گوشه

...صف بصفات مذکوره لابد باشد منتخب فرموده بر خود

...بر داده اند یعنی وحید عصر خود و فرید دهر خود

...عظام و مفخر فضلاء فخام و منبع بحار معارف و

...معدن کنوز حقایق در رسوم البذل المؤتمن

...الممتحن جناب آقا سید کاظم رشتی اطال

...وجعلنا من كل مكروه فداه که الحق گلی است

...از اهل عصمت در رسته و بوته ایست که عقد ثمر

...جویبار در رسته و سرو ایست که بهوای نسیم رحمانی

...خاندان پرورده و آب زلال ولایت از

...ضیاء از تلوث باد سموم عیون محفوظ گردیده

...ایشان دایه ولایت مکیده و چون آن والد

...مثل موالی و سادات خود همیشه همتش

...به ترویج دین مبین و تشیید قواعد سید المرسلین

...علیه و آله الطاهرین مصروف داشته رسالجات

...فنون نوشته خصوصا در علم توحید و بیان و معانی

...سیر و اخبار از تفسیر ظاهر و باطن باطن و باطن

...باطن باطن و تفسیر تاویل و باطن تاویل و تفسیر

...ظاهر و غیر از اینها و علم اصول فقه و علم فقه

...نجوم و علم ریاضی و غیر از اینها از انواع علوم

...و غیر معروفه و از آن جمله رساله در کیفیت

...و اخلاق و آداب نوشته بودند لکن...

عبارتش بالفاظ عربیه ونظم کلامش بقانون لغت
عرب بود واین معنی باعث عدم انتفاع عامه ناس بود
گردیده پس آن جناب بلنظر بکثرت مشاغل از ورود
مسائل از اطراف وقبائل از عرب وعجم واز شدت
حل عقد مشاکل واز بسیاری حل ارتحال وحائل
ضعف وسستی که در بنیه او حاصل بود با التماس
بعضی از اخیار از خلصای اصحاب که سالک طریق
حق وجویای کیفیت سلوک رب بودند این ذره
بیمقدار را امر فرمود که رساله مزبوره را بعبارات
واضحه قریب بفهم مبتدی بزبان فارسی ترجمه نماید
پس این حقیر امتثالا لامره الاشرف الاعلی واطاعة
لجنابه المعلی این امر را قبول نموده ترجمه نمود وهذا
کلامه وفقراته بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب
العالمین وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین
ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین بعد پس میگوید بنده
جنید واسیر فنا کاظم قاسم الحسینی الرشتی بدرستیکه
جماعتی از دوستان وخالص اصحاب الجنان کسانیکه
تمیز داده بودند آب را از سراب بتحقیق طلب
نمودند از فقیر حقیر اینکه بنویسم کلمات چند در کیفیت
سلوک بسوی خدای تعالی وکیفیت طلب قرب در رضای
او وآنچه سزاوار است که راه روی که طالب وراغب
بسوی قرب وجوار اوست داراو باشد در جمیع حا
لات واخلاق وجمیع حرکات وسکنات وغیر
از اینها از مجاری حالات وسبب طلب اینها
این امر را آن بود که معین نمودم ایشان را از برای

وصول

دنیارا

...دی مطلوب النساء ودر روشن شود چشمهای
...نظر بدیدن نور عظمت محبوب ایشان
...مولف میکردم این امر را برای خواطر
...برای پس از تواتر افواج هموم وتلاطم امواج
...نمیشد بر من در هر مبنی وهم از حیثی اینکه
...وابن ابیات را میخواندم بیت عللت
...وقلت الی المتی الکابد هما بوشد لبس
...کل شریف من علی حدوده حرام علیه
...غیر محلل فقالت نعم یا بن الحسین رمیتکم
...بنا دحین طلقنی علی تا اینکه رجوع کرد در التماس
...برادران پیش من ودوست ترین دوستان
...روشنائی دیده من بدون شک وباین اعزه
...بعده وایده الله وسدده پس جواب دادم
...اورا ومبادرت نمودم بما سئول ویرا با وجود
...ضعف وکلال وتبلبل بال امید دارم از خدای تعالی
...توفیق اورا وهدایت بسوی راست را واینکه
...بسبب این همگی طلبه حق را وخدای تعالی است
...ور است نکلان پس بدان بدرستیکه خدای تعالی یک
...ره است که وصف کرده شود اوست فردی که
...اوست وزنده که مرگ برای او نیست ونور یکه ظلمت
...نیست وبی نیازیکه احتیاج در او نیست وصاحب قدرتیکه
...در او نیست وکریمیکه بخل در او نیست وشاهدیکه چیزی
...او غائب نمیشود وعالمیکه هیچ چیز بر او جاهل نیست و
...آنکه هیچ چیز نزد او بزرگ نبود وصاحب تسلطی که
...هیچ چیز بر او مخفی نماند ویگانه که هیچ چیز بر او مخفی اعانت

احدی در رسیدن وجع نمیشود هیچ کس با تو در دعای
حسن و نظم نمیکند تر ا او را انداء حسن و سید الشهداء
صلواة الله وسلامه علیه و آله در دعای عرفه فرموده اند ایکون

لِغَيْرِكَ مِنَ الظُّهُورِ مَا لَيْسَ لَكَ حَتَّى يَكُونَ
هُوَ الْمُظْهِرُ لَكَ مَتَى غِبْتَ حَتَّى تَحْتَاجَ إِلَى
دَلِيلٍ يَدُلُّ عَلَيْكَ وَمَتَى بَعُدْتَ حَتَّى تَكُونَ
الْآثَارُ هِيَ الَّتِي تُوصِلُ إِلَيْكَ عَمِيَتْ عَيْنٌ
لَا تَرَاكَ وَلَا تَزَالُ عَلَيْهَا رَقِيبًا وَخَسِرَتْ
صَفْقَةُ عَبْدٍ لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّكَ نَصِيبًا

یعنی آیا میشود از برای غیر تو از ظهور آن چیزیکه
نیست برای تو تا اینکه او باشد آشکار نماینده تو
چه وقت غایب گردیده تا اینکه او باشد محتاج
بدلیلی که دلالت کند بر تو و کدام زمان دور شده
تا آنکه آثار باشند رساننده بسوی تو کور شود چشمیکه
ترا نمیبیند و حال آنکه ثابت هستی تو مشاهد کننده او
و زیان باد معامله و متاع بنده که نگردانیده برای
خود نصیبی از محبت تو و ایضا در دعای وارد شده
است لَا يُرَى فِيهِ نُورٌ إِلَّا نُورُكَ وَلَا يُسْمَعُ
صَوْتٌ إِلَّا صَوْتُكَ یعنی دیده نمیشود در عالم نوری
مگر نور تو و شنیده نمیشود صدای مگر صدای تو پس چون
کیفیت امر در واقع باین نهج است پس کجا میتوان
رفت بغیر از جناب خدا پس بگریز بسوی خدای تعالی
به خضوع و خشوع و ذلت و مسکنت و با فراغت قلب
و اجتماع حواس و انقطاع از خلق و اخلاص در
طاعت او و شعور بقرب او و جوار او و استشعار

قلب او

چون بودند خلق در عالم در نزول و ادبار
ت ایشان را برود ست آدبار پس منجمد شد
ایشان و خاموش شد طبایع ایشان و
برایشان حرارت نفسهای ایشان و حب
دلهای ایشان قرار یافت پس خاموش شد
ق بسوی خدای تعالی در مجمره دل ایشان
ردید بجهت غلبه برودت هوای و خواهشهای
ان پس لابد است از هیجان و تحریک
و از ازاله این غبار عظیم از دلهای ایشان
شود برای آنها توجه بسوی جبار و تا به نشیند
س و محبت با محبوب حقیقی در حالتیکه خالی
باشد و تا بنوشند شراب انس در حالتیکه
شد از کدورتها والان ملتفت و خبردار شو تا وصف
آن چیز را که بهیجان بیاورد این آتش را
تا تکلم کنی در تعریف و توصیف من بنظر محکم
ان بدرستیکه اول آنچه که واجب است بر طالب
آنست که متشعر باشد عظمت پروردگار را
در قلب خود و مثالی میزنم برای تو بگمان اراده
م تا قدرت بهم برسانی از فهمیدن نوع مسئله
نسبت ظاهر تو بظاهر این عالم مثل نسبت باطن
بباطن این عالم پس هر وقتی که یکی از این
دانستی آن دیگر را قیاس کن بر او بجهت
بیک نحو و چونکه ظاهر اقرب است بفهم مردم
بر او میکنم و میگویم که تو زمانیکه نسبت
بزرگی بدن خود را بکوهی بلندی میلیابی

خود را نسبت بآن کوه مثل ذرّه و از این جهة است
که هرگاه باشی تو در بالای کوه می بینی آنکسی را که در زیر کوه
است بسیار کوچک و بدانکه نسبت بزرگترین کوههای کره
این زمین مثل نسبت یکجزء است از هفت جزء از پهنای یک
جو نسبت بکره که قطر او یک ذراع باشد چنانکه برهان او در
علم هندسه بیان شده و زمین کوچکتر است از شمس بصد
مرتبه و بنا بر قولی هزار مرتبه پس چه نسبت خواهد بود کوچکی او
چون نسبت دهی او را بفلک الشمس زیرا که شمس مرکوز است
در جزئی از اجزاء فلک و او پارچه ازان است و نسبت
این پارچه بجمیع فلک از کوچکی قیاس نمیشود و هر کوکبی از کوکبهای
بزرگ که در فلک ثوابت که فلک هشتم باشد واقع است
بقدر صد برابر زمین است و کوچکترین ستارها مثل ستاره
سُها که غیر از چشم روشن چشم دیگر اورا ادراک نمیکند پانزده
برابر زمین است پس زمانیکه حال ستاره که بمنزله یک نقطه
است برای فلک باین نهج شد پس چه گونه میشود بزرگی جمیع
فلک و وسعت او و این فلک باین عظمت نسبت
بعرش مثل حلقه است که در بیابان بزرگ افتاده باشد
بلکه کوچکتر زیرا که عرش از برای او هفتاد هزار طبقه است
و هر طبقه غلظت و ضخامت او بمقدار ما بین عرش و تحت الثری است
و از برای عرش سیصد و شصت هزار رکن است و در هر رکنی
سیصد و شصت هزار ملک است و کوچکترین آنها که
مامور شوند به بلعیدن جمیع سموات و ارضین و آنچه در آنها
است و آنچه در میان آنها است هر آینه جمیع آنها در دهنش
مثل ریک کوچک میشود و در بیابان بزرگ و ایضاً در نزد
هر رکنی بقدر این مجموع یازده مرتبه بصفت مذکوره میباشند

دمیان

... قائمه از قوائم عرش بقدر سیر کردن مرغ خفیف
...ر سال و نسبت جمیع اینها بملائکه کروبیین
... کلمه است بسوی متکلم پس تامّل کن در این هنگام
...روبیین و وسعت ایشان و احاطه نور آیه
...ظهور ایشان و این ملائکها نسبت بملائکه عالین
... کلام است بر متکلّم و نسبت جمیع اینها بسوی
...مد صلی الله علیه و آله مثل نسبت یک جزء است از صد
... هزار هزار هزار هزار هزار جزء از سر یک جو
...ین عالم کبیر و نسبت همه این عالم و محمد و آل طاهرین
...ه علیهم بقدرت خدا ایشان مثل لفظ واحد است
...ظ و از این جهة است پیغمبر صلی الله علیه و آله فرموده
...عرابی ما شاء الله و شاء محمد ما شاء الله
...لی صلوة الله علیهما و آلهما مگو همچنین و بلکه بگو ما
...م شاء محمد صلعم فان مشیة محمد صلی الله علیه
... مشیة الله کمثل الذباب الی هذه الدنیا
...الله ثم شاء علی علیه السلام فان مشیة
... مشیة الله کمثل البعوضة فی هذه الدنیا
...عرابی جمع کرد با واو عطف میان مشیة خدا و
...بر و علی ابن ابیطالب علیهما السلام و گفت آنچه خدا
...ه کند و محمد صلی الله علیه و آله اراده کند و علی صلوة الله
...کند پیغمبر صلی الله علیه و آله نهی کرد او را و فرمود ثم
... یعنی جمع مکن میانه مشیت ما و مشیة خدا عز اسمه
...ثم که مفید تراخی است و دالّ بر عدم اجتماع معطوف
... علیه است در یک کلمه تعبیر نما و بگو ما شاء الله
... محمد صلی الله علیه و آله یعنی آنچه خدا اراده کند

وبعد از آن محمد اراده کند پس بدار که مشیت محمد در
مشیت خدا مثل نسبت عکس است باین عالم و بگو آنچه خدا
اراده کند و بعد از آن علی علیه السلام اراده کند پس
بدار که بتحقیق که تو مضمحل میشوی در پیش کوه که مضمحل
میشود است پیش زمین که مضمحل است پیش آفتاب که مضمحل
پیش فلک خود که مضمحل است پیش کرسی که مضمحل است پیش طبقه
از طبقات عرش که مضمحل است با جمیع طبقات خود
پیش ملائکه کروبیین که مضمحل اند همگی پیش ملائکه عالین که مضمحل اند
پیش محمد و آل او سلام الله علیهم و مضمحل اند پیش قدرت خدای تعالی
و پیش وسعت قیومیت و قهاریت او و پیش ذات اقدس
[illegible] چه ممتنع و محال است چه از اعلی و چه ادنی پس در این هنگام
چه کوچک است قدر تو و چه حقیر است مقام تو نسبت بسایر
مخلوقات خدای تعالی آنچنان مخلوقاتی که فانی و زائل اند در جنب
عظمت و قهاریت پس انصاف ده در نفس خود که آیا این عظمت
و بزرگی فراموش میشود و آیا برای تو قدری و منزلتی هست نزد این
عظمت است تا اینکه قصد مخالفت با این عظیم جبار و قهار
بکنی پس فکر کن ثانیاً در کوچکی نفس خود و خساست ذات خود
و قبایح اعمال و بدیهای کینونت خود با کوچکی قدر خود و تأمل
کن در اینکه ارذل اصناف ناس کناس است و ارذل طایفه
و اخس آنها کسی است که بالوجه بر پا پاک میکند از فضلات ارذل
و [illegible] نطو و سایر نجاسات و جمع میکند آنها را و بر میدارد از
و خارج میکند از خانه بجای که لائق آنها است میبرد و تو
میبینی نفس خود اگر دوست نمیدارد مجالست آنها را
و نه معاشرت ایشان را و تفکر کن الان در نفس
خود که بتحقیق که تو هر چند بسبب بزرگی بسیار و ...

از دنیا

...ی اینکه پادشاه و سلطان گردی پس
...ست برای تو از اینکه بول و غایط بکنی
...یا دست خود از خود دفع نمائی در هر روزی
...ه یا دو مرتبه یا زیاده یا کم پس در این هنگام
...م جنس آن شخص میگردی که میدیدی او را
...کناف خلق و ناخوش میداشتی مجالست
...ی بعد از این فکر کن در باطن جسد خود
...ین پوست خود آیا مییابی یک چیزی از باطن
...یب و طاهر باشد پس هر چیزی که از تو بیرون
...نجس العین است مثل بول و غایط و خون و منی
...نها از پارچه گوشتی که از انسان جدا میشود
...نها و یا کثیف چرکین و خبیث است که از آن
...م است از اینکه مباشرت آنها یا تناول آنها
...رکی که از جراحت میآید و مثل آب بینی و آب
...ر اینها از اشیاء رذیله و خبیثه و هرگاه تناول
...هرگاه تناول نمائی طعام طیب لذیذی را
...اشد پس تأمل نما بعد از آنکه بجای او را در دهان
...د بکجا منجر میشود و هرگاه او را از دهان
...ن بیاری حرام میشود بر تو بعد از آن تناول
...ن جهت که داخل خبیثات شد و خبائث حرام
...کل آنها و این نجاست که عارض شد میت الآ
...ت تو با وی یک دقیقه و هر زمانیکه مجاورت بطول
...نث و نجاست او زیاد گردد تا اینکه خون
...ی با متحمل ببول گردد پس انصاف ده الآن
...ه آیا دعوای این حال و این خبائث در تو خوب

این کتاب مال عبد...

میباشد که تکبر کنی و تفخر نمائی و طلب لذتها و شهوتها
و فخر بر مردم کنی بعد از ان تفکر نمائی تا انکه تو طاهر و نجیب
نمیشوی الا بطاعة خدا تعالی و خضوع و خشوع پیش وی
و از این جهة است که میبینی تو مسلمانها را بانکه مسلمان
شود بظاهر اقرار جسد خود پاک میشود و ظاهر جسد او بخلاف
کافر که او از جهة عدم اسلام و عدم خضوع برای ملک علام
باقی میماند در نجاست اصلیه خود و معصوم علیه السلام که اسلام
آورد بظاهر جسد خود و باطنش و باسترش و علانیه اش
پاک و پاکیزه گردید ظاهر او و باطن او و گوشت او
و خون او و موی او و بشره او و تو نیز بقدر خضوع و خشوع
برای معبود خود پاک میشوی و طاهر میگردی پس فکر کن در آن
هنگام که آیا طاهر ترا برای خود دوست میداری یا نجاست
را یعنی باقی بودن با او و در وقت موت ظاهر میشود
از برای تو و از برای امثال تو بوی بدی این نجاسات
از ظاهریه و باطنیه و ظاهر میشود در این دنیا این نجاسات
تو برای هر مؤمنی هر وقتی که ترا میبینید و چون تو مرتکب
گناهی میشوی تو میکنند آن مؤمن بوی بدی او را از تو
بحیثیتی که بدتر از بوی جیفه گندیده باشد و دوست نمیدارد
این مؤمن مجالست ترا مگر از روی اکراه و میگریزد
از تو بطریقی که تو از جیفه میگریزی و میبینند سیاهی گناه را
در روی تو چه جای آنکه نجاست ترا و میبینند اعوجاج
صورت ترا و تغییر یافتن او را بمعصیت و تکبر بر
بر خدای عزیز و جلیل بترک نمودن طاعت او و مخالفت
کردن وی و میبینند محو شدن نام ترا از علیین که کتاب
جای نیکوکاران است و ثبت شدن او در سجین
که کتاب

بیبرگ

کار انست و در دعا است رب لا
بی وَلَا تُبَدِّلْ جِسْمِي وَلَا تُشَوِّهْ خَلْقِي
یعنی ای پروردگار من تغییر مده اسم مرا
ن جسم مرا و مسوزان بدن مرا در آتش و این
یت مترتب است مگر آنکه تو بتمامه از روی
متوجه شوی بسوی خالق سموات و ارضین پس
در نفس خود آیا راضی میشوی از برای نفس خود
ی بر این هیئت قبیحه نعوذ بالله و نستجیر به
م حد و لا حول و لا قوة الا بالله پس بعد
کن تو خود را بمنزله یگانه برای دردها و محنتها
مرضها و وجعها که محل است از برای طبایع اربع
، و سوداء و خون و بلغم است و حال آنکه تو نمیدانی
ت یکی از اینها حرکت خواهد کرد که هلاک تو در او
د و از برای توحیدی خواهد بود است که قوام بنیت
و بعلت آنکه گرما او را میگدازد و سرما او را منجمد
ند و سموم او را پاره پاره میگردانند و آب او را
یند و آفتاب او را میسوزاند و باد او را از هم
لیند و درنده ها او را میدرند و مرغ او را بمنقار خود
میکنند و آهن او را میبرد و صدمه او را ریزه ریزه
اند و با اینها آن بدن خمیر گردیده شده با طینتی
ی و اقسام اسقام و اوجاع و امراض و تو در گرد
تی و ایشان مراقب تو میباشند و بعضی از آنها
و ترسان هستی و طمع در رهائی و خلاص بودن
ت آنها داری و تو همیشه مقارن آفت است
که آن گرسنگی و تشنگی و گرما و سرما و وجع و خوف

وموت باشند پس بعد از آن فکر بکن رابعًا در نعمتهای
که خدا تعالی بتو کرامت فرموده و آلاء متراد فه که با آنها بر تو منت
نهاده و تعداد آنها مستغنی از بیان است و کفایت میکند
در این قول خداوند کریم وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها
یعنی اگر بشمارید نعمتهای خدا را نمیتوانید بشمارید آنها را
و تفکر کن که بدرستیکه خدا تعالی آنچنان پروردگار است که
بیرون آورده ترا از دریای امکان بساحل اکوان
یعنی وجود و هستی و نشانیده است ترا در حجاب ذهب
و فرو گرفته است ترا بنور ربردن تعب و مشقت و دوا
داشته است ترا در عالم اظله در زیر حجاب اخضر و نجات
داد ترا از گرفتاری عالم طبیعت و ترقی داده است ترا
بتنزل یعنی نزول نازل گردانیده است بسوی عالم ملک
و شهود در حالتی که مشروح العلل و مبیّن الاسباب بوده
باشی تا واضح کند و آشکار انماید بر تو و حجت خود را تمام
نماید و نعمت خود را کامل نماید و فرماید و الآن تو بدرست
قدرت او ئی و محفوظ المراتب یعنی مراتب تو با جمیع اطوار
و شئونات پیش او محفوظ است و جمیع عوالم روزی
میدهد ترا از دره بیضا و حیوة میدهد ترا در حجاب
اصفر و خلق میکند ترا و آن چیز را که بسبب تو است یا
از برای تو است و مخصوص است از چیزهای که نفعش بر تو
عاید خواهد شد مثل طاعات یا آنچیزیکه ضررش بتو
مثل معصیتهای که از تو صادر شده است آن چیزیکه
پیش تو است یا تو است یا بسوی تو است یا در تو است
در تحت حجاب اخضر و حفظ میکند حرکات و سکنات
ترا و خطوات و لحظات ترا و کلمات ترا و آنچه ترا

کرده ای

قلب تو پوشانیده و آنچه را که بر فؤاد تو منقش
حفظ او بحیثیتی است که هرگاه واگذارد ترا
قلی از طرفة العین هر آینه معدوم و نابود میشوی
ند از تو اثری و معدوم میشود ذکر و خبر تو و معدوم
بر دا حسان او تو و نمی‌بینی الا خیر او را با وجود این
شوی که التفات بسوی غیر او نمائی و روست
که متوجه باشی بسوی غیر او پس چگونه طلب مینمائی
محتاج و کجا راغب میشود فقیر بسوی فقیر پس هرگاه
ی یعنی با وجود این که تو در حفظ او هستی التفات
نی در این صورت نفع نکرده است تجارت تو
رده است متاع تو و آیا قصد میکنید بسوی خدای
نی با وجود آنکه تو در آن حینی که غیر را قصد
ر فقیر و محتاجی بسوی حق تعالی پس بدکار نیست
ر تو پس بعد از آن فکر کن خامسًا النفس خود را که می
ا که میل میکند بسوی معصیت و بسوی مخالفت
ن یکنفری از افراد خلق و میپوشاند از مردم پس
ظر میکنی بسوی عظمت پروردگاری و بسوی قدرت
ط قیومیت او و حال آنکه او ناظر است بجمیع احوال
ت و سکنات و لحظات و کلمات تو که از
ت یا از تو تعدی کرده یا در تو است یا در پیش
پس چگونه پنهان میداری از خلق مردم و حال آنکه
پنهان نیست و ملاحظه میکنی عظمت خلق را
ت خالق را ملاحظه نمیکنی و معصیت او میکنی
ت که تو پیش او حاضر هستی و ترا میبیند و هر چه
می شنود پس بعد از آن به تحقیق بدان که پیغمبر

صلی الله علیه و آله و ائمه سلام الله علیهم ایشانند شاهد بر جمیع
خلق و ایشانند چشم بیننده خدا در بندگان خود و ایشان
ناظر اند و مطلعند بر تو در جمیع حرکات و سکنات تو پس
چگونه کوچک میشماری نظر ایشان و مطلع بودن ایشانرا
بر تو و حال آنکه ایشان از جمله کسانند هستند شناختن ایشانرا
و شنیدی بزرگی و جلالت ایشانرا و بعد از ائمه صلوات الله
علیهم ارکان و اوتاد و ابدال و نقبا و نجبا نیز همه ناظر اند
بسوی تو و مطلعند بر تو و مشاهده میکنند اعمال ترا پس بدرستیکه
حق تعالی میفرماید و قل اعملوا فسیری الله عملکم و رسوله
والمؤمنون یعنی بگو یا محمد صلعم برای خلق که عمل بکنید
پس زود میشود که ببینند عمل شما را خدا تعالی و پیغمبر خدا
و مؤمنان یعنی ائمه طاهرین سلام الله علیهم چنانکه احادیث
معتبره تفسیر فرموده اند پس بعد از ملائکه آسمانها و زمین و ملائکه
هوا و عناصر و ملائکه مدبرات و ملائکه معقبات و ملائکه
که موکلند بر اعضا و جوارح و مشاعر تو و کتبه اعمال تو و اقوال
اینها همه ناظر اند بسوی تو و مطلعند و شاهدند بر جمیع اعمال
تو پس بعد از این مکان تو و زمان تو و روز تو و ساعت تو
و صورت عمل تو در جمیع آنچه که در وجود است از آسمانها و
زمین ها و کوهها و هوا و آب و غیر اینها خواه عمل نیک
تو باشد و خواه بد و باقی میماند در لوح محفوظ و در کتاب
حفیظ تا روز قیامت پس تامل نما الان در نفس خود که اگر
معصیت خدا تعالی نمائی رسوا میشوی در جمیع عالم پیش
اکابر و نوشته میشود در هر لوحی که هذا شقی یعنی
این شخص شقی و گناه کار است پس نفرین میکنند ترا
همه چیز و هر گاه اطاعت نمائی مدح میشوی در همه مقامات
و در اطاعت

...دار طاعت و معصیت با قبال نمودن بسوی خدا است و ادبار
...است پس هر چیزی که اراده نمودی رضای خدا تعالی
...پس آن طاعت و در هر چیز یکه اراده نمودی رضای
...را و از برای خدا نکردی معصیت است و مرتبه هر یک
...عت و معصیت در شدت و ضعف مختلف میشود پس
...نما در نفس خود در میان اختیار طاعت و معصیت و اختیار
از برای او خیر را و صلاح و تقوی را و مواظبت بکن
...بطول اللیل و نهار خود زیرا که امیر المؤمنین علیه السلام فرموده
...ه بالتفکر قلبک و جاف عن اللیل جنبک و ا
...الله ربک یعنی آگاه کن بتفکر و تدبر قلب خود را
...کن در شب پهلوی از خوابگاه یعنی بیدار باش
...پرهیز از خدا که پروردگار تو است و نیز فرموده که
...اند آدمی را بسوی خیر و نیکو کاری بعمل نمودن
...ت رسالت مآب صلعم فرموده اند که التفکر حیات
...البصیر کما یمشی المستنیر فی الظلمات بالنور
...فکر زنده کند قلب شخص بینا است هم چنانکه راه پیدا
...کننده نور در ظلمتها با نور و حضرت امام بحق ناطق جعفر
...الصادق علیهما السلام فرموده که الفکر مرآت الحسنات
...ارة السیئات و ضیاء القلوب و فسحة للخلق
...اع عن العواقب و استزادة فی العلم و هی
...لة لا یعبد الله بمثلها یعنی فکر آئینه حسنات
...دلها است و وسعت خلق است و اطلاع بر عواقب
...است و زیادتی علم است و فکر خصلتی است که عبادت
...نده خدا تعالی را بمثل آن و حضرت رسالت
...صلعم فرموده که التفکر ساعة خیر من عبادة سنة

ولا نیال منزلة التفکر الا من خصه الله بنور التوحید والمعرفة یعنی فکر یک ساعتی بهتر است از عبادت یکساله ونمیرسد رتبهٔ تفکر را مگر آن کسی که مخصوص ساخت گردانیده باشد او را خدا تعالی بنور توحید و معرفت ونیز آن سرور فرموده افضل العبادة ادمان التفکر فی الله وفی قدرته یعنی بهترین عبادت دوام فکر است در صنع وقدرت خدا تعالی پس چون تفکر نمای ای راه رو وطالب حق در این امور در نفس خود و در قلب و احوال دنیا واضمحلال و عدم استقرار عزت و ذلت و فقر و غنا و صحت ومرض او در عدم وفاء برادران و دوستان وی و عدم انتفاع از اولاد و عشیره و غیر اینها و چون تو در این تدبر وتفکر مداومت نمای پس لابد عظمت و عزت پروردگار عالم بر تو متجلی میشود و حاصل میشود از برای تو کمال بی رغبتی در دنیا و زهد میکرد و میل تو بسوی عقبی و متوجه میشود ذهن تو بسوی عالم اعلی پس در این صورت وارد میشود افاضات الهیه بر تو و محل میشود قلب تو از برای انوار قدسیه و علوم حقیقیه بشرط اینکه ملاحظه نمای راست روی و استقامت را در جمیع احوال واقوال و حرکات و سکنات و جمیع اطوار معاشرت عفف را و اینست استقامتیکه امر بآن وارد شده در کلام مجید سبحانه فاستقم کما امرت یعنی یا محمد صلی الله علیه و آله راست رو باش بآن طریقی که مامور شده و حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله فرموده اند که مرا پیر گردانید این آیه و سر این از جهه آنست خلاف نیست زیرا که بامر اینست که پیر گردانید مرا از جهه صعوبت امتثال به طبق مقتضای مضمون وی آنچنان صعوبتیکه بجهت ضعف بنیت و بدن و سایر قوا امتناع

متناع ظاهریه و باطنیه میکرد و از خوف و خشیت الهی که در حال پیری ضعیف و سست میشوند و با اینکه [illegible] اینست امتثال باین معنی باعث کمال مطلق میشود [illegible] بمقتضای ایام پیریست و بیان کیفیت این [illegible] مقامات اما در اکل و شرب آنست که نخوری بقدر [illegible] ضرور مگر چیزهای طیب و طاهر و پاکیزه و اجتناب [illegible] از شبهات بجهت قدرت حضور صفا در اول از قبیل [illegible] یافتن نفس در اطمینان پس بدرستیکه شبهات [illegible] قساوة قلب و مورث بلادت و حمق میشود [illegible] رات ظلمت میکند در اقطار بدن در ظاهر و در [illegible] و با اینکه بخوریکه نهجی که کل بر ستان مرتضوی حضرت [illegible] حسن عسکری علیه السلام فرموده که حاصل مضمون آن [illegible] یعنی که هرگاه حلال باشد برای تو باعث طول حساب [illegible] در روز قیامت و اگر حرام باشد ضرر برساند بتو [illegible] اخذ بکنیم از وی بقدر رسند رمق و آنقدر که [illegible] نفس تو نماهی زیاده برای و لکن این اکل رتبه [illegible] ن در درجه صدیقین است که خوردن آنها از بر [illegible] لذت نیست بلکه از برای حفظ و بقای بدن [illegible] ن دنیا تا اینکه مرکب باشد برای روح تا اینکه روح تو [illegible] از برای روز قیامت بردار د اما از اینجهت دخانی [illegible] آنها مالکت رتبه مقربین است پس ایشان فیکوزند [illegible] قوت و نشاط از جهة عمل بخاطر آنچه که امید دارند [illegible] های پروردگار خود و میترسند از عذاب او و اما [illegible] از سایر عوام پس میشود آنها برای لذت تا نشکنند [illegible] نفس انسانی از مبذولاتیکه حاصل شود لذت از آنها

بغیر از حلال و اما متفکهین و ماکلین و آنها کسانی
هستند که نمیخورند مگر برای لذت جسد اند و نشاط نفسانی
و در خصوص این جماعت است که حضرت رسالت پناه
صلعم فرمود که هر چه همتش آن چیزی باشد که داخل شکم او می شود
پس قدر و مرتبه او همان است که از شکم او خارج میشود و در
حقیقت ابرار از این مرتبه خارج نمیشوند و خلاصی نمییابند مگر
مقربین و صدیقین و اما بیان مقدار اکل و شرب اینست
که شکم را پر نکنی از اینها و علامت این آنست که آن قدر بخوری
که بعد از خوردن باز میل باو داشته باشی و رغبت از طعام
تمام نشده باشد و باز احتیاج فی الجمله بسوی او داشته باشی
و همچنین است امر در شرب پس میاشام آنقدر که میلت
منقطع شود و رغبت بنهایت رسد پس چون آنقدر خوردی
و آشامیدی که رغبت تمام شد تا مقدار یک ساعت شهوت
و خواهش تو باقی میماند و بعد از آن مرتفع میشود و با وجود
این مقدار قوت روح میشود و تصفیه باطن می کند و قوت
جسد میدهد و طبیعت را نضج میدهد و حرارت غریزیه
را قوی مینماید چنانکه اطبا ذکر کرده اند و این واضح است انشاءالله
و نیز همچنین میاشام تا اینکه تشنه گردی پس چون آشامیدی
آنقدر میاشام که سیر شوی بجهت اینکه که شرب و اجنبیت
که بقدر دو ثلث اکل باشد و عطش در شخص صحیح المزاج
علامت اینست که هنوز طعام بقدر دو ثلث نرسیده و علامت
سد عطش اینست که بقدر مزبور رسیده و زیاده بر دو ثلث
فضول است که باعث کدورت میشود و این زیاده مناسب
است با شیاطین و بجهت که ساکن آب می خورند و تعلق باو
میگیرند و این زیاده باعث بلادت و حماقت در نفس
میکرد

...های بارده و رطوبه را به هیجان میاورد و پس متولد
...و از این صداع و لقوه و فالج و باعث خلل میگردد
...و غیر اینها و علامت اکل از برای تفکه و تلذذ
...ست که هرگاه طعام لذیذی که موافق طبع او باشد
...شیرین بکام نرسد متالم و مکدر باشد یا نفس او متاثر
...با زحمت و مشقت دهد نفس خود را در طلب آن و غیر
...از انواع غذا و اما مؤمن عارف پس در صدد آن نیست
...و بلکه مساوی باشد نزد او لذیذ و غیر لذیذ پس هرگاه
...م لذیذی برای او بکام رسد میخورد و اگر نه متالم
...نمیگردد و غیر آن بخورد و بطیب خاطر و وسعت قلب
...هم چنانکه لذیذ را میخورد و هرگاه این تساوی برای
...ی دشوار باشد پس تامل میکنند در آنچه مترتب میشود بر
...زیرا که فایده در هر دو یک نوع است بلکه ضرر لذیذ
...است و بوی بد او بیشتر است پس در این هنگام
...شخص عارف خوشحال و نفس وسیع و چشم روشن میباشد
...اینکه رجحان در غیر جانب لذیذ میشود و مقصود ما
...سخن اینست که مؤمن عارف باید طعام لذیذ را
...و بالکلیه ترک وی نماید بلکه مراد اینست که
...ش علی السویه باشد بلی اینقدر راست که مبالغه
...ند در تقلیل اکل و لکن نه بحیثیتی که نفس او مشغول
...طعام لذیذ باشد و از توجه بسوی طعام باز ماند
...بخورد و میآشامد بمرتبه که شکم را فراموش میکند
...ت حد جامع و اما لباس پس اکتفا میکند باآنچه
...رت باو بکند و زیاده بر این وجود و عدمش پیش
...ا و لیت علی السویه باشد و نه اینست که ترک لباس نیکو

نیکو نمیناید، بالکلیه بلی اگر از پوشیدن لباس نیکو عجبی برای
نفس او حاصل شود در این صورت واجب است ترک آن
و نه اینست که لباس بد بپوشد بحیثیتی که نفس وی نفرت
گیرد از اقبال باز ماند و دیگر میل بسوی طاعت نکند ابدًا
و اگر لباس نیکو و غیر نیکو برای او از حلال میسر نشود
واجب است ترک آن اگر اراده رضای خدا و ثواب
آخرت داشته باشد و مستحبست اگر محض اراده رضای
خدا داشته باشد و مطلوبش محض او چنانکه در دعا وارد شده
لا غیرك مرادی و لك لا سواك سهری و سهادی
و لقاؤك قرة عینی و وصلك منی نفسی یعنی تو
مراد منی و غیر از تو مرادم نیست و از برای توست
نه بغیر تو بیداری من و ملاقات توست روشنائی
چشم من و وصل توست خواهش و آرزوی من و مرد عارف
فکر میکند در حین پوشیدن لباس که این لباس ستر میکند
عورت جسمانی مرا و این لباس ظاهری دلیل باطنیست
که عورتهای معنویه را ستر میکند پس لابد است از
تحصیل این لباس که ساتر عورت معنویه است که اگر
ستر آنها نکند رسوای و مفتضح میشود بکشف آنها بعلت
اینکه آنها قباحتش از عورت ظاهری بیشتر است و این
لباسی که عورت باطنیه را میپوشاند لباس تقوی است
و این بهترین لباسهاست و عورت عبارت از آن معا
صیست که هر کس از آنها منفک نمیشود در هر مقام
بحسب رتبه آن مقام و اما خواب پس مخواب تا آنکه
خواب بر تو غلبه نکند و نوم را کم بکن هر قدری که میتوانی
پس بتحقیق که بسیاری خواب مرد را فقیر میگذارد

در روز قیامت

...ر روز قیامت و هم غفور را مگردان در خوابیدن و برای
...فتی قرار داد مکن بلکه هر وقتی که بیدار شدی برخیز
...ضو بساز و سجده از برای خدا تعالی بکن پیش از آنکه از خوابگاه
...برخواسته باشی و بگو الحمد لله الذی احیانی بعد ما
...نی والیه البعث والنشور یعنی هر حمد و ثنا مر خدا
...ئه آن چنان خدای که زنده گردانیده مرا بعد از آنکه
...ن روح مرا قبض کرده بود و بسوی اوست بر انگیختن از قبر
...شر شدن پس چون نشسته باشد فکر کن در آفاق آسمان
...ن آیات و عجایب را که در آنهاست و فکر کن و در ستاره ها
...وع و غروب آنها و در افلاک و حرکت آنها و در سرعت
...حرکت آنها و فکر کن که این وقت وقتی است که
...مرگ مبعوث شده در حالتی که لیل مظلم و تاریک است
...ها در خوابند و صداها پنهان شد پس در این حالت فرصت
...ست شمرده با پروردگار خود مناجات بنما و با محبوب حقیقی
...بکن و از حزن و بلاهای خویش وی شکایت نما و بطلب
...آنکه برساند ترا به محبت و رضای او پس هرگاه خواب
...به نماید نوبت دیگر بخواب بقدر ضرورت و حاجت
...ز برخیز و طهارت بگیر و باز بعمل آر آنچه را که گفتیم
...ر و تفکر و نمازهای شب را نیز بعمل بیار و گریه
...ی بکن و تأمل نما که این وقت همان وقت است
...ت کرده اند شما را بعد از مرگ در عالم برزخ پس
...ی صورت توشه بردار و مستعد بکن خود را برای این
...ن بدرستیکه دنیا را خدای تعالی خلق کرده است بلاغ از برای
...ت یعنی که مردم را با حضرت برساند زیرا که او
...یت از منازل آخرت و راهیست از راههای

که آدمی باینجا نرسیده و از اینجا عبور نکرده بسر منزل آخرت
نتواند رسید پس همیشه علی الصباح مشغول این شغل میشوی
و بر تو باد کم خوابی در شب بدرستیکه مؤمن آن کسی است
که روز او شب باشد و شب او روز او باشد یعنی کم خوابد
در شب مثل روز و از مسکن خود بیرون نرود در روز
و معاشرت با مردم نکند مثل شب روز چه بالتحقیق که
خدای تعالی میفرماید که ان ناشئة اللیل هی اشد وطا
و اقوم قیلا یعنی آن نفسی که برمیخیزد از خوابگاه در شب
از برای عبادت شدید و محکم تر است از حیثیت کلفت
و مشقت در راه خدا یا از جهة ثبات قدم در عبادت
و بنده که خدا و اقوم و شدید تر است از حیثیت مقال
و سخن زیرا که حضور قلب درین وقت بیشتر میشود پس
چون بیدار ماندی شب را کمی خوابی کشیدی پس
بخواب در روز در وقت قیلوله پس بتحقیق که خواب در
روز پنج قسم است اهم چنانکه از حضرت رسالت پناه
صلعم مرویست اول خواب عیلوله بعین مهمله و آن حالتیست
که مابین طلوعین باشد و این خواب لعنت است و این خواب
باعث علت و مرض میشود و در بدن بعلت زیادتی برودت
که از شب باقی مانده تا به صبح و برودت هوا و زمین
و برودت خواب زیرا اینها که باهم جمع میشوند غالب
میآیند بر جانب حرارت و در اینوقت شخص مریض میشود
و نیز اینکه مابین طلوعین محل افاضات الهیه است و بر حسب
خبر الست و این ساعت کاینات است و در این ساعت
ارزاق قسمت کرده میشود و اجلها مقدر میشود و هم
چنین سایر احوال و صفات کلا در این حال مقدر میشود

پس اینکه

...حالیکه شخص در اینوقت بخوابد از حظ و نصیب محروم
...بد بعلت اینکه شخص نائم مقابل نشیب با فواره
...که منشاء حرارت و رطوبت است بلکه این مقابل
... با فواره برودت و یبوست که مرکب از اینها
...باید دوم خواب فیلوله است بفاء معجمه موحده
...تور و سستی و ضعف و این خواب بعد از طلوع
...ب است که اول و علت حدوث ضعف و سستی
...خواب است آنست که هر چند حرارت آفتاب
...ت برودت شب را مینماید مگر اینکه با برودت
...ست به جهة عدم قوت و شدة حرارت با زیادتی
...نه که از خواب حاصل میشود پس نضج تام حاصل
...د پس فتور و ضعف که ناشی از عدم نضج بنیه
...یاد ماده بلغمیه میشود حاصل میگردد و سیم خواب
...است با قاف و آن حالتیست یعنی از زوال
...ب از دایره نصف النهار به یک ساعت
...فت مرغوب و مطلوبست بعلت اینکه حرارت
...ب درین ساعت زیاده میشود پس اگر بیدار
...حرارتی که از بیداری حاصل میشود با او منضم
...باعث فتور و سستی میشود و ضعیف میگردد
...ب نماید برودت خواب با زیادتی حرارت
...نماید و قوت اعتدالیه که باعث صحت مزاج
حاصل میگردد و قیلوله یعنی زیاده عقل است
...از پیغمبر صلعم وارد است و این خواب معین
...برای قیام لیل از جهة نماز شب پس متهجد
...ت که وقت را بخوابد تا بدن او مستریح و آسوده

باشد و غلبتش ساکن شود و ریح او یعنی هوا، بنیه و مزاج
او طیب و پاکیزه شود و حرارات غریزیه او بهیجان
بیاید و بیان این امور باعث طول میگردد و ما الآن بصدد
بیان اینها نیستیم چهارم خواب حیلوله است و آن
خوابیست بعد از زوال یا در حین زوال پس این
خوابیست حایل میشود میان آن شخص و میان
نماز و ظلمت و تأخیر انداختن نماز معارضه میکند
با نفع که از خواب حاصل میشود در اینوقت پس این
خواب مرجوح میشود پنجم خواب غیلوله است با غین معجمه
بمعنی هلاک و این خوابیست در آخر روز و این خواب
باعث مرضها و ناخوشیهای مهلکه میگردد در ظاهر
و در باطن و این وقت پراکنده نمودن شیطان است
جنود خود را که اغوا مردم نمایند و ایشان را از طاعت
الهی باز دارند و تفصیل دادن در این احوال خلاف
مقتضی این جزو است که مابصدد بیان او هستیم و خواب
را بعد از غذا فی الفور بدون مهلت بلکه تأمل کن یک
ساعتی تا آنکه غذا در معده استقراری بهم رساند و باید
شخص در اول شب بخوابد اگر ناچار باشد برای خواب تا
آنکه بعد از نصف شب برخیزد پس چون داخل خواب
گاه خود گردد به ذکر نماید مقدمات مرگ را پس چون
خوابید اول بر پشت بخوابد پس متذکر شود وقت احتضار
را و آنکه ملک الموت او را مهلت نمیدهد هر چند که یک
ساعت یا یک دقیقه باشد پس بعد از آن بطرف
راست خود میخوابد پس بیاد آورد حالتی را که او بر بالای
تخته ایست که او را برای غسل بر بالای آن گذاشته

اند و بر میلادهند

...ر دانند او را بجانب راست برای نشستن
...ر است و بعد بر میگردد بطرف چپ خود
...د این حالت را در حین غسل پس بر میگردد
...ر است در حالتی که سر او بجانب مغرب
...و پاهای او بسوی مشرق و روی بطرف قبله
...ه که او را در قبر میسپارند و متذکر میشود که
...لات را و مراجعت مینماید با اعتقادات حقه
...نها دینی را میگوید و پناه بخدا از شر شیطان
...س بعد از آن دست راست خود را زیر سر
...طرف روی راست خود میگذارد و میگوید
...ی اشهد انک افترضت علی
...ن امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب و
...والحسین و علی ابن الحسین و محمد
...ی و جعفر ابن محمد و موسی ابن جعفر
...ن موسی و محمد ابن علی و علی ابن محمد
...ن ابن علی و الحجة ابن الحسن صلوات الله
...اجمعین و بخواند دعاهای که از این بزرگوار
...شده است در وقت خواب و باید در وقت
...با وضو یا با غسل باشد یا اقلا با تیمم و ذکر بگوید
...تا آنکه خوابش ببرد پس در اینوقت نفس او تسبیح
...بشرط که شکمش پر نباشد از طعام و شراب
...د در اینوقت خوابهای نیکو الهام میشود چنانکه
...یک جزء است از هفتاد جزء از نبوت و
...م دقتو پس در وقت تفکر و عبرت بنشیند
...نشستن پیغمبر صلعم و آن شکل نشستن بحضرت

که میخواهد بر خیزد ابی صورت اسم محمد است صلی الله علیه وآله
که نوشته شده باشد واین جلسه جلسهٔ خدام است
زیرا که این جلسه نزدیکترین جلسه‌ها است بالنشستن
واین نشستن حواس را جمع میکند وعقل را وافر
ورا دمیکرداند ومیل میدهد وفهم را بسوی مدارک بلند
عالیه ودر وقت دعا ومناجات مینشینند مثل نشستن
بنده گان واین صورت نشستن برای تشهد در نماز در
حالتی که متورک است این نشستن بر هیئت لا اله الا الله
است در صورتی که مکتوب میکرد ودیگر نشستن
کسلها است که از برای استراحت مینشینند وپای‌ها
بر بالای پای دیگر گذاشتن نشستن متکبر است
پس واجب است اجتناب از جمیع اقسام نشستن
غیر از دو صورت اول که آنها محموده وممدوحه میباشند
پس هرگاه بطریق نشستن اول نشستی بخاطر بیار
که من بنده هستم مترصد ومترقب خدمت مولای خود
در آنکه مرا امر نماید وانتظار امر او را میکشم پس
مشغول میشود بمولای خود بعظمت وبزرگی وعزت
وجلال او تا اینکه امر او بیاید در وقت امتثال وفرمان
برداری وطاعت او برسد ودر نشستن دوم مثل
نشیند در حالتی که پشت او راست باشد ومیل بکجی مثل
کمان نباشد پس بیاد میآرد که من بنده بنده هستم
ذلیل وخاضع وخاشع وفقیر ومحتاج وباطل ومضمحل
عظمت وجبروت الهی ومیخواهم من او را ونه جز
او کسی را میخواهم ونیز بیاد میآرد در این جلسه نشستن
او را در محشر پیش روی ملک جبار از برای حساب وجواب

کتاب اعمال

سرکت

وصورت معنی قول خدا تعالی که میفرماید وترى
کل امة تدعى الى كتابها تا آخر آیه
یا محمد صلعم در روز قیامت هر امتی را نشسته
است هم چنانکه در تشهد خواندن مستحب
طریق مینشیند وخوانده میشود هر امت بسوی کتاب
به بخاطر آورد که مجلس وموقف از قبیل همو
است شهادتین را میخواند واعتقادات حقه را
مستعد ومهیا میشود از برای جواب در روز قیامت حساب
جمیع نشستنهای خود را در این دو قسم مگر
یکند مناسبت را در جمیع مقامات واما
قیام پس میاستد یعنی راست میایستد که جمیع
قرار بگیرد در جای که خدا تعالی خلق کرده است
ومیل نمیدهد آنها را از استقامت وراستی
معکوس نمیکند پشت خود را مثل کمان
این طریق کج کردن بنیه را رکوع خراب میکند
است بخاطر بیاورد که این بنده وعبد حضرت
خدمت روی او ناظر است بسوی او واعتماد
بعد از آن شکر خدا را میکند که این منکس الرأس
انات نکرده واین هرچه صورت وهیئت از
نفاق وشرک گفته است پس چون ظاهر خود را
یافت که عبارت از صورة انسانیه باشد
باید که باطن خود را نیز بصورة انسانیه نگاه
چون نکند که ظاهرش انسان وباطنش حیوان
اینکه باطن در صورت انسانیه است
نکند تا اینکه روی باطن او متوجه بطرف اعلا

باشد و بخاطر بیاورد فقر و فاقه خود را و عجز و ضعف
خود را اما آنکه پایهای باطنی او بطرف زمین باشد
پس هرگاه مشغول بذکر خدا نباشد پس روی او متوجه
بطرف اسفل باشد چنانکه روی ظاهری حیوانات
همچنین است و دستهای در زمین مثل حیوانات پس اکل
میکند و ابتدا مینماید از اسفل پس در این صورت باطنش
بهیمه میشود از جمله بهایم پناه میبریم بخدا تعالی از این و
موجه میشود بآن چیزیکه او در دست از حیوانات بمقتضای
اختیار خود و موجود نمیشود در صورة انسانیه زیرا که مقتضای
او اینست که قایم نمیشود الا برای امری که در او محبت خدا
باشد چنانکه از پیش روی دین مبین حضرت امیر المؤمنین
علیه السلام وارد شده است که فرموده وَلَا يَقُومُ إِلَّا
لِأَمْرٍ فِيهِ مَحَبَّةُ اللهِ سبحانه اما کیفیت راه رفتن
پس براه میرود بطریقیکه وسط باشد و راست و اعتدال
داشته باشد باین معنی که راه را برفتن عوج و کج نمیکند
بلکه راه را بخط راست طی مینماید و میل نمیدهد بعضی اعضای
خود را بغیر آنطرف که راه میرود در او در حالتیکه بعضی
اعضای دیگر متوجه اند بطرفیکه در او براه میرود و راه رود
با سکینه و وقار چه اینها از علامت ایمانست پس التفات نمیکند
در طرف راست و چپ بلکه التفات او بمیان پایهای
خود بیاشد و راه میرود در حالتیکه مقهور باشد پیش عظمت
خدا و کبریای او در حالتیکه مضمحل و ذلیل باشد پیش قیاس
و بهای او و راه نمیرود الا بطرف که رضای خدا و محبت
او در او باشد و راه نمیرود با سرعتی که زیاده از حد باشد
و به بطئی که زیاده از قدرش باشد بلکه راه میرود متوسط
بطریقیکه

نزدیکتر باشد از بطؤ و بخاطر میآورد در حال
ت خود را بسوی خدا تعالی بطریق استمداد و ترحم
ترک مسترسره در اینجا اینست که احتیاج و فقر
ی مبدء خود در جمیع مراتب غیبیه و شهودیه
باشد باین معنی که همچون نباشد که احتیاج یکی
کمتر باشد از دیگری و احتیاج دیگری زیاده
مثل اینکه بگوی احتیاج عقل بسوی مبدء زیاده
از احتیاج نفس بسوی آن یا بگوی احتیاج
بسوی خدا بیشتر است از احتیاج دست بسوی
اینها بلکه احتیاج جملگی بسوی مبدء یکسانند
پس در رتبه خودش و هر عضوی در مقام
در اینجا واقع است مثل حرکات دوایر که از
میشود و نسبت به محور در کوره و نسبت بقطب
متساوی هستند الا اینکه هر جزو در مقام
و مسکین بترحم و بعد از آن طلب استمداد کند
و تصور میکند این را که اگر طلب نکند از خدا
برای او نمیرسد و طلب عبارت از عمل است
یعنی عبارتست از حرکت بسوی مبدء و علم عبارت
و شاهد بر مدعای ما که اگر طلب نکند فیض و نوری
نمیرسد قول امام علیه السلام است که فرموده اَلْعِلْمُ
الْعَمَلِ فَإِنْ أَجَابَهُ وَإِلَّا ارْتَحَلَ یعنی علم
عمل را پس اگر جواب داد یعنی بمقتضای ندای
او ثابت و برقرار میشود و الا کوچ مینماید و اما
آداب دست پس گریه کن از برای خوف الهی
میتوانی و از برای مصیبت امام مظلوم سید

شباب اهل الجنة یعنی بهترای کوهی حضرت امام حسین علیه السلام
بدرستیکه گریه کردن در مصیبت او بهترین طاعتها و
عملها است که او زیر احجب مینماید و سینه را وسعت
میدهد بجهة ادراک علوم و قلب را نورانی میکند و داغ
و باعث عزت میشود و فقر و فاقه را میبرد و بر تو باد نجات
آن کسی که امام حسین علیه السلام را بخاطر تو میآورد و بر تو
باد نشستن در مجلسی که ائمه هدی علیهم السلام ذکر میشود
چه بتحقیق که نور بزرگ خدا در اینمجلس ظاهر میشود و فرو
میگیرد کسی را که در آنجا نشسته باشد چه ظاهر او را
و هم باطن او را و التفات جمیع انبیاء و اولیاء خصوصا
اشرف کاینات و بهترین انبیا حضرت محمد المصطفی
صلعم بسوی اینمجلس است پس اگر کسی را که عنایت آنها شامل
حال وی گردید شقی نمیشود هرگز و خنده بسیار مکن
چه خنده بسیار قلب را میمیراند و طمأنینه و بها و وقار را
که از لوازم مؤمن است میبرد و اینها علامت ایمانست
و تامل در قول خدا ایتعالی که فرموده فلیضحکوا قلیلا
ولیبکوا کثیرا جزاء بما کانوا یکسبون یعنی پس باید
کم خنده نمایند و بسیار گریه کنند زیرا که جزا داده خواهند شد
بآن چیزیکه آنها کسب میکنند و مشغول حزن و دائم حزن دل
باش بدل بجهة شوق لقای عظمت پروردگار و جامه
خوف الهی در کن و مباش عبوس و نه خندان و قهقهه
بلکه بشاش و واسع الخلق باش و قرار ده از برای خود وقتی را
در خلوت در شب یا در روز که فکر بکنی در آن در آثار صنع
و قدرت خدا و تامل نمائی در عالم و طریق تفکر آنست
که جمع بکنی قلب خود را و حواس خود را و متفرق
نگردانی

طریق جمع نمودن دل آنست که تو ترک نمائی
ای و دنیا را پس از برای هیچ چیز که از تو فوت
ه مخوری بلکه سئوال نمائی از خدا ایتعالی که
ترا بهترین آنچه فوت شده که از تو چه بدرستیکه خدا
حب فضل عظیم است و نیز عظمت و جلالت
و سطوت و سلطنت دنیا را و نیست شدن
ی را پیش عظمت پروردگار خود نظر بیاری
ت قلب تو جمع میشود زیرا که مطمئن نمیشود
م نمیگیرد قلب مگر بذکر معبود خود و نظر کردن
ر و بها و عظمت او سبحانه پس چون قلب
م رسانیدی تفکر کن در عالم بنظر حیرت و عبرت
رخلق نمودن این خلق عظیم با اختلافات
و مراتب آنها و در آنکه چه خواسته از
رخلق نمودن آنها و فکر کن در اختلاف
دات و نباتات و حیوانات و در اختلاف
هر جنس و هر نوع و هر شخص و فکر کن در صنعت
و احوال او و اوضاع و سایر اطوار و حرکات
ت او پس چون فکر مستمر گردید باین طریق مدتی
عجیبه و غریبی و بامه ملول نشوی از بسیاری
رگاه نتوانی تو هیچ چیزی و حاصل نکرد بر تو
ر هیچ شیئی زیرا که تو در حینی نظر و فکر متعلم
بی خدا ایتعالی پس اگر گاه غلط گردد بر تو چیزی
ر هر حالت راضی باش و شکر او کن
کر را ترک مکن بدرستیکه اگر کسی بگوید از برای
حمد در کوید نشی باین معنی که بسیار بگوید

کشاده میشود بروی او آن در و هر کس که طلب کند چیزی را
وسعی نماید در طلب او یافته میشود آن چیز برای او و طریق
دیگر برای فکر آنست که نظر و تدبر کنی در عالم و در اشیا
با اجتماع قلب بدون اینکه ذهن تو بجائی رود و پس فکر
کنی در رحمت خدا در حالتی که قلب تو متوجه بسوی او است
پس در اینصورت می آموزاند ترا آن سرّی را که متنوع
است در آن اشیا، یا در آن عالم بدان تو بیقین
ثابت و جازم که نخواهی رسید برتبهٔ علوم و نخواهی چشید
شیرینی حکم و اسرار را مگر بطول فکر و نظر نه بمحض عمل
و کثرهٔ پس بدرستیکه درهای حکمت و اسرار حقیقت و مغز
باز نمیشود بدون تفکر و تدبر و تفکر هم بدون عبادت
بجائی نمیرسد بلکه میکشد بسوی حیلههای شیطانی و خواهشهای
نفس پس هرگاه در اثنای تفکر دل تو بسوی امری از امور
دنیا میل کرد التفات بسوی عظمت خدا و غم مخور از این
جهة که دل تو پیش آن امر دنیوی رفت بعلت آنکه تکرار
این غم خوردن و مهموم گردیدن زیاده میکند در پراکندگی
حواس و در وسواس خناسی آن خیال خناسی که وسوسه
میکند در سینههای مردم و مبالغه نما در فکر بسیار پس بدرستیکه
منی بتحقیق که من وصیت میکنم ترا برین تا برسی با علا
مقامات قرب و منتهای مدارج معرفت و کمال و موظف
نما اوقات خود را و ضایع مکن آنها را در بطالت و صرف
مکن در آنچیزیکه برای او مخلوق شدهٔ اند پس چون صبح نمودی
بکن نافلهٔ صبح را در اول طلوع فجر صادق پس بعد از آن
نماز واجبی صبح را بعمل بیاور در اول وقت بدرستی
که مراعات اوقات از بزرگترین نزدیک کنندهها است
لبوی

... بدرستیکه نماز در اول وقت مثل تربیت
... مثل نتیجه است و نماز در اول وقت عفو
... قول خدا تعالی که فرموده حافظوا علی الصلوة
الوسطی و قوموا لله قانتین یعنی حفظ
... خصوصا نماز وسطی را که عبارت از نماز
... چنانکه در بعضی اخبار وارد است بپا خیزید برای
... در حالتی که قنوت کننده هستید و میفظت
... از ادا نمودن او است پس بدرستیکه این
... بر کمال اعتنای بنده بر خدمت آقای
... که صبح کردی و از ظلمت شب بیرون رفتی
... با رحالت خروج خود را از تاریکی عدم معلوم
... وجود کونی و از ظلمت و تاریکی شکم مادر بصبح
... این عالم در حالتی که بودی تو نمی فهمیدی
... و بودی جاهل محض پس خضوع کن و خشوع نما
... از برای کسی که تربیت داد ترا در حالتی
... که بودی در شکم مادر و حفظ کرد ترا از ناخوش
... هلاک کننده تا اینکه خارج کرد ترا برای دنیا
... قدرت نداشتی برای نفس خود نه خیر را و نه
... نه موت را و نه حیات را و نه نشور را پس
... در این هنگام مثل نشستن بندهٔ خاضع و
... ذلیل بحیثیتی که قدرت ندارد به هیچ چیز و داد
... آقای خود و بهر طرف که متوجه گرداند او را
... هیچ خیر را و نشستن بندهٔ خاضع بمانند
... که ذکر کردیم در جلسه متورک در حالت
... چون نشستی پس مشغول ذکر خدا باش و فضل ا

دعای صباح و مساء ...

بسم الله الرحمن الرحیم
اصبحت اللهم معتصما بذمامک المنیع
الذی لا یطاول ولا

ذکر بعد از نماز تسبیح جناب فاطمه زهرا صلوات الله علیها وعلی
ابیها وبعلها وبنیها الالاف التحیة والثناء است پس بعد از آن
بخوان دعاء صباح ومساء که از امیر المؤمنین علیه السلام وارد
شده است و ترتیبش در فراش پیغمبر صلی الله علیه وآله بمسجد خوا
و هم چنین از حضرت صادق علیه السلام نیز وارد است
الا اینکه این حضرت علیه السلام فرموده که قرار بده تسبیح را
که از خاک قبر امام حسین علیه السلام باشد در دست خود و ابتدا
بخوان ۳ مرتبه و بعد از آن تسبیح را ببوس و بچشم خود بمال
و بگو اللهم انی اسئلک بحق هذه التربة المبارکة
وبحق صاحبها وبحق جده وبحق ابیه وبحق امه
وبحق اخیه وبحق ولده الطاهرین ان تجعلها
شفاء من کل داء وامانا من کل خوف وحفظا
من کل سوء پس بعد از آن این کلمات را ده مرتبه
بخوان پس بتحقیق که روایت شده از حضرت رسالت پناه
صلعم که هر کس بگوید این کلمات را در هر روز ده مرتبه
می بخشد او را خدای تعالی چهار هزار گناه کبیره و نگاه
میدارد او را از شر مرگ و فشار قبر و از نشور و حساب
و از تمامی هزار هول که از آنها است صد هزار هول است آسان
ترین آنها مرگ است و نگاه میدارد او را از شر
ابلیس و جنود او و قرض او را ادا مینماید و هم و غم او را
زایل و کشف میگرداند و فرج میدهد او را از مصیبت
و آن کلمات اینست اعددت لکل هول لا اله
الا الله و لکل هم و غم ما شاء الله و لکل
نعمة الحمد لله و لکل رخاء الشکر لله و لکل
اعجوبة سبحان الله و لکل ذنب استغفر الله
و لکل

...یبة انا لله وانا الیه راجعون ولکل ضیق
... الله ولکل قضاء وقدر توکلت علی الله
...دو اعتصمت بالله ولکل طاعة ومعصیة
...ولا قوة الا بالله العلی العظیم و بدانکه
...کلیه کلمات وکن شنیده فرموده است و مشتمل بر یازده
... و هر فصلی سبب خیریست و مصدر نوریست و هرگاه کسی
...نماید باید عادت بعد حروف هر فصلی پس بعضی مرد
...فصل متضمن او است پس زمانیکه رو دهد ترا خوفی
...بعد ذکر کن لا اله الا الله را بعد دکبیر یا اینکه
...ه عشرات را بسوی آحاد بهر قدر که رسید بعد از آن
...عدد کبیر لا اله الا الله صد و سی و هشت میشود و بعد از
...دن بسوی آحاد پانزده می شود ولیکن بشرط اینکه
...م و اقبال عظیم داشته باشی و اگر برسد بر تو همی یا غمی
...ر و فات یا بطریقیکه ذکر نمودیم از ترقی دادن عشرات
...آحاد ما شاء الله و اگر انعام نموده باشد بر تو خدا
...دنیویه یا اخرویه پس بگو الحمد لله برابر عدد وی
...ار خدا تعالی برای تو آن نعمت را و تمام کرداند
...تو و اگر گناه کردی پس بگو استغفر الله بمقدار
...حروف وی با پشیمانی و هرگاه بر تو مصیبتی رو داد
...تو یا در دین تو العیاذ بالله پس بگو انا لله
...الیه راجعون بعدد حروف وی تا نگاه دارد
...تعالی از شر هر مصیبتی و مبدل گرداند آن مصیبت
...ت کامل و شاملی که باقی باشد و هرگز منقطع
...اگر زمانه شد که تنگ شد بر تو کارها و دشوار
...ر تو مهمات و رو آورد بر تو شداید آنچنان

شده اندی که ترا از آنها گریزی و ملاجی نیست پس بگو حسبی الله
بعد حروف وی با توجه پس بدرستیکه خدا تعالی خلاص
میکند ترا از تنگی که تو در آن هستی البته انشاء الله تعالی
و اگر زمانه شد که رو گرد بر تو قضای بد و قدر شر پس
ملتجی شو حصن ذکر توکلت علی الله بعد حروف
وی با طریقیکه مذکور گردید پس تحقیق که خدای تعالی
کفایت میکند ترا و دفع میکند از تو این قضا و قدر را
بکرم و فضل خود و اگر زمانه شد که قصد کرد ترا دشمنی
که بدی بر تو برساند و یا اینکه خوف از کسی داشته باشی
پس بگو اعتصمت بالله بعد حروف وی که بتحقیق
خدا تعالی ترا نجات و امان خواهد داد از دشمن البته
انشاء الله تعالی و اگر زمانه گناه کردی یا طاعت کردی و
خوف اینداری که عجب بر تو داخل شود و یا اینکه این طاعت
از تو مقبول نگردد پس بگو لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
بعد حروف وی که بدرستیکه خدا تعالی گناه ترا می بخشد
و توفیق میدهد ترا بر طاعت مقبوله و همچنین اگر خوف
داشته باشی اینکه بر تو معصیت واقع شود یا بر طاعت موفق
نگردی باز اینقول را بگو بعد حروف وی بدرستیکه
خدا تعالی نگاه میدارد ترا از معصیت و توفیق میدهد
ترا بر طاعت و مختصر کلام اینکه بخوان این دعا را یا مجملا
یا بیک دفعه و یا اینکه مفصلا یعنی فصل فصل چنانکه
بیان شد و مواظبت کن این دعا را در جمیع حالات
پس میبینی از او غرائب و عجایب بسیار رو بر آورده
میشود بر تو جمیع حاجات دنیا و آخرت دای دعا مختص
بوقت صبح نیست و در اینجا ذکر نمودیم بجهة اینکه دعاکن در
وقت

صبح بیشتر جمع میشود از سائر اوقات و فیض خدا
نازل میشود در این وقت از جهة اینکه این ساعت
ساعت های بهشت است و فلک جوزهر قمر در این ساعت
ـنده و در این ساعت عقد کردیده صدیقه طاهره
حضرت فاطمه علیها السلام از برای شهنشاه دنیا و دین
حضرت امیر المؤمنین علیه السلام زیرا که این عقد در
ـی واقع شد و این ساعت مظهر و منشاء جنت است
ـی خاست در دنیا و از این جهة است که وارد شده
ـس بر مصلای خود تا طلوع آفتاب توسعه میدهد
روزی و جلب میکند اموال را و نیز صلواة بفرست
بر آل محمد صلواة الله و علیهم اجمعین در هر روزی
مرتبه و اگر دشوار باشد بر تو در هر روزی صد مرتبه
ـور جمعه چنانکه از دوستان وارد شده و بهتر این
وقت اول صبح است و اول طلوع آفتاب و اول
زوال بعد از نماز ظهر و اگر توانستی آنکه بعضی
از آنها را بعد از عصر تا وقت غروب هزار مرتبه
مرتبه پس بکنی که این تمام نمود آخر است و ملاحظه
تمامی این احوال نفس خود را و احتیاج او را
ـنکی پروردگار خود را و معنی رب را و ملاحظه
ـب او را یعنی وسائط فیض او را الی محو کن بنفس
ـر در وجدان خود و التفات کن بسوی واحد بودن
ـه و لیف پس چون آفتاب طلوع نمود قسمت کن اوقات
ـو قرار ده برای خود وقت معینی که در آن
تلاوت نمائی زیرا که در وقت نور و نجات
ـت خیر و برکت اگر توانی بخوان اوراد در خلوت

بصوت حزین و با رقت و خشوع و استشعار بکن در حال قرائت
که این کلام خدا است که ترا با وی مخاطب نموده و تو در حالیکه
میخوانی او را به پیش حضور او میخوانی و بترسی از اینکه
بخوانی او را بانحوی که نازل شده که بدرستیکه در اینوقت
افترا و کذب بر خدا گفته نعوذ بالله و حذر کن از اینکه
لحن نمائی در قرائت بلحن جلی یا بلحن خفی و لحن جلی آنست
که حروفات از مخارج ادا ننمائی و وقوف را حفظ
نکنی بلکه باید بخوانی او را با ترتیل و با ملاحظه نمودن
محسنات قرائت از آن پانزده امریکه در کتب قرائت
مذکورست و حذر کن از مقابل آنها از آن پانزده امریکه
که مهجی و قبیح است در قرائت و لحن خفی آنست در معانی
ملاحظه و فرمان برداری بر اوامر و قبول نهی از مناهی
نکنی بلکه باید بطریقی باشی که هرگاه بر اوامر رسیدی عقد کنی
دل خود را که امتثال آنها نمائی از راه محبت و شوق و رغبت
امیر که این امتثال فخر است و عزت و شرف است و هرگاه
بر نواهی رسیدی پس عقد کن قلب خود را که نفس خود را از
اینها وا داری زیرا که اینها از امور ردیه و قبیحه است
و زمانیکه بذکر جنت رسیدی پس طلب کن از خدا که او را
روزی تو بکرداند و زمانیکه بذکر نار و جهنم رسیدی بگو پناه
بر خدا میبریم از شر آن پس طلب نما از خدا که ترا از او نجات
دهد و چون بذکر مکائد و فتنهای شیطان رسیدی بگو پناه
میبریم بر خدا از شر او نگاه دارد و چون رسیدی بذکر
امتهای گذشته پس عبرت بگیر از وی و قیاس بکن نفس
خود را که اگر با ایشان میبودی تو هم یکی از ایشان بودی
پس اگر نیک بودند در اعمال صالحه با ایشان شریک بودی

ی و گناه کار بودند بهلاکت با ایشان یکتا بودی
رسیدی بر آن چیزها که خدا تعالی از آنها حکایت
نموده از قولهای باطل مثل قول ایشان عزیر
ابن الله و المسیح ابن الله و ان الله ثالث
ثلاثة و ان الملائکة بنات الله و ان ید الله
مغلولة و امثال اینها از کلمات پس در اینجاها صدا
خفی و پست نماید و خدا را منزه بکن از آنها
پس بجانب خدا از آنها و اقوال و اعتقادات
و چیزیکه مشابه آنها باشد در امثال اعتقادهای
باطل و چونکه رسیدی بجای که خدا آنها را تکذیب
ید و بهلاک و عذاب ایشان را وعید میفرماید
پس بلند کن صدای خود را و شدت نما در
مثلا پست کن صوت خود را در وقت
این آیه را که و قالت الیهود ید الله
ن و لعن بکن یهود را بر آنچه گفته اند و بعد از آن
نی قول خدا را که فرموده غلت ایدیهم و لعنوا
پس لعن آنها را و بعد از آن متوسط کن صوت
خود را متوسطی که نزدیک شده باشد و بگو بل
یداه مبسوطتان ینفق کیف یشاء و همچنین
بود در قرائت و چون بمقام خطاب رسیدی
یا ایها الذین آمنوا و یا ایها الناس و امثال
پس بگو لبیک و سعدیک و بدان که تو نیز
مخاطبی بخطاب شفاهی است و چون رسیدی
بذکر خدا بقول امر میکند مثل قل هو الله احد
یا ایها الکافرون و امثال اینها پس بگو در

در نفس خود هو الله احد و یا ایها الکافرون و بگو وقت که
میخوانی لکم دینکم ولی دین دینی الاسلام ۳ مرتبه
و وقتیکه لم یکن له کفوا احد میخوانی بگو کذلک الله ربی
۳ مرتبه و هم چنین است سایر جاها بسیار رسیده در نفوذ
ذکر محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله اجمعین بوده بطریق
ذکری که باشد خواه از قبیل تفسیر ظاهر بطن باشد مثل
قول خدا تعالی ما کان محمد ابا احد و قول او سبحانه
یتبعون النبی الامی الذی الخ و قول او عز و جل
انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت
الخ و قول او سبحانه قل تعالوا ندع ابنائنا و ابنائکم
و نسائنا و نسائکم و انفسنا و انفسکم
و امثال اینها از آیات که ظاهر امر نزول آنها در خصوص
ایشان بوده باشد و تصریح باسماء و بالقاب ایشان
شده باشد مثل اسم محمد صلعم در آیه اول و لفظ نبی
در آیه دوم و لفظ اهل در آیه سیم و لفظ ابنا
و نسا و انفس در آیه چهارم و خواه از قبیل تفسیر باطنی
مثل قول خدای تعالی و واعدنا موسی ثلثین لیلة
و اتممناها بعشر فتم میقات ربه اربعین
لیلة یعنی وعده دادیم موسی را سی شب و تمام
نمودیم آنرا با ده شب دیگر پس تمام شد میقات پروردگار
او یعنی آن وقتی که قرار داده بود خدا تعالی آنرا
از برای نازل نمودن توراة بر موسی در چهل شب و در تفسیر
باطنی موسی عبارت است از حضرت رسالت پناه صلعم
یعنی خاتم نبوت محمد صلعم و ثلثین لیلة عبارت است
از امیر المؤمنین علیه السلام و ده شب عبارت است

از امام

امام حسن صلوات الله علیهما و نه نفر از ذریه طاهره
امام حسین علیهم السلام و مثل قول تعالی والفجر
شر و الشفع و الوتر و اللیل اذا یسر
هرش اینست که قسم بوقت صبح و قسم بشبهای
ذیحجه باشد چنانکه در اخبار وارد شده است
شفع و نماز وتر و قسم بشب در زمانی
رد اما در باطن فجر عبارت است از امام عصر
عبارت از ده امام است یعنی امام حسن با نه نفر
شفع عبارت است از علی بن ابیطالب زیرا
زوج و وتر عبارت از پیغمبر است و واللیل
ارت است از حضرت فاطمه سلام الله علیها و مثل
مثل قول تعالی حم و الکتاب المبین انا انزلناه
بارکة انا کنا منذرین فیها یفرق کل امر
ی ظاهرش اینست که حا در حم اشاره است به حمید
سما خداست و میم اشاره بمجید است که نامیست
خدای تعالی چنانکه در بعضی از اخبار وارد شده است
بین عبارت از قرآن یعنی قسم بقرآن مبین که
دیم آنرا در لیلهٔ مبارکه که آن شب قدر باشد به تحقیق
انذار کننده و در آن لیلهٔ مبارکه جدا میشود
میباید هر امر حکیم یعنی هر امر محکمی و اما معنی باطنی
م عبارت از حضرت رسالت پناه صلعم و کتاب
ت از سرور کونین امیر المؤمنین علیه السلام و ضمیر
راجع بامیر المؤمنین است و لیلهٔ مبارکه عبارت
طاهره حضرت فاطمه است یعنی نازل کردیم
مطالب را بعقد و تزویج از برای فاطمه زهرا

علیها السلام فیها یفرق کل امر حکیم یعنی در فاطمه تمیز
میباید هر امام حکیمی بعد از امام حکیمی و مثل قول خدا تعالی
ان عدة الشهور عند الله اثنی عشر شهرا فی
کتاب الله اما معنی ظاهرش اینست که حساب عدد
شهرها پیش خدا تعالی دوازده است و اما معنی باطنش
اثنی عشر عبارت از دوازده امام است علیهم السلام
و مثل قول خدا تعالی و من قوم موسی امة یهدون
بالحق و به یعدلون و قطعناهم اثنتی عشرة اسباطا
امما معنی ظاهرش اینست که هست از قوم موسی گروهی
که راه نمائی میکنند بسوی حق یا بسبب حق و عدالت مینمایند
در مابین خود شان بطرف حق یا بسبب حق و عدالت
و گردانیدیم ما آنها را دوازده سبط از جبلتی است
و در حدیث وارد شده است که اینها یکقومی هستند از ماوراء
چین که مسلمان هستند که خارج میشوند با قائم آل محمد صلی الله
علیه و علی آبائه الطاهرین و اما باطنش عبارت از موسی
پیغمبر است صلعم و امتی که هدایت میکنند و عدالت میکنند
میان خود شان بار عیت عبارت از ائمه اثنی عشر
است سلام الله علیهم و غیر از اینها از آیات که بواطن آنها
عبارت از پیغمبر و ائمه علیهم السلام باشد و خواه آنکه از قبیل
تفسیر باطنی باطن باشد مثل قول خداوند کریم که فرموده است
بسم الله الرحمن الرحیم قل هو الله احد الله الصمد
لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد و غیر این بر هم
گویند که ستید استاد روحی له الفداء به تفسیر باطنی باطنی
این آیه متوجه نشده اند سرش اینست که مردم متحمل
بیان آن نمیتوانند شد خصوصا اهل این زمان که بنای
الی آخر

...ار و عناد و انکار نمودن حضرت صاحبین و تکلیف
... مؤمنین علیه السلام است آن جناب شیعه که خدا تعالی
... و رجوع نمودن بسوی ایشان آنها را واجب گردانیده
است و جعلنا بینهم و بین القری التی
... قری ظاهرة و قدرنا فیها السیر سیروا
... و ایاما آمنین و در حدیث وارد شده است
... عبارتست از شیعه ما و ما نیز از همین جهة
... تأسی بآن مقتدائی و جعلنی الله من کل مکروه
... آنکه او نیز در این امر تأسی به پیشوایان خود
... این مطلب را در زوایای افئده پر نور
... و مخفی داشته اند چنانکه این مدعا است
... خدا تعالی بل هو آیات بینات فی صدور
... اوتوا العلم عند ما قلم را از شیعه و بیان این مطلب
... بار عود کردیم در ترجمه و خواه تفسیر تأویل بوده باشد
... تعالی یغن الله کلا من سعته و ظاهرش
... میکند خدا هر یکی را از وسعت و کرم خود
... معنایش چنانست که زمانی که قائم آل محمد خروج
... هر شخصی از دیگری مستغنی میگردد و علوم منتشر
... که هیچ احدی بعلم دیگری محتاج نمیشود و غیر این
... تأویل بوده باشد مثل قول خدا تعالی فلما کتب
... القتال و اقیموا الصلوة و آتوا الزکوة معنی ظاهرش
... آیا نگاه نمیکنی بسوی کسانی که گفته شد بر ایشان
... دستهای خود تان را از جنگ پس زمانی که واجب
... دید بر ایشان جنگ و اما در باطن تأویل قیل لهم
... لهم عبارت از حضرت امام حسن علیه السلام است

الم تر الی الذین قیل لهم کفوا ایدیکم ...

فلما کنت علیهم القتال عبارت از حضرت امام حسین است

و خواه از قبیل تفسیر ظاهر ظاهر باشد مثل قول خدا تعالی و هذا

صراط علیّ مستقیم معنی ظاهرش اینست که این راه یست

از برای من راست و مستقیم و اما تفسیر ظاهر ظاهرش اینست

که علیّ علی میخوانی و صراط را اضافه لغوی او میکنی و معنیش

این طور میشود که راه علی ابن ابیطالب علیه السلام راه ییست

راست و مستقیم و مثل قول خدا تعالی ان علینا للهدی و معنی

ظاهرش اینست که هر آینه بر ماست هدایت نمودن و تفسیر

ظاهر ظاهرش اینست که یاء علینا را مشدد میخوانند مثل

ان علیّنا للهدی و معنایش این میشود بدرستیکه علی

ما هر آینه هدایت است و هادی و مثل قول خدا تعالی ان

علینا جمعه و قرانه و معنی ظاهرش اینست که هر آینه

بر ماست جمع نمودن او در قلب تو و اثبات نمودن قرائت

او در زبان تو و اما تفسیر ظاهر ظاهرش اینست که یاء را در علینا

مشدد میخوانی و میم جمعه با فتحه میخوانی و قرآنه قرأه

میخوانی و معنایش این میشود که بتحقیق علی با جمع کرده

است او را و خوانده است و مثل قول خدا تعالی را و انه

فی ام الکتاب لدینا لعلیّ حکیم و معنی ظاهرش اینست

که قران در اصل کتاب در لوح محفوظ در حضرت قرب و

جوار ما هر آینه عالی و محکم است و تفسیر ظاهر ظاهرش اینست

که علی را علم میگیری از برای امیر المؤمنین علیه السلام

و معنی این میشود که هر آینه علی حکیم است و امثال این

از آیات و حاصل سخن اینست که در هر جای از قران

که ذکر ائمه علیهم السلام را یافتی پس صلواة بفرست بر ایشان

صلواة کامل و سؤال بکن از خدا تعالی بحق ایشان اینکه ترا

خلاص

...هد از شکوک و شبهات و اوهام و خیالات

...ه برسی بر ذکر اعداء و مخالفین ایشان بجمیع

...که ذکر شد با غیر آنها پس لعن نما آنها را و نفرین

...کن از خدا تعالی آنکه عذاب کند آنها را عذابی

...که منقطع نگردد و عدد او بنهایت نرسد و چونکه

...بقول خدا تعالی که فرموده و یوم ندعوا کل اناس

...یعنی روزی که دعوت مینمایم هر طایفه را با امام

...در عقاید خود را و آن امامی که پیروی او میکنند

...دیگر را که گذشته اند از پدران طاهر امام

...که بر او و بر پدران پاکیزه او باد تحیة و سلام

...ال نما از خدا تعالی که بخواند ترا با آنها و حدای[؟] ...

...آنها بدانکه قران رفیقی است مهربان و حبیبی است

...طعام میدهد ترا از جوع و امان میدهد ترا

...پس تو هم خوب بکن رفاقت و مصاحبت او را

...تدبر در معانی و اسرار و الفاظ او و قرار مده

...در امر تمام نمودن سوره و جزء بلکه بگردان

...در معرفت او و بوئیدن بوهای گلهای بواطن

...چونکه پس بفهمی چه به تحقیق که اگر مداومت نمائی

...تفکر و تدبر گشاده میشود در فهم و معرفت او

...از اینکه استعانت نمائی بفهم قران از کتب

...مخالفین مثل قاضی بیضاوی و امثال آن مگر از

...معنی لغت ظاهری از آن چیزی که یاد داده شده

...که ایشان داخل در علم نشده اند و از فهم معانی

...قران ایشان را حظی نیست بلکه طلب فهم قران را

...از اخبار اهل عصمت علیهم السلام چه بدرستیکه

آنها متکفل جمیع اسرار و معانی قران میباشند از تفسیر
ظاهر و باطن و تاویل پس چنگ بزن بحبل آنها که آنها ترا
میآموزانند و دلالت میکنند ترا بر بهترین راهها
و ارشد طرق و طریقها چه بدرستیکه تو در جایگاه هستی که
ایشان ترا می بینند و دعای ترا میشنوند و شاهد برای
معنی قول خدا تعالی که میفرماید وما کنا عن الخلق غافلین
یعنی ما از خلق غافل نیستیم باین معنی که ایشانرا مهمل
و در وادی حیرت سرگردان نگذاشته ایم بلکه حجتی از جانب
خود که مستحضر باشد از امور ایشان در هر زمانه و در هر
مکانه و سهو و نسیان و غفلت برای ایشان جائز نباشد
و همیشه از جانب ما رقیب و دیده بان و اذن سامعه
باشد برای ایشان فرستاده ایم پس چون از تلاوت قرآن
فارغ شدی چیزی بخور اگرچه کم باشد تا اینکه ناشتا
نباشی پس غلبه کند بر تو مره صفرا و بهترین چیزها
از جهته ریق خوردن کندر است و او دفع میکند رطوبات را
والجبوة را و صفا میدهد ذهن را و قوة میدهد حافظه
را و رقیق میکند قلب را و شوق میدهد بسوی طاعت
و میبرد کسالت را و بودند جناب رضا علیه السلام میخوردند
از او بعد از آنکه از تعقیب صبح فارغ میشدند و همچنین
بود اکل پیغمبران و از این جهته است که وارد شده است
آنکه پیغمبر نشد هیچ پیغمبری مگر اقرار کرد بچند امر که یکی از آنها
این بود که کندر در میراث او باشد و بودند حضرت امیر المؤمنین
علیه السلام زیاد میکرد بر کندر بقدری از مصطکی و میکوبید
هر دو را با هم بسیار نرم و میخورد در ناشتا چه بدرستیکه
اقرب است از حیثیت تاثیر و اشد است از جهته عمل

از کندر

از کندر تنها خصوصا نسبت بکسی که ماده بلغمیه برو
غلبه کرده باشد و رطوبات در وی زیاده شده
باشد پس اگر از زیادتی حرارت خوف نمائی زیاد کنی
بر کندر برابر او را از شکر یا مصطکی را یا برابر او
از قند و در ناشتا بخور پس بعد از این مشغول باش
بطلب نمودن علم چه بدرستیکه این افضل آنچیزیست
که عمل میکنند او را عمل کننده گان و از برای طلب
و تحصیل او باید رغبت کنند رغبت کننده گان و بتحقیق
روایت شده که ملائکه هر آینه فرش میکنند پرهای خود را
از برای طالب علم و بدرستیکه استغفار میکنند برای او
هر چیز بلکه در آسمانها و زمین است حتی ماهیها در دریاها
و اینقدر هست که تو بدان که علم در آسمانها نیست که بر شما
نازل شود و در زمین نیست که بسوی شما بالا بیاید بلکه
آن پوشیده و مخزونست در قلبهای شما متخلق شوید
باخلاق روحانیین و اخلاق روحانیین آنچیزیست
که حضرت رسالت پناه صلعم اشاره بآن نموده در قول
مبارک آنحضرت که لیس العلم بکثرة التعلم بل هو نور یقذفه
الله فی قلب من یحب فینفسح فیشاهد الغیب
وینشرح فیحتمل البلاء قیل هل لذلک من علامة
یا رسول الله قال صلی الله علیه و آله و سلم
التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار الخلود
والاستعداد للموت قبل نزوله یعنی که نیست
علم به بسیاری تعلم بلکه آن نوریست که میاندازد
آنرا خدا تعالی در دل هر کسیکه دوست دارد او را
پس گشاده و فراخ میشود دل او پس مشاهده میکند

غیب را و منشرح و مکشوف میشود سینه او پس متحمل بلا میشود
گفته شد یا رسول الله آیا از برای او علامتی هست فرمودند
که خود را خالی گردانیدن از دار غرور و رجوع و انابه نمودن
بدار خلود و مهیا گردیدن از برای مرگ پیش از دخول
وی و این محبتی که باعث قذف و انداختن علم میشود
در دل بتحقیق و تقریر بیان کرده خدا تعالی او را در حدیث
قدسی و فرموده ما زال العبد یتقرب الی بالنوا
فل حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه
الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و یده
التی یبطش بها ان دعانی اجبته و ان
سئلنی اعطیته و ان سکت عنی ابتدأته
یعنی همیشه نزدیک میشود بنده بمن بفعل جمیع نوافل
و مستحبات تا اینکه من دوست میدارم او را پس چون
دوست داشتم او را گوش او میشوم که با وی میشنود
و چشم او میشوم که با وی میبیند و دست او میشوم که
با وی اخذ میکند و هرگاه دعوت کند مرا اجابت
او میکنم و اگر سؤال کند از من عطا میکنم او را و اگر ساکت
شود از من پس ابتدا میکنم با وی در عطا، و بدانکه فعل
جمیع نوافل و آن چیزیکه نزدیک میکند بنده را بسوی خدا
اینست و بجز این نیست که متحقق میشود به تحقق انسانیه
و انسانیه متحقق نمیشود الا بصفاء مزاج که مسبب است
از اعتدال طبیعت چنانکه در حدیث امیر المؤمنین علیه السلام
وارد شده است در فلسفه در جواب یهودی حضرت
فرمودند و ما تعنی بالفلسفة الیس من اعتدل
طباعه صفا مزاجه و من صفا مزاجه قوی

اثر النفس

اثر النفس فیه فقد دخل فی الباب الملکی الصوری
و لیس له عن هذه الغایة مغیر فصار موجودا
بما هو انسان دون ان یکون موجودا بما هو حیوان
یعنی چه قصد میکنی بفلسفه آیا نیست آنکسی معتدل باشد
طبیعت او و صاف شود مزاج او و هر کس که صاف شود مزاج
او قوی میشود اثر نفس در او پس داخل شد در باب ملکی
صوری یعنی غالب شد بر جنبه ملکی و مغلوب شد جنبه
شیطانی و نیست از برای این حالت که برای او شده تغییر
دهنده پس موجود میشود بآن چیزی که او انسانست بدون
اینکه موجود باشد بآن چیزیکه او حیوانست و بتحقیق که حضرت فرموده
در خصوص نفس انسانی که برای نفس انسانی

در خصوص نفس ... که برای نفس ...

علم مخزونست پیش خدای تعالی در خزینهای غیب او و پیش
اوست کلیدهای غیب و میداند آن چیزی را که در بر و بحر است
و ساقط نمیشود هیچ ورقه مگر اینکه او را میداند و نیست
دانه در ظلمتهای زمین و نیست هیچ تری و نیست هیچ خشکی
مگر اینکه در کتاب مبین است و کتاب مبین عبارت
است از امام علیه السلام در پیش علماء اعلام و سینه امام
مخزن علم است و از آنجا نازل میشود بسوی تو بقدر معلوم
و رزق مقسوم چنانکه خدا تعالی فرموده است و ان
من شیء الا عندنا خزائنه و ما ننزله الا
بقدر معلوم یعنی نیست هیچ چیزی مگر اینکه نزد ما است

خزینهای آن نزد ما و ما نازل نمیکنیم آنرا مگر باندازهٔ معلوم

وادت رحیم و غفور پس قطع کن از غیر وی و برو در راه او
در حالتیکه ذلیل و خاشع خاضع باشی تا اینکه خارج شود
بر تو از بطن قوی و مشاعر تو غرایبی که مختلف باشد لونهای
آن از اقسام علوم انس گرفتن با احباب و علوم
طریقه و علوم شریعه و آنچه که بر اینها لازم آید یا بر
اینها مترتب بشود یا متفرع باشد از آنها و آنچه که
موصل شود بسوی اینها و در این شراب شفا است
از برای خلق از مرضهای جهالت و شبهات و ضلالات
پس چون سلوک کردی سبیل او را و هیچ یک از شماها
التفات بسوی دیگری نکند بلکه برویید بآن مکانی که مامور
شده اید و این عبارت از همان مجاهده فی الله است
که خدا تعالی فرموده والذین جاهدوا فینا لنهدینهم
سبلنا یعنی آن کسانی که مجاهده میکنند در راه ما هر
آینه هدایت مینمایم آنها را براههای حق ما و بدانکه خدا
تعالی بسببی هر صاحب سببیت و سبب سازنده سببهاست
بدون سبب پس تو تامل کن در مثبتیت در اسباب و تفکر
کن در مؤثریت در آثار پس قابلیت بهم رسانید
ظاهر و باطن تو و قلب تو پس باصلاح ظاهر مفتوح
میکرد دبر تو باب علم شریعت و باصلاح قلب تو مفتوح
میکرد

میکرد دبر تو باب علم طریقت و تهذیب و تزکیه باطن
و باصلاح نمودن سر و مفتوح و گشاده میشود بر تو باب
علم حقیقت و با فتح این باب مفتوح و مکشوف میگردد
جمیع بابها و تمامی علمها و اما اصلاح ظاهر هم چنانکه ذکر
کردیم از استقامت و راستی در جمیع احوال از خواب
و بیداری و اکل و شرب و صباح و مساء و قیام و قعود
و شادی و اندوه پس تامل نما که این تمام اثرات باقی
ماند گفتگو در بیان اقوال و معاشرات اما اقوال پس
لازم دار خاموشی و سکوت را چه بدرستیکه شخص معروف
و شناخته میشود بعقل خود پس هر کس کلام او کم باشد
عقلش بسیار میشود و هر کس کلامش بسیار باشد عقلش
کم میشود هم چنانکه از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مرویست
که هرگاه بوده باشد سخن تو از نقره پس سکوت تو از طلاست
و بسیاری سخن باعث بلادت و احمقی و اختلال قوی و
سستی در نفس میشود و در شرح نمودن این احوال کلام در آنها
بطول میانجامد و الان در من توانائی آن نیست که
مطلبها را استقصاء تمام و عاقل اشاره از برای او
کافیست و نیز اینکه سخن مگو مگر بذکر خدا تعالی پس بتحقیق
که وارد شده که مؤمن کلام او ذکر است و آن این معنی
دارد که تو اراده نمائی در هر امری از امور رضای خدا
تعالی جل شانه را پس در اینوقت کلام تو ذکر میشود هر چند
از اذکار مخصوصه نباشد و اکتفا بکن بر قدر کفایت
و بآن قدری که شنونده را بفهماند و زیاده را طلب
منما چه بتحقیق که زیاده قلب را قسی میگرداند و چون
کسی از تو سؤال نماید جواب ده بقدر کفاف سؤال

و بقدر قناعت سائل و زیاده مگر دان یک حرف چنانکه
ائمه هدی سلام الله علیهم فرموده‌اند که هرگاه زیاده
نمایید در سؤال یکحرف را هر آینه زیاده میکنیم ما در
جواب یکحرف را و هرگاه کم نمایید کم میکنیم پس پیروی
کن امام خود را و مقتدای خود را روحی له الفداه
و چون تکلم نمایی پس بلند مکن صدای خود را بسیار
زیرا که این علامت خاضعین و داب خاشعین
نیست و بیاد بیاور در این سخن قول خدا تعالی را که
میفرماید وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع
الا همسا یعنی پست شد صداها از برای خوف
خدا پس نمیشنوی تو مگر آواز نرم و پست و تکلم
منما مگر با چیزی که مراجعت نمائی او را در وجدان
خود دو دفعه یا ۳ دفعه یا بیشتر تا آنکه عبث حرفی
نزده باشی یا سخن قبیحی تکلم نکرده باشی یا بی
گمان که این خوبست آگاه باش بخطای کلام خود
در پیش خود پیش از آنکه او را اظهار بکنی پس مردم
ترا بقبح آن خبردار نمایند و بدانکه شخص پنهانست
در زیر زبان خود و قیمت شخص بمقدار آن چیزی است
که بجا میآورد از عمل پس چون وارد شود بر تو کسی
سبقت مکن با وی بلهو و ابتدا مکن با وی در سخن کردن
مگر در او رضای خدا باشد و چون ساکت و صامت
شدی نباشد همچنین که سکوت از محض کلام ظاهری
باشد بلکه باش در سکوت خود متفکر و متدبر
در آفاق و انفس آدمیان یکدفعه در زوال و اضمحلال
او یکدفعه در منقطع بودن از زدو آمالها بالکلیه
مگر آنکه

مگر آنکه بسوی خدا باشد و دفعه دیگر در عظمت و قهاریت
خدا تعالی و دفعه علاحده در قیومیت و اقتدار
او بر اشیاء و دفعه دیگر در توحید او چه در ذات
او چه در صفات و چه در افعال و هم چنین
متنعم شود در ریاض حکمت و باغهای قرب و
معرفت و گم مکن نصیب خود را از دنیا و یک نصیب
خود را بستوه از رقیب و منعلی و اینست قول امام
علیه السلام در خصوص مؤمن که فرموده و صمته
فکر و نظره اعتبار یعنی سکوت مؤمن فکر است
و تدبر او اعتبارات یعنی عبرت گرفتن پس چون
صمت اختیار کرد و متوجه بقلب خود گردید و نظر
بعظمت خدا تعالی که ظاهر است در قلب او نمود و
تفکر در حال نفس خود نمود و مخالفت او با پروردگار خود
و تدبر در فقر نفس خود و رجاء رحمت او کرد در کیفیت
تنقلات این عالم و تطورات از حال بحالی
در سیرورت وارد میشود در چشمه زلال معرفت که
سیراب میسازد او را و میآشامد در جای که گوارا
و خوش آینده باشد و اما بیان معاشرت با خلق
پس اگر هستی تو طالب علم توحید و معرفت بطریقی
که صادق باشی زمانی که ملتجی‌اند دعای خمسه عشر را
که انت لا غیرک مرادی ولک لا لسواک سهری
و سهادی ولقائک قرة عینی و وصلک
منی نفسی و فی مناجاتک ولهی والی
هواک صبابتی الدعاء یعنی توئی نه غیر تو
مراد من و از برای تست و نه سوای تو بیداری و

وبیجزائی من و ملاقات توست روشنائی چ
و وصال توست آرزوی نفس من و در مناجا
بیخودی و تحیر من از محبت تو و بسوی رضا
سوزش من از محبت تو پس اعتزال بکن و دو
از مردم هر قدری که میتوانی بدرستیکه مردم
پنهان که دواء ندارند و اهل دنیا و معاشر
سم قاتل است که سالم نمی ماند از انها چ
کسی که مخصوص گردانیده باشد او را خدا
اعتزال از ایشان در ظاهر و در باطن و
اعتزال نمودن از ایشان است در قلب و
که اعتزال نمودن بقلب با معاشرت بدنیه د
بسیار دشوار است خصوصا اهل تلوین یعنی ک
ایشان بمرتبه استقرار و تمکین نرسیده
از این جهت لابد است از اعتزال ظاهری ه
باشد از بابت مقدمه و از این سبب است
فرموده که اگر بتوانی در بالای کوهی باشی پس
فرموده که بگریز از مردم مثل آنکه از شیر م
و سبب این آنست که مردم اهل دنیا هستند
اند و معصیت نجاست است و اعدی ا
خالی نمیباشد از آلودگی آن پس متنجس میشوند
معاشرت آنها میباشی متنجس میشوی خصوص
نجاست باقی بوده باشد مترجم گوید که این د
که شخص از گناهی توبه نکرده باشد که در
مثل نجاست که عبارت از معصیت ا
با تربیت بازخو ذکر کردیم بترجمه و این یعنی
باملا

باملاقات بارباب معصیت در زمانیکه مباشرت
با رطوبت بوده باشد باین معنی که تو میل قلبی بایشان داشته
باشی و ایشان این میل بتو داشته باشند و این قسم میل
مقتضی سیلان و سرایت نجاست معصیت میگردد
و اما اگر ملاقات با رطوبت نبوده باشد یعنی میل قلبیه
بایشان نداشته باشی پس در این صورت باکی نیست
مگر اینکه این ترک الحمل است و یا اینکه پیش تو آید بلکه
نجس باشد که تبوی با وی چرکی از او که بتو رسد فی الفور
مگر اینکه نجاست نجاست میت بوده باشد چه بدرستیکه
او نجاست عینی است هرچند که موضع ملاقات خشک
بوده باشد و اموات عبارت از کفره و فجره طایفه صوفیه
است که این طایفه ام الخبائث و اصل ارجاس اند
و حذر کن از مجالست و معاشرت آنها هرچند که میل
بایشان نداشته باشی زیرا که ترا نجس میکنند پس
شستن تنها کفایت نمیکند بلکه احتیاج بغسل میباشد
و غسل در این مقام عبارت است از شستن با آب زلال توبه
و پشیمانی و تضرع و زاری و غسل عبارت است از
زجر نمودن نفس بسبب اعمال و طاعات و عبادات
و اما آن احادیثی که وارد شده در ترغیب بمعاشرت
اخوان و زیارت احباب و اصحاب و ضیافت نمودن
آنها و عیادت نمودن بیماران آنها پس اخوان عبارت
از اخوان صفا است و احباب فی الله است آن چنانی
کسانی که زیاده میکنند معاشرت ایشان نور و بهاء ترا
و زیاد میکنند ترا از حیثیت علم و عمل و روشن میکنند قلب
ترا و رفع میکنند از تو شکوک و شبهات را و زائل

میکنند هم و غم ترا و میروان میبرد محبت دنیا را از
نه اینکه زیاده میکنند محبت ترا بر دنیا و حرص تر
بر طلب جاه و مال پس اگر جستی و یافتی اصحابی با آن
کیفیت که وصف نمودیم پس بر تو باد خدمت و ملا
آنها و البته از ایشان مفارقت منما که ایشانند نو
قلوب و ضیاء صدور و اینقدر که ایشان بسیار کم
و بسیار نادرند و بسیار نایاب تراند از کوگرد احمر
و انشاء الله تعالی زود میشود که بیان میکنم برای تو
احوال ایشان قلیلی اگر قدرت هم برسانم از گفتن
و فرصت بیابم از مشاغل و الا التقاط کن از آن
مذکور شد و اما رفقاء بد پس ایشانند اهل دنیا و
کسانیکه میدارند ترا از عمل آخرت و ان غافلتر از تو
حذر کن از ایشان و گریزان باش از آنها مثل گ
تو از شیر درنده و گمان ملکن در خصوص هیچ کس
بد و کوچک مشمار هیچ احد برا بدرستی که تو وق
ملاقات نمائی با مردم خالی نیستند نسبت
سه حال یا اینکه در سن بزرگ تراند از تو پس
شمار آنها را و توقیر بکن و کوچک مشمار و
سبقت گرفته اند بمن در طاعت خدا تعالی پس
بهتر اند از من پیش خدا تعالی و من کمترم از ایشان
پس واجب است بر من توقیر و بزرگ شمردن
چه ضروریست تعظیم بر کوچک بزرگ را
عکس و یا اینکه مساوی هستند با تو در سن پس بگو
دارم بمعصیت خود و شک دارم در معصیت
شاید که آنها خدا را معصیت نکرده باشند

جهة العجب و احسن میباشند از من و چون آنها را در معصیت
دیدی پس بگو که شاید آنها توبه و انابه کرده باشند و
خدا توبه ایشانرا قبول نموده و چه بسیار معصیت است که باعث
نجات میشود به بسیاری تاسف خوردن و پشیمان شدن
بفعل آن و چه بسیار طاعت است که باعث هلاکت
و اضمحلال گردیده بسبب عجب یا الفخر یا بغیر اینها
از صفات ذمیمه پس شاید که طاعت من هم از این
قبیل باشد و گناه او از آن قبیل پس او را در نفس خود
کوچک مشمار در حالتیکه نفس خود را از او بهتر بدانی
هر چند که جاری شود حکم ظاهری از عدم قبول شهادت
او پیش از آنکه توبه نماید و بدانی صدق نیت او را در توبه
و غیر آن از احکام ظاهریه و یا اینکه کوچک تر اند از
تو در سن پس کوچک مشمار آنها را و نیز بگو که من پیشی
گرفته ام بر آنها در معصیت کردن خدا و من از آنها
بیشتر معصیت کرده ام آنها کمتر اند از من از جهة گناه
پس فضل و خوبی در نزد خدا برای آنها بیشتر است از من
و چون نظر و تامل کردی در این احوال و جاری ساختی
در محل و مواقع آنها پس تو در راحت و صحت هستی
و چون اذیتی از مردم بتو رسد پس مقابله و عوض
مکن با آنها در این بلکه دفع بکن با آن کیفیتی که احسن باشد
پس در این صورت آن کسی که میان تو و او عداوت
بود گویا که دوستی میشود که بمنزله خویش و قوم و نمی
یابند این مرتبه را مگر کسانی که صبر کردند و نمی یابد
این را مگر صاحب حظی بزرگ و بگو در نفس خود
که اگر هستی تو مستحق باین ناخوشی از جانب او

کن بسوی خدا تعالی اینکه نجات دهد ترا از کبر و عجب
و اگر کسی ترا مدح و تعظیم کند در روی تو پس بگو ای
پروردگار من مواخذه مکن مرا بآنچه میگویند
و بگردان بهتر از آنچه میگویند و ببخش بر من آنچه را
که نمیدانند و هرگز شاد بر این مدح و تعظیم مباش و
بیاد خود بیار قول خدا تعالی را که میفرماید و یحبون
ان یحمدوا بما لم یفعلوا فلا تحسبنهم بمفازة
من العذاب یعنی دوست میدارند که ممدوح و محمود
بگردند بآن چیزی که عمل نیاورده اند پس گمان
مکن البته ایشانرا نجات یابند از عذاب و تکبر مکن
بر هیچ کس و بیاد آر اول خود را که نطفه ناپاک
بودی و آخر خود را که جیفه گندیده و نجس خواهی شد
و تو در این میان حامل نجاسات و عذره هستی و
مختصر کلام اینست که رفتار کن با مردم هم چنانکه دوست
میداری که ایشان با تو رفتار نمایند و دوست بدار
برای مردم آنچه را که برای نفس خود دوست میداری
و ناخوش بدار برای مردم آنچه را که برای خود ناخوش
میداری و تمکین مده مردم را از وقت خود پس بهتر
دین و دنیا و آخرت تراو غضب مکن برایشان هرگاه
ضرر رسانند بر تو بچیزی کم از مال دنیا و غضب بکن بر
ایشان هرگاه ضرر رسانند بچیزی از دین تو تا اینکه دوستی
و دشمنی تو فی الله بوده باشد و قرار بده از برای خود
وقتی را از جهة تربیت عیال خود و اطفال خود
و کسانی که مؤنه ایشان بر تو واجبست و معاشرت
نما با ایشان بعدل و وسعت ده برایشان اگر خدا بر تو

به بدی عمل خود بادی پس بدرستی که از تو
حق خود را و نجات یافته و سالم گردیده
در روز قیامت و اگر مستحق نیستی از جهة
که ترا رسید پس کفاره سایر گناهان تحصیل
ثواب کردی بدون تعب و مشقت و بهر
نفس تو که تو معصیت نکرده باشی از جمله
محالات عادیه است پس بگو بوی که تو
معصیت نکرده لکن این باعث رد و از
دیاد حسنات تو میشود بعلت اینکه او خبر
از آفریننده آسمانها و غائب [illegible] و
مثقال ذره چه در زمین و چه در آسمان و دشنام
و سب نمایند ترا و صبر و پس بگو بایشان در
اگر بوده باشم من هم چنانکه شما میگوئید پس بطلب
بمن پس از خدا تعالی طلب مغفرت بنمائید
مرا و دفع کند این نکبتها را از من و اگر نباشم
هم چنانکه شما میگوئید پس امیدوارم اینکه
ببخشاید بر شما و بر سایر مؤمنین و اگر نباید ترا
پس غضب مکن و اظهار عداوت منما خود
که ایشان اگر گفته باشند بر من آن چه را درست
در من پس حق و راست گفته اند و الحق که
تحصیل کرده ثواب و ذخیره بدون تعب آن
بدان که پروردگار تو در کمین است نزد تو [illegible]
اقرب است بتقوی و فراموش مکند دشمن را
در میان خود و هرگاه ترا حقیر شمارند پس خود
کم تو ابلی بر این و هرگاه تعظیم نمایند و از

نی

وسعت داده باشد و اگر نه بقدر استطاعت
و مشقت منید از خود را ابرای ان چیزی
نداری و بعیال خود غضب منما و برد باری
مباش و جماع بسیار کن چه بدرستیکه جماع بسیار
از سنت انبیا است و نگردان آخر خود را
ولذت بردن از زنان بلکه در قصد آن
زمانی باشد از گوینده لا اله الا الله و ان
تنزی نفس خود تا خواطر جمع باشد و مجتمع
از برای تو حاصل گردد در طاعت خدا
اختیار مکن چه بدرستیکه شر مردم کسانی اند
و دل زنان را شکن و ایشان را امر از
با ایشان ظاهر مکن چه بدرستیکه ائمه
علیهم فرموده اند که دوستترین شما کسی است
با زنان بسیار رفیق باشد و هر کس که ملجا او از
اهل بهشت است پس تامل بکن که چه گونه او
با زنان از راه حلال و مگردان گردن از برای
زنان تا اینکه مسلط شوند بر تو بلکه زنان
بمقتضای شریعت و مروت و ایشان
مباش و مشورت با ایشان مکن و از شر
با ایشان مجالست منما که باعث حماقت و بی بهره
آخرت و دنیا میگردد و اگر زنها باشند
عدالت نما در میان ایشان یعنی با یکی
از ایشان سلوک کردی پس با دیگری طور
سلوک کن هر چند بر تو واجب نیست بلکه سلوک
نزد دیگر است بتقوی و ورع و نیک

ی تو

و هوا اس تو مهیا باشد و الا عداوت میان آنها واقع میشود
و اظهار آن میکنند پس منافی بمشقت بسیار و حملکی
نمیشود بر تو توجه بسوی آن چیزیکه در صدد دادستی از
طلب حق نمودن و از تحصیل کردن معارف الهیه و نیز
قرار ده از برای خود وقتی را که تا به نشینی در الو
از برای شغل مردم هرگاه ناچار باشی از این امر و اگر
نه منشین از برای آنها و نه با آنها هر قدریکه وسعت داشته
باشی و تامل و تدبر کن در کتب احادیث ائمه اطهار
سلام الله علیهم مثل نظر متعلم نه نظر عالم باین معنی که نظر
بکن با آنها باعتقاد اینکه امام علیه السلام حی است
و حاضر و موجود و خلق همه در هر جا نگاه می هستند که امام
علیه السلام آنها را میبینند و هر چه تکلم مینمایند میشنود
و مردم همیشه پیش او حاضر اند و او بر ایشان ناظر است پس
چون تامل نمودی در کلماتی که منسوب است بایشان در حالتی
که مقصور کرده نظر خود را بر ایشان و یقین داشته
که حق از برای ایشان آنها است و بسوی آنها است پس شک
نیست که در اینصورت ایشان علیهم السلام ترا تسدید مینمایند
و تایید و امداد میکنند و و امیگذارند ترا در گمراهی پس
در اینصورت اگر حدیث از ایشان است و اراده اینرا از نفر
که بآن عمل نمائی پس تقریر میکنند ترا بر آن و هرگاه از ایشان
نباشد یا اینکه از ایشان باشد لکن نمیخواهند در وقت
که تو عمل بآن نمائی از جهة مصلحت تو پس در اینصورت
ردع میکنند ترا از آن به نصب نمودن قرینه و ثابت
نمودن او از جهة ارشاد و هدایت و بگردان فهم خود را
و قاعده خود را تابع حدیث نه اینکه حدیث را تابع فهم خود

به برکت

و قاعدهٔ خود کردانند تا اینکه اگر موافق فهم و
قبول ایشان نباشد والا رد و طرح نمائی چه بدرستیکه ا
و طریقهٔ متعلمین نیست و حال اینکه ایشان ن
که مائیم علماء و شیعیان ما اند متعلمین و م
محکمی دارد و متشابهی دارد و باطنی دارد و
دارد و مطلقی دارد و مقیدی دارد و در
دارد و موضوعی دارد و مبدلی دارد
دارد و محرفی دارد و اراده میشود از
هفتاد وجه پس با وجود این احتمالات مقد
قطع مراد حاصل نمیشود که مقطوع و متیقن
که ما میگوئیم که در میان ما امامی هست که
میکردانند و دشوار را آسان مینماید و لا
رعیت خود بفرماید و منقولست از اینکه ا
گذارد و واگذارد ایشانرا باختیار رت
نگاه میفرماید بسوی آنها آن حدیثی که از این
میکنند او را از آنها بقرینهٔ صادقه از
باسکوته یا مثالی یا نطقی و یا بلحن خطابی یا
و امثال اینها زیرا که خدا تعالی کامل نموده
و واضح و روشن گردانیده راه یقین را
کفار مأیوس شده اند از دین ما اشاره
که فرموده الیوم یئس الذین کفروا من
بودن حجة و بزرگ بودن مستند ما بتحقیق
اصاغر و اکابر امام محمد باقر علیه السلام
که هیچ بندهٔ نیست که دوست بدارد ما
در محبت ما و سؤال کند مسئله مگر اینکه بل

او جواب از برای این مسئله و نیز فرموده است بدرستیکه
مارا با هر دوستی گوشی هست میشنوا و بتحقیق فرموده است
حضرت قائم صلوات الله علیه که بدرستیکه ما ترک نمیکنیم مراعات
کردن شمارا و فراموش نمیکنیم ذکر شما را و هرگاه این
نبود هر آینه ازبن میکندند شمارا شدت و سختی و
احاطه میکرد بر شما دشمنان پس چون امام تو از تو غایب
شد بیقین بدان که تو از او غایب نیستی پس رجوع کن
بکلمات آنها چه بدرستیکه برای ایشانست تسدید و وا
نمیگذارند شمارا که ضبط بکنید مثل ضبط شتر کور و اگر
بوده باشی منقطع بسوی ایشان و وراثت کرده باشی
در محبت ایشان و کلام در این مقام بسیارست و اسرار
آن عجیب است اکتفا نمودم باین چند کلمه از جهة راه
نمودن مسترشدین و بیدار نمودن و بدان چونکه ائمهٔ
هدی علیهم السلام فرموده اند که عرض بکنید احادیث ما را
بکتاب خدا پس آن چیزی که موافق شد اخذ بکنید و آنچه که
مخالف شد ترک نمائید پس هر حدیثی که یافته باشی
او را بصافی فطرت خود و اخلاص در محبت ایشان
پس لابد است از اینکه برای او شاهدی باشد در
کلام خدا که دلالت کند بر مراد و صریح باشد در مدعی و
محکم باشد نه متشابه پس بذل کن جهد خود را و بمیان
زن دامن سعی را و تضرع نما بسوی خدا تعالی اینکه
بیاموزاند ترا این آیهٔ محکمه را که شاهد و صادق است
بر حدیث تا اینکه نگویند مردم که حدیثی که ادعا میشود
در این مقام از جملهٔ متشابهاتست یا اینکه تلبیس کرده
است مدعی این و چون بآیهٔ مزبوره برخوردی در

در اطمینان اشد و در یقین اکمل بحج ...
قطع کننده و انکار منکرین را منع کننده
و این حاصل نمیشود مگر بتکرار نظر در کلام ...
و باخلاص قلب از آنچه که منافی محبت او ...
صاحب جلال و اکرام و حاصل نمیشود مگر بمد ...
با تفکر و تدبر در سحرها در آناء لیل و اطراف نها ...
که مذکور شد و آدابی که مسطور گردید پس للابد ...
انکه واقع شوی بر مراد و اگر نه باشد همچنین ...
که کریم سائل را از درگاه خود مایوس نموده ...
مینمایم او را و باز تشنه میمانم او را و باز تشنه ...
او را و بدان بتحقیق که خدا تعالی ذکر کرده د ...
محکم خود و فرموده سنریهم آیاتنا فی الا ...
انفسهم حتی یتبین لهم انه الحق بع ...
مینمانیم ایشان را آیات و علامات خود ...
و در انفس ایشان تا انکه ظاهر و آشکا ...
که او حق و شکی نیست در انکه علوم و ...
هرکدام بتمامه آیات او هستند و شاهدند بر ...
و تدبیر و ثناء ند بر لسان حالی و مقالی زیرا ک ...
مضاف است و جمع مضاف افاده عموم ...
در آفاق عمومیت نمودن آیات در آفاق و انفس و دلیل عقلی ...
دلالت کرده که قرآن جامع جمیع علوم ...
خشک و تری نیست مگر انکه در کتاب مبین ...
پس لازم آمد از جمیع این سخنها که هر چیزی که د ...
و در احادیث آنها است باید موجود باشد ...
به بیان حالی و برنهج اکمل و اوضح در عالم ...

خلائق و از این جهت است که خدا تعالی فرموده و فی انفسکم
افلا تبصرون یعنی در نفسهای شما آیا نمی بینید و
تامل نمیکنید پس طلب نما و سعی کن تا انکه مثالی را در
یابی و به بیان حالی بدین منوالی که در قرآن و در احادیث
است برخوری تا انکه در مقام اطمینان ثابت تر
بوده باشی و در محل یقین واعظم و اشد بوده باشی
و این نمیشود مگر بطول تضرع و تفکر در عالم تقلب حالی از
جمیع شوائب و دل صاف از جمیع مراتب و مطالب
باین شرط که معاند و لجوج نبوده باشد و صاحب قاعده
که ماخوذ باشد از غیر این راه که راه خدا باشد نبوده باشی
و هم چنین بطایفه که میل کند قلب تو بموافقت آنها از
جهة انس و مودت نبوده باشی زیرا که دوست داشتی
تو چیزی را کور و کر میکند ترا از آن چیز یعنی قبح را نمی بینی
و نمیشنوی اگر گویند بلکه باید باقی باشی بر فطرتی که خدا
مردم را بر آن آفریده در حالتی که طالب باشی در
قرب و لقای او و ناظر باشی بصنع او و بکیفیت اعمال
آنچنان که آن اثر فعل او است که دلالت بر هیئت فعل
او مینماید پس در اینصورت واجب میشود بر خدا تعالی
در حکمت انکه برساند ترا بر این مثال و بیان کنم از برای تو
تو شرح احوال را تا انکه بوده باشی باطمینان قلب و
خاطر جمع و بدانی که کتاب تدوینی مطابق کتاب تکوینی
است و از فهمیدن این مطابقت ظاهر میشود بر تو اسرار
بسیار از علوم و انوار و در این عبرت است اولو الابصار
بعد از آن بدان که چون حکم کرده خدا در محکم کتاب خود
و دلالت کرده بر این شواهد صنع او که چیزها اند انکه

به تنها سازند تخلق اسرار هر دو کون را و بوا
هر دو نشار آما آنکه بر بصیرت بوده باشد
در معرفت خالق و باری خود پس واجب است
آنچیز را که ما میبایم در کتاب و سنت پیغمبری
باشد که بیابیم او را از وجدان خود و او را
با عقول و حواس و مشاعر خویش بذل کرد و
بجعل بیاور سعی خود در او و تضرع نماید تعالی
و برای ائمه طاهرین سلام الله علیهم اجمعین
و وسائل فیض هستند اینکه دلالت نماید
برهان عقلی و شاهد کشفی که مطابق است
کرده با و آیات الهیه از تدوینیه و تکوینات
بوده باشی در اطمینان و اقوی باشی حال
و باشی مثل کوه که حرکت نمیدهد او را تند
و زائل نمیکند او را بادی که شکننده و از
پرورد کار خود در بینه واضحه و از دست
ساطع بوده باشی و بوده باشی نور در سراج
در سینه تو و روشنائی در دل تو و طلب نما
از خدا تعالی تا فتح کند برای تو آنچه را که کار کرده
در خزائن قلب تو و مخازن صدر تو از مطالعه
کتب قوم خصوصا عامه عمیا، و از هر کجا
اخذ شده باشد و هم چون باشی که گویا خدا است
را خلق نکرده و هیچ کتابی نوشته نشده
مذکور نشده و هیچ خطی جاری نگشته
که خدا تعالی ترا اهمال نگذارد و برای تو
که تعلیم نماید یا ظاهر شد مشهور و یا غانور
بقا

که ملکوخدا تعالی این کتب و آلات را و اسباب و وسیله
گردانیده برای تحصیل علوم بعلت اینکه ما ذکر نمودیم سابقا
که خدا تعالی سبب هر ذی سبب است و سبب سازنده سببهاست
بدون سبب و ظاهر شد برای تو از اشاره و تلویحات
کلام ما که خدا تعالی قرار داده برای هر چیزی دو سبب
یکی سبب عام و یکی دیگری سبب خاص پس اهل عموم متمسک
میشوند با سباب خاصه و جزئیه و اما اهل خصوص پس
متمسک میشوند بسبب عام و این سبب عام کافیست از
برای جمیع مسببات و مناسب است با جمیع اسباب و آلات
اینست که منقطع باشی بسوی خدا تعالی بجمیع آنچه داری
یعنی متوجه او باشی بتمامی خود باین معنی که از خود دست
هیچ نگذاری از باطنت مثل وجود و عقل و نفس و قوی
و مشاعر و از ظاهرت مثل دست و پا و سر و سینه و شکم
و غیر اینها مگر اینکه متوجه او بگردانی و اینست قول خدا
تعالی که میفرماید الیس الله بکاف عبده یعنی نیست
خدا تعالی اینکه کفایت کند بنده خود را و قول خدا
تعالی که میفرماید و من یتوکل علی الله فهو حسبه یعنی
هر کس که توکل کند بخدا پس است خدا او را بس است
و قول خدا تعالی و من یتق الله یجعل له مخرجا
یعنی هر کس پرهیز برای خدا میکرداند خدا تعالی
برای او مخرج یعنی خلاصی از شداید و فتن در دنیا و آخرت
چنانکه در حدیث وارد است و قول خدای تعالی و اتقوا
الله و یعلمکم الله یعنی بترسید از خدا تعالی و تقوی را
شعار خود سازید و خدا تعالی تعلیم میکند شما را و اما
اصلاح نمودن قلب خود پس باید که وثوق نداشته باشی

نسته

درویش کرده منور قلب جمع قوی و مشاعر ایس را
با این بستن حیله های شیطان را و لذت برده بذکر
رحمن پس بشارت باد ترا که تو در اینوقت انشاء و دیگر
انشاء الله داخل نمیشود بر تو طغیان و اینست سر علم
طریقت و تبری از انکه بوده باشی شده بسوی اکثر گفت
خدای تعالی فرموده است واتل علیهم نبأ الذی
اتیناه آیاتنا فانسلخ منها فاتبعه الشیطان
فکان من الغاوین ولو شئنا لرفعناه بها و
لکنه اخلد الی الارض واتبع هویه فمثله کمثل
الکلب ان تحمل علیه یلهث او تترکه یلهث
الآیه یعنی یا محمد صلی الله علیه و آله بلاوت بر ایشان خبر
و قصه آن شخصی را و این بلعم ابن باعورا است که او را اسم
اعظم داده شده بود از جانب خدا که دادیم ما باو آیات
خود را پس منسلخ و برکنده شد از آنها پس تابع کرد اینکه
او را شیطان و شد از جمله گمراهان و هرگاه میخواستیم
هر آینه بلند میکردیم او را بان آیه ها و اینقدر همت کرد و
مخلد گردید بسوی زمین یعنی بدنیا میل نمود و تابع گشت او
و هوس خود را پس مثال او مثال سگ است اگر حمله
کنی او را فریاد میکند تا اینکه زبان خود را از شدت فریاد
زدن بیرون می آرد و اگر ترک کنی او را و بگذاری
او را باز چنین میکند و ختم نماید خدا تعالی بر شما و بر ما بر
خیر و وانگذارد ما را بنفس خود یک طرفة العین نه در دنیا
و نه در آخرت و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
دا ما صلاح سر پس اینست که خطور نکند بدل تو آن چیز یکه
باز میدارد ترا از توحید صفاتی و از توحید ذاتی پس اولی

الا بخدا تعالی و امید نداشته باشی غیر خدا را یعنی
مگر از خدا و خواطر جمع نشوی مگر بذکر او سوی
مگر بطاعت خدای تعالی و غمگین مباشی مگر بغیر
خدا تعالی و گریه نکنی مگر از خشیت و خوف او تعالی
و دلتنگ مباش مگر از آن چیزیکه غافل باشی از ذکر
خدا تعالی و بوده باشی در طاعت او و منادی ترین
چیزهای نزد تو غفلت نکنی از ذکر خدا
نکنی بر دنیا و چون اراده نماز بکنی مشغول
نماز کسی که دنیا را وداع کند تمام و بسوی خود
باشی متوکل بر خدا تعالی و امید داشته باشی
او را و شاد مباش اگر کسی برای تو دهی
مباش اگر منع کند بلکه باش در این حدیث
که نوشت اعرابی بسوی حاکمی از جبر المنود
از او چیزی پس نوشت بعد از بسم الله و
عطا کنی بر من پس عطا کننده خداست جز
این نیست که جاری کرده چیز را منع
نمائی پس مانع همان خداست و با کی پس
فراموش مکن نصیب خود را از دنیا کن
همچنانکه خدا تعالی احسان کرده است دست
نما خدا تعالی را گویا اینکه تو او را می نگاه
تو او را نمی بینی بدرستیکه او ترا می بیند دار
در قلب خود چیز را از آن چیزهای که دوست
نمیدار دپس چون بوده باشی بطریقی که گفتیم
پس به تحقیق که مالک گردید سر سبب
خود را و خالی گردانیده او را از سق

نا

حاصل میشود بترک خطرات قلبیه که مبادی آنها
که فانی بر خدا بر میگردد و اما دو پنج فوق
بترک نمودن ملاحظهٔ چیزهای دیگر باصفه
حتی اینکه دیده نمیشود درین هنگام غیر او
نمی شود صدائی مگر صدای او وحال آنکه هر
اثری مبدء اشتقاق اسمی میشود درین
هنگام تا اهل کس و ملاحظهٔ اسمائیکه آثار
وخالصی کی نفسی خود در ان اعتبار جهانها
للازمی دارند کرو را تر او اما نیمی در [illegible]
بیترین آنها ملاحظه نمودن واحد است صفات
باشد و شامل این شئون و اسما بوده باشند و
محو نموده باشد آن صفات را چنانکه هست
که الذات غیبت الصفات و در نوع
میشود باب علم حقیقت آنها چنان نیست
که کلید او نیس واحد است و چونکه دانستی فهمی
جمیع علوم را از حیث و کیف و لم و قد
و کما و انی و میدانی مقصود خود در خود را
و آن چیز را که امور تو با و منتهای میشود امثال
بسوی یک شئ واحد و رفع میشود دست
و مناقضات و نظر میکنی بچشم حقیقت را بی
هنگام مواقع وضع الفاظ و لغت ما انشا
و خماسر و ظاهر میشود بر تو سر حقایق و
کنایات و استعارات و تشبیهات نبلغی
ماسوای حقایق را در الفاظ دانستی
در مقامی میکنی حقایق را با انکلیه دیدانی

از یک شئ واحد آسمان است زمین است کوه است
بر است بحر است درخت است سنگ است از ابتداء
وجود تا آخر مراتب شهود پس ظاهر میشود بر تو اینکه هیچ فخری
نیست مگر طاعت خدا و هیچ شرف و عزتی نیست مگر در
خضوع و تذلل پیش او سبحانه و اینکه علوم همه پیش او است
و اما شنیده از کتاب یا از خطاب امه کسراب بقیعة
یحسبه الظمآن ماء حتی اذا جاءه لم یجده
شیئا فوجد الله عنده فوفیه حسابه والله
سریع الحساب یعنی مثل سرابست که در زمانی
هموار بوده باشد که تشنه او را آب می پندارد تا آنکه
میاید پیش او نمی یابد او را هیچ چیز پس می یابد خدا را
پیش خود در حالتی که حساب او را میکند و خدا
تعالی سریع الحساب است و در اینجا تصدیق میکنی
قول خدا تعالی را که میفرماید وما امرنا الا واحدة
کلمح بالبصر و قول خدای تعالی را که میفرماید افعیینا
بالخلق الاول بل هم فی لبس من خلق جدید یعنی
آیا عاجز شده ایم ما بسبب خلق اول یعنی نه چنین
است که خلق را اولا که از کتم عدم بعرصهٔ وجود آوردیم
عاجز گردیده ایم بلکه ایشان در شک هستند از خلق جدید
و تازه پس در این هنگام قطع نظر کن از ماسوی و رجوع
مکن بقهقری و بدانکه زندگانی دنیا متاعیست فانی
و اما آخرت اوست دار قرار و آرام و اگر کنم (?) بیان
نمایم برای تو آنچیز را که ظاهر میشود بر مؤمنی که واقف
است در این مقام هر آینه دل تو پرواز مینماید و
عقل تو حیران میگردد و میگوئی که این کافر یا مرید

ولیکن در آن چیزیکه ذکر نمودیم عبرتیست
که عبرت بگیرد صاحب بصیرت برای کسیکه
اعلاترین آن دو مقام آنست که
خداوند واحدی را که حق و معبود است
تعالی و متوجه باشی بسوی او بذاته بتنقید
خود در حالتیکه محو کرده باشی نفس خود را
نموده باشی ذات خود در انس ستانی
در دریای بیکران توحید و غوطه ور در لجه
تفرید که بغیر از او کسی را مشاهده نکنی قطع
از صفات و اسما کرده باشی و دلی
و مشاعر را خاموش نموده باشی و اقصد
طالبین است و قاطع سفر مسافر این
مقام انس است در ظلال محبوب قول
امام علیه السلام میفرماید وَاِذَا انْجَلَی عَرْفَتُهُ
فی الفؤاد و اذا هاج ریح ابتهاجه
فی ظلال المحبوب و اثر محبوب سواه
یعنی چون روشنی معرفت منکشف فؤاد
بهیجان میاید باد محبت و انس با محبوب
ترجیح میدهد محبوب خود را بغیر از او
و مناسب این مطلب است قول امام در دعا
بک عرفتک و انت دللتنی و دعوتنی
الیک و لولا انت لم ادر ما انت یعنی بسبب
تو شناختم ترا و تو دلالت نمودی و دعوت
کردی بسوی خود و اگر نبودی تو نمیدانستم
تو در اینجا قطع نمائیم سخن را بنهار رسیدم
بمقصد.

ای برادر توفیق دهد ترا خدا برای خیر دارین و روزی
نماید ترا خوبی در هر دو سرایی که بتحقیق واضح کردم
برای تو نزدیکترین راهی که موصلست بسوی
خدا تعالی و بسوی قرب و رضای او و بیان طریقی
که رسیده است از ائمه هدی علیهم السلام و تجربه
نمودیم و مشاهده کردیم صدق وی را و خیر و برکت
او را پس اخذ کن او را و باش از جمله شاکرین
و عدول مکن از آنچه ذکر کردیم برای تو بسوی
باطل میل بنما و التفات مکن بطرفین ای حیله
کننده های کفار و ملحدین اعنی صوفیه از ترغیب
ایشان خلق را بریاضات غیر شرعیه و مقصود
ایشان آنست که عبادت نمایند غیر خدا را چونکه
قرار دادند برای ایشان تصویر صورت مرشد خبیث
و پناه بر بسوی خدا تعالی از ایشان و اگر بودم
من بر تأنیه سفر و با قلب مشوش هر آینه بیان میکردم
برای تو از فضایح ایشان آن چیزی را که تذکره باشد
برای اولوا الالباب اینقدر بست که اخذ کن حق را
و اعراض نما از باطل و باش محسن که پروردگار با نیکوکاران است — زمره هم
و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله
علی اعدائهم اجمعین و الحمد لله رب العالمین قد
فرغ من تسویدها منشیها یوم الاثنین لاحد عشر لیلة
مضین من صفر المظفر فی قریة سراوان من
قری الرشد فی سنه ۱۲۳۹ حامدا مصلیا
و مستغفرا مترجم گوید که اینجا تمام شد کلام سید
و مقتدای ما اطال الله بقاءه و جعلنی — الله

کتاب مبارک [illegible] الارض

من کل مکروه فلانه و متمنی بعد
و طول عهده و مدته ما خضعت
الکائنات لعزته و دامت الالار
بکلمته و صلی الله علی خیر خلقه محمد
و فارغ شدیم از ترجمه کلمات
و الفاظ لطیفه عزیزه
پنجشنبه در بیست و [illegible]
سنه ۴۹

فارغ شدم از سواد [illegible]
در غره شهر ذیحجه
۷۱

[illegible]

هذا کتاب مبارک [illegible]

و به بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین و صلی الله الطاهرین
و رهطه المخلصین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین اما
بعد چنین گوید بنده اثیم که چون از سرکار
عظمت مدار نواب کامیاب الهیت
و جلال و مملکت مداری و صاحب فضل و کمال
اعنی شاهزاده اعظم اکرم فخر سلاله
دودمان سلطنت و شهریاری آل جلالت
و مملکت مداری سرکار عظمت اعظم محمد میرزا
لازال مؤیدا بتائیدات الله تبارک صادر شده
بود با فتخار این مخلص حقیر که بخدمت آن فرایض
ز محضر بوده‌اند در خصوص معنی طینت آن که بحسب
قسم واقع میشود و معصوم که در شهد مقدس
تشریف

تشریف آورده‌اند و امتثال امر ایشان از جمله لوازم است اقدام
نموده بجهت خدمت ایشان این رساله را تصنیف کرده بدرگاه
معدلت مدار ایشان انفاد نمود پس در خصوص تحقیق این مسئله
محتاجیم به بیان مقدمه و چهار فصل مقدمه در مجملی از معرفت
جسم مقدس معصومان صلوات الله علیهم اجمعین بدان ایدک الله
که خداوند عالم جل شانه العزیز واحدی است معری از شائبه
کثرات و احدیت منزه از شائبه تحدیدات و ذات
مبری از آلایش صفات بود در قدس خود و حال آنکه هیچ کس جز
او نبود و نه موجودی و نه مقصودی و اثباتی و نه نفیی چرا که نفی ام
چیز است چنانکه حضرت صادق علیه السلام فرمودند پس خداوند
عالم غرات اقرحمل کمال کرم وجود که ایجاد فرمایند خلق را پس ابتدا
کرد بخلقت نوری مقدس و مبری و منزه از جمیع نقصها و او را
مجمع صفات و اسماء و کمالات خود قرار داد و آن نور مقدس باجماع
شیعه و سنی نور مقدس خاتم النبیین است صلوات الله علیه و آله
و تعبیر از همان آورده می‌شود بعقل کل و بروح القدس و بروح و
بآب که جمیع حیات احیاء بآنست و بقلم و اینها همه عبارت
از یک جوهر است و از این جهت اخبار متعدده رسیده است
یکی آنکه اول ما خلق الله نور من است صلی الله علیه و آله و دیگر
اول ما خلق الله عقل است و دیگر آنکه اول ما خلق الله روح است
و دیگر آنکه اول ما خلق الله قلم است و دیگر آنکه اول ما خلق الله
آبست و سر او از جهت یکیست و جدال را کمال آنست
که اخبار مختلف است و لیکن در نزد حکما اختلاف نیست
چون شعور عالم با آن نور است عقل گفته میشود و چون حیات عالم
باو است روح گفته می‌شود و چون مبدء انبیات آبست گفته
میشود و چون باو همه چیز در لوح امکان ثبت شد قلم گفته می‌شود
و چون مجمع صفات و اسماء است محمد گفته می‌شود و همه در حقیقت

یکیست و از جهت جهات نظر باسماء عدید
چنانکه شخصی را میگویند زید و سلطان و کاتب
و مصلی و صائم و امثال اینها و همه یک شخص است
مقدس لیکن هزار هزار در هر که هیچ مخلوق را
عرصهٔ مخصوصه پر کرده بود فضای آن نور
خود که گنجایش احدی برای او نبود و وجود آن
مقدس را امر باد بار و تنزل از همان
حد جمیع اصقاع امکان را نور او پر نماید
پس تنزل فرمود بعرصه ارواح و در بر کرد
و بآن جلوه و لباس پر کرد جمیع عالم ارواح
ارواح را و تنزل فرمود بعالم لباس نفسانی
در بر فرمود و بآن لباس پر کرد نفوس را
و تنزل فرمود بعالم طبایع و لباس طبیعی در بر فرمود
و بآن جلوه و لباس پر کرد فضای طبایع را
و تنزل فرمود بعالم مواد و لباس مادی در بر فرمود
و بآن لباس پر کرد فضای مواد و تنزل
فرمود بعالم مثال و لباس مثالی بآن لباس پر
کرد فضای عالم مثال را و تنزل فرمود بعالم اجسام
و لباس جسمانی در بر فرمود و بآن پر کرد عالم اجسام را
از سموات و ارضین و در هر یک پر کرد فضای
آسمان و زمین آن عالم را از آن نور عجیب
مقدس او نبود در همه جا اهل بیت با او بودند یعنی
همه یک نور و یک طینت و یک وجود بودند که در زیارت
میخوانی اشهد ان ارواحکم و طینتکم
واحدة یعنی شهادت میدهم که ارواح شما و نور شما
و طینت شما یکیست پس انوار مقدسه که یک
نور بودند

نور بودند پر کرده بودند فضای همه عالمها را این است
که در دعای رجب است که بهم ملئت سمائک
و ارضک حتی ظهر ان لا اله الا انت یعنی
بآل محمد پر کردی آسمان و زمین خود را تا ظاهر شد که
خدائی جز تو نیست پس چون آن انوار مقدسه مجمع اسماء
و صفات الهی بودند در هر منزل و مقام سبب
ظهور انوار توحید بودند در هر منزل و مقام این است
که خدا میفرماید اینما تولوا فثم وجه الله یعنی
بهر جهت که رو کنید در آنجا وجه الله موجود است و در عبارة
خدا اجمال نور مقدس است در هر عالم پس عقل ایشان عبارة
عقلانی و روحانی عبارة روحانی تا آنکه جسم ایشان عبارة
جسمانی خدا است و در هر جهت موجود است بعد که خدا اقتضای
جمیع عرصات را از ایشان تعمیر کرد از نور عقل ایشان عقول
جزئیه را آفرید چنانکه از آفتاب کلی در آینه ها آفتابهای
کوچک پیدا میشود و همه بزرگ و شکل آفتاب اند و از نور
روح ایشان روحهای جزئیه را آفرید و از نور نفس ایشان
نفوس جزئیه را آفرید و از نور طبیعت ایشان طبعهای
جزئیه را و از نور مادهٔ ایشان مواد جزئیه را و از
نور مثال ایشان امثلهٔ جزئیه را و از نور جسم ایشان جسمهای
جزئیه را خلق کرد پس در هر عالم از نور ایشان عرش
و کرسی و افلاک و عناصر و موالید را آفرید و همه
اینها از نور مقدس ایشان خلق شده اند چنانکه احادیث
عدیده در این خصوص وارد شده است که احصای آنها را
نتوان کرد و البته بنظر مبارک رسیده و مرحوم مجلسی
بسیاری از آنها در کتابهای فارسی خود ضبط کرده
و در کتب عربیه که بلا احصاست پس از شعاع ایشان

عالم امکان معمور گردید و وجود جمیع ذرات از نور ایشان
پیدا شده پس بایشان واسطه بر آن
حضرت پیغمبر را چراغ روشن گشته از نور
او عالم بالتمام روشن شده چون نور ایشان
اند حرکت جمیع ذرات عالم وابسته
بتحریک وتسکین ایشان است بنابر
حضرت امیر است علیه السلام که فرمود الان
یعنی زبر ورو احوال عالم و زرات اما
رضانات بکم تحرکت المتحرکات
السواکن یعنی بشما حرکت کرده اند متحرکان
و ساکن شده اند ساکنان گوینده کان چون زمینی
صد هزار کرور آینه بگذارند عکس آنها جلوه
گر شود و اگر آفتاب حرکت کند عکسها
حرکت کنند و اگر ساکن شود همه ساکن گردند
گر داند همه معدوم گردند و اگر همه بیکدفعه
بلا مهلت پیدا شوند بد نگفته است آن
باندک التفات زنده دارد آنکه زنانی
کند از هم بپاشد جمله قالبها دراین شعر
اینجا بخوانند که گفته است اجمال کاه
بینش در حکم وجود است آن شاعر
عرب هم خوب گفته است یا ام الوجود
والناس بعدک کلهم عرض بحوهر بلکه
همه وجود بر او برپا است و بعد از او
عرضند چنانکه آن عکسها همه عرضند
نسبت بشمس و هیچ اند پس وجود
کل مخلوق و البته وجود خدا همه را
از انوار فلک

از انوار مقدس ایشان در هر مقام و مکان و زمان آفرید و در
هر مرتبه ایشان کلی میباشند و فضای آن عالم را بلباس جزء
که در آن مرتبه دارند پر کرده اند بطوریکه ذره خالی از وجود
ایشان نیست بلکه وجود ایشان در هر مرتبه مهیمن بجمیع کاینات
است چنانکه از کتاب و سنت ظاهر گردید و اصل
جسد حقیقی ایشان همان جسد کلیت که پر کرده اند با آن
جسد فضای آسمان و زمین را و از شدت لطافت
و صفا از دیده های خلایق مستور است و لطافت آن
هفتاد مرتبه از محدب فلک اطلس بیشتر است و مردم
هوا را نمیتوانند ببینند چه جای افلاک و چه
جای فلک الافلاک و چه جای جسم مقدس ایشان و بعد
از آنکه خداوند از نور مقدس ایشان عرش و کرسی و افلاک
و عناصر را آفرید و از این اصول بنی نوع بشر را آفرید
نبی اکرم در میان بنی آدم از جنس بدن خلق کرد و
مانند آینه آنرا مواجه با بدن مقدس ایشان کرد پس
نور مقدس از آن جسد اصلی در این بدن قالب بشری
تابید و سرتاپا بنور آن آفتاب تابان منور گردید و نیکی
بیجی ایشان و بیننده به بصر ایشان و حرکت کننده بحرکت
ایشان و ساکن شونده بسکون ایشان گردید و همه گفتار و
کردار و رفتار ایشان مثل گفتار و کردار و رفتار آن انوار
مقدسه شد چرا که منور بنور ایشان بود پس این بدن
بدن بشری ایشان است و آن بدن اصلی در این
بدن بشری مانند روح در تن شد و این بدن مقهور در
تحت آن بدن گردید و اختیار کلی در دست او شد
بنحویکه اگر خواهند تغییر و تبدیل در این بدن دهند ایشان را
ممکن است و در صورت که بخواهند میتوانند آنرا ابدا

چنانکه در حدیث جابر در عوالم است آمد
بصورت باقر شد و حضرت باقر بصورت جابر
و هم چنین میتوانند که ده صورت دیگر نیز
شود از اجزای اینعالم بلکه هزار صورت شوند
و در همه جلوه گر شوند و همه محمد باشند و دفع
و همه جسمانی باشند غیر از ائمه علیهم السلام هزار
آئینه زیر آفتاب بگذاری در همه است
و اگر هزار آئینه زیر ماه بگذاری در همه البته
و اگر یک آئینه هم بگذاری همان یک است و اگر
هیچ آئینه نباشد آفتاب در محل خود است و فنا و
زوال آئینها برای او ضرر ندارد پس اینست که
چگونه حضرت امیر در یک شب چهل جا بودند و همه
حضرت امیر و معصوم و ناطق بعلم غیب بودند
حقیقة و در یک آن در صد هزار سر
صد هزار میت حاضر میشد و حالات اما
یک تن کلی و آن مقصود در تن بشری آن را احد
میتوان واحد و متعدد و تغییر و تبدیل آنکه
پر کرده اند فضای عالم را و بیشه کوچکی
جلوه میکنند جبرئیل است علیه السلام پر کرده
است فضای آسمان چهارم را و است
و با وجود این بصورت دحیه کلبی و بصورت
اعرابی در مسجد می آمد و بصورت مهمان ابراهیم
و لوط شدند ملائکه و حال که جبرئیل اعرابی
در مسجد میرفته نه آنست که آسمان افسرده
میشود یا بام پوسیده میشود بلکه از
اجزای عنصری اینعالم لباس میگیرد
وآن لباس

و آن لباس مثل آئینه مواجهه با آفتاب جسد او دارد
چراکه بر آن طبع میشود پس جبرئیل در آن جلوه گر میشود
و تا میخواهد آن جسد برقرار است و همینکه خواست پنهان
شود آن جسد را پراکنده کند و هر یک از عنصر آنرا
بکره عنصر بر گرداند و مانند آن اجزا را متفرق کند
و خود در محل خود همان طور که بوده است و اگر خواهد
هزار تن برای خود بگیرد و از همه ناطق و ناظر و فاعل
گردد و اعمال جبرئیلی کند و اگر این مسئله را چنانکه گفتم
شد بیابید شبهات بسیار حل شده جواب از همه خواهد آمد
خلاصه از آنچه عرض شد معلوم شد که اصل جسد آل محمد
علیهم السلام در لطافت هفتاد مرتبه از محدب عرش
لطیف تر است و در وسعت محیط بجمیع اجسام عالم است
و نافذ در کل عالم و داخل است در همه چیز نه مثل دخول
چیزی در چیزی و خارج است از همه چیز نه مثل خروج
چیزی از چیزی بلکه اشبه اشیاء بآن بودن روح است
در جسد که در همه جای جسد است و در بدن نه مثل
آب در اندرون کوزه است بلکه روح در غیب کل
بدن است و هیچ عضو آن خالی از آن نیست و همچنین
ابدان ایشان بجسم خود در تمامی اینعالم نافذند و از هر چشمی
بینا و از گوشی شنوا و از هر دستی توانا و از هر زبانی
گویا و از هر پائی پویا و از هر دلی جویا | یا رب نزدیک
تر از منی بمن است | وین عجبتر که من از وی دورم
باری جسد اصلی امام اینست و این جسد بشری آئینه
ایست در زیر آن جسد و احکام آن برای جاری
میشود از جهة مطابقه و این نه باختصاص تبیین
دارد بلکه هر انسانی اصلی دارد و این اعراض عنصریه

در نزد آن مانند آئینه است در برا
لکن جسد اصلی سایر مردم کلی نیست در
ایشان کلیت و سایر مردم جسدهای
این جسد عرضی شده و تابع این گردید
بر عکس عرضی را تابع اصلی کرده اند تمیز
تابع اصلی کنند و آنرا در مملکت اجرای
روا کنند و احکام آنرا در این جاری او
خواهد بود و از او هم جزئها بقدر ظرفیت حضرت
خود کس جلوه خواهد کرد و اگر امور کلیه نیکو د
امور جزئیه جاری میشود علامات و آنکاهی
کلیه خواهد شد این بود مختصر آنکه در رساله
شریفه خواستیم اظهار نمایم

فصل

بعد معرفت
کلی بودن آن اجساد اصلیه و تابع اجساد
عرضیه از برای آن اجساد اصلیه مشکلات
در غالب مسائل متوقفه بر این مسائل لکن
چون قربانی شده است که این مسئله بیان کنم
در مقام تفصیل بر آمده عرضه در مقام
تفصیل اتخاذ بیان را میتوان گفت یکی
آنکه بر سرکار واضح است که اهل تقویم مقرر
داشته اند که فلک اعظم بقدر از احد هزار و
هفتصد و سی و چهار فرسخ بیرون میکه مقعر خود
و از جانب محدب را ضرب کنند دائره ای
مطلب اند که مخفی نباشد قطر افق تقادیر
هفده هزار و پانصد و شصت فرسخ است
که جرم او سیصد و بیست دائره زمانی ا
طالع و چون از افق ظاهر شود دقیقه بینی
طول

قطر الارض

طول نمیکشد که کل آن از افق ظاهر شود و قطر کره
زحل چهار ده هزار و چهارصد و بیست و پنج فرسخ است
و جرم آن یکصد و هشتاد و دو ضعف زمین است و همینکه
طلوع کرد دقیقه نمیگذرد که همه طالع گردد و ستارهای
ثابته قدر اعظمش دویست و بیست و دو ضعف زمین
است بنا بر نقل بعضی و همان که ظاهر شد از افق بلحظه
بکلی طالع است و این مثلها را برای آن آوردم
که بدانید که هر جسم صاحب طول و عرض و عمق
بواسطه لطافت سریع السیر شود پس وقتیکه افلاک
چنین باشد چگونه خواهد بود آن جسم که لطافت
آن هفتاد مرتبه از لطافت محدب فلک الافلاک
بیشتر است پس ایشان بلا نهایت اسرع سیر باشند
از آفتاب و ماه و ستارگان و کرسی و فلک الافلاک
البته و بعد مقعر فلک ثوابت را اهل تقدیر مقدر
کرده اند که سی و سه هزار هزار و بیست و چهار هزار و
شش صد و نه فرسخ است تخمیناً از مرکز عالم پس
قطر آن ضعف این دوره آن شش مساوی
است که یکصد و چهل و هفت هزار و ششصد و
پنجاه و چهار فرسخ است و این مسافت را در یک شبانه
روز قطع میکند و این حرکت شبانه روزی از جهت
فلک الافلاک است که هر یکی از این فلک الافلاک
افلاک را بهر جهت که در جوف آنست با این طور حرکت
میدهد و جمیع آنها را در یک شبانه روز بر دور عالم
میگرداند پس وقتی که از فلک الافلاک چنین عمل
ناشی شود که در آن وقت قدر آن حرکت کند و این
همه اجسام را اینقدر حرکت دهد پس از جهت ذات نور

که ابدان ایشان که الطف و اعظم از محدب فلک
الافلاک است همشا درجه این مرتبت بدن
بر گرد تمامی عالم بگردانند در طرفة العینی
آنکه این عرضی بر محور حرکت میکنند و بدن ایشان
بر قطب و میان ایشان این دو حرکت فرق
است چنانکه فرموده اند ما نشسته ایم قطب
علام الفلک پس موافق آنچه یافته ایم
میتوانند که همین بدن عنصری را در طرفه
در مسافت جمیع آسمان و زمین و عجب
آن بگردانند و پس آورند و هیچ از امور
نگسسته است چنانکه اگر سنگی ۲ المثل بر چرخ
در یکشبانه روز آن سنگ دوره عالم را
کسی گوید که سرعت حرکت موجب فساد
میشود میگویم بلی اگر حافظی و قاسری نباشد
و فساد فاسد و بقای باقی بواسطه طبیعت
و طبیعت کلیه عالم طبیعت ایشان است
خواستند حفظ کنند حفظ میکنند و نیز
و هیچ عجب نیست بار خاکرا در یکروز
و زیاده به برد و میشود به برد و میشود که
بر داشته در یکروز صد فرسنگ
که از زیادی این خواسته است که روزی
راه برد و چه شد که ایشان ام بطن
خود را بساعتی یا دو ساعتی
بعیده ببرند و فتوری بآن دست ندهد
آن جاثه را اگر با دمیرد فتوری باید
و آنها که تعجب میکنند بسبب بی

تحت الارض

تبرای می بینند و گمان میکنند که غیر از این هیچ نبوده
و با ایشان میگویم که جاهلا این نور علیست
نه همین جسمی که تو می بینی است پس این وجه
پس از معرفت آن مقدمه سهل و آسان است
و موافق حق واقع فصل وجهی دیگر که بآن نحو محملی است
و شاید سر زند از ایشان و آن چنان است که چون
جسد ایشان در جمیع ذره ذره این عالم هست و هیچ
از ایشان خالی نیست میشود که این بدن تبرا را در اینجا
معدوم فرمایند یعنی متفرق کنند بیک چشم بر هم
زدن چنانکه در حضرت حکم فرموده اند که متفرق شد
و هباء کرد و در هوا متفرق شد ام چنین این بدن را
در مدینه مثلا متفرق فرمایند و جسدی دیگر در طوس
ترکیب فرمایند مثل آنکه جبرئیل بصورت جسد انسانی
می‌آمد و چون میرفت آن را متفرق میکرد در هباء
منثور میشد و چون بار دیگر می‌آمد جسد از نو میکرد
و جبرئیل همان جبرئیل بود و چنانکه حضرت امیر جمل
سلمان میشد و هر یک جسد حضرت امیر نبود
حال میشود که جسدی را در بلدی متفرق کنند
و در بلد دیگر در همان آن جسد دیگر ترکیب فرمایند
فرموده بخود گیرند و از آن تالی شوند و اگر گوئی
پس این جسد جدید آن جسد عتیق نیست میگویم جسد
امام که اصلی است همان کلیت و این عرضی است
که در همان یکبدن هم دایم در تحلیل است و بدل
ما یتحلل میرسد و اما بدن اصلی در هر حالت
و این اعراض و رنگ و شکل بسبب تغییر اصل ذات
عیش و چنانکه زید در قبای آمده است و در

زرد زیدست و در قبای قرمز زیدست و هکذا
گفتم اگرچه که قدری مشکل است اگرچه آسا[ن]
فصل میشود که این جسد معروف را در بلا[د]
نکنند و لکن مخفی کنند از انظار چنانکه ام[ام]
مخفی کردند که هیچ دیده نشد و در بدن دیگر
خواهند و از آن ظاهر شوند در شکل بدن آدم
آنکه امریست ممکن و هیچ استبعاد ندارد
ممکن است که قطعه از زمین طوس را متن[قل]
کنند دیگر کرد و بر یک موضع قیاس
زمینها در بین مابین در ام عجیبه کرد
که کسی بگوید شهد اصطر میشود بلکه بر الخنا[ق]
قدم مخو پیر داشته بر آن زمین مکرر از
ام گرده نمود و در یکطرفه العین و میشود
امر بجمل جسد ایشان کنند و نهایت سر[عت]
بان زمین چرا که سرعت و بطوء با دخت
وجون مامور شود نهایت سرعت خواه[د]
و میشود که سر ابری سوار شوند و نهایت
ببرده و میشود که ملائکه را امر کنند که
جنود را گشاید ... ده سوار شوند از دو
و میشود بر گلیمی نشسته باد را امر نماید که
بسرعت ببرد مثل آن حکایت سلیمان
علیهم السلام دیر ایشان و میشود که سوار
شوند و آن حیوان را با قسام مزبوره حرکت
چنانکه یک دفعه ام جنان فرمودند خلاصه
آن مقدمه را دانستید دیگر هیچ قسم
میتوانید جواب بدهید و هیچ امری ...

[margin:] و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین کتبه العبد الذلیل کربلائی ابراهیم و فرغ منه عصر یوم السبت الدرجی نقلتی من نسخة الجی الموجود ... شهور سنه ۱۲۰ ... عاید المصطلح منقول و فرغ من کتابته ... النسخة ... العالم ... هرهر ... بتاریخ رابع عشر ... شد ... ۱۲۷۳

۵۱

نمره ۲۰

بسم الله الرحمن الرحیم

ستایش خداوندی راسزاست که پروردگار عالمیان است و درود پیغمبری را در خور است که مهتر جهانیان است و آل اطهارش را که ساداتِ کائنات اند و اولیاء و اصحاب را که اوتاد برپا ایستاده اند و لعنت بی شمار بر دشمنان انبیاء و رسل و اوصیاء مقربین و اولیاء منتجبین این رساله ایست مختصر که در رشته تحریر در آورده است بنده اثیم کریم ابن ابراهیم بزبان فارسی بر حسب فرمایش جناب ثقة الاسلام و سلالة الانجاب علام فهام ذوالعز والاحترام الجلیل العظیم الشریف مولانا آل محمد شریف کرمانی انباری سلمه الله وابقاه دین کل مکروه وقاه و سبب آن شد که چون حقیر فقیر رساله نوشته بودم بزبان عربیه در ابطال دعوای میرزا علی محمد نام شیرازی که خود را باب نامیده و فی الحقیقه خسران مآب است و آنرا ازهاق الباطل نامیده بودم و عوام عجم از فهم آن عاجز بودند و بآن سبب شبهه باب خسران مآب در دلهای آن عوام کالانعام باقی مانده بود لهذا ایشان فرمودند که اگر رساله تالیف شود بزبان فارسی و بطوریکه این بقیه شبهه که در دل عوام مانده از بر طرف کند بد نبود حسب الامر امتثالاً لامره العالی مبادرت کردم و فی الفور این رساله را شروع کردم و این

تیر شهاب در رد انداز باب نامیدم و
عالم جنان است که توفیق بر اتمام آن عطا
دادم این رساله را بر مقدمه و چند فصل
چون عالم خبیر و دانای بصیر در انیعالم نظر
کرد بنای انیعالم بر حکمت است و چنان حکمت
در وضع انیعالم بکار برده است که عقول حکما
رسید و اوهام علما بحقیقت آن را نمیتوانند فهمید
ببینند که چنان حکمت بکار برده که اگر حکما
جمع شوند و تا روز کار است در آن فکر کنند
در آن بکار برند و بر کاستن اقسام حکمت و
که نمیتوان ذره آن را اندکی پیش یا پس
و اگر احیانا چیزی پیدا شود که حکما از درک
عاجز باشند دلیل نهایت حکمت صانع است
کاری و عبث کاری آن نعوذ بالله چنانچه
فرنگ و اهل بصیره و در نهایت استقامت
خللی و عیبی در آن نیست و غالب چرخها
نفهمی که چه مصرف دارد و اتفاق در
باشد که فایده وضع او در آن مشکل
بخواهی که در آنکه وضع آن چرخ در این
و غریب بیفایده است پس هرگاه در این
تدبر کردی ساعتی دیدی که چرخهای
و شمار آفتاب و ماهش در حرکت است
عجیب و غریب از آنها بظهور میرسد
در درکش حیران است و حکمت بسیاری
یافتی الحال اگر درک بعضی چیزهای
آن غنیمت دانسته نکوئی آن نحو است نعوذ بالله

که وقتی که متولد گشتی هیچ از حکمت عالم را نمیدانستی و کم کم
بحکمتها چیزی بعد از چیزی برخوردی که بسیار حکمتها که هنوز
برنخورده و میدانی که چه بسیار حکمتها که در عقب این مخفی
بوده و در عصر بعد معاین شده است بهر حال که در حکمت
خلقت عالم شبهه از برای عاقلی نیست و چون نظر کنی میبینی
که انسان مدنی الطبع خلقت شده است یعنی بطوری خلقت
شده است که بایست با هم زیست کنند بخلاف سایر حیوانات
که میتوانند هر یک تنها زیست کنند اما بنی آدم نمیتوانند
تنها زیست کرد و بایست با هم باشند از اینجاست که باختلاف طبایع
خلقت شده اند که طبع هر یک بر افتی که مایه کاری باشد
و باختلاف و مقام خلقت شده اند و بعضی غنی و بعضی
فقیر و بعضی قوی و بعضی ضعیف و بعضی صحیح و بعضی
مریض و بعضی پیر و بعضی جوان و بعضی بزرگ و بعضی
کوچک و بعضی عالی همت و بعضی دون همت و همچنین
با صفات که باندک نظری پوشیده نخواهد ماند با آنکه هر یک
از ایشان بطوری رغبت مینمایند که مشغول کاری باشند
و از آن کار خوشنود باشند و دل با آن کار رغبت نمایند
و آن را بانجام توانند رسانید و بنای اجتماع ایشان
مستحکم باشد و متفرق نشوند که بسبب آن هلاک شوند
پس چون بحسب خلقت مدنی الطبع شدند اسباب فساد
مهیا شد و آن اختلاف طبایع و اهوا و آراء ایشان است
پس در حکمت سد آن واجب شد و بجهة این حکم در خلقت
لازم شد که جبر کسر این فساد را بکنند و تعلیم جاهل ایشان را
بنمایند زیرا که چنانکه غنی محتاج بفقیر است و فقیر محتاج
بغنی و بزرگ محتاج بکوچک است و کوچک محتاج ببزرگ
و هر چیزی ضدی در خلقت لازم دارد تا بشناسانی

و بای سبب مختلف الطبع شده‌ایم

حاجات عفو برسد مجنانش چنانکه خلق عالم ضرر رسد
و سفیهان حکیمان ضرور دارند و اطفال پیر
در کار دارند و رعایا حاکم لازم دارند تا
اسباب آرام بیابند لهذا الحکیم علی الاطلاق
حکمت عظیم که مدار کل بنی آدم بر آن است
غیر با هم و انکه اگر آن اختلال بجبر نباشد
پس خطرناک میشود که اختلال با این امر عظیم […]
پس چنانکه در هر عصری همه اضداد را آفریده
نمیشود که جاهل آفریده باشد و عالم نیافریده
آفریده باشد و بزرگی نیافریده باشد و سفیه
و حکیم نیافریده باشد در عقب آفریده باشد و
باشد و علت این حکمت آنست که وجود هیچ
معلوم نگردد در حسن و قبح و ضرر و نفع و صلاح
خیر معانی و معلوم نشود مگر بوجود ضد که لازم
نشود مگر بوجود ضد و شکر هیچ نعمت گذارده نشود
ضد و تعیین هیچ چیز نشود مگر بوجود ضد و
هیچ چیز مگر بوجود ضد دیر و زنند حقیقت
خصوصیت مگر بوجود ضد و قرار و ثبات نگیرد
بر وجه ضد و مرکب بوجود نشود مگر از اضداد
اقتضا کرد که هر چیزی با ضد خلق شود که
آفریدن لازم شد که حکیم آفرینید و چون جاهل
که عالم آفرینید و چون ضعیف آفرینید لازم شد
آفرینید و چون کوچک را آفرینید لازم شد قوی آفرینید
تا خلق ملتئم باشند و تالیف و اجتماع
گیرند و مدنی بودن انسان محقق گردد و
افراد انسان هم مثل تالیف اجزاء باشند که

باشند

تا اضداد نباشند صورت چیزی نباشد ترکیب نشود و باقی و ثابت
نمانند همچنین تا اضداد نباشند اجتماع این صورت نه بندند
پس لامحاله در هر عصری لابد است حکما و علما و اولیاء و
و انبیاء باشند و مردم را بسوی خدا خوانند و حق و باطل را
اظهار سازند و جهال را تعلیم نمایند و چون خداوند حکیم است
پس در هر عصری بقدر ضرورت باید اظهار علم و حکمت فرماید
زیاده از مقدار ضرورت نکرد منع لطف و خلاف جود
و کرم است پس در هر عصری بقدر ضرورت باید انبیاء
و اولیاء و حکماء و علماء باشند و مقدار این هم در هر عصری
بقدر ضرورت در آن عصر باید باشد پس از این است
که فرموده اند که زمین خالی از حجت نشود و اگر خالی از
حجت باشد هر آینه زمین فرو خواهد رفت و خراب خواهد
شد پس چون طفل از اول تکوین تا آخر عمر حالات
دارد و اول نطفه است بعد علقه میشود بعد مضغه میشود
بعد عظام در او پیدا میشود بعد از آن لحم میشود بعد روح
در او دمیده میشود و جنین میگردد بعد تولد میشود بعد در
حال رضاع است بعد از آن حالی فطام است بعد از آن
خورد خورده بحد مراهقه میرسد بعد مکلف میشود بعد بحد شباب
میرسد بعد بحد چهل سالگی میرسد بعد بحد پیری و بعد بهرم میرسد بعد
میرسد بلکه این تفصیل را عرض کند در جمیع مخلوقات با البته

زمین طرارت هم چنین این دنیا هم از اول تا

تا موش حالات ... از و پس در عهد حضرت آدم ع

بمنزله نطفه بود بجهت قلت هوش و فهم مردم و کم

کتابها و کتبها و صحیفها و علوم و احوال پس

النسبه آن حالات با حالات بعد بمنزله نطفه بود

حضرت آدم ع بقدر استعداد اهل آن زمان بود

و حکمی و برایشان نازل شده بود و تکلیفات

فهم و عقل و هوش اهل آن زمان بود و علم

بقدر فهم آنزمان ظاهر میشد و لا حکمت نبود

تا بنیت اهل آنزمان حکمت و علم و تکلیف

تا آنکه ببرکت اسمهای اعظمی و در نزد حضرت

بود و بواسطه عمل کردن بان تکلیفات

شده بود حرارتی در مزاج عالم پیدا شد و

بمنزله علقه شد و تربیت عالم ترقی که

تکلیف و علم و حکمت که آدم ع آورده بود

اهل آن زمان توفی کرد و آن تکلیفات

مزاج اهل آن زمان نبود خداوند حکیم دانا

نوح ع برگزیده بقدر صلاح آن زمان

ایشان فرستاد و آن بزرگوار هم

و تکلیف ها فرمود تا آنکه ببرکت ا

اعظمی داده شد و بواسطه عمل کردن مردم بان تکلیفات

و علوم حرارت در میان عالم زیاده از اول پیدا شد

و ماده عالم پخته تر گشت و هر کس متکون میشد از ماده

سفر آنکه میشد صاحب شعورتر و صاحب فهم تر میبود

بواسطه لطافت ماده عالم از پیشتر لطیف تر شده

بود و هم چنین بود تا نوع عالم لطیف تر گردید

بمکان علاقه و نوع مردم صاحب فهم تر و صاحب قوه

تر و صاحب شعورتر شده شد و دیگر آن علام شایان و

تکلیف و حکمت سابق کفایت ایشان نمیکرد خدا

وند عالم در میان ایشان برگزیده حضرت ابراهیم علیه

السلام را و بان بزرگوار شرعی و علمی و حکمتی تازه

آن زمان عطا فرمود و در زمان تشریف آوردن

ایشان عالم بمنزله مضغه بود و آن بزرگوار با

برکت اسمای اعظم و حرارت علم و حکمت و نفس

بر نفس عالم را پخته تر کرد بطوری که دیگر آن علم و حکمت

کفایت امر ایشان را نکرد خداوند عالم حضرت موسی

علیه السلام را برگزید و علم و حکمت و شریعت تازه

داد و او را برسالت مبعوث کرد پس ایشان هم آن شریعت

را انتشار کردند و مردم علم و عمل آن بزرگوار را تعلیم گرفتند

و عمل بآن کردند و در زمان آن بزرگوار عالم بمنزلهٔ
عظام بود و به برکت اسمهای اعظم که آن بزرگوار
داشت عمل کردن بآن شریعت ماده عالم نفخی تازه
گرفت و پخته‌تر شد و لطیف‌تر گردید و از همه
بحکمت این مطلب آنست که انسان اشرف مخلوقات
است و بالاتر است بر مخلوقات از نوع نورانی
خلقت شده‌اند همین که انسان پخته‌تر شد همه
که از نور او است پخته‌تر می‌شود و همینکه مردم معصیت
اوضاع آسمان و زمین دیگرگون شود و با همین
معصیت کنند اوضاع آسمان و زمین نیکوتر شود دیگر کار
آن زیاده شود بهر حال چون در زمان موسی
علیه السلام مردم عمل بشرع او کردند انفس ایشان
قوت گرفت و پخته‌تر شدند عالم پخته‌تر شد از انعکاس
منعکس شد لطیف‌تر شد و قوی‌تر و داناتر پس
محتاج بعلم بیشتر شد و حکمت دیگر در کار شد و حکمت
اول کفایت امر ایشان نکرد و محتاج بحکمت زیاده
شدند خداوند عالم حضرت عیسی علیه السلام را
برانگیخت و شریعتی و حکمتهای وعظی فرمود و در زمان آن
بزرگوار عالم بمنزلهٔ روییدن گوشت در بدن
طفل بود

طفل بود و اندام عالم درست شد و صورت ظاهر آن
کامل شد و چون بشرع او عمل کردند ظاهر و باطن اندام عالم
درست شد وقت بر دمیدن روح شد در زمان خاتم النبیین صلی
صلوات الله علیه و آله که روح در تن عالم دمیده شد و تا مردن
این طفل که عالم باشد احکام حیات باقی است و باید
زنده باشد مثل حالت نطفه نیست که برود و حالت علقه
بیاید و حالت عظام آید و حالت عظام برود و حالت
روییدن گوشت آید بلکه حالت روح باقی است تا وقت
مردن از اینجهة شریعت همه پیغمبران باید نسخ شود و
شد مگر شریعت خاتم النبیین صلی که تا وقت مردن
عالم و نفخهٔ صور باشد عالم زنده است پس لازم است که
این شرع نسخ نشود و پیغمبری بعد از ایشان نمی‌آید
و حلال او حلال است تا روز قیامت و حرام او حرام است
تا روز قیامت و تغییر نخواهد کرد مگر بعضی جزئیات
که از شرع او در زمان او نسخ شد و آیهٔ قرآن نازل شد
و حدیث صادر شد و الا بعد از او شرع او باقی است تا
قیامت بهر حال شرع خاتم النبیین صلی نسخ نشود
و لکن در زمان آن بزرگوار عالم بمنزلهٔ طفل بود که
در شکم مادر روح در تن او دمیده شده بود و در حش

متحکم شده بود و قابل باقی ماندن شده بود لکن بعد بر
شرع آن بزرگوار بواسطه روح او دعوت درست و جهاد او
عمل کردن مؤمنین بشرع و دین او عالم روز بروز
قوت گرفت و در زمان ولایت حضرت امیر المؤمنین
عالم متولد شد و لکن رضیع و شیرخوار بود و شعور
و ادراک آن همانقدر بود ولی به برکت شیر خوردن و
کردن از پستان علوم آن بزرگوار خورده خورده
ترقی کرد تا در زمان حضرت امام حسن علیه السلام از
باز شد و خورده خورده بعد از زمان هر امامی از
بابا منتقل شد تا در این زمان که زمان
آل محمد است علیهم السلام سن مراهقه رسیده
و قریب بتکلیف است و چنانکه وقتی طفل اند
شعور و تمیز در او پیدا شد خداوند عالم بمقتضای
کامله خود با و ذهنی و فهمی عطا فرمود پدر او را
سپرد و او محتاج بمعلمی است [illegible]
اطفال باشد و چون طفولیت آنها [illegible]
تنها ابدا الا سرک [illegible] و همانقدر حروف تهجی
تعلیم کنند و ترکیب حروف را بیاموزد و چیز خط
تعلیم گرفت و کتاب و قرآن خواند محتاج بمعلمی

اعلم

اعلم میشود و پدر او را بمعلمی اعلم خواهد سپرد تا آنکه
در پیش او عربیت را تعلیم بگیرد و قدری از رسوم
ادبیه معروفه را که تعلیم گرفت محتاج بمعلمی اعلم
شده پدر او را بفقیهی خواهد سپرد که با و رسم اخبار
و علوم و احکام و رسوم بیاموزد و چون اینها را فرا
گرفت و ظاهر او با تمام درست شد آنگاه وقت تکلیف
میشود و این مراتب هم مثل مراتب اول است که بازده
دوره شعور رسیده و عقل کسبی او لایق مراتب است
اول نطفه است و آن حالت مکتب نرفتن
و پیش استاد نرفتن است و چند گاهی در مکتب
میرود با اطفال [illegible] درس نمیخوانند و لکن بحرارت وجود
استاد دانشی بعلم میگیرد و بواسطه اطفال بشوق کار
می آید بعد حروف خواندن بمنزله علقه است و کتب
خواندن بمنزله مضغه مخلقه است و علوم ادبیه
و عربیت بمنزله عظام است و علم فقه بمنزله روئیدن
گوشت و تمام شدن اندام است و حکمت و علم باطنی بمنزله
روح است و همین که اندام تمام شد وقت دمیدن
روح است و وقت تعلیم حکمت است که او
شریعت است و وقتی شعور شخص بکلی درست شد
آنگاه تولد میکند و آن وقت وقت تکلیف
و آن زمان ظهور امام است [illegible] که در آن زمان

عالم بجهت تکلیف میرسند و صدبرابر نفوذ با آنهم
و همین طور روز بروز بزرگتر زمان رجعت
پیغمبر صه بدنیا عالم جهل که بواسطه رجوع
عقل کل کامل میگردد و همین است عالم بالا روز
میرود چهل روز قبل از نفخه بالان بالا
میرود با تمام اهل بهشت الان عالم مرده و عالم
بحس و شعور میشود و چهل طور میمانند و این
بمنزله حرارتست که در شهید از مردن میماند
تا آنکه بعد از چهل روز سر در میده بلکه
و قیامت برپا میشود و مقصود بیان تمام این
این بود که بعد از آنکه عالم بشعور رسید الحمد لله
عالم را بهم دادند و ناطقان
صدر بمنزله معلم اول با این همه عالم
ترقی کرد و شعور مردم بعلم تعلیم اعلم
شده‌اند و علم معلم سابق کافی نیست
نکرد حتی همه اینها با این عصر که علم
علمای سابق کفایت را نکنند
و محتاج بحکیمی دقیق‌تر و شریف‌تر
شده‌اند و خداوند عالم بقیه حکمت را از
دولت [illegible] و اطفال را بخوانند
حروف ابجد مثلا امامیه خوانده باز

از کرکرد

از سر کیو [illegible] این لغو است و خدا حکیم است و لغو نمیکند
وانیکه بعضی از معلمان سابق فغان دارند تشبیه
آنست که میخواهند اطفال باز الف بی بخوانند
و گاهی نشسته‌ای برای آخوند میبرند و گاهی باصطلاح
جاقنگ دیگر تختگی میبرند و معاش آخوند بگذرد
و باز مانع نمیکنیم آنها حرف [illegible] است که
در هر عصری باز اطفال هستند همین قدر که
حقوقه اعلم از اطفال مهیاشی در پیش [illegible]
از خود درس نمولا بخوانند و با اوقات بالا
اطفال و شاگردان خود کی کبر و غرور نمیکند که
نه خود به درس خواندن حقوقش لایق میشود و نه
مردم دیگر را میگذارد که جمعی که تنها بلکه خود
او بشوند انها روی کنند و طلب علمی نمایند و
آن اطفال که الف بی خوانند محو فوز کنند که اگر
آن باید خواند دکتابی باید دید تا کی الف بی
بگوئیم و با زبر کردیم و دیگر الف بی بگوئیم بهر حال
عالم را الحمد لله که بمنزله پدر شفیق می‌باشند
بهمین روش هر سال [illegible] و وقت بوقت
در نزد معلمی اعلم گذارند تا در این ایام
که علم فقه و ظاهر شرع که بمنزله اندام نفوس است

و گوشت در تن او روئیده میلاد رسیده و اعصار

بر آن گذشت و اصلاح آن یکی شش تالیف شد

و مسائل در عالم منتشر گردید سبب این

در بلاد ایران ممهّد شد و سلاطین

چرا که قبل از سلاطین صفویه متفاخم

اگر چه علما بوده‌اند و کتب نوشته در میان

آنها بوده و خوانایی را هم در تقیه و قلت

بوده حتی آنکه بعضی از آنها نشسته بجهت

تشیع و جمیع بلاد ممالک و بلدان خالی

از سنی و خالی از تقیه بوده که شیعه بود

از تقیه بیرون و بنظر التقیه اشیان

میکردند و این طور و طاهر زمان صفویه

رحمهم الله است که مذهب است و مبدء

و مروّج آن رفته و شوایب در آن

و آخر مائه یازدهم است دیده شد و الحال

کمتر از دولت سلسله علوم ظاهره بود

در عالم منتشر شده است مسئله انشاست

مراتب ظاهر شرع در وجود هم تجدید

کمال رسید یعنی وقت که دیگر باین

انتشار روح عصری بی شعور صرف نبوده

بلی چنین

پس چون ظاهر شعور کامل شد خداوند عالم خواست

که معنی بر انگیزاند که بواسطه وجود شریف او و حرارت

مزاج او روح شعور در تن عالم دمیده شود و عالم را بفضل

علم و حکمت او زنده نماید و شعور عالم تو کامل نماید این

بود که در مائه سیزدهم بر انگیخت مرکز دایره اعیان

تجان و قطب فلک ایقان اعلم علمای ربانیون و

افضل حکمای صمدانی ناشر علوم تجلّی افضل ا

لمتالهین مرآت فضایل المعصومین و حامل

اسرار الائمة الطاهرین مبین ظلمات و کاشف

معضلات و حلّال مشکلات الشیخ الاجلّ و السند

الانبل و الکبیر الاعظم و العماد الاحد الا

فخم الشیخ الاجل الاوحد الشیخ احمد ابن زین

الدین اعلی الله مقامه و رفع فی الخلد اعلامه

تا منشئ روح شود در تن شعور عالم و آن کالبد

ظاهر را بفضل علم و حکمت خود زنده گرداند و در

شرح در آن بدمد و فضایل و مقامات شمرد و ا

ائمه طاهرین را سلام الله علیهم در عالم منتشر

گرداند و آن بزرگوار بتفصیل در کتب مبارکه

الظاهر لیکن نوشته‌ام در میان خلق ا

شکار گشتند و لوای علم و حکمت اسرار

شنشند
اهل بیت سلام الله علیهم آن خلق افزا
و در خلال رابع مائة [illegible] ظاهر گردیدند
و از آن زمان الی الآن که هزار و [illegible] است
و شصت و هی هجری الی روز افزون
آن بزرگوار در غایه کوشش زد
شیعیان گردیده مشهور کتاب هدایة
الطالبین نوشته امرای شان هر
از دایره علوم ربانی آنک حکوم سبحانی
اعلم علمای متقدمین متصل فضلای
متاخرین صاحب اتقن الاسرار مرآت
فضایل ائمه اطهار صلوات الله
ملک الجبار اعنی خاتم اوحد سید سند
و عماد معتمد الثقات و الکل و مرجع
الکل فی الحل و العقد علام فخر الاکا-
و اعاظم و سبب مباهات السید کاظم
بن قاسم اجل الله شانه فی العالمین
بر همانند بودند و این برهمان ارادتش
حکم مظلوم و علوم [illegible] بودند و
حقیقه نشر علوم [illegible] ربوبیه آن

تا سید عالیمقدار

ام ع صلح

سید عالیمقدار [illegible] و ایشان عالم را [illegible] از حیث علوم و
حکوم آن بزرگوار فرمودند زیرا که آن بزرگوار
ما دام الحیات علوم را بطور اجمال بیان فرمود
و سعی در تعلیم کلیات نمود تا آنکه در زمان قلیل
ایضاع سبیل نمود و کلیات علوم بر مردم آشکار گردد
تا بعد صاحبان فطانت و ذکاوت در آنها
تدبر کنند و فروع کثیر از آنها استخراج نمایند و در
زمان شیخ مرحوم کسی از خواب غفلت بیدار نشد
مگر قلیلی چنانکه لفظ ایشان مشهور است فرمودند
السید کاظم یعلمهم و غیره ما یفهم یعنی سید می‌فهمد و
غیر او نمی‌فهمد و اما سید جلیل در زمان به نسبت
ایشان تفصیل دادند مطالب خفیه را و اشکال را
کشف [illegible] و [illegible] از آن علوم از ایشان
بر وجهی که خود ایشان می‌فرمودند که هر کس
مطالب شیخ را دریافت کرده و ترقی کرده در
نفوس ترقی [illegible] و الا از شیخ کسی چیزی نفهمید
به هر حال [illegible] شیخ جلیل [illegible] و ابیاری سید جلیل
فرمود و بعد از این هم مصائب و محن که
که [illegible] راحت و کثرت اعادی امر باینجا که می‌بینید
منتهی شد منکر آن بنیان شیخ جلیل [illegible]
فرمود به تمام نرسیده و هنوز آن مطالب
که سید نبیل اظهار فرمود مفهوم غالب نشده

پس چگونه میشود که تغییر داده شود و بیم باطن
ابراز شود و خود دیده بلندت صدق حال و
ی اصلاح حال میرسند تا آنکه م رسید آن وقت
خداوند عالم اذن اظهار بود وامری دیگر
ابراز داد الحال امر باطن دیده و هنوز
حال نکرده گشته و از همه فهمیده اول
و آخر کلام ایمان را عالم را که تثبیت
اظهار باطن بباطن مظهور آن رسید
و حال اینکه اظهار مخصوص امام علیه السلام
عجل الله فرجه و هر گاه تثبیت آن سید
شد خود آن بزرگوار اظهار فرموده
و ابراز آنها خواهد داد این حکایت مانند
آنچه که هنوز بدهند باشد و اکنون
و جدا آن خلقت کسی از آن کند
هنگام دیده روشنم دهنده رو
خدا عجله در کار نه هنوز که روح او در بدن
شیخ تمام نشده و زود دیده کجا هنگام
تولد است که چند ظاهر شود انبیا
این اولاد احکام او تدبیر ملک را
باز آن صحیفه طالب داده از وجه ثبت
دریا بوجود خود آرد
که این از اولیت نرسالت باطله
میکنند که [illegible] است

وکلا او [illegible]

وکلا و عرق کردم که چون شیخ بزرگوار در بدن نور عالم
بمنزله روح بود پس از آنکه روح عالم انوار مستحکم شد
ثلاثه تولد میکنند و امام عصر ظاهر میگردد و دو شرط باطن
باطن آن وقت آشکار میشود و بعیب رسد دیگر هنوز
دوره علم است و بیایست سلوک علمی خلق تمام
که دلیل از اشکال مراتب علم هنگام و سلوک علمی
میشود و در هنگام تصدیق این مراتب را کنند و از کلام
سلف صالح بر این مقام شاهدی خواهد آمد ایشنت عبارت
سید جلیل اجل الله شانه و انار فی العالمین برهانه
که بخط شریف برای حقیر نوشته اند و بخاتم شریف
مزین فرموده اند لا جواب الخ الحجه اثر را بیان فرمو
دیده که مردم الان آنقدر بلفظ تن کنند امری دیگر
میخواهند معلوم سوی ریحه باشد که اتصال خلق
یعنی شیعه بغوث اعظم جعلنی الله فداه و
علیه و علی آبائه السلام بعد از چند قریه است
انقرای ظاهره اول در قریه ثانیه و ان النجبا بند
یعنی ادنی حمله علوم و اسرار در مقام ان لنا
مع کل خلف عدولا ینفون عنه دینن تحریف
الغالین و انتحال المبطلین و سکنم در قریه
ثالثه و آن نقبا شید یعنی ادنی و الانها اصحاب
افعال و مظاهر الهویت و هنت کما نه که
کینونت اشان قابل انتهاست و بعد رقم در
قریه رابعه و ان النجبا شید یعنی اسم و ادبان

همین نقب بنده در مقام عین نزد خلود را کم
اعظم اعظم چنانچه خامسه وآن نقبا بر
یعنی اعلا ودرایشان ذکر اجل اسما علی
اع ونسبت این بجناب نسبت عرش وکرسی است
بالسموات سبع درجات وافعال بر اوشان موثر
درو جه ولکن تمام نسبت است نشئه
در قریه ستادر ارکان است وامرا بر ایشان
وامر سیر انجناب ونسبت این ارکان
با نقب ایشان دو تا نسبت روح است بجسم
چون درایشان بالا تمام شود انکشاف
بغوث اعظم ایشان میرسند ونقبعل
بی بغ الاکراه مردم الآن در
قریه اولی بود در قریه ثانیه ودر سیده
سیرانند کی در قریه نخ الشهر مجموع
قرای سیا بقیتا المتقد از بلاغو
اعظم صحیح اکه وسلم ودرکار وی
دعوالم نیستند در [illegible] وحاد
بیک در [illegible] اردشده است ودر
آن کتاب است ودر کار شاه ودرانجا
همیشه بوده بنده عرض کنم
که منقبه الاسلوب اخیه

والآن تفصیل امر را با الاجمال عرض کنم مردم
الآن محتاج علم منه از بواطن واسرار وحقایق و
وانوار وآثار نهایت تمیت وکنهش نتوان رسید
اکنون وقت بیش از این گنجایش ندارد چنانکه قبل وقت ا
اینقدر اهم بنوده والاشاره کافیه والسلام علیکم و
رحمة الله وبرکاته درامر خود محکم باشید ودر آنچه راه
هستی راست صحیح لعل الله یحدث بعد ذالک امرا والسلام
علیک ومع صدقک وعلی من صدق لک ورحمة الله
وبرکاته تمام شد عبارت آنحضرت بزرگوار که در این باب
مرقوم فرموده بودند پس بمقتضای فرمایش ایشان اسرار
ی مبارکه الکم از بلای غوث اعظم جعلنی الله فداه
زیاده الاسم هو ما انبائهم عن المسمی یعنی الکم الکنی
جزئیات از مسمی جز اهد وشیعیان کاملین
جز دهنده کانند از لام خود وجهه آن که شیعه از
شعاع لام خود است وشعاع صفت منیر است ودر اسم
همان صفت است پس شیعه اسم لام است چنانکه
اش را با آن فرموده ودر زمان غیبت آن بزرگوار
گوار الم لام لوا بر از دادن حلال است ودر مجالس
ومحافل ذکر کردن جایز نشوا انکه مردم هنوز در
سبد عسکر در قریه بجنا هستند وچنانچه ایشان چنانکه

یافتی متحمل امر از بیداد این نیست حالا کیه
رسنو زبغور لسنی چنان که شنیدم زیرین نقلیقه را
تقریبا یک قبل از فوت او شنیدم و چگونه
شده در عرض یک سال مرده اقربه را اگر دیدند
و بقرابه خاتمه رسیدند و انکار اجل اعم
اعم اعم شده و این مرد آمد و دلوات یار که
و اجل از کار شمرد و خود را معبود ایشان کرد
نمود یا اگه نه دانسته این حرفها من [illegible]
باطل است و دنیا داری گفته بیند چه
در کتاب [illegible] ابطال نوشته ام
والحمد لله رب العالمین که قرار زند
گذشته است که این [illegible] بود که من کها
وسودای خامی بود بر سر [illegible] شده ولی
مرده ضلالت انبیت سر گرم تر از
آتش شده اند آن مرد طلب جنون بردا
شته این قوم دست از خود برکشید
رند و کار بجائی رسیده که مرد الحاح
کنند و توبه کنند این قوم [illegible] میکنند و اگر
وعده او خلف شود باید که پیدا شده ها
بحال شیدا [illegible] که به چه وجه این باید [illegible]
قوم انکار شود [illegible] قفل شنیع قو
این قوم دست بر تشید آن ابنی قوم مثل آن

جاهلی است

جاهلی است که کسی در میان ایشان بود و از جهت طلب دنیا که
دنیا باور نکرد و شیطان نزد او آمد و گفت اگر دنیا میخواهی
مذهبی اختراع کن و مردم را بآن بخوان چنان
کرد و مردم به دین او در آمدند چون چندی گذشت
پشیمان شد در ملاء قوم آمد و اظهار ندامت کرد
گفتند این خوب دین است تو در دین خود شک داری اگر
دیده باری شیطان دام خود افکنده اگر پیش رفت فهو
المطلوب و اگر نشد در امر بد استاده و اگر حاشا کرد
یا توبه کرد تقیه است و این امر نباید دیگر باطل شود
و این قوم غافل از آنند که کسیکه مدعی امری شود و او
اختیاری میکند نباید در ضررش بد انشود مگر آنکه امر
او بمعجزات کثیره دیگر ثابت شود و امر او بر خلق
بدیهی گردد و بعد از آن چیزی بیند و بگوید که
احتمال بداء میرود یا آنکه بطور تقیت بگوید و
بلفظی بگوید که منافات با بیان داشته باشد
یا آنکه بلا فاصله وجه حدوث بداء را بر خلق آشکار
کنند که در آن حکمتی ظاهر شود والا کسیکه در ابتدا
اول امرش که هنوز بواسطه اخبار رشد نشود و اقوال
و اعمال باید حقیقت اولا ظاهر شود خلاف گفته اش

ظاهر شود دلیل بطلان امر او به بداشته است
واین هم از مزخرفات قول او وانی محل
بدانیت وانچه هزار دلیل ابطلان امر
او هم باشد چنان که شطری در کتاب
ازهاق الباطل بیان کردم این محل تقریر
اینها نبود بجهت آنکه صحیح اگر برنفوس
اهل زمان آگاه باشد واحوال خفی زمان را
بداند اگر خلق را صالح میداند لیکن حال مخفی
کرده اگر صالح نمیدانست چرا کرده واگر تنها
این محلها باشد من شخص میگویم که انبیر دی
بزرگ است پس از او دال میکنی که هم
فراق است بگوید میگذرد تغییر است و
واگر حلال وحرام نداند خود را از آن
کامل میکند او را باید خود قرار دهی
واگر علم ندارد میگوید در این علم
نمیداند الحی حکمی رکنی از اثبات است
تا چیزی او را گنه حکایت مثل حکایت
آن دو نفر است که شنیده در منزلی شنیده

مصلحت است
واگر انقدر میگذرد همگوید هم

کهدر راه ایمنی

کفت غول را ... دیگر از ... گفت ... رفیق ...

که در راه اینمنزل که در پیش دارند غول بسیار است
هر دو رفتند و یکی از آن دو بجایی عقب مانده
انکه رفته بود از تنهائی سودایش حرکت کرد واو هم
غول بود او غالب آمد چون رفیق تو فلانم گفت غول
هم دروغ میگوید گفت نام تو فلان است گفت
غول نام مرا هم میداند گفت نام پدرت فلان
و مادرت فلان نام زن و فرزندت فلان گفت غول
نام اینها همه را میداند گفت و او بلد شهر تا هم
بوده ایم در فلان منزل و چنین و چنان صحبت شد
گفت غول اینها میداند هر چند قسم یاد کرد که من
غول نیستم گفت غول قسم دروغ هم میخورد حکما
تو غولی بهر حال آن رفیق هم معذور است
ثبت کند غول نیست وان صاحب واهم لفوزی
تلاش بهمین توهم بر یه الحال این باب
هر چند قسم یاد خورده واله و بالله من بر اشتباه
بوده دیگر کار از کار گذشته و چاره پذیر نیست
باری این قسم گفته بوده بعد از آن بزرگوار
آن یاسی نبود تا امت آن ثابت بر طریقه
ایشان و منحرف داده بود والحمد لله شد واگر نه این
بوده در سائل جلد شریف سؤال فرموده بود اعتنا

باین امر دیگر نمی کوه چراه اشرف ذکر بهتر
میتوان موقوف کوه خورده خورده
خسته میشد چرا تحقیق د لوازم خواهد
شد چنان که اکنون اقرار حق است
لکن حسب الفرمایش خواستم
کلمه برشته تحریر در آورم چون در
بعضی بلاد شبهه در داده باشد و از اهل
خیر باشد باین نوشت آید پس
است آنچه میخواستم در رشته تحریر در آورم
و اینک هنگام شروع است فصل اول
ادله بر بطلان ادعای عقل انتیعی
اقدام اوست به سخن یک ولیکن
قرآن و از برای آن ابطال و سور قرار
دادن و مواضع بجد باین یک آیه
بزرگ است به نسبت عبید و کلام حمید
خداوند که مافوق بت است آنکه بعد از
آنکه امی ز قرآن بر آمد بسته و خداوند
عالم میفرماید اگر جن جمع شوند مثل این
قرآن نمیتوانند آورد این کتاب من حرف

خود را آورده و در آن ادعا کرده و نوشته که
که جن و انس مثل حرفی از حروف کتاب مرا نمیتوانند
آورد و اینهم این هم یک جسارت و یک ادعای دیگر که تکذیب
قول خدا خواسته است بنماید خدا میفرماید جن
و انس مثل قرآن نمیتوانند آورد و او هم
میگوید جن و انس مثل کتاب من هم نمیتوانند
آورد و اینکه خدا در یک آیه میفرماید مثل این
قرآن نمیتوانند آورد و در یک آیه میفرماید که مثل
ده سوره آن را بیاورید و در یک آیه میفرماید که
مثل یک سوره آن را بیاورید اگر راست میگوئید و هیچ
نفر نتوانست مثل یک حرف قرآن نمیتوانند بیاورند
چرا حروف لکن الف و بی است و حروف است
کانه هو کلام کل عرب و عجم یافت میشود بلکه خدا
نفرموده است مثل یک آیه از قرآن نمی توانند بیا
ورند و یکی از آیات ثم نظر است و همه عرب هم
نظر گفته اند و میگویند و یک آیه مدهامتان است
و همه عرب گفته اند و میگویند و این ادعا که هم
که مثل یک حرف از حروف کتاب من کسی نمیتواند
بگوید و اینکه که جز رد او بهمین ادعا معلوم شد

چراکه هرکس نمیتوانند یک حرف او میتوانند
بگویند بلکه مثل سورهٔ او نتوانند بگویند بلکه مثل
کتاب ضلالت‌انگیز نتوانند بگویند بلکه بعضی
از طلاب بصیرت و فصاحت‌اند و میتوانند
بگویند بلکه بعضی و بیت و اگر نه قبیح بود
اقدام به حقیقت آن سبک و بیان
میدیده و فصحای عالم نه بطور آن بازنند
که عقل و امثال او در عبارات و بلاغت
اشارات او و معانی مطالبی چند در آن
مندرج سازند که او دو از فهمش عاجز
بمانند و لکن طریقه ادب آن ولایت است
و نمی خواهند جواب او را و آیهٔ او بکتاب
خدا بدهند و باین دلائل جمع از ضعفا را
بشبهه اندازند لیکن رد او و کذب و حیله
رت او در رد شبهه [illegible] بدانکه [illegible]
جمله ادله بر بطلان آن که در این
کتاب مزخرف علت گفته است اهم
عوام طلاب غلط [illegible] نفهمند و مذکور
میشود از او بر [illegible] گفته است
که بعضی هفت و قسمی است و این اهم نقل

ازآن

ازآن فقراتی است که دیگر ضابطه از برای حق و باطل باقی
نگذارد پس یک بیسوادی پیدا کند و فقراتی چند بهم
ببافد و هر چه میخواهد غلط و نامربوط بهم بیافد
بعد از آن هر کس بحث کند که این فقرات چیست بگوید
عربیها هفت قسم است این هم قسم هفتم است و در مقام رد
بر آن میگوئیم که اگر این سخن را تو برای معجزه آورده
پس معجز باید بطوری باشد که قوم بفهمند که این معجز است
نه آنکه خودت بگوئی معجز است و وجه اعجاز آن را
هیچ کس نفهمد بلکه چنان بفهمند که فقراتش صحیح
تر و بهتر میگویند که قوم که لیکن غلط و نامربوط
نشد و بهتر و صحیح تر از قرآن نخواهند شد و اهم اهل
عربیت و فصحا و علما و تلامذه خودت عقلاً تصدیق
کرده‌اند که این افصح از آن و اول آنکه خلاف معجز
بودن این معجزات [illegible] حقیقت
تو که [illegible] خاتم النبیین که قرآن آورد عرب فصیح
و هر که بعد از ایشان آمد عاجز شدند از آوردن
مثل او و اگر یک دو جمله فی الجمله از قرآن [illegible]
[illegible] امر پیغمبر را باطل میکردند و خلق [illegible] از
او نشنیدند و عاجز هم شدند و تصدیق کردند

الی آل تو اگر بلد عرب آورده‌ای بطی آن را
اهل عرب می فهمند و اگر برای آنکه بطور بدا جهت
نامربوطی لفظ و معنی آمده و اگر برای عوام
عجم آورده نه برای عرب باید بلسان
قوم باشد پس هر که هر چه خواهد بگوید و بگوید
ختم بر عوام عجم مبعوثم و انبیا بر علما و عرب
و عجم که قوم تو بهتر از فصحا دانند و سایر علما
و فصحا هم تصدیق که نیم آورند بهتر است
پس چگونه معجزی آوردی با آنکه این معجز
است کذب و افترا بر رسول و ائمه هدی
علیهم السلام است و کلام علی
که این کتاب والبته بدین غلطهای
بوطا واضح دارد باز کافی مغرور شد که
علما را دعوت کنند ان الله مردم در
علم زیست کرده اند نشود و نا گواهند
چگونه امر باین ظهور با ایشان مشتبه
میشود و ارسال این آیات را با اطراف
از اعظم ستمهای بر خلق حالا که اگر
نفر سایه نجوا هست کنند و شخص کاملی در

از شرار

استبعادی

در شرار ازبهائیه الشا احتمال میداد و
نداشت الا خدا انکه هست در امر مشتبه شود و فوق او البات
بطلان خود را با رکه بدست رسولان خود داده و با طراف
فرستاده اول حجت او را به بینند بعد دعوای او را
بشنوند تا حجت خدا تمام شود امر مشتبه نگردد فصل
فی حجة اوله بر بطلان ادعای ایشم در فالی بودن
اوست از علم حالا بعضی سؤالات از او شده بود و
او جوابها داده بود دیگری که فی حلیه مربوطی عبارات بود و
دو کلمه او سر مربوط بیکدیگر که مشکل بود و مبتنی بنت
بتکلف چند که تا کلمات ایشان بهم ربط داد و اگر
عبارات علی را علی در اهل فن میباشند نفهمند
پس چرا بفهمد و اگر بنا این باشد که لفظ الفاظی
از چند با ربط در جواب مسائل ایشان بگوید
در هر کس بحث کنند و بگوید تو نمی فهمی این ازاء
الشرارت ضابط علم و جهل نمی ماند بیا این حرف — درمیان
پذیرفته میشود از کسیکه علوم ظاهر بود بتفصیل
با چند وجه میگوید و در این بعضی کلمات منکر از
او ظهور رسد در مقام تحقیق سر تریع علی از علوم
غریبه حرف کسی بحث کند میگوید انیطلیت از

از اسرار است و حل‌شدنی این که جمیع کمالات
ایشان از اول این کتاب از فهم مسائل حلال
و حرام و کتب علما عاری است که ایشان عبارات
در جواب مسئله نوشته بر خلاف عربیت
و مغلوط واقع شده و ناروا اگر کسی ادعا کند
احتمال میرود نسخه غلط بود این احتمال
میرود ولی چه می‌گوئید و حال او اولا قرآن
نامیده و تواتر قرآن را رد کرده او
بغلطهای او و آن که او سبب آن غلطها
پرسیده اند گفته اند معنای وجه است
کیسا هم اینها بالاتفاق بچه دلیلی الی
الان بر علم و حقیقت شده است چرا که
اینها همه نامربوط کامل حقی ام بنیاد
است و اگر فی المثل بنویسی چه میگویم
جا رفت او بر کلاه تعالی خدای او
و اینکه گفته است ای قرآن را بالتمام
در یک حرف لفظ حروف را هم میدهم
و حکیم با ادعای الهام اگر آمد در این
رساله به هر حال عن عبارات ش

بجهت عدم رسیده

بجهت عدم رسیده را از نحو او غلطها در رشته است
نه غلط کتاب است گذشته از غلط کتاب چکنیم
با عدم ارتباط کلماتش آخر کتب دیگر اند
شیخ و سید هست او کتاب غلط هم نوشته اند
و مع ذالک مواضع غلط معلوم و مطلب هم بر
ون می آید نهایت جای نظری صفحه اشتباه باشد
نادرست و آنچه را هزار صحیح از ایشان دیده شده
است اگر غلطی روزی دیده شود معلوم میشود که از
ما نحن فیه است و اینجا چنین نیست فصل از جمله
ادله بر بطلان امر این مرد آنکه خداوند عالم
جل شانه پیغمبران برای خلق فرستاد و کتابهای
آسمانی نازل کرد و اوصیا برای ایشان قرار داد
و شریعتها برای انها مقرر داشت تا آنکه در آخر
الزمان ختم کرد رسالت را بخاتم النبیین و
هدایت را بائمه طاهرین سلام الله علیهم اجمعین و
شریعت را باسلام و کتابهای آسمانی را بقرآن
و طریق وحی منقطع شد بعد از پیغمبر چنانچه
دلالت میکند بر اینجمله آیات قرآن و
اخبار اهل بیت سلام الله علیهم اجمعین و

وحضرت سلام والدیس چگونه بعد از
وحی بر پیغمبر وحی است بکتاب این کتاب آیات
و بعد از شرع آن شرع از او رسولی
واین مرد ادعای آورد چراکه
صدی از جای بیاید نسخ قاصدم باعث
ان نمیشود الم ق منسوخ نشود بلکه ا
قاصد است لا محاله میگوید کتاب جدید
نسخ وحی شده است آورده است و حلا
ل حرام کرده و حرام اگر این رسالت نیست
پس چیست واگر بعضی بیش بگویند این
کتاب با نام وحی نه وحی که میگوئیم
این باعث نمی شود اینکه چرا قرآن را
هم جبرئیل بسوی پیغمبر آورد و رسول بود هم
چنین این مرد مدعی است بعد از پیغمبر
قرآن بوحی جدید است حلال جدید
و حرام جدید حتما علی الخصوص کتابش
برآن و نوشته است پس اما وحی نگوئیم
بتوجیه که محمد صلعم وآله وسلم وسایر
پیغمبران

پیغمبران وحی کنیم الحمد و اگر این رسالت نیست پس
رسالت چیست این مرد مدعی رسالت است خواه اسم
رسالت بر خود بگوید و خواه نگوید و کتاب جدید آورده
بعد از قرآن خاتم کتب است و حال آنکه حضرت صادق
ع فرموده خداوند عالم فرستاد پیغمبر را و ختم کرد باو
انبیا را پس نبی بعد از او نیست و بر او کتابی نازل کرد و
ختم کرد بآن کتب را پس کتابی بعد از آن نیست حلال کرد
در آن کتاب حلال و حرام کرد حرام را پس حلال او
حلال است تا روز قیامت و حرام او حرام است تا
روز قیامت تا آخر حدیث ولکن حدیث شریف است
و در بحار الانوار مسطور است بعد از نقل آوردن او
این مرد کتابی بود در آن مسطور است این کتاب وحی
شده است بتو چنان که بر محمد صلی الله علیه وآله و سایر
پیغمبران ع وحی شده است بعد از دانستن آنکه پیغمبر صلی
الله علیه وآله آخر پیغمبران و قرآن آخر کتابهای
آسمانی است اعظم دلیل است بر بطلان امر این مرد
و کفر و شرکش و خدا میفرماید ومن اظلم ممن افتری
علی الله کذبا او قال اوحی الی ولم یوح الیه
شیء ومن قال سانزل مثل ما انزل
الله یعنی چه کس ظالمتر است از کسی که افترا بر خدا
به بندد دروغ را یا بگوید وحی بسوی من شده است

و حال آنکه وحی بود او را و از کسیکه بگوید من هم
نازل میکنم مثل آنچه خدا فرستاد و این آیه در شان
عبدالله ابن ابی سرح که کاتب وحی بود و سمیع
بصیر را علیم نوشته بود بصیر و گفته بود من هم
مثل محمد میگویم او را و همین است طرز آیه
در شان او نازل شد و مثل او [illegible] محمود و عثمان
نکته است او را که کنند در هزار دفعه اعظم است
از عبدالله ابن ابی سرح را تحریف که و این
محمد میگوید اگر بخواهم بود در یک حرف کتابم قرآن
رمیدم هم و میگوید وحی مثل آنکه به عمر وحی
شده و سورهها ساخته و گزاف نوشته و از آن
جمله بخط خود سورهات و من فرستاده و آن
قدر نامربوطها در آن نوشته که نهایت ندارد
و مرا خواسته است بردارم و بشر از روم
و در رساله بخشیده است او قدرت کردن
و مرقومات در آن نوشته نام مرا بگویند و مر
هزیانها چند هم بابت نداکرده و [illegible] این
بوده این رساله را عجم نوشته شده بود
آینه عیار [illegible] آن را من نوشتم و قدری از
نامربوطهای کتابش را تحریر در می آورم
چنانکه در کتاب الباطل ذکر شده است

[illegible]

اهل البیت

بیت و احاطه کلیه ندارد نبی بن انبیاء عالم بهمه چیز
نبودند مثل آنکه موسی عالم بآنچه خضر داشت نبود
و حضرت آدم عالم بآنکه از طرف حوا از ولو که
شیطان است نبود و حضرت سلیمان عالم بمکان
هدهد نبود و حضرت داود عالم بعلم مورچه نبود
و عالم بآن دو ملک که بصورت خواهان نزد آمدند
نبود و همچنین پیغمبران شاهد بر کل
اشیاء نبودند و چگونه این منصب مقام اهل
بیت بعد منتهی و خودش در مقام ایشان نشانده
و فضل ایشان را بخود نسبت داده و آنچه ما
میگوییم در شیعه آئینه سرنمای امام است
مقصود آنست که امام برای شیعه خود بصورتی تجلی
میکند و شیعه آن صورت را سرنما میگوید
ولی از برای امام صدهزار صورت دیگر هست
که بآن صورتها جلوه میکند است برای آن قوم
و از آن صورتها خبر ندارد پس [illegible] شیعه
عالم بکل اشیاء نبود اما آنکه گفتیم سلمان علم محمد و
را داشت مقصود تبعیض علم است [illegible] بدرجاتی است
بدلیل آنکه اگر علم محمد غیر علم [illegible] و علم علی است

علم محمد است که علم محمد و علم علی که هر دو علم دارد بالنسبة اعلم از هر دو باشد نظر ان هر دو بزرگوار هر دو کل علم یکدیگر را دارند پس هر دو ان مساوی ان دو بزرگوار باشند در رتبه و شرافت زیرا شرافت ان لعلم است و او علم ایشان را داشت و این شرافت ایشان بود نعوذ بالله و حاشا شرافت ایشان پیرا انبیاء علی نبود پس سلمان است نوع علم محمد تفصیل و نوع علم علی و علم محمد علم الاعلم علی علم و سلمان علم اجمالی و تفصیلات و علم محمد علم حقایق است و علم علی و سلمان علم ا بحقیقة الشیء داشت و علاوه اهم داشت یعنی نوع علم اجمالی و نوع علم حقیقت و نوع علم صورت را داده میگوئی زید عربی میداند و فارسی اهم میداند و لغات عربی لغة عربی میداند و لغات فارسی نداند اهم ا چنان که کل عجم فارسی ندانند مثلاً و اهم لغت فارسی نمیدانند اما ان نمی شود بگویم عجان لغت فارسی نمیدانند چنانکه عربان عربی زبان و همه را نمی دانند پس میگوئیم که زبان را دانند و علم فارسی میداند اهم چنانکه علم محمد صلی الله علیه و آله را

میداند اهم

میداند که علم اجمالی باشد و باطن و حقیقت و علم علی علیه السلام که میداند که علم تفصیل و ظاهر و صورت و تفکیکم که کل علم محمد را و کل علم علی را میداند صلی الله علیه و آله پس این ادعای خام این باب ضلالت است و باب غضب خلافت و تاراج فضل اهل بیت علیهم السلام را بنشانند مقام ایشان را مقام خود که است و اگر بگوئی که کلام اینها در احوال هم چنین حال بد نوع نکردیم میگوئیم که او خود گفته است که جمیع اشیاء را من شناختم و همه را گفتم بعض الله و تفسیر که صاحب الکل فقد نکردیم که بگوئیم حال که این یک ادعای بیجای این مرد است و در جای سوم باز گفته است که ما از برای هر کس قبله قرار دادیم و ترا قبله یقین قرار دادیم تا آخر تو را که خدا الصفت که من بقا این آدم نقب کشیدند و این مرد خود را قبله سابقان قرار داده است که مثلاً میاید سلمان و ابو در اینها در را قبله قرار خود میدهند و اکتفا بادعا نکرده است که این تهمتها را بپای خدا و رسول و ائمه علیهم السلام بسته است که ائمه با او چنین مخاطبه کرده است که ما ترا چنین و چنان کردیم و از جمله ها او خرافات او در سوم که او را فرق ناید گفته میگوید بگوا اهل زمانی الرجوع شوید بر این که بیت زید حرفی مثل حرفی از عمل عاجز توانید مثل او تا آخر و مزه این است که همین عبارات را

غلط گفته است در عربی و بطور غیر مراد اند
این طور برای دو روغگو علاقه فقط امر مشتبه
نحو و بطلان این تحریف ذکر شده اند بیب
خدا است و این هم ادعای پیغمبری را اجتناب
محل نحو را نازل منزله قرآن گو اطلاع آیت
نحو در سوره افئدت می گوید کاشف آیت سلیمان
ده تو باید ای مرام بکش در کلمه و دو چند
و حرف انسان کلمه را داشته اند رسلک
و ذا النون و ادریس و اسمعیل را داخل
ظلمات کردیم تا شان دست از جایها باب
ده ما توقف کرده بودیم در کجا را تا آخر به
پس بجز افت ایشم ده ده است ده چه حجت است
در بابهای انبیاء مرسل که آنها الکلم نامیده
و انبیاء مرسل را صاحب در آن کلمه وا
انبیاء را خدا معذب کرده ربانها باب
توقف کرده نه اینکه است تعام الا است را کور
کرده است و ادعای مقدمات بالی ۴ اله
ده فرموده اند ایوب دنگ کرده خدا است
او را مستبد کرده و جمیع انبیاء را بولایت
او از فاش شده که این حرافت

ادعای چه مقام

ادعای چه مقام بود نحو که عجب از این مجنونیت
چنان ولی عجب از آن طلابیست در از عقب
هم چنین ضلالی و کافری می افتند و عالمی را می خواهند
مشوش کنند و می خواهند خروج کنند و
خون مسلمین را بریزند نعوذ بالله من زوال العقل
و فتح الرحلل و به نستعین و در سوره ان الویا
را کیمان نحو ذکر نامیده است میگوید ا
ای اهل عرش بجای خود قسم
ذکر امر تازه از پیش خدا آورده است
و هم امت نقطه هستند بر کر باب و خدا
منتها وحی کرده از پرستید غیر از خدا الا در
بود این باب بجهة این را این باب غنی ا
است و منم خدای بلند هستم و باز می گوید
را امروز آسمانها در دست باب بجید را ما
نظور را اول خلق کردیم آخر هم اما از رب میل دانیم ۷
و ما در همه الواح نوشته ایم ملک زمین مال ذکر است
و باز می گوید ای مردم بشنوید صدای حجت را از باب خدا
وحی کرده است ما این کتاب را بر بنده خود
نازل کردیم بر اهل عالمها نذیر و بشیر باشد تا آخر

تا را بخند در این کلمات تدبر کنید داین متن
من کرده چه گونه زده است در دل عوام اند
و مردم گول بزرگی قرآن بخورند و اگر قرآن فندی
بزرگ بودی تواند بزنند اقلاً برای آنها
مربوطاتی گویده هر عرب شتر دزد طبع
بفهمد این حرف غلط است و درونماشته
است چگونه بد زده باتجان الأنبیا مامور
بوده خدا را در راه این بسیار شنند
و اینها کی درست اوبچیده شعر و کار
زمین بکشد سختی برادرها بکشید
شود کجا ملک زمانی هم دردهاست و ندانی
بوده عربستان و بوده کم نوقف و وده
کوره عالشوده و روز فروده جنوبی شند
و فاسق و فاسد به بنده بوده و مردمانیت
سختند به آور حکم بابید از آن
خرافت گفته است این او نازل شده است
بر همه عالمها نذیر و بشر بازه چگونه غضب
مقام رسالت کرده است در قرآن حق
می فرماید مبارک است که قرآن نازل کو
به بنده خود بر همه عالم و این ملعون

منه

بعینه همین مقام را نسبت بخود داده است نه اینکه
لهٔ عالمها عالم پیغمبر است و این محمد ادعا کرده است حجة
بر پیغمبران خدا است و نذیر و بشیر بر آنها است با این
خرافات عرب قاطرچی ادعا دارد از آنها و در رسول با چنین
بقول خود گفته است و بحق خدا و گرشاله پس چوطب
بحکم جمیع کند و باز گفته است ای اهل الکتاب نها اهن گوش
نزاع رسالت باب رود جنانست و مروه و عرش نیا
آت که است وهر کس از کتاب او و ندای اعراض
کند از صراط گمراه می شود و باز گفته است و مرکون
میخواهند میان خدا و باب جدائی بندازند و باز
گفته است ما تو را بر طور بلند نکویم تا عهد کمری
از آنچه در آسمان و زمانی است و کجهت انکه اهم محو
شود سجده کنند تا آخر آنکه بحق خدا با این ادعاهای خام
نفاق کار رسید و حیف از عوام عجم نمی دانند اصل مطلب بجهال
عربا این محمد انها الا من عجمی که عوام چگونه مرتد شد و چه
قدر نامربوط است هیچ عرب شیاطین ایمان طوارنامربوط
نمی گویند و لکن عجمها هرزی میشنوند و اگر کسی اصل مطلب را گفتند
بخواهد ماده کتاب اذهاق اباطیل بعینه عبارتهای او را
ایم و تعجب می کنم از آن عجمان عوام احمق که نه عربی می فهمند

و نه علمی دارند و باین محو احق کتابی داده

باب ائمه می دانند بلکه حالا هر کس را اهل بیت

قابل و می شود کاش این لقمه بودی نشنیده مرحوم

نمی کردند و این ننگ را برای شیعه نمی گذاردند

مردم بگویند بعضی از شیعیان باب خلافت

اندنتساب رفته اند و ما را با شیخ خیره

کنند خلاصه در عبارتها نظر کرد با مقام

را بر صراط الحکیم جمع می کنند حتی احمد جمع

کننده مردم بر صراط مکتب کتاب الاول

مکتب

حذالت الکر بعضی جهای کو بزرگان و رسول

نیست صاحب رائی نوشتم حالا جمع کنند چرا

واحد نیم تا خاتم نیم آن وفات تکلیفها

و وحی سوا آخر و حیی قرآنی آخری

نشنیده معتبر نمود و این محو انسان می کنند دیگر

جدید بوحی جدید ادعا می کنند چند روز

اجماعی و هزار مسلمانان اهل کوه و مرای

چند را اصلاح کرده است حتی هم چنین مردم را بر صراط

جمع می کنند و اصل آنها نبرند کسی باید پیدا کند

در زیارت و زیارت هزار اهل اتفاق است

او با حیثیت گمراهی از صراط بعد از قرآن

دیوان

ای هست بعد از چهار ورق

از ائمه بار رسیده از آن کدام بهر حال بطلان انیمه واضح

شود از آفت است بطور یکه مجال انکار نیست فصل

از جمله ادله واضحه بر بطلان امر اینمه خواندن او است

مردم را بسوی جهاد و اجماعی کل شیعه است که جهاد

باید در رکاب معصوم کرد یا نایب خاص معصوم در

ایام ظهور خود نصب کند و ادعای نیابت خاصه در زمان

غیبت امام خلاف طریقه و سیرت شیعه است و ابدا

در اخبار اهل بیت یافت نشده است نایب خاص

در زمان غیبت خواهد آمد و مامور بجهاد خواهد شد

خلاصه اجماعی شیعه است که جهاد برای خواندن مردم بحق

در زمان غیبت امام نیست و اخبار و احادیث

متواتره از ائمه وارد شده است و در کتاب اذعان

ابطال اینها را ذکر کرده ایم بتفصیل پس همین خواندن

مردم را بجهاد با وجود آنکه اجماعی شیعه است و اخبار متواتر

وارد شده است که جهاد با غیر امام نیست فسق است

از این محو و معلوم میشود که حب ریاست و سلطنت است

والا در زمان غیبت جهاد یعنی چه و ادعای نیابت خاصه

یعنی چه ابدا در اخبار اهل بیت علیهم السلام دیده

نشده است که در زمان غیبت نایب خاص خواهد

آمد بلکه جناب آخوند ملا محمد باقر مرحوم روایت کرده است

که قبل ظهور امام ع دوازده نفر [illegible] خواهند و مردم
او [illegible] خواهند خواند و هم در روایت دیگر
که شصت نفر قبل از ظهور حضرت آمده مدعی
پیغمبری شوند خلاصه دور نیست که از آنها باشد
خلاصه این مدعی [illegible] ادعاش [illegible] نیست
و اگر [illegible] برسد [illegible] شیعه خواهند
[illegible] خداوند داد شیعه را از [illegible] هیچ کفری
این مدعی برسد و [illegible] حکمت
فی سبیل الله اگر [illegible] از بلای
لشکر حق غلبه باشد [illegible] کند
وصف او [illegible] کند و اگر جاهایی نایب
خاص است و این [illegible] امام ع بجانب [illegible] اولا
که نایب [illegible] خاص [illegible]
امام که [illegible] بر [illegible] کدام و بر
فلان [illegible] امر کدام [illegible] مفقود
شد [illegible] نشد
دست [illegible] و اگر آن مفقود [illegible] تواطر
ی [illegible] که موجب قطع هم ممکن
نشد باید قراین عدیده با آن
ادعای او شود و اگر آن هم [illegible]

قرین عدیده با آن باشد و مقارن ادعای او شود و نشانه
[illegible] که با آن نشانی و علامت قطع حاصل
شود این شخص از جانب فلان شخص مامور باین خدمت
هست و اگر اینها نشد خارق عادتی در کار است که
مثل آن عمل از غیر امام و حجت سر نزند و با آن خارق
عادت ما او را تصدیق کنیم اما طریق نصوص بر اینکه این
مدعی نایب امام ع در زمان غیبت ممکن نیست بجهت
آنکه هیچکس بخدمت امام علیه السلام نمی‌رسد و اما قرین
اگر خصم گوید قرین با این شخص هست میگوییم که این شخص
مدعی آن است که مبعوث بر کل خلق است پس باید قرین
با او باشد که کل خلق بفهمند که این شخص صادق است نه آنکه
ایمان دو نفر سه نفر [illegible] یا صاحب از روی طلب
یا [illegible] است و از روی اینکه ملکه کسی [illegible] و [illegible]
اجابت کرده ام البته [illegible] خواهم [illegible] یا اینکه نایب
خاص او [illegible] بعد از [illegible] منصوب [illegible] میشود
[illegible] قرینه [illegible] اینست که [illegible] نایب خاص است
اگر بطور ادعای [illegible] مامور [illegible] کل [illegible] قرینه باشد
[illegible] و انتظار [illegible] قرینه نایب [illegible] او [illegible]
او [illegible] گفت [illegible] در روز [illegible]
[illegible] میگذارم و از حرم سید الشهدا با حضرت امیر
ع بیرون [illegible] میکنم اینکه [illegible]

مرد

باین مختصر کفایت شد و اگر یکی از برادران مؤمن درا
ین جهار[illegible] همین کمکی [illegible] و رساله اذناق الباطل
فارسی کو [illegible] منتفع میشد تدبار رسیدم [illegible]
در باب این گوینده [illegible] و اما معجزه و خارق
عادت یکی از خارق عادات او قرار داده اند مردم
ملا [illegible] چگونه این طور عربی میگوید و مطالب نویسد
فیا سبحان الله نامربوط نوشتن عربی ملا خارق عادت
کدام قوم است و چه خلاف عادت است و کسیکه ملا [illegible]
عربی را غلط و نامربوط بنویسد و آیات قرآن را بدزدد
و پس و پیش کند و از هر سوره و آیه کلماتی ببرد
و قطار کند و مع ذالک غلط هم باشد و نامربوط
هم باشد و مع ذالک کفر هم باشد و هتک حرمت
انبیا و مرسلین هم باشد نعوذ بالله این خارق عادت
ان نه حجة خدا میشود و الا این شخص کریم عربی درس
نخوانده است مدتی در کربلا بوده است و از معاشرت
قدری زبان عربی یاد گرفته است و عوامی در کربلا هستند
هم عربی یاد گرفته اند بطوریکه روضه خوانهای عرب [illegible]
فصیح میخوانند و عبارات فصیح میخوانند و میفهمند و آیات
قرآن را قدری میفهمند چنانچه خود دیده ایم و
دیده ایم و دیگر عوام بقدری زبانشان مختلف میشوند
و [illegible] ایم الیت [illegible] در کرم [illegible] شیراز و بندر [illegible] بیعه است

راه مکه را گم کرده بود دعا [illegible] بلید [illegible] شولا پیدا
شده و در نوروز خواهم خروج کرد لوحرم میرفت
مرا آکیم و مردم را بعراق طلبید از راه مکه دعوا
داشتند و باب [illegible] الست ده احد عراق [illegible]
که و از راه بندر بوشهر آمدند شیراز پس از
طلبید والی آمده و انکار نمود [illegible]
نگفته ام و قرآنی من [illegible] خنیث چو دروغ
گفته است و کاغذ بخط خود [illegible]
هست و بیکی لغو مرد [illegible] والی حضور آوردند
والی [illegible] حاضر است [illegible] بردم در
رکاب او [illegible] کتم اینکه الحمد یاد میکنم او
الخ در مجلس [illegible] فعل [illegible] ان و تر [illegible]
[illegible] امراو [illegible] کدام [illegible]
[illegible] رساله مفصل عجیب [illegible] مطول
بزبان عربی نوشته ام [illegible] و اثر [illegible]
[illegible] الباطل نامیدم و آن [illegible] نسخهای
عدیده شده است و در این [illegible] کتاب
را هم بطور اختصار بزبان فارسی نوشتم
که هر کس عربی نفهمد فارسی را بفهمد و
چون مرا فرصت نمیشد [illegible]
هم بسیار [illegible] الیه [illegible]

سخت

و با مربی معاشرت داشته است و در نزد عرب
بعضی از جاهای دیگر هم آمده و مطالب [illegible]
بارهای غلطها را گرفته است و قدری از علم [illegible]
[illegible] آیات قرآن در دیده است بس که [illegible]
و از همین جهة اهم اهم غلطها و [illegible] وقتی
که صدا او آمد پیش من خواستم هدایت کنم
و جمیع نامربوطهای او را [illegible] آخر
گفت چیزیکه در تصانیف سیدی [illegible] این
مردم است چنین بود از دست نگاه خواستم
غلطهای این کتاب را [illegible] او بکنم دیگر گفت
[illegible] مثل این کتاب نمی‌توانم هم [illegible]
کلام از خدا و رسول [illegible] اصطلاحات
بگویم و بخوانم بالاخره [illegible] ما که
سواد عربی نداشت بهیچ وجه [illegible] بطور
شوخی سخنت [illegible] سجع [illegible]
تکذیب [illegible] قرار داد و [illegible] فصیح
تر و بلیغ تر از کتاب [illegible] است
انکاه [illegible] حال
داند خارق عادت نیست [illegible] عادت
است [illegible] میگوید

مخزن ده

و غلط [illegible] عربی گفت و نوشت و موافق عادت
هم واقع شده است [illegible] این حرفها کسی بر رود
که صد بار اسلام باشد و از اوضاع اسلام و ایمان بی
خبر بلکه در امر دنیا هم احمق باشد و اسم چنین تحقیقات
در جواب سؤالات گفته است اسم نامربوط بطور [illegible]
و کلمه بهم ربط ندارد و آن اگر هم مربوط بلا دخل
بهیچ حقیقت نداشت مگر هر کس عبارت عربی می‌تواند
بگوید یا مطلبی تحقیق می‌تواند بکند و [illegible] نایب
می‌شود اینکه عوام اهل کرمان از ملاهای بزرگ [illegible]
بی تحقیق مطالب معرفت [illegible] باری آنچه ذکر شد
برای [illegible] کافیست دیگر که رگه از اسلام در تن او
باشد از پای این حرفها [illegible] نمی‌رود و فصل از جمله
ادله بر بطلان این همه حرفها [illegible] که در کتاب
خود گفته است و زیاده از آنست که در این مختصر
بنگارم ولی بعضی از آنها را بجهة عبرت می‌نویسم
از انجمله در یکی از لوحهای [illegible] نوشته
است و جسارت بر خدا و رسول کرده است
نوشته است ما ترا تفضیل دادیم بر همه نبیها
[illegible] و [illegible] در کتاب خدا

ضعها ن

در دور آتش فرو نشسته شده بود اگر چنینم در
نزد خلقت اشیاء همگی و ترکش بجوی ...
آخر الحال لا بحق خدا ... دهید
و این ادعای ... بر ... آمیخته‌اند
انسان چنین ادعای بزرگ و بکنند باید
احمق باشد و خود را افضل بگرداند در شان
او ... در شان او انسان علم
لیس و آخرین بود داشت ... و ...
و سلمان افضل ... آیات الله است
در زمین و سلمان در درجه آیات الله
است ... بالاتر از ... و از ... نیست بلکه او
در مقام ... ... باشد و این
محو ادعا کرده است من ای خدا هستم
و ادعا کرده است ... خدا او ... چیزی ...
گرفته است و این مقام لائق نیست
... جای بابا و این ... پیغمبر آخر الزمان
... و اهل بیت او ... علیهم ا
... و دیگر ... نیست

و می‌گوید

و می‌گوید مرکز ... میان باب و خدا حجاب است اگر ... زنند
به همین ... خدا در باب پیغمبر در قرآن فرموده است
... که می‌خواهند میان خدا و پیغمبران جدائی افکنند
چگونه مقام پیغمبران را نسبت به خود داده است و
مطالب ... است و هم چنین ...
... اهل ایمان در زمین تو باید بگوید ... مردم
... شوند سجده کنند ... لا یحق ... حرف
بزرگ زدن از آن بزرگ ... نیست
تکیه بر جای بزرگان نتوان زد بگزاف مگر اسباب
بزرگی همه آماده کنی نه هر که طرف کلاه کج نهاد و تند
نشست کلاه داری و آیین سروری داند و در همان
سوره ... مرکز ... وحی ... محمد ص و رسولان
پیش از او ... که بعد از باب حق بر پیغمبران است
باشند تا آخر نمی‌دانم این چه ملعنت است لا الحق
یا ادعای محض است یا موسی و عیسی علیهم السلام
جرات هم چنین ادعائی نکنند ... است
... از خلق ... نمی‌توانند ...
آنکه بر پیغمبر وحی شده است بر کسی وحی نخواهد شد نعوذ بالله
من غضب الله اللهم العنه ...

نشانی

بعده مانی علیک من شیئی لیس است و ذکر قرآ
ن نیز داده از این موجب بطلان است الکرسی آیت
یکحرف پس است و الکرسی مراد از معانی
قرآن هم عبرت بگیرد فصل در خلد و خورد
اسلام و لیعهد و خلد فیروت دید علیهم
دایی محمد مرتکب شده است ابطال اولاً
اثبات وحی جدید بعد از انتقال پیغمبر آخر
زمان صلی الله علیه و آله و سلم اثبات جدید
بعد از قرآن و خاتم کتب اضلال کردن
جماعت شیعه بر حرمت در زمان
غیبت چهارم حرام که اسلام بالکلیه از نو
بنویسند و واجب که خوان دیگر
شد بخصم اشعری ادعای مخصوص
پیغمبر آخر الزمان و ائمه اثنی عشر
قرار دادن اولست ادعا یاد کرد
و ائمه علیهم السلام یا کنند ادعای نیابت
خاص او باید طور ادعا داشته و اجب
که او است هم مخصوص نماید و نمیکنند
و هر که امامت نکند مرتبه ادعا ...

امی فصل

هیچ دانند هم آنکه ادعای اولست بر صاحب الامر عجل الله
فرجه و ساحی بدروغ نسبت نشده است و هم نسبت
بآن بزرگوار داده و همچنین خبری چند در صحت
ذکر انها نه سازم و در رساله احقاق الباطل
بقدر کفایت انها نوشته ام ولکن در این
ایام مذکور شده بلکه انکار این سخنان که
است او از اوصیاء درنشده است و افترا بر او بسته
و خود است طلابی او خود را باب و جنسی شده از او
طلب دنیا و خیالات فاسده خود این تورها و عبا
رتهای رکیک را درست کرده اند و از این ها هم
بیزار است خدمته الحجة ... ادعا
ضال و مضل است و اضلال مردم را که ... و کافر نه
بنظر هر مسلم و مفتری بر خدا و رسول است هر کسی را
یافته مدعی این امور است او را کافر بداند
بنص آیه قرآن و هر کس این ادعا را بکند او
ضال و مضل و مفتری بر خدا و رسول بداند این
صیغه ظاهر شده است و دعوای ... بوده است
دکتر ... ظاهر که بوده است ... ضلالت
است و ادعای باطل و امری دیگر از کسی ... انتظار
نشده است پس این دعوت باطل است و جایز نیست

دعوت مستحق الجنه تفتیم شده سوال آن است
التی تحتهم از او بطوریکه در الهیت و بیر
است بیان حق از باطل لا الام ع من اتبع
الهدی فصل در مجلی از نور و کیفیت بطور
عوام فهم و تفصیل آنها در رد الباطل
و رساله تحقیقیه و غیر آنها نوشته‌ایم بطور
اختصار ذکر می‌نمائیم و از ذکر دلیل
اینها بدانکه خداوند عالم که آفرید از
مبدء وجود او تا منتهای که آخر وجود او مراتب
چند قرار داد و جملهٔ از مشیت الهی
است و نور و حق از هم [illegible] و منتشر
می‌شود صاحب مراتب نوع تمیز
نهایت بعد از آن و هر چیز بمیز است
نورانی تر است و هر چیز که
ظلمانی تر می‌شود از هم دور تر
تر می‌شود است نور بی ظلمتی نیست
مگر بقدر ریگ ذرّه نیست و ارتبت
از همه در آن نور نیست ریگ ذرّه
و هر چه رو بمیز میرود نوری که او هر چه

بظلمت میرود ظلمتش زیاده می‌شود و در ما بین [illegible] است
و نور و ظلمت مساوی است چنانچه تفصیل آن را در کتاب
کبیره مسمی بارشاد العوام است و در عقاید فارسی بالتماس
بعضی از همین دوکان نوشته شده است و نوشته‌ام مثلاً
پس اول آن نور مشیت الهی است از اول صدورش
تا آخر بروزش صاحب مراتب است اول صدورش
که نزدیکتر بمشیت الهی است از همه مراتبش
مقام فؤاد اوست و دورتر مراتبش از مشیت
الهی است مقام جسم اوست و در این ما بین
مراتب بسیار دارد که بعد از مقام فؤادش
مقام عقل اوست بعد مقام نفس است و مراتب
دیگر که ذکرش باعث تطویل است و مناسب این
مقام نیست و خداوند عالم در عالم جسم
مشاعر چند بانسان داده است که بآن مراتب
ادراکات جسم می‌کند مثلاً که چشم داده است
که بآن چشم ادراک رنگها و شکلها می‌کند و گوش
داده است که بآن گوش ادراک صداها می‌کند
و بینی داده است که بآن ادراک بوها می‌کند
و زبان داده است که بآن زبان ادراک طعمها
می‌کند و لامسه عطا فرموده است که بآن

لامسه ادراک گرمی و سردی و درشتی
می کنند پس این مدارک شیء متعلقه
اجسام را می کنند و هم چنین آن خواه
عالم مشاعر عطا فرموده است عالم
نفوس گشوده است تا با آنها ادراکات
و معلومات عالم نفوس را بکنند و آن
مشاعر ادراک می کنند معلوماتی را که [illegible]
این مشاعر جسمانیه ادراک معلومات عالم
اجسام را همانها علانیه می بینند ولکن
نسبت مشاعر جسمانی با مثل نسبت
مشاعر نفسانی است لکن چنان
با مشاعر جسمانی می بینند ولی اگر جاهلند
مقابل و مغایر با او باشند از او محجوب است
آنها نمی بینند ولی صاحب آنها هست اگر
آنجا برود محجوب بود الی آخر مثلاً شخص
آنچه در پیش روی اوست می بیند در پشت دیوار
نمی بیند ولی کسی است که اگر دیوار را بگذارد
خواهد دید بخلاف کور که هرگز نخواهد دید
حال هم چنین است نسبت عالم نفوس
هر کس آن مشاعر را دارد با آنها می داند
الخ

امر ۴ فطحی

آنچه را متوجه نیست نمی داند و گاه متوجه شد آن
وقت می داند مثل اینکه کسی عالم بعلم نحو است در حال
ملتفت یک مسئله است ملتفت سایر مسائل نیست
و از آنها غافل و ذاهل است ولی کسی است ملتفت
مسئله نبود آنها خواهد دانست حال صاحب مشاعر
نفس هم بهمین طور است صاحب مشاعر
نفس است و ملتفت هر چه شد او را در
یافت خواهد کرد و دیگر التفاتش بقدر مسافت
ما بین او و آنچه است مثل عالم اجسام یک مسافت
هست در یک ساعت می تواند برود و آنجا را ببیند
و یک مسافت هست یک روز باید برود تا بآنجا برسد
و یک مسافت هست هفته یا ماهی یا سالی برود هم
چنین است صاحب دیده نفسانی پس مسئله مسافت
در یک ساعت باید فکر کند و مسئله هست که باید یک روز
یا یک هفته یا یک ماه یا یک سال ملتفت شود تا بآنجا برسد و
فرق او با جاهل آن است که جاهل هر چه فکر کند نخواهد
یافت و این عالم اگر ملتفت شود خواهد یافت و هم
چنین بعقل است آن خداوند عالم مشاعر را
عطا کرده است با آن مشاعر معقولات عالم عقول را
مشاهده می کنند و نسبت عقل او بعالم عقول
مثل نسبت نفس اوست بعالم نفوس و مثل نسبت

جسم اوست بعالم اجسام و جزئیت
از این عالم عقل او جزء عالم عقول و ایمان
نبی است فؤاد او انسان چهار جزء است
از عالم عقول نفس او هم جزء عالم نفوس کلی
و جسم او هم جزء است از عالم اجسام و
جزئیت از عالم افراد این مطلب
روشن شد آنکه ظاهر اوست و ظاهر
خلاف باطن است و در ظاهر بزرگ
نمی کند پس هر کس ظاهر او را دید باطن
او هم در عالم باطن جزئی کس ... در این
عالم کلیت در عالم است چنین
این بود بطور اختصار و اینکه هر چه
متعدد است جزء او هم ... در عرض
او نظیر ندارد یا نظیر ... او کل است
پس چنین دیدیم که ... جز خاتم
النبیین صلوات الله علیه و آله خیر او
کسی کل نیست ... و ظاهر
و باطن کل است پس کسی نهان نیست
و از نفس او هیچ نفس نیست و از عقل
هیچ عقل نهان نبود او و هیچ فؤاد

۱۵۶

و چنین اهل بیت طاهرین او سلام الله علیهم از عقل و
روح نفس و جسم از خلق شده اند ملکه هم یک عقل
و یک نفس و یک جسم می باشند از آن ها هم
هیچ چیز پنهان نیست ولی بقدر اینکه انها با زبان
پیغمبر تفاوت پس رجحان دارند یک چیز است که
پیغمبر می داند و انها نمی دانند و از آن یک چیز گذشته
هم آنکه پیغمبر می داند هم را انها می دانند و آن یک
چیز هم مطلب است در توحید حضرت الاحد پس جمیع حقوق
در پیش پیغمبر و اهل بیت طیبین الطاهرین او
مکشوف است و از این گذشته مقام انبیا است
چنین مقام مختلف است بعض اولوالعزم می باشند
و بعض رسولند و اولوالعزم نیستند نبیند و رسول
نیستند و هم یک باز مختلف المراتب بودند و شان انها
متعدد است پس هیچ یک کامل نبودند پس عالم همه جزء بودند
و شان همه بر خلق کل موجودات نبود از اینجهت
هر یک چیزی داشتند که دیگری نداشت بلکه
در پیش بعض از رعیت چیزی یافت می شده
در نزد ایشان نبود مثل اول مثل موسی و خضر
که موسی داشت چیزی که خضر متحمل نبود و خضر
داشت چیزی که موسی متحمل نبود و مثل ثانی

مثل الله مرغ دانست چیز پرنده
و موجه دانست چیز پرنده سلیمانی و همه
همه دانست چیز پرنده پیمانست و به
ابو حمزه ثمالی تعوذ عوالی [illegible] ندانسته
به و هکذا و این کیفیت انسان از انها
کلی و محیط بر کل و حد همه بر پرنده
و هم چنین بعد از ایشان است
و ایشان در نهایت اخ تعدد
می باشند پس هیچیک تمام نیست
و محیط باشند بر کل موجود اجزاء
می شند ظاهر گاو [illegible] دانند
چیز پرنده و [illegible] دانند چیز پرنده در جزنا
بودن متعول نیستند بلکی [illegible]
است و یکی کمتر و یکی ظاهر لطیف
تر و نورانی تر است و یکی باطنا
کثیف تر و ظلمانی تر است باطنا
ظاهر و باطن علوم و مدارک ن
مختلف میشود و انواع مقامات پنج
قسم است اول مقام کسی
صاحب مدارک جسد و عقل

کر کل

جام

او اجسام جزوی دیگری نمی بینند و هم علوم ایشان از این علم است
و این مقام صاحب ان علوم شریعت و طریقت و حقیقت
ظاهر است بحسب مرتبه این علم اهم سوا از این علم [illegible]
کم اند و فهمیده اند باغ ظاهر خود و بیش غریق [illegible] خود
ه از الله کش این عالم خلقت شده است و تفصیل
انها در این رساله کنجایش ندارد در کتابهای مطول
تفصیل داده ایم و این طایفه جزئی ترین [illegible]
می باشند و معلومات ایشان کمتر و محجوبات
ایشان بیشتر است از همه کس و این مقام [illegible] مرد
و این جامعت مقامات ان در عالم نفوس است و
و مدارک نفسانی ایشان کشاده است و مطالب نفسانی
شاهده می بینند و نوع علم نفوسی بودارند و بر نقطه آن اگاه
شده اند ولی هنوز در کثرات نفسانیه هستند و بسیاری
از معلومات نفسانیه برایشان مکشوف است و بسیاری
محجوب ولی نوع همه را در دست دارند و اگر سیر کنند
تا اخر المحجوب است اند درک خواهند کرد و بسیاری
انها را محتاج بیلها هستند و بسیاری را محتاج بیلید
نیستند و مع ذالک از اهل نفوسند و کلام ایشان
روح دارد و موثر است و بر معنی بر خورده اند
و معنی را یافته اند نه محض الفاظ است عبارات
و نه محض الزامات منطقیه است بلکه معنویت

دارند و بچشم نفس نیز چیزها می بینند

و الحواج انذ بر رویت نفاهم تقام نفوی جزئی است و اینها هم از اهل تحقیق

نفوسی بر خورده اند و درک آن را علانیه می‌کنند و محتاج بیلدی نیستند آن چیزها

را از ایشان مخفی است نتوانند شناخت کنند بلکه غالب چیزهای نهفت را ایشان

ادراک می‌کنند بسوی آن و اینها طایفه صاحبان تصرفات جزئیه تصرف

در جزئیات می‌توانند بر این

اسماء الله که در نزد ایشان است

و اینها صاحبان حقایق باشند و بر

سر نفوس و تملیت نفوذ و کامل است

و از ایشان چیزی مخفی نیست گفته اند

اصحاب حقیقت نفوس هاد نفوس

بنی آدم است از ایشان انبیا و

خدا و نفوس مرتبه سیم اند که طاهرند

و سلام الله علیهم نیز از ایشان هیچ

امر ندارند و بعضی از اهل ایشان

هم مرتبه نه دانند و ترک مخفی نشوند

ولکن اگر بخواهند بدانند

و بدانند در حرفی الغور نباشد بعد از زمانی بقدر رطل فت

می دانند و مقام طایفه اول مقام زمین است و مقام طایفه

دوم محیط م افلاک سته است و مقام طایفه سیم مقام

فلک شمس است و چهارم مقام بجای کلیت و این

طایفه مقامات ایشان مقام کرسی است و اینها هم صاحبان

نفوسند ولی نفوس غیبیه کلیه به نسبت بدو را

ایشان نه کلیه در ملک پس بازاء طایفه بمقام انبیا

علیهم السلام و بالاتر ندارند و کلی می باشند در مقام خود

و این طایفه علم جمیع نفوس را حاضر دارند و بر جمیع نفوس

حاضر دارند و بر جمیع علوم آگاه هستند بطور اجمال

دیگر و راهی علم محتاج بتدبر و تفکر مراجعت نیستند

و صاحبات تصرفات کلیه هستند و تفصیل و اجمال

و غیب و شهاده علوم در نزد ایشان حاضر است

و صاحبان علم اولین و آخرین و صاحبان علم محمد

و هم باشند و کرامات از ایشان ظاهر می‌کرده و

دعای ایشان رد نمی‌شود و مشاهده علوم مقام ایشان

است نه حالات و نجم نقبای کل می باشند و اینها

اصحاب عقل می باشند و مقام ایشان مقام عرش است

و اینها در درک حقایق بطور کلیه مشاهده

و معاینه قدم زده اند و صاحبان تصرفات

کلیه می باشند حقایق اشیاء در پیش ایشان

مکشوف است و حق مند بر جنبای کلی و نسبت

ان دو نسبت باطن نبوت است و ولایت
و نسبت نقبا و نجبا جزئی از نبوت
است بلفظ امر ولایت و نسبت اهل
نسبت باطن نبی و ولی است از و همین
قدر تقسیم این مقامات کافی است

فصل در شطری از صفات [illegible]
است که گنجایش تفصیل ادراک [illegible]
در شان ایشان سزاوار کتب [illegible]
فصل [illegible] آب بحر کافی نیست [illegible]
انگشت و صفحه بسیاری و تفصیل در
کتاب از [illegible] الباطل داد و این
مختصر اشاره بان می‌نوام [illegible]
اهم چه باره از معرفت الله انکه بعد
از انکه ان منوج [illegible] شرع انوار
حقیقت اکسیر نفوس [illegible]
یکی هیچیک از اخلاط [illegible] دیگر
نمیه نکه [illegible] بعث
هادیان طریق نجات [illegible] خداوند
[illegible] مامور بهدایت [illegible]
طلب لامحاله تاثیر [illegible] زیاده می‌شود
و سلطنت او نافذ می‌شود [illegible] و احکام

نفس قدسی

و چون نفس قدسی از شعاع ائمه طاهرین است سلام الله
علیهم و عکسی از جمال جهان آرای ایشان است هر شعاع
تابع ذات است لاجرم احکام او مانند احکام اهل بیت
است سلام الله علیهم [illegible] در مملکت جسم حکم
می‌کند پس جمیع صفات و اخلاق [illegible] از او مانند
صفات اهل بیت خواهد شد سلام الله علیهم و آئینه
[illegible] ایشان خواهد شد و موصوف به صفات و اخلاق
و احوال ایشان [illegible] می‌کند پس در آن احکام
کسیکه حب او حب ائمه است و بغض او بغض ایشان
است و گفت گفت او ایشان است و فعل او فعل
ایشان است و رضا او رضای ایشان است و سخط او
سخط ایشان است و دیدار او دیدار ایشان است
و محرومی از فیض خدمت او محرومی از فیض ایشان است
و [illegible] ایشان است و صله او صله ایشان
و قطع از او قطع از ایشان و هکذا الجهة انکه
در حب ایشان [illegible] که وایشان [illegible]
خوب می‌گوید شاعر زبس بستم خیال تو تو گشتم
پای تا سر من تو [illegible] خوردم رفت من آهسته
آهسته پس می‌گوید در این [illegible] آهن [illegible]
شده یا [illegible] مشتعل شده [illegible] فعل
آتش است بلکه نام او نام آتش خواهد شد و همه
جمیع [illegible] مقام آتش است در [illegible] و احوال
و در همه احوال [illegible] سوزنده [illegible] است

نار افروزنده شعله آتش تیره ازکی لوزنده شد
خورشید ظلمت که افروزنده داد اندر ره تار
رشته داشت نه سهم او جز راو کذشت
از خودی بکذشته بکیرد الی انا الله را زده
ت والنیم دیده نه جاب
و لکن این مقام نه خفی
هر شخص از ... او علامت ... مشتبه بغیر
نمی شود کرم ما رهین لکل قار
کو زهر بد و حمق و کدورت لنه هر چه
بر او ست دیری دانند پس نمی کنند
دانند نه هر که حرف کلانتر شده کلاه
داری و آیین سروری دانسته باریک تر
این است که هر سر ترا شی داند و علامت
صاحب این مقام دیدن ... است یکی علامت
بجز دیگری معرفت علامت بکنه هم است
و تحمل العلم پس ... الحکیم علوم در دین
و ایمان و سلوک ... عالم کامل باشد بطور
یکه جمیع علم خود را از سنت رسول و ائمه
هدای علیهم السلام عقل از ... دله و مو
عظه حسنه و حکایت آفاق و انفس
و ضرورت امداد و اجماع ایشان استنباط

نماید

ام ع فطلح

نایبه و اثبات نایبه و مالک نقطه علم شده باشد بطوریکه هر چه مراد
وارد شود از مسائل و علوم اهم او از آن نقطه استنباط کند
و متحمل اسرار و علوم و مقامات و فضایل اهل بیت ... ائمه علیهم باشد بقدر مقام نجبا و صاحب تاویل و تاویل
تاویل ظاهر و باطن باطن کتاب و سنت باشد و اهم
از ظاهر کتاب و سنت استنباط کند و لا عمل
تابع شریعت باشد در جمیع افعال خود و مداوم بر
سنن باشد و مجتنب از مکروهات مهما امکن
بر فرایض واجب ... آن ... بطاعت اولی
هر کاه ... صاحب این مقامات باشد
بطوریکه اشاره باید باشد پس بدانکه او
بکنه ی مؤمنین است و طاعت او لازم و تولای
او دوستان او و تبرای از اعدای او ...
و ... پس معرفت ایشان آنچه مذکور شد
از علم و عمل و علاوه بران تعریف است و ...
و در حقیقت معرفت این جماعت بتعریف خود
ایشان است زیرا که ...
... مگر آنکه خود ... خود ...
... ایشان خود ... خواهند

و خود به چگونه ثابت کنند (نمایند) ولی باید این نهاده

نهانی نیست که تجنب یا تقیب خود نکو بودن ابراز

دهد بجهت تقیه جور و ظلم ولا بد است در مقام

بود رفع ظالم [illegible] لزوم دارد

بدان که حضرات تجنب یا تقیب [illegible]

وصف ابراز نداده‌اند هیچکس [illegible]

نشسته چه [illegible] دانی [illegible]

بید انابه و تقیت و [illegible]

در ظاهر خلقت [illegible]

معلوم شود و هر گاه [illegible] از چند

اگر بمقتضای آن عمل نماید [illegible]

از دادن و محض دانستن [illegible]

تقیت است و حال آنکه [illegible]

بود نداشتند و ندانند [illegible]

ثمره بر او مترتب نشده [illegible]

بمقتضای آن عمل نماید [illegible]

نیست بنحو نیکو [illegible] معلوم [illegible]

نخواهند گفت [illegible] و حجاب

نشسته [illegible] شده [illegible]

نفس نیکو

امر و نهی

در ظاهر خلقت باشد پس باید [illegible] سازند

و علامات [illegible] ابراز دهند و چنین هم عقول عالم [illegible]

نیستند [illegible] شده [illegible] یا نه عالمی [illegible]

می گوید [illegible] زیرا که گفته‌اند از آن معروف الفضل

[illegible] و تجنب [illegible] شده و نقیب

نقیب [illegible] و محروم [illegible] تقیب و تجنب [illegible] حقیقت امر

او [illegible] شده پس باید [illegible] و دلیل بر صدق

او باشد [illegible] ثابت شده [illegible]

است پس [illegible] تکلیف [illegible]

[illegible] گفته [illegible] این طور نیست [illegible]

کنند [illegible] باید [illegible] بعد از ظهور امر او از او تخلف

جوید امر بمعروف و نهی از منکر نماید و سزای مخالف

[illegible] و هر گاه بنای این شد [illegible] جور

و استیلا [illegible] امر او [illegible] نمایند و در [illegible]

و جدال و دفع او برآیند پس [illegible] تحمل [illegible] دفع

چه حاصل از این عمل [illegible] امر [illegible] در [illegible]

اول یکه ساعت اول تلف شده و اگر متحمل [illegible] و در

دفع از خود برآید بنای محاربه و جدال باید [illegible]

چنان [illegible] مفتوح شد آن باب [illegible]

دلالت بالطبع بوجود امامی باشد تا احکام خدا بر بنده
وآورده که ظاهرشان باطن والله یکی نموده اند
بشناس راه حق خود برسند وهمیشه ایشان بنده
عالم برقرار باشد مسدود خواهد نقض
باید تعزیه داد وعزاداری عالم ایشان
والاصلاح درآن بود واینکه بنده خدا
هنا وندانند بتا که ازاینها دوری سلام
علیهم باب جهاد مسدود وحرف قد
تعرف فی شرطاست بی لفظ طعن
طریق وتفصیل مطلب ارجاع وخاص
بتفصیل سان که ام واینک الله
اتفصیل هم واینها بخدا حضرت امام ۴
کوالله انهم بحسب حکم ظاهر شرع اینان
لازم آمده بود وانهم بعدازینهم
ومصلحت انهم فی الجمله اثبات وجود
ان جهاد نشده بود ام لاکه دالزمان ۵
درخفا بماندند وراه وجه کشتند خشت
لهذا ان جهاد اجزا الاولیا زخلق
بحسب خفا گذرانیدند تا انکه زخفا بر

وهرگاه شایسته بود اینها ازانهم باشد حاجت امر عجل الله
فرجه خود بروز نمیفرمودند وبنیاد ظلم وجور بود انسانها برنخیزند
پس معلوم شد امرکه بجز نقب امر خود ابراز دهد
وحجت برامر خدا ابراز کنند والا انکه حجت نباشند ابلاک
احدی عذری نیابند وتکلیف شد بگویند اگر معدوم اعتدال
نکنند وایشان هم جبر کنند چه حد از ابراز دادن
والا بمقتضای ترک اشیای ایشان با ایشان عمل کنند
عرض شده بنیاد اینها ازانهم خواهد باشد وگرنه
ایشان ابراز دهند هرکس اطاعت کرد نجات خواهد
وهرکس الطاعت نکرد خویش هلاک میشود جواب امر اینها
بزرگواران اظهار جلال ولوازم نبوت بلکه اکثر
اگر ابراز شود حقوق ایشان را مباح کرده وعزم
ایشان خواهند کرد پس چگونه میشود بگویند که هلاک
میشود وهرکس نجات میابد باید شنیده قول حضرت
سید الساجدین بود درآن الصحیفه مطبوع ...
ومی فرماید جواهر علمی اگر انرا ابراز دهم
بمن دادند پرستی وهرآینه مسلمانان خون بر حلال
خواهند دانست واینکار هیچ بودلاینکو خواهند
ستم دوحال ازانکه امام اولیت حضرت امام ۴

وصیت امام حسن و امام حسین علیهما السلام بشیعه

حضرت سلمان بحضرت امیر علیه السلام عرض کرد

این امر را بگویید خدا کشنده سلمان را آنرا

قول عظیمی در شان تو عرض میکنم و هم چنین

فرمود علمی در سینه من است اگر بگویم

شد چنانکه ریسمان در چاه عمیق

و هم چنین ائمه علیهم السلام فرموده اند

دشوار است و هیچ کس نیافته است

ملک مقرب و نه نبی مرسل و [illegible]

[illegible] عرض کرد [illegible] مشکل [illegible]

[illegible] پس [illegible] امام نقیب [illegible]

فقهی است [illegible] بگویند و کسی [illegible]

اگر [illegible] در صدد دفع ایشان

منع کنند کار ایشان [illegible] شد

[illegible] کار [illegible] ایشان خواهد [illegible]

نیست [illegible] و حکمت [illegible]

خود [illegible] خواهند [illegible]

[illegible] حضرت [illegible] شیعه امام است

[illegible] و نور [illegible]

فرموده اند

و اگر بر خلاف طریقه و حکمت ایشان است [illegible]

ایشان نیست و بطریقه ایشان و بعضی [illegible]

[illegible] بگویید [illegible] بر شیخ [illegible]

[illegible] برسید که [illegible] است [illegible] و اگر [illegible]

ایشان [illegible] امروز [illegible] چنین [illegible] کنند

میخواهند یاری میخواهند [illegible] نخواهند

شد و الله [illegible] اوج [illegible] و لکن [illegible]

[illegible] نیستند و اهواء و اغراض [illegible]

واضح است بهر حال [illegible] شده اند [illegible]

و معجز [illegible] شده اند [illegible] کرامت و معجزه [illegible]

[illegible] و عمل [illegible]

اگر اهل تمیز [illegible] نیستند [illegible] و اگر [illegible]

امروز هم هستند [illegible] اطوار و طرز ایشان

تغیر [illegible] آن روز [illegible] و امروز [illegible]

و امروز هم [illegible] میکنند و [illegible]

[illegible] غرض اگر [illegible] میکنند [illegible]

کرامات و معجز [illegible] میخواهند [illegible]

[illegible] نیست [illegible] در انتظار [illegible]

در انتظار هستیم و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل

افمن یهدی الی الحق احق ان یتبع امن لا یهدی

الا ان یهدی فما لکم کیف تحکمون فصل در ذکر فرق

فرق مابین وسحر ومعجز و چنین لحن با برهنتم کلام
موضوع ولی بعضی از مفادیم لازم الاثر بود
در فصلِ ملحق کنم با این رساله تا نفع فرق
مابین سحر و معجز لهذا امتثالاً لامر این
فصل اقدام نمودم ولی بجهة قلت فرصت ادای آن
در حجره حرکت بقسمت دار العلم نکوشیدم
پس بدان ایدا ئه تقدم اعتزاد تاسیکه بنی
آدم را مدنی الطبع قرار داده است
نمی توانند فرد و زندگی کنند و با یکدیگر
دو قوه اند همه یک با در مشغول و حال
وجوه یست کل بوالظر کش مهیا نمودیا و معاش
ایشان بر پا باشد و باقی باشد و چون
ونظام ایشان مختلف است [illegible]
لو طبعی و شیعه و قوای مرکبه را هم آید
و اسباب هم مختلف و منفرد نوع ایشان
مختلف متفرد و خلقت شده و نفاق
خلقت و طبیعت با بحث سیده شاید
در حال اجتماع ایشان شد بجهة برای
در حکمت خلقت حاکم و سلطان نوع
هستند و فساد کنند و در رعایای ارذل
و انصاف کند و بحق در جمیع جوانان

پس شیعه امام اکرم امام است و سابق بر این عرض شده احادیث
بسیار از ائمه اطهار سلام الله علیهم رسیده است را اکرم امام بود
ذکر کردن در زمان غیبت حرام است پس اظهار امر بجناب و نفاق
در زمان غیبت حرام است با آن ادله ذکر شده معلوم بود
حکیم با سیاست و تدبیر را اداهای ایشان ذکر شده لو بطلان
او را ذکر شده لو حکمت و تدبیر نیست و اصل اعلی
او در شکل این زمان اوّل دنیا است بر بطلان او
حکیم نیست بلکه طالب ریاست با طله است و اگر حکیم بود
و سیاست مدن داشتی دانستی را این زمان زمان
امر بجابت و نقابت نیست و هنوز این زمان
اجل خود نرسیده است و هنوز زمان تغییر وضع عالم
نرسیده و واضع عالم حکیم و وضع این عالم او این
است و وضع این او وضع حق و وضع حکیم است و خلاف
غرض ما لو عالم وان کار نمودن منتفی والحمد
ذکر شد برای مؤمن منکشف کافیه و شیخ مبین امثال این
ادله همه سریع منقلب است و اجری لو تلامذه لو ادیان
کلامی را لوحه این مقامات انداو آید نشنید
بلکه هر گاه یکی نسبت با ایشان چیزی گفت و نسبت
مقصدی ایشان میداد متغیر میشدند و منقلب می شدند
و او را لو میراندند و انواع اعتنائی با و می کردند
ولی از زمان ایشان اصل حق مانده بجناب آنها

نوشته‌اند و هر آنها می‌زدند یکی نسبت [illegible]
می‌داد دیگری نسبت بخیانت و یکی نسبت [illegible]
انها هر چه و تحمل کرده و هیچیک از آنها [illegible]
نبودند و مخفی شده ما را تا حالا نمی‌توان [illegible]
امر نیست که شخص باید از اعتقاد [illegible]
از دنیا برود پس این امر بجز حرص و تحمل [illegible]
بتحمل چیزی می‌گفتند و بعد از فوت [illegible]
قرنها گذشت و جزم براین رسید که [illegible]
اسمشان و هر کس بمحل منظنه می‌کنند [illegible]
می‌گفته است بهمین خیالات خواب [illegible]
بطبیعی و لذات انها جاری بود
کسی نیست بدرزه در آنهم حرکات [illegible]
حرکات [illegible] بهمین نیست [illegible]
نمی‌دانم لذات ان لذت نشسته [illegible]
ایشان بروز کنند و نمیدانم [illegible]
گویند بوجی ایشان بچه وجه
دایشان بچه نشستند و وحی [illegible]
نشسته اند لقید نبود ایشان بچه علامت [illegible]
وحی که علامت می‌خواهند بکنند در [illegible]
نشنیدند هم دیدند و از وحی [illegible]
و نشنیدند اگر وحی وحی ایشان است

واگر رحمت

اگر ماه نشد تا در جمیع موارد ما بین ایشان حکم کند
و چنین معلوم در چند بیان سابق ان عالم نیستیم [illegible]
انها را حواله بکتاب نوشتار العوام می‌نمائیم اگر کسی می‌خواهد
بر آن انها بگوید اند بان کتاب رجوع نماید و در این
کتاب غرض بیان فرق ما بین معجزه و کرامت است
بی جمیع آنکه در حکمت هر روز زنده است و از وضع
آنکه [illegible] باید یکی باشد [illegible] جمیع صفات
کمی [illegible] و اطراف حاکم حق و عدل و معصوم باشد
مخلوقی که [illegible] خواهد بود باید حاکمی دیگر
بر آن لطف شده تا دفع نماید ان را تا باید از بلاد
و عباد حضرت حکیم علی الاطلاق اجل لو اختیار
حکم بجور در محل لزوم عدل خلقت نماید پس چنین
صفت حکومت ممتنع است [illegible]
ارکس [illegible] بان صورت [illegible]
بکسی نفسی [illegible] هیچ کس بجز خالق [illegible] بر آن
مطلع نیست [illegible] دارند و بس عادل است
دیگر ظالم دیگر مصلح است و دیگر مفسد و بزرگی نفس
و دیگر کوچکی پس در حکمت لازم شد الملک
بدان ان شخص قرار بان ملک ممتاز باشد

امر ظهور

از سایرین و شاهد شدند از برای او حجت
خداوند و اینکه او دست حاکم عدلی است
و معصوم از خطا در اوامر است و تکلیف
لازم همه عباد گشاهدی حضور شده و ادعای
او بملکوت خداوند عالم وان عمل او مستمر
نشده در سایرین ثابت شد چرا اگر
او خواهد بگفت من هم بایست حاکم
تو داری من هم دارم پس بایست املک
علامات رعیت نباشد و چنین صفات ارشت
صفت خلق و صفت خالق و چنین
علامت حجة نمی شود مگر آنکه خلق
و حجت نیستند پس بایست افعال
آن حاکم باشد که دیگران بنا شریک
خلق بدانند و این تحقق متصل بملکوت
و در ادعای حکومت صادق است
لازم است اطاعت او وان افعال
را سایر خلق نتوانند آوردن مثل آن معاجز
بشریت پس لازم شد حاکم افعالی
بر زند خارق عادت بشر باشد و

خدا

ان عمل است

ولو الحجة

واز انجمله هر نبی و وصی بایست با معجز باشند تا حق او باطل
و حاکم از رعیت ممتاز شوند و چنین بجهة بعضی از
حکمتهای خداوند در عالم سحر و شعبده و علوم غریبه خلقت
کرده بود یکی از آن حکمتها از مایش عقول است
و حاصل آنها اظهار اموری چند شبیه با فعال
الٰهی است بوده و بعضی از خلق با آن علمها از بابای حق
شده اند وان علمها را تعلیم گرفتند واز باب حب
ریاست و طمع دنیا آن علوم را ظاهر نمودند و امور
غریبه صورتها شبیه بمعجزه بود ابراز دادن و تمیز
ما بین آنها و معجزه کار هر کس نبود و با خلق بحیرت
می افتادند و حق را از باطل تمیز نمی دادند و دیگر
خلق متمیز نشد قرار دهی حق از باطل ممتاز شود
که هر صورتی که در عالم پیدا شد او را نظیری در مقابل است
و هر زمان داعی حق برخیزد و صورتی از صور انوار
حق بظاهر کند در مقابل آن داعی باطل بر می خیزد
و صورتی نظیر آن را ابراز می کنند که عقول جاهلان
در هم و حیران می شود او می گوید حق با من است
وان دیگری می گوید حق با من و هر صورتی اار

آورد

و از عقلیین شاهد آورد [illegible] دو اهد

پس در اینحال حاجت و اعانت و رعایت [illegible] شد

و تقریر او واجب آمده او و اداناز باطل

کند و نمایه او رو دفع نماید و حق را

پس دفع آلکه تکذیب باشد برای باطل [illegible]

گذاردن او تصدیق باشد برای حق

[illegible] زد و ادعا کند بوسیله [illegible] بلکه

هرچند بخواهد ابراز دهد بر خدا [illegible]

او نماید پس چون که او رو رسوا کند

[illegible] رکنند و [illegible] ازاین [illegible] باشند

[illegible] متکفل شد و برای تمیز حق [illegible]

صحیح تر و معتبرتر از تصدیق [illegible]

باطل را هرگز تصدیق نمی کند و حق [illegible]

چنانکه در قرآن می فرماید [illegible]

ای رستگار [illegible]

نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه

اند از هم حق را بر باطل پس [illegible]

پس در هر امری عقل تو وا ماند [illegible]

و باطل او را تمیز دهی [illegible]

و کذب

و تصدیق الهی به چنانه عرض خواهم کرد مشوای

مخوفی و دانستی ابر هذا الکتاب الباطل او ر رسوا کرد

ان [illegible] الذی [illegible] از جهات [illegible] گرد

و خداوند در حکمت او همین قدر لازم است

امر او را فاسد کند اگرچه از یک جهة باشد

و همینکه از یک جهة امر او را فاسد کرد سایر جهات [illegible]

برحمت و الله [illegible] از او منع نماید و با دعای

فوائد چنان [illegible] و رحمتی وسعت کل

شیء یعنی رحمت من همه چیز را فرا گرفته است

پس هرگاه کسی شعبده بازی [illegible] برآید و ادعای

[illegible] نکند و مقابله با اهل حق نکند خداوند

از رحمت واسعه خود او را منع نمی نماید چنانکه [illegible]

عقوبة او منع از معصیت نمی فرماید تا هرکس بحظ [illegible]

[illegible] دنیا برسد و به مقتضای آن یا ثواب یا عقاب

با دیر شد و هرگاه کسی آید و ادعای حق کند [illegible]

دعوت کند در بطلان او همان دعوت او کافی [illegible]

پس [illegible] از راه [illegible] بزند و منع او نشود [illegible] هرگاه

بتوحید ولی دعوت کند [illegible]

کلمات او بعضا دعوت کند [illegible] ثبت [illegible]

مطلب بقدر دانش باشد دعوت نماید او
همین علامت کافیست و هرگاه امثال
ظاهر شود و هرگاه در اینها هم تخلف
و به همه صفات بدیهیه انکار کند
در بطلان امر او همان کافیست و
بتواند دعوت و او هم ادعا
اقرار کند و با اظهار محبت او هم
خدا ننماید و دعوت بعکس نماید عمومیکه
از انبیا و اوصیای سلف محبت ضرور
ضرورت معلوم شد باشد این
در بطلان او و صاحب معجزه
و از او محل هم شبیه بمعجزه
ابطال او باطل کند و منع امداد
نیست و هرگاه هم این چهار اصل
دعوت کند و ادعای نبوت کند
و حاجت کند بعد از انبیا عشر کفایت
او همین ادعا و بعد از او
چه او بر خدا ابطال او که هر کار
نبوت کند و نه حاجت بلکه ادعای
بلیت و نقابت و کند حال

الامر

فصل ۴ ام

اگر منکر ضروریات مذهب ملکه او بخفاء باشد بس است
در بطلان او همین چه او حقیقت انها بقول اهل و
سابق معلوم شده است حلال او حلال است تا روز قیامت
و حرام او حرام است تا قیامت و شرع او باقیست
و قول او کلا حق است که بضرورت مذهب شیعه و اگر
مصدق کل ضروریات هم هست نظر کرد
که مجنون است یا عاقل اگر مجنون است همین
بس است چه او مجنون نمیشود و اگر عاقل است باید دید
عالم است یا جاهل اگر جاهل است کافیست
در بطلان او چه او جاهل را خدا بر خلق نمیکند و اگر عالم
هم هست باید دید فاسق است یا عادل اگر فاسق
همین علامت کافیست چه او فاسق و اگر عادل
هم هست باید دید طیب المولد است یا او
معلوم است اگر معلوم است خبیث مولد
بس است چه او خبیث المولد و اگر طیب
مذهب طیب است و باید دید
اخلاق او چون است اگر بد خلق است و اخلاق او
و اخلاق ندارد حلم و سخاوت
و و زهد و وفا و
سایر صفات محموده همین علامت بس است

در بطلان او کسی را اخلاف قیح داشته پس هرگاه
یک وجه لغو بوده بطلان در اوردن امر
کفایت می کند و انچه بر خدا بوده است و ممکن است
در اعمال ذکر کرده شده بعض باشد از جمله بر خدا
بوده البطال و باطل کرده دیگر منع نباز اولازم
نیست و هرگاه لغو بیهوده در او عدم [illegible]
[illegible] حق سلوک او هوا خدا او
رسول است و باعث زوال اسلام و حقوق است
و اگر از هیچ مقصود هم باشد براخیت رد دوا
انکه اهم دادن مقاصد کرده و براو آورد
لغو کردن و آثار رد وحدانیت او نکرده است
و اطاعت او لازم و مخالفت او حرام است
او دوست داشتن او واجب است
زمان ایجوده حکمت وضع عام اتفاق را
کسی اظهار مقاصد کند و حجتی اقامه که داند
از کلام سید جمیل فهمید پس بعد لغو
دار ز میان حکمت الهی است بعد بعث نظر است
منزلت انتساب بهما و هذا لا یلیق
کسی بعد از خاتم النبیین به اهواء
و بعد از انکه ائمه [illegible] ها است
حضرت بر محمد ابن عبد الله صلوات الله علیه

امر خلج

پیغمبران وحی شده است باید قبول او باید کرد و بانند
و بوده بوی کسی دیگر باید پیروی انند و انکه حلال کند حرام
خدا و حرام کند حلال خدا و تغیر شرع دهد حال اگر از
اینها دیگر امر را بیخ فی المثل برزند بهود بر خدا بود
البطال او باطل کرده است سبحان الله علی دلیل بطلان
او این ها عقاب دلیل حقیقت قرار داده اند و کتاب
مزخرف او را آیات ابطال خدا است او را بیست
حقیقت او قرار داده اند پس کدام دلیل بر بطلان
او واضح از او آوردن کتاب جدید از ختم کتب و ادعای وحی
جدید است پس انقطاع وحی بر رسول خدا و حلال کردن
حرام کردن پس لغو شرع پیغمبر و حرام کرده است حلال خدا
و نوشتن عیب لات او باشد پس حرام و واجب کرده است
نوشتن بر نکی دیگر بود و واجب کرده است جهت دلیل اجماع
شیعه ادبو اثر اخبار در غیبت امام نزد او گفته است
امام او لو در باز آن چون رها ذکر کنند و تمام دست حقوق
او دانند و انکه امام بدعت صحیح است و بدعت ضلالت است
و ضلالت در آتش جهنم است و کدام دلیل صحیح الله
انکه موسی که حلال حرام و فقه احکام نمی دانند
و کدام دلیل واضح از انکه علم حکمت نمی دارند و کدام
او صحیح لغو انکه معجزه ظاهره ندارد و فصاحت
و باطل د نام علو خطاهای خود لغو و معجزه مرانکی رسد

وجود تو قبله سیمانی دالند و همه از انبیا
چه بگویم و چه قدر بگویم امراو اوج لطف
و حکیم با دیده های لرزو طبعهای سرکش
بطمع یک ساحت ادکوند و جمع
دولت واو نوع و بعض بعد ادت دو
و جمع از راه شده ت ظلم و جور در
بخیل این با اهل او عا نت که وام انبیا
ی طلب حبیب ان مستلد شده ام و
وانزال بهین و انسله به بیمار که دیدوا
ای منقلب ینقلبون همین قدر در حقیقت
در خانه اگر کس است یک حرف بس هم من
تسوید العبد الاثیم کریم ابن ابن کریم
الثالثه من لیلة الاثنین لا شر دون
من شهر جمادی الاول سنه اثنتین و
بعد المئتین والالف [illegible] امروز
مستقبلاً تمام شد کتاب
[illegible] یوم [illegible] تمام شد پنجشنبه
۲۲۲
۱۲۴۲

٦

[illegible]

حالا کتابت

خدمت جناب مستطاب اجل آقا میرزا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

این نسخه [illegible]

خدمت

اگر آن ترکی باشد

خدمت جناب مستطاب اجل آقا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خدمت جناب جلالت‌مآب

محمد
عطا

خدمت جناب جلالت‌مآب میرزا

بتاریخ ۱۲ رمضان عرفی سنه ۱۳۰۸

۱۳۰۰ ۱

حضرت صاحب سعادت اجلی آقای نجی برادرم

دره تحریر عبدالملک زید مجده قلم‌نده

ذات اقدسی حضور بارکیتی جلالت

دست عزّتی ... مرحمت [illegible]

دعوتی حمیدکه عمّه وجنابعالی بزنده جمع

آقاب ... عرض عرض ... واله

قرار ... تشنه الهیت [illegible]

هذا کتاب دلیل

بسم الله الرحمن الرحیم

بعد از حمد و ستایش خداوندی که رحمت بی دلیل و رافت بی نهایتش طالب البصیر را هادی سبیل کشت یا بعوث بر رسول را شن محمد مصطفی و ائمه هدی علیه الصلوة و السلام که از آفرینش مقصود ایشان بوده اند بنابر [illegible] که این رساله ایست از رشحات قلم معجز نظام عالم و عامل اعظم ملاذ الاسلام و المسلمین آقا الیاس قوام الملة و الدین قطب العلماء و العارفین لم دام فیضه که در جواب سؤال فرموده اند و این [illegible] بذیل ارادت محمد رضا بن محمد رضا طاب ثراه جمعی از مخادیم بترجمه آن اقدام کرده بنحوی که خواص و عوام آسان باشد سؤال سائل و جواب آن بفارسی نقل نموده اند که حضرت طالب البصیر

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی ارشد من استرشد لرشاد و اوصل من استهداه الی اقصی المراد و هدی المجاهدین فیه بواضح الدلیل و السداد و دلهم بواضحات البراهین الی الحق فی الفؤاد و الصلوة و السلام علی من بره غواسق الظلمات و کشف بهدایته دیجور غواشی الشکوک و الشبهات و علی مظهر معالم البراهین الواضحات و الدلائل و اظهر

تعز

من اشتعل انوارهم الایات البینات و لعنة الله علی اعدائهم و ظالمیهم و منکری فضائلهم الذین اسسوا سبیل التمویهات و اظهروا طرق التلبیسات و مالوا بالخلق عن الحق الصرف البحت البات اما بعد چنین گوید بنده جاده پیر فانی و گرفتار قید آمال و امانی کاظم ابن قاسم الحسینی الرشتی که حضرت باری جل شانه بر وفق حکمت بالغه و رحمت شامله چون خلایق را در نشآت متعدده وجود و عوالم مختلفه غیب و شهود سیر داد و در هیچ مقامی از مقامات ایشان را بی حجت و دلیل و هادی سبیل نگذاشته لئلا یکون للناس علی الله حجة بعد الرسل خاصه در این نشأه فانیه که انزل منازل و اسفل المراحل است و خلایق را در آن بجهة نهایت دوری از حجاب نور و محل قدس حجب کثیفه و ظلمات متراکمه فرا گرفته و ظلمات بعضها فوق بعض که احتیاج ایشان بهادی بیش از پیش است لهذا از ابتدای خلقت آدم و انشای بنی آدم هیچ عهدی و زمانه از پیغمبران و اوصیای ایشان خالی نبوده که خلایق را بصراط مستقیم و یگانه پرستی و راستی کیشی دعوت میکرده و از تفرق و افتراق و اختلاف محفوظ میداشته و در هر وقتی که بر ایشان ظلمت جهل و سطوت ضلالت استیلا می یافت پیغمبر صاحب معجزه با براهین ساطعه و حجج قاطعه میفرستاد لیخرجهم من الظلمات الی النور تا آنکه بمقتضای قرب از رسل که خلایق را ظلمت جهل فرا گرفته بحدی که هر کس بر وفق هوای خود طریق مختلف و راه منحرف پیش گرفته فساد و اختلاف شایع شده بود خداوند جلیل بمحض رحمت تامه و لطف عام حضرت سید عالم و فخر آدم را برای ارشاد و دفع فساد مبعوث گردانید و آنحضرت بتوجهات قدسیه

و تأییدات الهیه ایشان را بکلمهٔ جامعه و طریقهٔ لامعه
شبهات و رفع اختلاف نمود و دعوت فرمود لب
ظاهر از لجهٔ ضلالت رهانیده و چون هنگام رحلت
بعالم قدس در رسید اغلب آن گروه اظهار رنجیت
آدنیه برگشتند و ما نزد الا اقل قلیل که از تمسک بحبل
ولایت حضرت مرتضوی صلوات الله علیه تخلف از
کلمهٔ جامعه ثابت قدم ماندند و در رایات اسلام
ایمان هیچگونه اختلافی نکردند تا آنکه بجهت این
رایات اسلام بلند و نهال ایمان در بستر ... کرده
زاکیه بجهت اتفاق و ائتلافی که داشتند پیوسته بی
متنعم ... و از صافی ... ه
حظ وافر و نصیب متکاثر فائز مینمودند بب
ظاهر ابدان ایشان در رنج و تعب بود لیکن بجهت
صفای طویت و حسن سریرت و وسعت بال
و با طمینان و آرام در امن و امان منظور
و مشمول عنایت یزدان بودند فهم ... الخ
اخوانا علی سرر متقابلین تا آنکه از ترتیب
و تقلبات دهور و دوری از مطلع نور ...
غالب آمده و شیطان یاران خود در اجتماع
نفاق بکاشت و تخمهای نفاق در جهانیت
تا آنکه نهال کفر و نفاق در قلوب ایشان شجره
تخرج فی اصل الجحیم طلعها کانه رؤس شی
بنمایند که تفرقه افتاد میان پسر و پدر
آثار قیامت و علامات ساعت در این آمد
یفر المرء من اخیه و امه و ابیه و
لکل امرئ منهم یومئذ شأن ...

بسبیل المحرر

بحیرت و طالبان هدایت که بوقوع این فتنهٔ عظیمه و بلیهٔ جسیمه
متشعر و از ملاحظهٔ این امر عظیم متحیر مانده بود و یقین میدانست
که آراء مختلفه کلاً بر حق نشاید بود بجهت امتناع اجتماع ضدین و
و از این فرقهٔ متشتته که هر یک قول خود را موافق حق و صدق
میدانند تمیز فرقهٔ حق نتوانستند بجهت استفسار این امر خطیر و حل این
مشکل مکتوبی چند مشتمل بر سؤال این مطلب بر سبیل تعجیل نزد
جماعتی از علمای اعلام نوشت و از ایشان استرشاد و تمنای دعا
میان اهل حق دعا نمود و صورت مکتوب او اینست بسم الله العالم
بحقایق اموره والکاشف لدقایق رموزه والهادی الی سبیله
وصلی الله علی خیر خلقه محمد و آله بعد از حصول علم و یقین برای
این عاجز مسکین بوجود واجب صانع و یقین بر واجب بودن
طاعتش بر بنده که لازم داشتن اقدام بر طاعت و معرفت
او که از آفرینش مقصود است و تصدیق بر اینکه این سلوک
و اقدام ممکن نیست مگر از راه واضح در دینی که عبارت است
از طریقهٔ محمدیه و شریعت مصطفویه علیه و آله الاف التحیه و بس از
تحقیق اینکه اخذ این سبیل ممکن نیست مگر در حال حضور آن
جناب یا وصی و خلیفهٔ آن و در صورت غیبت ایشان حاصل
منحصر است برجوع نمودن بجانب امنای دین و علمای راشدین
که سالک طریق سید المرسلین و طالب تحقیق حق و یقین هستند
کثر الله امثالهم اجمعین پس چون مآل کار رسنده جاهل و مسکین
بهم ... فحول مدققین و کبرای محققین شد و منحصر شد امر بر تقلید
ایشان و اخذ مسائل از ایشان و ترک آنرا باعث هلاک و فعل
آنرا موجب رسیدن بمرضات الهیه دانست شایسته است
که علمای اعلام از حیثیت زبان و جنان و جمیع اعتقادات
متحد و در فتاوی متفق باشند و مقصود از این اتحاد و
اتفاق ایشان آنست که نسبت نه نهند هیچیک را بر قبایح

دستیابی و نامور نکنند مقلد شده است این صورت
برای بنده مکلف اعتقادی تا بر وجوب
عبادات و اعمال خود اعتمادی که عمل نمودن
بر عبادات و سایر تکالیف شرعیه و به جهت
مخفی بودن حق و ظاهر نشدن شریعت بر خفی
بجهت اینکه مکلف علمای المختلف متزلزل و احوال
و افعال هر بعضی از ایشان خود را امر دینی خود را
اخباری میخوانند و اصولی اخباری را اصولی را
غیر معتمد میپندارد و همچنین هر دو اینها عالم
و جاهل که بنده طینه کربلا که اینکه مدد امام علیه السلام
جامع جمیع خصوصیات شرافت و کمالات احسن نجف
اشرف که این دو شهر معدن علم و اهل اسلام
هستند پس مشاهده میکنند در علمای آنها که خود را
شیخی و کشفی میدانند و بعضی خود را بنیا مینمایند و
هر دو طایفه بکمال صلاح و تقوی که امام در اسلام
قرار داده اند موصوف و هر دو نزد فرایض شرعیه
و لیلیه را معتقد و مراقب میباشند ما بین این
دو فرقه هیچوقت از قیل و قال و منازعه نیست پس
انحصار تکلیف بنده جاهل عاجز بعلت تحیری
که دارد تکلیف از او ساقط است او ثابت
است یا اینکه مکلف مختار است در ترجیح طرفین و
پذیرفتن قول یکی از این دو فرقه است بدلیل قطعی
عقلی عرفی حکمی است و لا محاله تکلیف هر بود و این
قبول قول یکی از طرفین غیر صحیح است هیچ بلاحجت
باطل است مأمول اینکه در این باب بتشریف علمای
اعلام سرافراز سازید بیان فرمایند انشاء الله اجر جزیل بخواهند
تم

بدلیل التحری

تمام شد صورت مکتوب سائل شکر الله مساعیه ما سوله من الله آیه
الهدایه الی سواء الطریق و اذاقه من رحیق التحقیق صورة این
مکتوب را نزد جمعی فرستاد که بانتقاد او یکی از ایشان اهتمام
و جواب بر وفق صواب خواهد تا از حیرت و ریبی که دارد
بدر آید و صفای آب زلال را از لمعه سراب بداند و بحجت
باهره و دلیل ظاهر بیان جهات ترجیح را در مقام تنزیه
و تصدیق بتحقیق کنند تا اهل حق بر نعیم خلد فایز و بر مبطل کلمه
عذاب شامل آید چون مکتوب بر علما رسید بعضی از
جواب آن روی در هم کشید دیگر از سکوت چاره ندید
با اینکه تاخیر بیان از وقت حاجت حرام است و هم حجت
بزرگتر از هدایت جوینده راه و اهم از توضیح امر
مبهم بر متحیر نیست که نمیدانند با وجود اختلاف شدید
علما و عداوت و بغضی که بعضی ببعضی دارند و طعن
و تکفیری که در حق همدیگر میشمارند بگوید کدام یک از آنها
جمیع تمام و بر کدام اعتماد کردن شاید و باعتقاد که معتقد او
و برای عوام چاره نیست مگر اینکه یکی از این دو فرقه را
برای اخذ مسائل خود ترجیح دهد هر چند این مسئله از جمله
مسائلی نیست که تقلید در آن جایز باشد بیان و توضیح
باعث علم و یقین بر حقیقت و بطلان آنها است و لهذا بر
جهت است این همه سؤالات که از ائمه طاهرین علیهم السلام
در معارف اصولیه و عقاید دینیه نموده اند و با وجود
اینکه تقلید در اصول عقاید جایز نیست ائمه هدی
علیهم السلام احدی را از جواب باصواب و ارشاد
بطریقه رشاد دعا نب و بلاغضب نفرموده اند که ابتدال
این مسائل را فتوی داده جایز نیست و بالجمله سبب
است کثرت کتب مصنفات در علم توحید و معارف

البته وحقایق ربانیه بالجمله گسیکه است امام را

وجود او حجت در حل عقد انام دانسته است در

مقام بیان سکوت او حرام است یا در جواب

آن مکتوب لب بگشودند وتکلمی نمی کنی سخن نیستی

بهتر است کاش نطق ان یار را کلک ان

جاری نشد واطاعت ان یاوری وظاهر نشد

مستورات آن ظلمانی فؤاد ببر نشد وند نزد

اهل عناد را وتکلم کردند بکلامی مزلزل از

مذهب حق وستحکام بنیان ثبات کردند

مخالف را در اهانت دلایل مهتدی قدوه

شیعه المخرف علی الله اقوی دانی قدس الله

فی جنته نکه در اخر رساله انشاء نهار را ابداع

نموده اشاره خواهم کرد تا آنکه ارفع در ان

مندرج است هر چند فساد آن مشتهر است که احتیاج

باظهار نداشت جواب نظر بر این اجواب

مقرر است و واجب است ارشاد و

امتثال امر ایزد متعال در اظهار حق باطل و نیز

واجب است اجتناب از هر چیز امر خدا و

باعث سخط او است و قوله تعالی ما انزلنا

من البینات والهدی من بعد ما بیناه للناس

اولئک یلعنهم الله ویلعنهم اللاعنون وقال

الباقر علیه السلام نحن اللاعنون باست

احتراز از امری که موجب سخط رسول که میفرماید

اذا ظهرت البدع فلیظهر العالم علمه فمن لم یفعل

فعلیه لعنة الله فلهذا او جب جواب این

سؤال بر اصغری بیانها تاجی نی کسانیکه

عجبا انکار دارند وثابت باشد برای جمعی که طالب توضیح

وارشاد اسند و نزدیک است آنانرا که صاحب بصیرة دانایند

وکرنه مرا غرض بیان این مطلب و ذکر این احوال اشتغالی نبود

و حضانی نبود مرا که جناب امیر المؤمنین علیه السلام در اثر

خطبه شقشقیه فرموده فواالله لولا حضور الحاضر وقیام

الحجة بوجود الناصر وما اخذ الله علی العلماء

ان لا یقاروا علی کظة ظالم ولا سغب مظلوم

لالقیت حبلها علی غاربها ولسقیت اخرها بکاس

اولها ولالفیتم دنیاکم هذه ازهد عندی من

عطفة عنز پس ما جائیکه امید داری باری تعالی

با که از انکار منکرین و تکذیب مکذبین بندارم وجود را

هدف تیر طعنهای غلط اوهام منکرین محض قول تعالی

که فرموده فاصدع بما تؤمر واعرض عن المشرکین انا

کفیناک المستهزئین میکویم که مراد سائل سلمه الله تعالی

از رسم این مقدمات تحقیق مسئله اخره دلکه احوال

شیخی وکشفی وبالاسریست که گفته ومنهم من یسمی نفسه

شیخیا وکشفیا ومنهم من قال انی بالاسری

بدرستیکه این اختلاف در این جزء زمان امریست خطیر

وفتنه ایست عظیم که فرا گرفته است تمامی بلاد وعباد

وشامل آمده قلوب اوانی و اراذل ناس را وساری

شده است شکها در ضمایر مردم و لکدار دلشبهات دلهای

ایشان مکدر و شک داشته بحدی که در اندک زمانی

تفرقه انداخته است میانه یاران دو دستگاه از عراق

و ترک و هند وغیره ایشان بعضی موافقند و برخی

منافق و گردیده بنحو وجوهی که همه ابر بموافقت یکی از طرفین

نفی والله بلیة عمت ونکبة خصت پس در حقیقه

بعد از آنکه این فرقه ناجیه را دلی بود و خطوه ایمن
و خاطری بود مطمئن و قلبی در اتفاق عقاید
و اقوال و اشراق نور مانند آفتاب انتشار از هر
شده آفاق بودند بطوری اختلال و تزلزل
در عقاید ایشان بهم رسیده که زبان ایشان در
سوی ایشان دراز و مورد سرزنش شده بعد
از آنکه در مخالفت و عدم الفت با یکدیگر رسیدند
فرقهای دیگر او باطل میشمردند که اختلاف
دلائل و براهین حقیقت غیر او شاهد بیاورده خداوند
عالم را که لو کان من عند غیر الله لوجدوا فیه
اختلافا کثیرا آمال قضیه منقلب بهیچ گشته
طعن و سرزنش ایشان بسوی خود شان با حوال
خود شان متمایل آمد حتی آنکه بعض پیشوایان
و رؤسای اهل خلاف جرأت اختیار کرده و
عدم تصدیق ایشان بر یکدیگر شنیع تمسخر
و استهزاء در آمدند بعد از کلام این آیه و
قالت الیهود لیست النصاری علی شیء و قالت
النصاری لیست الیهود علی شیء و هم یتلون
الکتاب ای اختلاف فرقه ای از خطائیت آن
بر خود هموار داشت و ناسی که عنق نمود بر خود
که شماتت کند دشمن دین و خوب لطف این
نعمت آیین بعد از آنکه پیوسته از رنج و تعب
میبودند بدرستیکه ظنی منتشر در حضرت
آمد مقدمات که بیاری فرزندان خود داده بود
نتیجه بخشید و این نعمت را برای ایشان گذاشت
و خار حسد و نفاق در قلوب است و

شدن تاویل آنکه امیرالمؤمنین علیه السلام در حدیث ام ایمن فرمایند
که مفصل آن در بحار الانوار و عوالم منقول است با الجمله این
فتنه عظیمه و بلیه وخیمه را هیچگونه میتوان سهل دانست و بر اختلاف
اخباری و اصولی میتوان قیاس نمود چه اختلاف ایشان
باعث کفر و فسق نیست بلکه اختلاف ایشان از قبیل قول رسول الله
که فرمایند نحن اوقعنا بینکم الخلاف فراعیکم الذی استرعی
اشتد امر غنمه اعلم بمصالح غنمه ان شاء فرق بینها لتسلم
و ان شاء جمع بینها لتسلم و لیکن این فتنه فتنه ایست که موجب
کفر و نفاق شده و این فرقه محقه را بخصومت و نفاق در
جمیع آفاق مشهور کرده پس واجب است بر هر مؤمنی که اهتمام
بحفظ این دین مبین دارد که جهد کامل و افی در رفع این فتنه
واطفاء این نائره و جد جمیل در اطمینان و آرام نفس خود
از این اضطراب و تشویش مبذول نماید بدرستیکه نفوس
مضطرب شده و قلوب متزلزل گردیده واجب است آرام
و تسکین آنها و خطرهای اصیله از اعتدال خارج گشته و واجب
است تعدیل آنها والسماء ذات الرجع والارض ذات
الصدع انه لقول فصل و ما هو بالهزل و یحسبونه
هینا و هو عند الله عظیم این چه اختلاف مباح کرده
است هتک عرضها را و قتل نفوس و شایع شدن عداوتها و
بغضها را در میان این فرقه ناجیه اثنا عشریه و باعث انتشار
شدن غیبت و بهتان و شیوع یافتن کذب و افترا گردیده
در جمیع بلاد اسلام چه فسادیست بزرگتر از این و چه شکستگی
عظیم تر در فتنه و بدعتی بیشتر از آنکه واقع شده در اسلام
پس رفع این بلیه بر هر که قدرت دارد واجب است با
تحقیق و بیان و زائل نمودن آن با دلیل و برهان و فرو نشاندن
آتش آن از قلوب اهل ایمان و اتمام حجت بر اهل عقوق

و عصینا لیهلک من هلک عن بینة من حی عن بینة و لیمیز الله الخبیث من الطیب و یجعل الخبیث بعضه علی بعض فیرکمه نظر باینکه سؤال این شخص با نیل تحریر نیز مقوی شد در این باب نمودیم و احب آمد ما را جواب با کشف کردن از روی حقیقت نقاب لهذا میگویم سؤال سائل سلمه الله تعالی که فمنهم من سمی نفسه کشفیا مراد از شیخی و کشفی اصحاب شیخ اعظم و نور اتم و جامع اعظم عز الاسلام و المسلمین رکن الممتحنین آیة الله فی العالمین المبطل لمخترعات الفرق لا نابه اوهام الحکماء الا ولین المبین للطریقة اله ما سید المرسلین و خاتم النبیین و شارح لبه الائمة الطاهرین مظهر الشریعة و شارح الطریقة نشر الحکم استادنا و عمادنا الشیخ احمد ابن زین الدین الاحسائی است و مقصود از جمعی که ایشان را کشفیه نامیده اند است بجهة اینکه خداوند عالم کشف کرده است پرده خطر و قلوب آنها و ایشانند کسانیکه کشف شده بر آنها ظلمت شکوک و شبهات و ظاهر شده است حق با دلایل واضحه و براهین لایحه و ایشانند کسانیکه استعداد عالم بنور هدایت و ایمان قلوب ایشان داشته است نظر کرده قلب آنها بمعرفت توحید و معرفت رسول خدا و ائمه هدی سلام الله علیهم هستند و ایشانند کسانیکه کشف کرده ام عالم از باطن آنها حجاب و زایل نموده از ارتیاب که شناخته اند اشیاء را چنانکه حق و هر چیز را کم شناخته اند علم آنرا بر خدا ام داشته اند

در عجز و قصور خود چنانکه شأن امکان است اذعان کرده اند و این نام را اگر هم میتوان بر هر کسی که قبل از جناب شیخ و بعد از آن صاحب کشف بوده اند اطلاق نمود و لکن غالب استعمال کشفی نظر بمقابله غیر کشفی بر این فرقه است چنانکه استعمال امامیه بر فرقه اثنی عشریه اگر چه صحیح است اطلاق این اسم بر هر کسی که امامی برای خود قرار داده و لیکن دشمنان مشهور کرده اند این نام را برای این گروه چنانکه عامه مشهور کرده اند اسم رافضی را برای اثنی عشریه و حال آنکه خداوند عالم در عالم ذر این اسم را مخصوص انبیاء داشته است و بر هر کسی که باطل را ترک نموده است این اسم شامل و صادق است و هم چنین اسم کشفیه که اینهم در حقیقه مخصوص آنها و تابعین و سالکین مسالک آنها است و لکن معاصرین و مقابل جرمی لفظ تا دیل کرده اند این اسم را اجتا و بلات رکیده بعیده و منسوب و مخصوص کرده اند با ینفرقه محقه و گفته اند خدا کشف کرده است از قلوب آنها حجاب را و شاهده مینمایند علوم و احکام را بی آنکه احتیاجی به پیغمبر و وصی پیغمبر داشته باشند حاشا حاشا از اینفرقه و حال آنکه ایشانند باقرار درست و عقیده کامل بتوحید خدا و نبوت انبیا خاصه نبوت پیغمبر و ولایت ائمه هدی سلام الله علیهم و ایشانند کسانیکه اظهار کرده اند فضایل ائمه بیناوا و لیا علیهم السلام و انتشار داده اند مناقب آنها را و ذکر کرده اند بعضی از معانی ایشان را بقدری که قدرت بیان آن داشته اند و بیان نموده اند احتیاج خلق را در هر احوالی بر ایشان پس در صورتیکه طریقه و آداب ایشان چنین باشد چگونه شایسته است نسبت این اقوال شنیعه را بانها

و لولا اذ سمعتموه قلتم ما یکون لنا ان نتکلم بهذا سبحانک هذا بهتان عظیم یعظکم الله ان تعودوا لمثله ابدا ان کنتم مؤمنین و بکل ایشان و نسبت دادن ایشان این الحاحیه جزای نشاید بود که خداوند تعالی جمال قران ایشان تحقیق دلیل و حجت خواهد بود از زبان دهندار نقل فرموده است و این آیات بینات در شامل احوال مخالفین نموده است مفاد کنند لقوله تعالی کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون الذین کانت اعینهم فی غطاء عن ذکری و قوله تعالی لقد کنت فی غفلة من هذا فکشفنا عنک غطاءک فبصرک الیوم حدید و قوله تعالی ختم الله علی قلوبهم و علی سمعهم و علی ابصارهم غشاوة و لهم عذاب عظیم و قوله تعالی و لقد ذرانا لجهنم کثیرا من الجن و الانس لهم قلوب لا یفقهون بها و لهم اعین لا یبصرون بها و لهم اذان لا یسمعون بها اولئک کالانعام بل هم اضل اولئک هم الغافلون و قوله تعالی و اذا قرأت القرآن جعلنا بینک و بین الذین لا یؤمنون بالاخرة حجابا مستورا و جعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه و فی آذانهم وقرا پس ایشانند گروهی که قلوب مستور و محجوب از فهم آیات بینات کرده اند بر فضائل و مناقب ائمه هدی علیهم السلام ایشانند جمعی که چشم بصیرتشان مستور و محجوب نشده معارف الهیه و اسرار ربانیه بالجمله این اجمال بسط مقال و شرح احوال را آنچه دانسته ام

بر زبان نیاوردم امید از خداوند عالم دارم که برودی حقیقت حال را واضح و آشکار فرماید لکل نبأ مستقر فسوف تعلمون مراد مخالفین از شهرت نمودن این نام که عبارت است از کشفیه مکری بود و غدری بود که خداوند عالم نسبت بخود آنها باز گردانید و مکروا و مکر الله و الله خیر الماکرین و مکروا مکرا و مکرنا مکرا و هم لا یشعرون مراد از اسم کشفیه که در این زمانها این فرقه را بدان اسم می نامند چنانکه اثنی عشریه را رافضه نامند که منسوبند بر این شیخ جلیل و عالم نبیل که او شیخ احمد ابن زین الدین ابن ابراهیم بن صقر بن داغر بن راشد بن دهیم ابن شمروخ الصقر المطیرفی الاحسائی وحید عصر و یگانه دهری که اخذ کرده است علوم را از معدن آن و بر داشته است از منبعش که عبارت باشد از ائمه طاهرین سلام الله علیهم اجمعین و این علوم در خوابهای صادق و رؤیاهای صالح از ائمه هدی علیهم بآنجناب میرسید و شبهه و ریبی در این نیست که شیطان بصورتهای مبارکه ایشان متصور نمیتوانند شد و خود را با ایشان شبیه نمیتوانند نمود پس اولا آنجناب مولای مؤتمن امام حسن علیه السلام را در خواب دید که و آنحضرت زبان مبارک خود را در دهان او نهاد و از لعاب دهان مبارک آنحضرت التقاط و استفاده نمود در کاسی شیرین تر از عسل و خوشبوتر از مشک بود و حرارتی در آن احساس کرد پس زمانیکه تشنه و بیدار گردید و از آنحالت باز آمد متهیج شد در باطنش شرایر توجه و اقبال و تهیج شد از فیوضات خداوند متعال و انقطاع و اعراضش از جمیع ما سوی الله و توکل و اعتمادش بر خدا و انقیاد و تسلیمش بر قضای

بدیل التحریر

گردد از برکت امام معصوم و فیض توجه بر حق و قیوم مطلع
شد بر جوامع علوم و احاطه کرد بر کلیات رسوم دور
نیست که بر خواطر خوانندگان خطور کند که آنچه ما بیان
کرده‌ایم ادعاییست بی‌بینه و قولیست بی‌حجت غافل از
اینکه بینه و دلیل این مطلب از ظاهرترین براهین و وا
ضحترین دلایلست چرا که آنجناب اگرچه در دنیا
نیستند ولکن کتب مصنفات ایشان اینک بحمد الله
تعالی موجود و سؤالاتی که در هر یک از علوم از ایشان
شده و هر یک را با بیان واضح و دلیل لایح جواب
فرموده‌اند حاضر و مشهود است چنانکه در هر علمی از
علوم تکلم کرده است بی آنکه بر کسی تاسی کند یا نفس
خود را بر تقلید احدی منسوب کند مستقلا قدم
بر میدان بیان نهاده بطوری که گویا موسس و بانی
آن علم بوده است و آنچیزی که بیان فرموده است
از قبیل استدلالات و جواب سؤالات نه در کتابی
مسطور است و نه از کسی مذکور و مشهور پس اگر کسی با نیت
مجرد و انصاف نظر انصاف بر کلام او نگرد و طبیعت
را از صداقت و صحت طویت خود باز گذارد مطالب
و بیانات ایشان را خیال نپذیرد که کو تو این کلام
را نگر شنیده و فقرات آن را فهمیده اینک کتب
ایشان موجود و مصنفات ایشان مشهود و سیاق
کلام و بیان ایشان معروف و طریقه احتجاج
و استدلال او مکشوف است پس آن شیخ جلیل منفرد و
معرض از جمیع مردم و مشتغل بر یاد خداوند عالم و رو
گردان از کل ما سوی الله و ذکر و ذکاری در احیا لیله‌ها
با حالتیکه پیوسته از اهل آن شهر دور و با مسجد و محراب

بشوق وافر و حب متکاثر جناب جای گرفت که از
خور و نوش خویش زیاده بر فرشته رشک کند و بکلی
فراموشی کرد و از معاشرت با خلق روی آرام
کشید و پیوسته دلش بحق مشتاق گردید و در آفاق
و انفس متفکر و در عجایب حکمت و قدرتهای خدا
با حیرت و آگاهی ناظر مصالح و اسرار خدا
که در خلایق و حقایق ایشانست اندیشه میکرد
تا بحدی که از این فکرها از اکل و شرب و قرار
و منام و معاشرت انام باز و سال بسال بمعرفت
ملتفت احوال خود نشده بقرار و خواب
از خوف باز گرفت تا بدان حال شد و بنیان
جسمش در نفس کوتاه گردید و باضمحلال مشقات اعمال
و عبادات و تکلفات ریاضات تاب و توانش
متحمل نشد در این احوال حضرت صلی الله علیه و آله
در خواب دید و آنحضرت دهان مبارک را بسی
با و چشانیده لوای شوق او را افزونتر ساختند
آب دهان مبارک آنحضرت اگرچه در طعم مثل آن
بود ولکن برخلاف حرارت تند در دهانش بود
پس از اینکه از خواب بیدار گشت لوای عشق و
بحر عنایات بجوش آمد و ایشان هرگونه علوم
و اسرار را نه چنین دیده و درک نمود بلکه
پس از بیداری دلایل و بره از کتاب خدا
و طریقه بیانات ائمه علیهم السلام و ارشاد
ایشان پیدا کرده و دلایل مستحکم عقلیه نیز
که در هر مقامی حجت الزامیست از علوم آنها
نموده و ظاهر و باطن را جمع دلایل اجمع

اگر د... رسید ... بود

معروف و از جمیع ایران و دیگر امصار و آفاق اعیان و بهمان و پیش او رغبت آمدندی که از آن درگذرد و ناظر شوی وی به بر حشمت و بهیمی بجزی ننگرد آمال و آمانی الدنیا و ما فیها منقطع واد و حیات شریف مصروف بر ایمن همت از زینتهای دنیوی فرد شمرد مشاهده انجمنها آن بار بسته تا زمانیکه دور دراز و تشیع فتنه و فساد در آغاز شد و به خون مسلمانان را هبا و هدر نمودند و این سوء اطراف و اکناف علم جور و اعتساف برافراشتند اهل علم و حکمت آن شیخ جلیل بمقتضای دینی که بر خود آن کتاب مکشوف ولی از آن بلد فرخنده شد دیگر را مصلحت ندید و ده بده بر سبیل تفریح می‌رفت که تفصیل ذکرش تطویل بلاطائل است تا آنکه دار در بصره شیراز و در آن شهر سکنا دادند و بعد بنفس شریف به هند و بعضی از ابناء قصد زیارت امام ثامن ضامن علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحیة والثناء و بنای قصد آن مقصد شریف و همتند تا ابواز العباده نیز در رسیدند و هم زواد و در آن شهر شهرت عظیم کرد و بعضی مشاهیر علما از وصول آن جناب مستحضر شده متقدمی آمدند را به اعظم کردند و امانی داشتند تو قبر اکبر گنی و تحرید می‌کنند و جمیع علما در خدمتش جای به علوم مستفید و بهره ور شدند و او را اکرام و چون بحر مواج متلاطم یافتند اذعان را جمیع علما و معترف

۲۱۳

ط ط

ط ط ط ط

آمدند و متخاضع شدند بر او تا می ادبا و شعرا جرائد کتاب در علم عروض بمیرد و در علم موسیقی عدیم النظیر بود و شیخ محقق حال آنکه الکتاب موسیقی را از حرکات افلاک اخذ کرده بود و از موازین سته و در علم نحو استاد اهل آن فن بود چنانکه سیبویه در نحو و خلیل در نحو و صرف از تلامید او شمرده می‌شدند و در علم معانی و بیان مقلش و صاحب تأسیس و در علم نجوم علمای آنرا رئیس میبردند چنانکه بیان فرمود از احکام نجوم مسائلیرا که بر اهل آن مخفی و غیر معلوم بود و ظاهر کرد مخفیات دقایق نجوم را که بانها است مدار حساب و تا آنوقت اهل آن علم از آن نکات بی خبر و از آن رموز غیر مستحضر بودند و در علم هندسه اصولا و فروعا قواعد و دقایق چند اظهار نمود که فهم علمای آن فن از ادراک آن قاصر بود و در علم هیأت حل کرد نکات و مشکلاتی که اهل آن فن از مشکلات لاینحل شمرده بودند و مشتبه بودند در حرکات بعضی افلاک بر غیر اقطاب آنها و در علم حساب فایق آمد بر جمیع اهل آن علم در طرق استخراج مجهولات و حل مشکلاتی که لاینحل دانسته بودند و در علم کیمیا و اکسیر اظهار نمود قواعد و مراتب آن علم و ارکان اربعه آن علم و اکسیر را که هر ربعی از آن از عجایب و غرایب مندرج است و شرح کرد قول امیرالمؤمنین علیه السلام را در این علم که فرمود یسئلونی عن اخت النبوة و عصمة المروة الناس یعلمون ظاهرها و انا اعلم ظاهرها و باطنها فما هو الا ماء جامد و هواء راکد و ارض سائلة و نار حائلة و ذکر کرد باطن این علم

و اسرار و اطوار آنرا بطوری که نه مجهول و ظاهرست
اینکه آنجناب این باطنی را از ائمه علیهم السلام
اخذ نموده بلحن حظ یه که فرمایا، و شیعتنا
المتعلم و بار فرماید ما من لهم زادی فی حبنا
و اخلص فی معرفتنا و سئلنا الا و نفسنا
فی روعه جواباً للسائل المسمی در علم اعداد
اوفاق بیان کرده است مراتبی که است از
ابیات مثل آنکه اهل خلاف وارد کرده است
اسرار آنرا اظهار نموده و اشکال ساخته
از اوصاف اشکال و هیأت اشکال مراتب را
که بر غیر آنجناب مخفی بود و در کرمه حل اشکال
و بیان نموده حقیقت شکل مثلث را تا صد اندر
صد بطوری که مجال ذکر آن نیست و در علم حروف
تصرفاتش معروف و در علم السیطر و در علم
جفر او راست قواعد مقرره و قرار از کلیات
و جزئیات و بدایت و نهایت آنی کرده است
حقیقت جفر و مبدا اشتقاق تفسیر از منی
و ولی علیهم السلام و در علم طب است و استخرا
جات و استنباطهای چند دارند که از آن
علمای طب و اظهار نموده است و علمای
طب الحیز برا که علمای آن در کتب اعتنا
نکرده اند و العبارت است از علاج و غیر اینها
از عجایب و غرایب مطالب که پرداخته
است و در علم تفسیر بیان کرده مدلولات
اخبار و واضحات آثار مراتبی داده اند
مفسران و مطلع نشده اند مگر قلیلی چنانکه

بیان نموده است جهات تفسیر را از تفسیر ظاهر و ظاهر ظاهر و
باطن و باطن باطن و تاویل و تاویل تاویل را و معانی داشته
فرق مابین این تفاصیل را وجوه و شرایط و سایر آداب
و احوال التفسیر و کیفیت جاری ساختن آنرا مستحق نموده
و در علم حدیث سید محدثین و رئیس محققین است و در
علم درایت او است رافع رایت و دافع ظلمت و
جواب داده است شکوک و شبهاتی را که برای تشکیک
العلم اتفاق افتاده است اما در علم رجال او را
ممارست بسیار و حفظ و تتبع بیشمار چنانکه در احوال
هر یکی از رجال جمع کرده است جمیع اقوال را اعم از مدح
و قدح و تحقیق حق و ترجیح صدق و آنجناب در علم
مذکور از اعاجیب زمان و نوادر دوران و در علم اصول
مهذب قواعد و متقن قوانین بود و عالم بود بر جمیع مسائل
و مطلع بر جمیع اختلافات که در آن علم کرده اند و محقق
مطالب و مبین فواید و شارح جمیع کیفیات استنباط
از آن علم بود و در علم فقه اعلم فقها و مجتهدین و صاحب
قوه قدسیه و ملکه الهیه و مطلع بر جمیع فتاوی و اقوال
بود و فوت نشده بود از او چیزی از آن مسائل بلکه با حفظ
و اطلاع بسیار بود بر مواقع اجماعات اعم از مرکبه و محققه
و اجماع مشهوری و محصل اجماع خاص و عام و بس در مدت
سنین و شهوری که در خدمت آنجناب بسر برده ام ندیدم
که در مسئله از مسائل که از او سئوال کرده میشد محتاج باشد
بر تفکری یا رجوع و نظری بلکه مستحضر بود بر جمیع ادله
و شقوق آن و اختلاف علما در آن مسئله و این از جمله
عجایب کرامات آنجنابست و هرگاه افترا در تخصیصها
گفته باشم جرم آن بر منست و انا بری مما تجرمون

وهمچنین در علم کلام و حکمت عملیه و آنچه از آن اصولاً
و فروعاً متفق علیه کل است اینک عالی کسی بر او
سبقت یافته و نه از آینده کا این مقام تواند
رسید و در سایر علوم نیز اعم از ظاهریه و باطنیه و
حقیقیه و مجازیه و اصولیه و فروعیه از تواریخ و سیر
و آگاهی از قرنهای سالفه بعیده و بعیده وا
خبر بکیفیت وقوع در عالم از عجایب و غرایب حوادث
دهور و دانستن عجایب مخلوقات و مصنوعات
و حوادث لیل و نهار و معرفت حدوث آثار
عنصریه و از ربط علویات و نسبت آثار اشعه
علویات به حادث و ظاهر شود از طلسمات
چنین است و در معرفت طبایع و سفلیات و طبیعیات
و معرفت قران حرکات سریعه و تدابیر و نسبت
آن حرکات بحروف و صفات که از آن
علوم اربعه سیمیا و لیمیا و هیمیا و معرفت علم
تجوید قرآن و ترتیل در قرائت از وقوف
و اداء حروف و استقامت در قرائت
و دانستن سر اموری که لطف آنست و لطف
دیگر از مستحسنات قرائت است حروف
و صفات آن و قرائات آن در جزو جزو
دیگر آنجا بر آید طویل و مقام اعلی که معرف
آمده جمیع قراء که ما مشاهده نمود از رسیدن
بعض مقام آن عالی مقام و در کتابت
قرآن و رسم خط در کتابت بعضی اصول
مخصوصه مقرر داشته است که خط قاعده
خطوط معروفه است و در سایر اعلم تطبیق
علم ابر

بدیع المعانی

و علم کتاب تکوینی و کتاب تدوینی و کتاب تشریعی
و تشریع وجودی از علم میزان و علم میزان علوم با مشاء
و میزان مشاعر با میزان قویم و قسطاس مستقیم و علم احوال
کلام و آنچه که اقتضا میکند آنرا از قرائات که حادث
قضا و قدر و حذر از انحاء شیات و همچنین سایر علوم
که ذکر بعضی را منتشر و بعضی را مستور داشتم و علوم بسیار
دیگر که برین ظاهر منت و عجایب و غرایب بسیار
که لا تعد و لا تحصی است آنجناب اعلی الله مقامه و رفع
فی الخلد اعلامه استخراج نمود این علوم و احوال را از
کتاب و سنت و دانسته لال هر یک از آنها را
با حکمه و مجادله و موعظه حسنه و شاهد میاورد در هر یک
از مسائل اسفل مستند با آیه از محکمات کتاب و حدیث
از محکمات احادیث و دلیلی از ادله عقلیه منزه
بنور الله و مثلی از عالم حس و مشهود چنانکه باری تعالی
فرمود سنریهم آیاتنا فی الآفاق و فی انفسهم
حتی یتبین لهم انه الحق و قوله تعالی و یضرب الله الامثال
للناس و ما یعقلها الا العالمون و قوله تعالی
و لقد صرفنا فی هذا القرآن من کل مثل فابی اکثر الناس
الا کفورا و این مقام که ذکر کردم مقامی بس بزرگ و امر
بی خطر است و احدی را یارای تحصیل و وصول باین مقام
نیست مگر کسی که عنایت خاصی از جانب جناب باری
و توجه و نظری از اولیاء طاهرین سلام الله علیهم اجمعین
بحال آن شامل افتاده باشد بس اگر بمقام انکار یکی از اینصور
بر آیند اینک کتب آنجناب بر منکرین خانده میشود و
کتب بینات شد مدلل میکنند نمونه از بقایای بعض
آثار شیخ که الآن در میان است مبین و موضح این

این مراتب است ان الله بالله چون علمای
کامل بزرگوار بنای آنهای جز جامع و زهد بالغ مشاهده
نموده‌اند که با وجود این فضیلت جدی نیز احکم
و معارضی و منازعی نیست بلکه همه گرفتند ب
الاخلاق و طیب الاعراق جامع بسیط هرگونه فضیل
است همگی علما و عرفا و ادبا و ارباب
صنایع اذعان و اعتراف کردند آنجناب
چرا که در هر یک از اقسام صنایع ماهر بود از قبیل
خط و باقی که و نجاری وضع پس و طلا و نقره
و استعمال فلزات و معادن جمیعا بالجمله نمیدانم
چه میگویم و بکدام صفت او را وصف کمال او را
بیان مینمایم و حال آنکه نور او مخفی مثل یوسف
و تعداد را است مینماید لو جئتنا من فی رجل
والدهر فی ساعة والارض بدانکه در سفر
و حضر ملتزم خدمت و مستفید بودم هر روز نمیکرد
از او مگر هر روز نکته‌های لطیفه ظریف و هر
دمی که در خدمتش قدم میزدم امید سعیدی
و وثوق دیگر بر عقیده خود افزودم و اعتماد
و وثوق تازه در خود مشاهده میکنم که از آیات
بینات و دلایل واضحات ظاهر بالغات
و کرامات که از ملاحظه آن عقل الباب حیران
می گشت از آنجناب بظهور رسید و چیزی میدانستم
که از مواهب و عنایت رب و تاییدات
ائمه اطیاب سلام الله علیهم بدیشان در تمام
اوقات مجمع علما و محل فضلا جناب آخوند
ملا اسمعیل عقدا که فاضل کامل و اصل و مرجع
و مقدم

و مقدم و رئیس اهل آن شهر بود و حکمش بر اهل آن بلد نافذ
و ساری و هر دعوی و مرافعه در مجلس او واقع و جاری میشد
از قبیل قطع و قتل و تعزیر و امثال آن و مهمی مستقیم و نافذ
و جرا و در امور داشت که احدی را با او یارای
مقاومت و منازعت نبود و از جمله علمای آن شهر جناب
عالم فاضل و کامل و اصل جامع المعقول والمنقول
حاوی الفروع والاصول مالک ازمة التحقیق والتد
قیق المولی الولی حاجی رجبعلی بود که عالم کامل متفنن در
علوم و مرجع در غالب رسوم بود و از جمله علما جناب
فاضل مدقق محقق میرزا علیرضا که فاضل ادیب اریب
و باخبر از جمیع علوم بود خصوصا علم لغت و سایر علوم
ادبیه و جناب سید جلیل و مجتهد نبیل سید حیدر و جناب
حکیم متفنن ملا مهدی و جناب عالم بی بدیل و سید نجیب
جلیل میرزا اسمعیل و جناب عالم کامل میرزا محمد یحیی
مدرس و غیر ایشان از علمای محل و اهل معقول و منقول
و سایر طلبه مثل آخوند ملا حسین یزدی و ملا حسین کرمانی
و ملا ابو القاسم و غیرهم که همگی این فضلا آن ایام
در یزد حاضر بودند معترف و منقاد گشتند با آنجناب
و اذعان نمودند بر آنفضل بالغ و علم بارع و اخلاق
در علم و عمل او نیز اشتهار پیدا نمود و در هر مقامی که
از مقدم و اعلمش یکی از علما بر سایر نا گزیر بودند آنجناب
بر نفس خود مقدم میداشتند مثل نماز جمعه و نماز عیدها
و نماز جنازه و هم چنین زمانیکه جمیع علما حاضر بودند
قول آنجناب مقدم بود و اگر اختلافی میکردند آنجناب
حکم و قولش را محکم میداشتند بالجمله در جمیع بلاد صیت
فضلش منتشر و خبرش مشتهر شد تا سلطان مغفور

فتحعلیشاه نموده استدعا جهته ازاین ملاقات آنجناب را
مشتاق شد و بسبب اینکه صیت زهد و وسعت
فضلش شهیر شده بود میل وافر بهم رسانیده
حکمی بحاکم یزد نوشت که از آنجناب عزیمت
بجانب طهران نماید چون ملتمس سلطان مستعفی گردید
از قبول آن و عزیمت عراق ابا داشت چون مراتب
بعرض سلطان رسید سلطان مغفور از [illegible] شده
بکارگزاران خود باز نوشت ایشان امر سلطان را
تبلیغ نمودند و در اجابت آن اصرار کردند و اظهار
داشتند که با وجود اشتیاق و خواهش عدم اجابت
سلطان باعث مضرت است پس زمانیکه این فقرات را
شنید عزیمت طهران نمود و جناب فضل میرزا اکبر [illegible]
در آن سفر مواظبت خدمت وی داشتند تا بدار
الخلافه طهران رسیدند و سلطان نهایت اعزاز
و اکرام با آنجناب ملاقات کرده [illegible] او ساختند
و در منزل خود نازل نمودند هرکس در دار الخلافه طهران بود
از قبیل علماء کاملین و طلاب با کمال اعزاز
و احترام بخدمت او آمدند و در اوقات طهران
احدی بمقام مخالفت و معارضه بر نیامد پس
سلطان مغفور خواهش کرد که آنجناب عیال خود را
از یزد بطهران انتقال دهد و در آنجا اختیار سکنی کند
آنجناب انتقال عیالش را بطهران [illegible] خواهش
دیگر اینکه طهران [illegible] باشد اجابت
نه نمود و گفت که من در شهری که سلطان باشد
اقامت نخواهم کرد چرا که در چنین
شهری از دو حال خالی نیست یا [illegible]

با ذلت من اما ذلت البته مقام شما اقتضا نمیکند که سؤال
من جاری نمایید اما عزت البته برای من حاصل نخواهد شد
زیرا که سلطان مرجع امور انام است و مدار سلطنت مربوط
است بر قبض و بسط و قتل و اخذ و بذل پس چون خلایق
میل و اقبال بسیار نسبت بمن مشاهده نمودند و دانستند
که قول من در نظر سلطان مستحسن و مقبول است در مقاصد
و حوائج خویش بسوی من رجوع همیکنند هرگاه شفاعت
و خواهش امور خلق را رد نمایم البته در نظر آنها مکروه و مبغوض
خواهم بود و هرگاه خواهش آنها را قبول کنم و بر شما اظهار
دارم باز از دو حالت خالی نیست یا قول مرا در باره
مقاصد مردم قبول مینمایید یا نه اما شق اول که آن [illegible]
معمول بدارید چرا که احتمال اختلالی و مفسده در امر سلطنت
بنظر میآرند اما در صورت عدم قبول قول من البته ذلت
من خواهد شد پس انسب و احسن بحال شما و من آنست که در شهر
دورتر بسر برم چرا که این هردو مطلب متعلق بر شما و هر جا که باشم
جوار شما است سلطان مغفور قول [illegible] را تصدیق کرد
و اختیار رخصت آنجناب باز گذاشت و آنجناب سکنی
یزد را اختیار نمود و بآنجا معاودت کرد و شخصی
از جانب سلطان مامور شده اهل و عیال آنجناب را با اعزاز
و اکرام تمام از طهران بیزد آورد مجملا آنجناب مدت
مدیدی بیش از پنج سال در احسن احوال در یزد
ساکن و مشغول تدریس و نشر علوم و اظهار غرایب رسوم
می بود تا زمانیکه بعضی از مطالب آنجناب که در نزد
غیر اهلش غیر معروف بود در میان خلق شهرت کرد
و روز بروز مردم بسوی آن مطالب مولع و حریص
شدند و از شنیدن آنها در عجب میماندند پس آنجناب

تخصیص امر کرد که بفهمانند و بگوید ایها الناس
علم را ظاهر و باطن است با هم متطابق و متوافق
و غیر مختلف و غیر متضاد هر ظاهر مطابق باطن و هر
صورت بر مثال حقیقت است که صادق علیه السلام
فرموده ان قوما آمنوا بالظاهر وکفروا بالباطن
ولم یکن ینفعهم ایمانهم ان قوما آمنوا
بالباطن وکفروا بالظاهر فلم ینفعهم ایمانهم
شیئا ولا ایمان ظاهر الا بباطن ایها الناس
بدرستیکه اهل ظاهر اخذ ظاهر متفرد نمایند
بعمل نمودن الخبری که دست داشتند بدون
تغییر و ایکه العیاذ بالله در عقیده باطل معذور
و باطل نگذارند بلکه ما اهل ظاهر باین معتقد
و متظاهر بودند عقیده نیست که شکی در بین
در این متصور نیست پس اسرار موافق و مطابق
ظاهر است بدون شبهه و آنچه مکتوم مخالف
و مناقض ظاهر است دخلی ندارند در انتساب
و بتقی امری از امور سری باطل است و از صحت
احتراز در دادن چرا که مخالف واقع و مکذب
خداوند تعالی و رسول اوست آنچیزی که نسبت میدهند
بمن از ظاهر و باطن هرگاه موافق اعتقاد
که فرقه محقه ناجیه باشند آنرا قبول نمایند
و من گوینده آن قولم و خلف است با ظاهر
اقوال و اعتقادات آن قول از من نیست و
من از چنین قول و اعتقادی بیزارم ایها الناس
لا تختلفوا فتهلکوا ولا تنازعوا فتفشلوا
وتذهب ریحکم واصبروا ان الله مع الصابرین

پس از انجام

یا سبل المجرب

پس از انجام این فقرات خطیب از منبر فرود آمد و از تعلیمات
این معیار و مقیاس سعادت مردم را تسکین داد و از تبلیغ
حق مبین وسواس شیاطین انس را از صدور نمود و از این
پس پیوسته صیت فضل آنجناب بلند و محبتش در قلوب
جایگیر میشد تا هنگامیکه بقصد زیارت روانه مشهد رضا علیه السلام
گردید و علمای مشهد عموماً در خدمتش مجتمع آمدند و علمای
آن بلد در آن عهد همه نخبه بودند که در فروع و اصول بسوی آنها
رجوع میشد و بجدی مشهور و معروف و جلیل القدر بودند
که شهرت امر ایشان از ذکر اشخاص شان مغنی است
امثال سه برادر فاضل متبحر و مجتهد مقدم معظم جناب
میرزا هدایت الله و میرزا داود و میرزا عبدالجواد و
خالوی ایشان جناب فضل مجسم و فحل مقدم آقا ابو محمد
و سید جلیل و مولی النبیل العالم والفاضل الزاهد العابد
میرزا معصوم و غیر ایشان از اعیان علما و وجوه فضلا که
جناب شیخ اعلی الله مقامه را بر خود مقدم میداشتند
و تعظیم و تجلیل و اعزاز و اکرامش را رعایت می نمودند
و بمراتب علم و فضلش معترف و معتقد می بودند و هم
چنین سایر علما و طلاب که در مشهد مقدس حضور داشتند
ابداً صادر نشد از احدی از ایشان حرکتی که منافی احترام
و اکرام او باشد پس از چندی بیزد مراجعت کرد و بعد
آنکه جناب امیرالمؤمنین علیه السلام آنجناب را در خواب
دعوت بزیارت خود فرمود سفر عراق در پیش گرفت
و اهل یزد در روز حرکت آنجناب را با اهل و عیال خود مشئوم
شمردند و کدورت شدید و حزن عظیم بقلب اهل آن بلد
روی داد و تدابیر و حیل گوناگون برای فسخ عزیمت آنجناب
اندیشیدند چرا که برکت و دوام شوکت خود را بوجود

آنجناب منوط باشند بعد این بنده حقیر در اوایل
در وقت عزیمت آنجناب که از آن شهر خارج شد
از اهل آن شهر اقربین حسن ظنی بکار رفت گذاشته
متوجه عراق شده تا زمانیکه رسید ومن ملتزم حضور حضرتش
بودم تمامی اهل اصفهان که سند خصوصاً علما و حکام
واعیان آنشهر که بیشترین ملاقات آن بزرگوار را
درک نموده و در تعظیم و تفخیم ترک نکردند واحدی
بآن جناب نسبت بدی و ناشایست و نامناسبی
نگفت و در شهر اصفهان مثل مجلس آیة الله حجة علامی
محفل و معدن فضلای معقول بود در ریاضی و علم و
حکمت در آنجا بسیار محترم و معرفت کرم بود و از اعیان
علما و فقها و حکما همگی دعوت بودند که زبان بیان
از بیان وصف ایشان عاجز است مثل سید اجل و کامل
مکمل مرجع الانام حجة الاکابر و الاصاغر حاجی
سید محمد باقر و عالم کامل داهیة الدهر و وحید العصر ذو
الفهم الصائب المستقیم والفهم حاجی محمد ابراهیم ملقب
بکلباسی و عالم عامل ذی ماهر التقی شیخ محمد تقی و
عالم متقی و فاضل نور عین العلماء الاطیاب میرزا
(التراجم) باقر نواب و حکیم عظیم ذو الفهم الثاقب شیخ و ا
لفضل البارع ملا علی نوری ملا محمد نوری و فاضل
جلیل ملا اسمعیل مشهور بواحد العین و عالم الالمعی الانور
ملا علی اکبر والمرحوم الاد بزرباسته الکبری آقا میر
محمد حسن سلطان العلماء و علمای عظام و فضلای
فخام که مرجع و درس داده اند همگی با آن شیخ جلیل
و صاحب مجد اثیل و اصل المرام سلوک و رفتار
کرده آنجناب را امام دانستند و تو نشان داده جمیع

مقاصد

مقاصد و مطالب مقدم و مسلم دانستند و از رسائل و کتب
آنجناب نسخهای متعدد استکتاب کردند و فضائل و مناقب
او را در هر جا انتشار دادند و مفاخر و مکارمش را ورد
زبان و رطب بیان خود ساختند و اکثری از کتبش در نزد
ایشان مشهور و ممدوح شد سیما شرح زیارة جامعه و غیرآن
از رسائل و جوابها سئوالات با وجود اینکه تدبر و نظر بر
ضبط و خللی واقف شدند و نه غلط و زللی در آنها یافتند
با اینکه آنجناب اعلی الله مقامه در اکثر مسائل مخالفت
با حکمای اشراقیین و رواقیین و مشائیین نموده است
و در رد و ابطال اقوال آنها اصرار کرده و حکمای که
در اصفهان حضور داشتند حکم این مطالب را حامل
و این مسائل را قائل بودند با وجود این احدی از آنها
جرأت بر رد و انکار کلمه از کلمات و مطلبی از مطالب
آنجناب نکردند نهایت آنچه بایشان گفتند این بود
که مطلب حق است ولکن اختلاف در اصطلاح
داشته است و جمعی نیز گفتند در اینکه عقیده جناب
شیخ و قول او سدید و صحیح و بتصدیق سزاوار و حقیق
است ولی چنان دانستند که این مطالب منافاتی
با اقوال حکما ندارد و بالجمله جمیعاً مصدق و معترف فضایل
آنجناب بودند و احدی عیب و نقصی باو نسبت
نداد بلکه بقلب کسی شکی و ریبی از او در نیفتاد
و در این زمان بعضی از اهل آن بلد سئوال کردند از نسبت
پایه فضل جناب مولی العالم ملا علی النوری با مقام
فضیلت مرحوم آقا محمد بیدابادی آنجناب در جواب
فرمود که تمیز مابین این دو نفر موقوف بر رسیدن
تمیز است بمقام آنها و حال آنکه من در علم و فضل

از ابتدای سن تمیز تا بزمان رسیده ام چگونه میتوانم
یکی از ایشانرا بر دیگری ... بالجمله ایامی که اصل حال بود
آنجناب در اصفهان اعلام در کمال عزت
و احترام بسر برده بودند داشتند و مقدس ایشان را
معظم و مغتنم میشمردند با کمال علم و فضل و جلالت
قدر او بر بنا کنند ترم مقصد از آن شهر
بیرون آمد و نامی عهد آرا از ایمعنی متاسف
و متحیر بودند و هار که آنجنابرا بتوقف
اصفهان ترغیب میکنی چون از کیفیت خواب
دیدن و مأموریت مستحضر بودند و جمعی کثیر
بر حسب الامر نواب مغفور محمد مهدی میرزا باستقبال
آمده بودند تکلیف در ایموقع دیدند با کمال
کلا تمنی المرء یدرکه از اصفهان بیرون
شده بکرمانشاهان نواب شاهزاده مرحوم
باکرده ابخره اعتنا با عزت عظم و شان کبیر
او را داخل شهر نمود اعیان و اکابر آن
بلد در استقبال حاضر شدند و رسید شاهزاده
مغفور با الحاح و استدعا شد که اکنشهد تشریف
نبرده در نزد او ماند چون مأموریت تشریف
عتبات عالیات جناب داشت مأمول شاهزاده
را در انجام مراد نمود پس شاهزاده مغفور
ضروریات و شرا مهیا ساخته روانه
زیارت کردید تقبیل عتبه علیه ائمه هدی
بکرمانشاهان مراجعه باز شاهزاده مغفور
بطوری شاملی کردند و آنجناب در آن
شهر قرار گرفت مدتی با علما و فضلای

ببیل تصحیح

آنشهر بسر بردم که متفق بودند بر فضل و جلالت و رفعت مقامش
و متحیر بودند در مراتب زهد و ورع و تقوی و اعراضش از
دنیا و مراقبتش با امری که موجب تقرب خدا است
دار علمای آن بلد چهار برادر عالم جلیل و فاضل نبیل که در
فضل و علم و در شئونات و جاه و منزلت اربعه متناسبه
بودند اعنی العالم الجلیل للانوار الازهر آقا محمد جعفر و عالم
الکامل المجد المؤید آقا احمد و عالم جلیل و نبیل آقا محمد اسمعیل
و عالم کامل و فاضل فاضل المؤید بلطف الودود آقا محمود
اولاد عالم علم المولی الولی آقا محمد ابن استاد الکل و مرجع العلم
فی الجل و القل ذو المزایا و المفاخر آقا محمد باقر بهبهانی
تغمده الله بغفرانه و اسکنه بحبوحة جنانه و غیر اینها از
بزرگان علمای متوطنین آن بلد و عموم طلاب و محصلین
با آنجناب با خوشترین مسالک سلوک داشتند و مقام
منزلت او را در اشرف و ارفع مقامات قرار دادند
و عزت و اکرام او را ملاحظه و مراعات مینمودند و احدی را
در مراتب فضل و جلالت قدر او جرات اغماض و مجال
اعتراض نبود و در مدت اقامت کرمانشاهان مکرر بزیارت
ائمه عراق فائز شدند در هر یکی از اسفار با جمعی از علمای
متوقفین عتبات فائز شدند عالیات ملاقات
مینمود از قبیل جناب سید السند الجلیل و المولی الاولی
النبیل العارف بمعارف التنزیل المجتهد المطلق عند الاهالی
و المرافق المؤید بلطف الله الخفی و الجلی سیدنا آقا سید علی
الطباطبائی و سید الاوحد المؤید المجد سید محمد و الشیخ
المولی الاولی المؤتمن العالم المتقی الشیخ حسن ابن الشیخ
السلطان و الشیخ الاکبر و العالم الاظهر الشیخ خلف ابن عسکر که
این علما متوقف عتبه جناب سید الشهدا صلوات الله علیه بودند

وازعلمای نجف اشرف سلمهم الله اولا دستمنا الاجل
ومولینا الاجل الانبل الطاهر جعفر وعالم النبیل
المتبحر من کل شیئن شیخ کفرحی حبیس نجف وشیخ
جلیل وعالم نبیل حسن الاعرابی و سید احمد الزر
ازهر والبدر الانور جامع فنی مرتبتی العلم والعمل
عالم کتاب بتکرینی دتردینی ومنی وغیر اینها از
علمای نحریر و فضلای اهل نجف اشرف
مع شرفها الالاف التحیة و از سادات اخیار و فضلای
اجلا از جناب سید الانور شبر و سید کاظم صاحب
تصانیف مشهوره و معروفه السید الاواه
سید عبدالله شبر و سید المولی دنی سید لطفی
ودیگر فضلای فخام وسادات نبیل سید المولی المتقی النقی
السید حسن و سید محمد سید زندان سید جلیل المؤتمن
سید محسن و سید کاظم سید سید راجی دار شیخ الاکمل
والمولی الاکمل والعالم الاواه شیخ اسدالله
وسایر علمای سکنه کاظمین علیهما السلام وعموم اینها
وسایر علمای متوقف عتبات ورود جناب
شیخ در تعظیم و تکریم او نهایه و سعی در تمجید
وتجلیل مراتب و به الخصوص جناب آقا سید محسن
رحمه الله تعالی که در تعظیم شیخ مبالغه نمودند
آنجناب را عالم ربانی متبحر بود در تبحر او
در جمیع علوم و معرفتش بر رسوم و مکاشفت در این
این مقام احدی را مدید بسیاری جناب بابا ری
آنجناب در مدت الحیات بعلیه جلیله در رد
مقدس مشغول افاده و رسائل علمیه بود که از
ملا محسن کاشی که مطلبها ومحصلین در مجلس
درس

درس حاضر میشدند و جمیع زبانها در مدح فضل و جلالت قدرش
ناقل و در وصف جامعیت و معرفت او بر حقایق اشیا
و سلوک او در مسلک ائمه هدی علیهم السلام قایل بودند و
احدی از آنها بکلمه غیر مستحسن در حق او متکلم و به
نسبت ناملایقی حضور نبود حتی مکرر ابعضی از اجزای
رسائلش را بجناب سید مرحوم آقا سید بیبه برده استدعا
کردند که در آنها نظری کنند و هرچه از حق و باطل در
آنها ملاحظه کنند بیان نمایند پس سید مرحوم آن اجزا را
گرفته دور و نگاه داشت و در زیر آنها را بیرون
آورده دو دست خود را بسوی آسمان بلند نمود
و از خدا و رسول خدا و امیرالمؤمنین و فاطمه زهرا علیهم السلام
علیهم اجمعین و سایر ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین
شهادت طلبید و گفت آنها نوکند خبر دیگر غیر مطالب
علمیه و مقاصد سنیه که در این رسائل مندرج است چیزی
مشاهده نکردم و عیبی بر هیچ یک از آن فقرات بنظر
نیاوردم و فهمیدن این جزوه مطالب فنی منی سبب
ذمی در مطالب اصولیه و فقهیه عالم و واقف نمی چگونه
غامزه که گشتهای بیشمار در آن غرقت غور اکثر کج
گرد و هم چنین در بعضی سفرهای زیارت ائمه عراق علیهم السلام
که شیخ مرحوم را با جناب عالم همام وحبر قمقام فخر المتقدمین
وقدوه المجتهدین میرزا ابوالقاسم قمی ملاقات اتفاق
افتاده بود نسبت بآن جناب کمال اعزاز و اکرام معمول
آورده و بعضی رسائل او را مشاهده کرد و فضل و اطلاع
و جلالت مقام او شاهد و قایل گردید و نیز با شیخ جلیل
و عالم نبیل الفاضل الواصل رئیس المجتهدین قدوه
المحدثین البصیر که الان شیخ حسن آل ابی رحو شیخ حسین آل

عصفور دفقه الله لمراضیه در فنون فضل و کمالات او
رطب اللسان بود بالجمله آن اجلای اعلام با آن
عالی مقام بدینگونه ملحوظ بعضی از علمای آنعهد که
بعضی را ذکر نمودیم و اکثر بر دیم نگی و ریب از آن
جناب در دل نبود و نسبتی نداده و حرف
ناسزاواری بر زبان نیاورده و اگر اطر ابکذرا سید بر
هر کسی باین معنی اطلاع داشته هرگاه کسی این مرا
انکار کند تهمتی را در ابجه انموده است و اگر
بدایه و مزور به را منکر شده زده است که لعن ای
با او متفق و او را مصدق نه کسی چنین منکر را
تصدیق کند مثل تهمت که منکر وسط آسمان تصدیق
کرده باشد دیگران ندارم که غلا الرحم در تعقیب
و عنا د نوره صبه قصور رسیده بتر انکار داین
کیفیت را تکذیب تواند نمود احوال علمائیکه ما
مشاهده نمودیم با آن جناب ربط وثیق و اتصال
و حسن سلوک است از اینگونه علمائیکه مرجع
حل و عقد مهام انام در زمان ما بودند و ایشان
بودند علمای شیعه و نقاد شریعت و تشخیص حلال
و حرام بدست آنها قوام و بعضی از علمای عظام
و فضلای فخام که نقیض صحبت ایشان نکردیم و ایشان
مولای جلیل و استاد نبیل را مشاهده نموده بودند
و او را معظم و مکرم و حمید احوال و حسن احوال او را
تصدیق کرده بودند از جمله جلیل والم بی بدیل
الهادی العماد الذی علیه اثناء البادی المهتدی
آقا سید مهدی طباطبائی نور الله قبره بغفرانه
و اسکنه بحبوحه جنانه که در وقت رحلت بود

اجنب

بجناب سید جلیل و مولی النبیل الفاضل النحریر الربانی میرزا
مهدی شهرستانی رحمه الله تعالی و جناب شیخ الکامل الفاضل
العالم المکمل و الدر الافخر شیخ جعفر النجفی اعلی الله مقامه
و جناب شیخ المحقق و الفاضل المدقق العالم الربانی و الفرد
الذی لیس له ثانی فرید عصره و وحید دهره المدقق نجف
الامور شیخ علی آل عصفور که هر یک از ایشان رؤسای
عهد خود بودند و در قطری از اقطار زمین مرجع انام و مصدر
احکام شرع مبین بودند اگرچه ما را شرف ادراک
فیض حضرت ایشان دست نداد ولی مکاتبه آنها و اجازه
های که اکثری بخط خود این علما مکتوب است دلالت میکند
بر کمال اعتقاد و تصدیق و اعتقاد آنها بر آن جناب
از آن جمله اجازه سید اجل اول بحر العلوم است که بخط
آن مرحوم دیدم و صورت آن اینست فلما کان
من حکمة الله البالغة و نعمه السابغة ان جعل لحفظ
دینه و احکامه علماء مستحفظین لشرایعه و
احکامه صار یتلقی الخلف عن السلف ما المستحفظوا
من علوم اهل الحکمة و الشرف
فبلغوا ابذ لک اعلی المراتب و نالوا به اتم المواهب
و کان ممن اخذ بالحظ الوافر الاسنی و فاز
بالنصیب المتکاثر الاهنی زبدة العلماء العاملین
و نخبة العرفاء الکاملین الاخ الاسعد الامجد
الشیخ احمد بن الشیخ زین الدین الاحسائی زید فضله
و مجده و اعلی فی طلب العلم جده و قد التمس منی ایده
الله تعالی الان حال فسارعت الی اجابته و تابعت
التماسه بانجاح طلبته کما ظهر لی من ورعه و تقویه
و دینه و علاه فاجزت له وفقه الله لسعادة الدارین

وجله بكل ماتقر به العين ثم لا يبعد الى اخره
اى اجازه مبسوطه منيت در بلكه امر ضى الاثر
است وازان جمله اجازه ثانى ميرزا مهدى
شهرستانى واينست صورة فيقول العبد الراجى
عفو مولاه محمد مهدى الشهرستانى اصلا
والكربلاء مسكنا لفضلهم نور الله تعالى
نفسه وجعل يومه خيرا من امسه حيث ان الشيخ
الجليل والعمدة النبيه الاصيل العالم
الفاضل والباذل المسدد الشيخ احمد
الاحسائى اطال الله بقائه فى معارج العز
ادام ارتقاه ممن رتق العلوم وكرع
من حياض زلال سلالة احبار النبوة
قد استجازنى فيما صحت اسانيده الى ان قال
ده ولما كان دام عزه اهلا لذلك
فاجبت الى اجازته طلبته ولما كان
اسعاف مامول مثله وجوده فطنته
فاقول الى اخره قال الله تعالى مقيده از جمله
اجازه شيخ الافخر شيخ احمد مليه است وصورت
آن اينست اما بعد فهم العامل والعالم
الكامل زبدة العلماء وقدوة الفضلا
الصالحين الشيخ احمد المبرور الشيخ زين
الدين قد عرض على نبذا من تعرض فيها
لشرح بعض كتاب الحجة لابن ابى الله فى العالم
ورسالة صنفها فى الجبر بين مقويا
فيها راى العدلية تصنيفا رشيقا
قد تضمن تحقيقا ودل على علو مقام
مصنفه

مصنفه وجلالة شأن مؤلفه فلزمنى ان اجيزه الى اخره
وازجمله اجازه شيخ اجل العارى بن الملهى شيخ حسين آل عصفور
البحرانى است وصورة آن اينست و بعد فقير الله المحامى حسين
ابن محمد بن احمد بن ابراهيم البحرانى الدرازى الى ان
قال التمس منى من له القدم الراسخ فى علوم آل البيت
محمد الاعلام ومن كان حريصا على التعلق باذيال
آثارهم عليهم الصلوة والسلام ان اكتب له اجازة
وجيزة الى ان قال وهو العالم الامجد ذو المقام الامجد
الشيخ احمد بن زين الدين الاحسائى ذلل الله له شوامخ
المعالى وشيد به قصور تلك المبانى وهو فى الحقيقة
حقيق بان يجيز ولا يجاز لعراقته فى العلوم الالهية
على الحقيقة لا المجاز ولسلوكه طريق اهل السلوك
واوضح المجاز لكن لجابنده مما اوجبته الاخوة
الالهية الحقيقية المشتملة على الاخلاص والاجابة
وكان فى ابراكها حفظا لهذا الدين وكمال الاعراض
فاستخرت الله سبحانه وسالته الخيرة فيما اذن
واجاز وان يجعله ممن بالمعلى والرقيب لهمن
قداح عنايته قد فاز وحاز فاجزت له الى اخرها
قال تغمده الله برحمته واسكنه بحبوحة جنته اكر به تفصيل
حرفى از اطوار سلوك جناب سيد طيب وطى هر مرحله از آن
آقا سيد على اعلى الله مقامه را اخذ كند هر ده لازم بوده بود كه
ذكر كنيم وليكن اجازه از آنمرحوم نديدم ودوست ميدارم
كه صورة او را در اينمقام وارد كنم وبعد فيقول العبد
الجانى ابن محمد على الطباطبائى اوتى كتابه بيمينه
وجعل عقباه خيرا من دنياه ان من اغواط الزمان
وحسنات دهر الخوان اجتماعى بالاخ الروحانى

والمحقق الصمدانی العالم العامل الکامل ذی الفهم
الصائب والذهن الثاقب اعلی درجات
الورع والتقوی والعلم مولانا الشیخ احمد
بن المرحوم شیخ زین الدین دام ظله العالی
فسئلنی بل امرنی الی الحقر اشد مقامین الجلیه
ای کلمات علمای اعلام ب واجازات ا
امت که ذکر کرده شد وازه های بیشمار دیگر
از اکثر علما داشت که ذکر بتطویل داشتم و
بذکر کلام جمعی افاضل عظام که از وسعای
اسلام اند اکتفا کردم پس از ان میگویم البته معلوم شد
که جمیع علمای اسلام که در چند قرن در بلاد مشهوره بودند
مثل بحرین وقطیف واحسا و نجف اشرف و
کربلای معلا و کاظمین علیهما السلام و بلاد عراق مثل بصره
وحله و بغداد و در جزایر و فارس مثل همدان و کرمانشاهان
وبروجرد وطهران وقم واصفهان وکاشان و بلاد
خراسان مثل نیشابور و مشهد وطبس وتون و کرمان
و یزد و رشت وقزوین و علمای این بلاد در
حالات شان در فنون متفق مجتمع الکلمه و متفق
الکلمه القول بودند و با وجود مسائل و کتب مصنفات
اکرم آن جناب ایده الله و اقبال بسوی نزد
ایشان و انقطاع در امراض انیه به حدی بود که
نظر مطالعه کتب کار ... و تعلم در علوم ...
نماید ولکن از آن پس که در عباد انوار فضلش
ساطع والاسلام علویش مرتفع در حل مسائل فامضه
ومطالب مفصل رای رفعتش در آورده اند
بیان بعضی از مقامات شیخ را برای
رافع

بادیل نمره ۱

رفع شکوک و شبهات قرب تمامی بر خود لازم دیده رسائلی
در جواب بعضی سؤالات و کتبی در بیان بعضی مقامات
و مطالب عالیات تصنیف فرمود که اسامی بعضی از انها
که در نظر است بدین تفصیل است منها شرح الزیارة الجامعة
الکبیرة المرویة عن مولینا الهادی علیه السلام وهو اربع مجلدات
ومنها شرح الحکمة العرشیة للحکیم العالم الملا صدر الدین
شیرازی وهو مشتمل علی ثلث مجلدات ومنها شرح المشاعر
للملا صدر الدین ایضا سلک فیه مسلک اهل البیت علیهم السلام
فی معرفة حقایق الاشیاء وذوات الموجودات وبالغ
فی ابطال القول بان بسیطة الحقیقة کل الاشیاء اجاب
ایده الله تعالی ملتمس جناب الملا مشهدی انشاء الشرحان
الشریفین وابداعهما ومنها الفوائد کتبها للملا ... من اصفهان
المیرزا ... ومنها شرح جنابه الشریف علی الفوائد اوضح
معانیها لالتماس المولی الامجد الملا مشهد ومنها شرح علی
کتاب تبصرة المتعلمین لایة الله فی العالمین العلامة الحلی
ولم یتم ومنها الحیدریة جمع فیها اقوال الفقهاء وما یتفرع
علی کل قول من المسائل وتحقیق الحق وترجیح الصدق فی
کل مسئلة ومنها مختصر الحیدریة هو کتاب فتوی فی الطهارة
والصلوة وذکر فیها فروع عجیبة غریبة ومنها نقض علی خاتمة
کتاب کشف الغطاء للشیخ الامجد الاطهر الشیخ جعفر
النجفی تغمده الله برحمته کتبه بالتماس من جناب الشیخ
المذکور ومنها رسالة فی الصوم کتبه اشارة الی الدلیل لبناء
المرحوم الشاهزاده محمد میرزا ومنها رسالة فی بیان
احکام الکفار فی الطریقة واهل الذمة وتفصیل احکامهم
قبل الاسلام وبعده اذا اسلموا واحکام الفرق الضالة
من فرق الاسلام بعد استبصارهم وقبله ومنها رسالة

عجيبة تشتمل بعض فوائد ومدركته التماس من المرحوم
الشاهزادة المذكور ومنها تعليق بالكتب الاربعة
وغيرها وانها هل هي قطعية وترجيح الثاني وفي وجوب
الاخفات في التسبيحات وبيان ان وجوب
الجهر فيهما مستحدث ومن البدعات ومنها رسالة
في حجية الاجماع باقسامه الشهرة والرد على بعض
المنكرين للاجماع ونقله ومنها رسالة في اصول
الفقه في المبادي الالفية رسالة في جواب الشيخ محمد
كاظم في مسئلة واحدة الى زمان يقلد المفتين
في مسئلة واحدة مع اختلافهم ام لا وفيها تحقيقات
عجيبة وتدقيقات غريبة في مسئلة القدر وكشف
السر فيه في جواب العالم الورع الاواه الشيخ عبد الله
ابن الشيخ مبارك القدس رسالة في شرح رسالة السيد
شريف رادا عليه وفي نفي الجبر والتفويض والامر بين
الامرين كتبها جوابا لبعض الخلان ومنها رسالة
حياة النفس في اصل الحق بنا من القول في الرجعة و
مسئلة الغلاة والرخص جماعة من المؤمنين ومنها
رسالة في تحقيق الاجتهاد والتقليد وبعض مسائل
في الفقه جوابا لسؤال بعض رسالة في جواب الشيخ احمد
عن الجواهر الخمسة عند الحكماء عند المتكلمين والالهام الثلاثة
والاعراض الاربعة الى مادة الحوادث وبعض
مسائل في الفقه ومنها رسالة العلم للملا محسن
الكاشاني رادا على العالم الفاضل والكامل الفاضل
الميرزا باقر التراب رسالة في شرح حديث حدوث
الاسماء الذي رواه ان الله خلق اسما
بالحروف غير مصوت سؤال الشيخ محمد ابن الشيخ

ابن الشيخ يوسف الاحسائي ومنها رسالة في بيان اوعية الثلاثة
اي السرمد والدهر والزمان وبيان اللوح المحفوظ ولوح المحو والاثبات
وتحقيق البداء والقدر والقضاء وعالم الذر وتحقيق الطينة بان
السعادة والشقاوة المذكورة في حديث الطينة وبيان السر
في اربعة الاركان للعرش وبيان حقيقة تلك الاركان و
اقتضاء تلك الالوان جوابا لسؤال العالم الفاضل السيد ابو
القاسم اللاهيجي ومنها رسالة في بيان حقيقة المحمدية صلى الله
عليه واله وانها الى من الوجود المقيد ام لا وبيان تناهي
المقامات التي تنتهي اليها النسب والاسماء وهي رسالة
شريفة دقيقة جوابا لمسئلة العالم السعيد الملا محمد الملقب بالرشيد
رحمه الله ومنها رسالة في شرح حديث كميل في بيان الحقيقة
من سؤاله لامير المؤمنين عليه السلام ما الحقيقة الى اخر الحديث
في بيان الفرق بين القلب والعقل والصدر والنفس والوهم
والفكر والميل وساير القوى وبيان ان ال محمد صلى الله عليهم
الثقل الاصغر في الحديث المشهور جوابا لسؤال الملا كاظم التميمي
ومنها رسالة في شرح حديث راس الجالوت وسؤاله عن الرضا
عليه السلام عن الكفر والايمان والشيطان اللذان كلاهما
مرجان ومعنى الرحمن علم القران وجواب مولينا الرضا عليه السلام
للجميع بقول مجمل مفصل اما المجمل فقوله عليه السلام بنا انت
من انحن نحن وهو الجواب عن كل تلك المسائل جواب لبعض
طلبة الحق ومنها رسالة في بيان ان الله علمني وتحقيق
القول فيها جوابا لسؤال السيد الحسني الخراساني رحمه الله ومنها
رسالة الخاقانية جوابا لسؤال السلطان فتحعلي شاه عن بيان
حقيقة البرزخ والمعاد والتنعم في البرزخ وجنة الاخرة
وغير ذلك من جواهر البيان ومنها رسالة في بيان حقيقة
العقل والروح والنفس ومراتبها من النامية والحيوانية

كميل

والالف بنية واللاهوتية جوابا لكتبه ومنها رسالة في
تفسير قل هو الله احد وذكر فيها الغيبية التي ورد
في قلبه الشريف في صدره الآيات في بيان ان اطفال
الشيعة اذا ماتوا وسقطوا وتحقيق القول في
السقط واحوالهم في البرزخ بسؤال محمد ... ومنها
رسالة في تحقيق القول في النية والمفاهيم الاعتبارية
وما ذكر القوم من ان الف اعتباريان وتحقيق
القول في الانتزاعية وذكرهم وبيان ما هو الحق عند
اهل الحق عليهم السلام ومنها بيان معنى الاحكام والعلم
والمشية وغيرها والسبب لها وفتحها وسعادتها
وشقاوتها جوابا لمسئلة ومنها رسالة في جواب
سؤالات الملا محمد طاهر القزويني عن مسئلتين اغلبها
غامضة متشتتة ومنها جوابا لسؤال الملا حسين الكرماني
عن احوال البرزخ والمعاد ومن قوله عليه السلام
نور انزلناه والمراد من الحديث المشهور ومنها
في اجوبة مسائل الشيخ في الاجتهاد والتقليد ومسائل
متفرقة في انواع الابواب الاخرى في ساير العلوم المتفرقة
ومنها رسالة في بيان ان المستدير في ذهابه ينتهي
وليعود اليه وبيان حقيقة العالم وان العالم هو الذات
وبيان حقيقة التحقق الابدي والانضمام وان ا
الحقيقة غير مختلفة مع الاتحاد في المعنى رسالة عجمية
مشتملة على نكات عرفانية بسؤال الملا يعقوب ومنها
رسالة في اجوبة مسائل الميرزا محمد علي ابن محمد نبي وهي متفرقة
في العلوم المتشتتة ومنها ما ورد ان المؤمن افضل
من الملائكة وان سلمان افضل مع ان الملائكة
معصومون وفي تفسير صهب سبحانه وتحقيق ما ورد

ان كمال التوحيد نفي الصفات عنه وفي تفسير ما ورد في قوله تعالى
سنقرئك فلا تنسى وفي بيان ان الجن مكلفون ام لا جوابا
لسؤال بعض الطلبة ومنها رسالة مسائل الشيخ الجليل الشيخ
احمد ابن الشيخ صالح ابن طوق في مسائل متفرقة في الفقه و
الربط بين الحادث والقديم وتحقيق القول فيه ومنها رسالة
في العصمة والرجعة جوابا لسؤال الشاهزاده محمد علي ميرزا و
رسالة في اجوبة مسائل الشاهزاده محمود ميرزا اعني المسائل
السبع ومنها رسالة خاقانية في جواب مسئلة السلطان
فتحعلي شاه عن سر فضل القائم عجل الله فرجه وعليه وعلى آبائه
السلام من الائمة الثمانية ع ومنها رسالة في جواب
مسائل بعض الطلبة في معنى قوله تعالى انا لله وانا اليه راجعون
وفي معنى قولهم بسيط الحقيقة كل الاشياء ومعنى قول النبي
اللهم ارني الاشياء كما هي اي احد من تلك المسائل السبع ومنها رسالة
المسماة بالتوبلية في جواب مسائل الشيخ العالم العامل
الشيخ عبد علي التوبلي في بيان اختلاف الاقوال في التعبيرات
من الظاهر في الباطن والفرق بين اهل الباطل من الصوفية
المنهية عن اتباعها وبين اهل الحق المأمور باتباعهم وبيان
اهل الصناعة وبيان عالم الزمان والدهر والسرمدي والبرزخ
والمحشري وبيان تقابل العقل والجهل وبيان تطبيق الانسان الكبير و
الصغير وبيان ابداع الاول والثاني في عالم الحروف وفي الاسماء
الحسنى وخواصها واملاكها وبيان الاسم الناقص عن الهاء
وبيان كيفية استجابة الدعاء وبيان اقسام البداء المذكور
وبيان حروف المقطعة في اوايل السور ومعاني حروف الهجاء
وبيان تزكية النفس والوصول الى طريق الحق وبيان الشجرة
باقسامها من شجرة الخلد وشجرة طوبى والشجرة الالهية وشجرة
والشجرة الحزن وشجرة الزقوم وذكر متعلقاتها من شجرة

الزقوم وشجرة الطعام والشجرة التي لها دنا في الارض المقدسة
وشجرة المغفرة والجبال الاربعة والثلاثين ليلة و
اتمامها بعشرة والنعل الذي امر بخلعه والاثني عشر
في عدة الشهور الاربعة الاربع بكلمة الثلاثة والكلمات
التي تلقاها ادم وبيان في الليالي العشر والشفع
والوتر ومعنى المدهامتين بالمنتهى والجنة الماوى
وما رأى محمد صلعم ما رأه وتقسيم وبيان النفس
الناطقة والنفس الكلية الالهية المطمئنة وبيان افعال
العقل ومقابلها وشرح رسالة سيناء الهادي الذي
التي وصفها لاهل الاهرام الاحرار بين الامرين
وغيرها من المطالب العجيبة والغريبة وهي لعمري كتاب
ماله من نظير ومنها رسائل للشيخ احمد ابن الشيخ
صالح بن طوق في علوم منها رسالة في اجوبة مسائل العالم
الفاضل المولى ملا عبد الرشيد كثيرة تدور كليتها على ثلث
الاولى بيان احوال اهل الفقر وطرائقهم واحوالهم
وطرق الرياضات والفرق بين اهل الحق والباطل
الثانية بيان تدبير المولود وشرح علم الصناعة للفلاسفة
واطوارها واحوالها والالوان الواردة فيها الثالثة
بيان علم الحروف والبسط والتكسير ومنها رسالة
في جواب مسائل الشيخ ابن الشيخ عبد علي القطيفي
في تاويل البحر السبعة وغلطي كون اهل العصمة اربعة
عشر وبيان ان الجهل اصل العقل او البسيط والمركب
ومنها رسالة في التفسير ومعرفة ميزان الحروف
ومنها رسالة في شرح الشيخ علي ابن عبد الله من فارسي
في علم الصناعة ومنها كلمات للشيخ علي المذكور
في العلوم المتفرقة الالغاز ومنها رسالة في شرح

كلمات

كلمات للشيخ علي المذكور في العقل وما يقابله ومنها رسالة
في علم التجويد ومنها رسالة في علم كتابة خط القرآن ومنها رسالة
في جواب مسئلة العالم الفاضل الحاج عبد الوهاب القزويني في
توضيح معنى الجسدين والجسمين ومنها رسالة في اجوبة مسائل
الشيخ عبد الله ابن عذير في معنى استغفار الانبياء والاوصياء
وبكائهم وخوفهم مع انهم معصومون مطهرون وفي عدم جواز
القول والاحباط وتاويل الايات والاخبار الدالة عليه
وتحقيق معنى مكروه العبادة بحيث لا يلزم اجتماع الضدين
فان العبادة راجحة والمكروه مرجوح ومنها رسالة تسمى رسائل
الحكم العليا في جواب مسائل الرؤيا وهما مسئلتان سئل عنهما الشيخ
الاجل الشيخ حسين آل عصفور البحراني قد سئلها عنه ابره بعد موته
في عالم الرؤيا احديها كيف القرعة تجعل الاعلى اسفل والاسفل
الاعلى وكيف تحول الذاتي هي ذاتية والثانية هل الظنون
ترفع بالظنون وهل تتولد الظنون من الظنون واذا تولدت
عنها هل تبقى ظنونا او تنقلب شكوكا ومنها رسالة في جواب مسائل
السيد حسين ابن السيد عبد القاهر في تحقيق قصة موسى مع الخضر
كيف يصح ان يكون الخضر اعلم من موسى وفي ان اجساد اهل
الرجعة هل تكون ككثافة اهل الارض ام كاجساد اهل الجنة
او امر اخر وغير ذلك من الامور الغريبة ومنها رسالة في جواب
مسئلة السيد محمد ابن السيد عبد النبي في شرح حديث رواه الصدوق
في علل الشرايع في خلق الذر والهباء ومنها رسالة في جواب مسائل
الشيخ محمد بن علي بن عبد الجبار القطيفي في معنى قوله عليه السلام العلم
نقطة كثرها الجاهلون وهذه النقط في معنى ما ورد ان
السنة ثلثمائة وستون يوما احتسبت منها ستة ايام
وفي معنى ما ورد ان المؤمن انما يحتلم بالنساء اذا اخرج
منها وفي مسائل اخرى في الفقه ومنها رسالة في جواب

لبعض السادة في ان انه تمثل بصورة الانبياء والائمة لا في اليقظة ولا في المنام وذكر العلة فيما هنالك والجمع بينه وبين ما ورد ان الشيخ بصورة سليمان وحكى سريره اربعين يوما وفي حديث الزهراء سلام الله عليها المشهور ومنها رسالة في حقيقة الرؤيا وتحقيق الصادقة منها والكاذبة ومنها رسالة للاامجد الاجل الانبل الميرزا جعفر اليزدي التراب في الطيفية وفي معنى سبقت سبقت رحمة الله غضبه وجعلت خير موضع وغيرها من المسائل ومنها رسالة للشيخ محمد بن عبد علي من عبد الجبار في تاويل قوله تعالى ينفقون اموالهم في سبيل الله لانه وباطنها وفي معنى قول الصادق عليه السلام في رجعه الشط فرجعت مهجة فعلم انها ملك بكل الشط وفي بيان الحديث الوارد في وجه التسمية الزهراء بها وفي حديث علل الصلاة عن محمد لا يتم حتى من الجنى وبيان ظاهر الحديث وباطنه في الامام كيف يخرج من صلبه مثل عبد الله حتى لو جاز ان لا يعبد الله وفي بيان قول الصادق عليه السلام الله ان يجعل الخلافة في بني الكميل فاي ذلك اكثر ذلك وهو يسلم امام الكد بعده ومنها رسالة لنبيل الشيخ عبد الحسين بن الشيخ يوسف البحراني في بيان الايمان وشعبها واجزائها واقسامها وهي رسائلها رسالة في اجوبة مسائل الشيخ مسعود بن الشيخ سمو في انا وتسعة كهاتين واشار بالسبابة والوسطى بلا مربوب والالوهية اذ لا مالوه وفي معنى السلام وفي شرح قوله ان الزمان استدار كهيئة خلق الله السموات والارض ومنها رسالة ذرف تعالى من علماء البحرين في تحقيق الكلام في قوله

الكاف في قوله تعالى ليس كمثله شيء انها زائدة او اصلية ومنها رسالة في جواب سؤال السيد حسين ابن سيد عبد القاهر البحراني في بيان كلام الملا محسن الكاشاني في المعنى الفناء في الله والبقاء في الله ومنها رسالة في جواب سؤال الشيخ المرسي البحراني عن حال رجل ادعى انه وكيل صاحب الزمان وانه وصل الى الجزيرة الخضراء وصلى يوم الجمعة مع القائم عليه السلام في المسجد ومنها رسالة في جواب سائل فيحي خان في ان القران افضل ام الكعبة ومنها رسالة في جواب مسائل الملا محمد رشتي في تحقيق القول في الامكان وان كل ممتنع في الممكن يجب في الواجب وتحقيق هذه الكلمة وغير ذلك من المطالب العالية ومنها رسالة في جواب سؤال الملا محمد الدامغاني عن بسيط الحقيقة وانها كل الاشياء وهل هذا القول حق ام باطل وذكر حال معتقده ومنها رسالة في جواب الملا مصطفى الشرواني عن الشعلة المرئية في السراج وتطبيقها بالعالم كله وهي المسماة بالرسالة السراجية ومنها رسالة في جواب سؤال بعض الطلبة عن تفسير قوله تعالى ثم دنى فتدلى فكان قاب قوسين او ادنى ومنها رسالة في جواب سؤال بعض العارفين ان المصلي حين يقول اياك نعبد واياك نستعين ليس الا ذات الله سبحانه والله سبحانه هو المراد في جميع الضماير في الترجمة اليه تعالى ومنها رسالة في جواب سؤال لبعض العارفين في ان بازاء كل خلق من المخلوقات اسما خاصا من الله سبحانه به هو المؤثر في خلقه وايجاده فيلزم ان يكون اسمائه تعالى زايدة على ثمانية وعشرين فاين الحصر فيها دائرة العقل ومنها رسالة في فوايد جليلة من امهات المعارف الالهية ومنها رسالة في الوجودات الثلاثة الوجود الحق والوجود المطلق والوجود المقيد وذكر مراتبها واحوالها واطوارها ومنها رسالة في جواب سؤال السيد ابو الحسن الجيلاني

فی البداء، ولوح المحو والاثبات الی اللوح المحفوظ ومنها رسالة
فی جواب سؤال الشیخ تفسیر سورة التوحید وآیة النور
وکیفیة السلوک ومنها جواب سؤال بعض الطلبة
فی الجمع بین الاخبار الدالة ان الانبیاء والاولیاء لا یبقون
فی القبر اکثر من ثلاثة ایام لو کاد اربعین وما ورد
ان نوحا نقل عظام ادم الی النجف وان موسی اخرج بدن
یوسف ونقله الی البیت ومنها رسالة فی جواب سائل
اشتباه من اصفهان فی تفسیر قوله علیه السلام ان العرش
قد خلقه الله من انوار اربعة وشرح احادیث الطینة وحدیث
ان الشمس جزء من ذر الکرسی ومنها رسالة فی اجوبة مسائل الشیخ
احمد ابن الشیخ صالح ابن طوق وهی کثیرة ومنها المسائل
القطیفیة - ومنها رسائل جناب المیرزا محمد المدرسی
فی دار العبادة یزد فی المبدأ وشرح حدیث ورق الآس
ومنها رسالة فی اجوبة شیخ الکرمانی فی بیان النکات
الواقعة فی سورة هل اتی وانها نزلت فی شهادة سید الشهداء
وانه طالب بعد کلمة ومنها رسالة رسالة فی اجوبة
مسائل السید محمد ابن السید مسائل صعبة عویصة من اسرار
القدر وتنتهی الی الارادة والسعید سعید فی بطن امه والشقی
شقی فی بطن امه ومنها اجوبة مسائل الشیخ احمد ابن الشیخ
صالح ابن طوق وهی کثیرة ومنها رسالة فی اجوبة الملا علی
البافقی فی احادیث مشکلة من العلوم ومنها رسالة
فی اجوبة مسائل الملا آبادی فی علة حذف الیاء
بغیر جازم فی قوله تعالی یسر وفی تفسیر القرآن ای وخلافه
والجمع بین قوله کل شیء هالک الا وجهه وقوله علیه السلام ما خلقتم
للفناء وانما خلقتم للبقاء الی المسائل وهی کثیرة ومنها

رسالة

رسالة فی بیان تنعم وتألم اهل الآخرة وتفصیل المیزان والحساب
واحکام اهلیها الساکنین فی درجاتها ودرکاتها وغیر ذلک
من المباحث الشریفة ومنها رسالة فی بیان کیفیة سلوک
الموصل الی درجات القرب والزلفی وجوابا لسؤال آل الملا
ومنها رسالة فی جواز تقلید المفضول مع وجود الفاضل
ومسائل اخر فی الفقه جوابا لسؤال بعض اساتذة العلماء
ومنها رسالة فی شرح مسئلة المعاد بطور واضح جوابا لسؤال بعض
الاخوان ومنها رسالة فی شرح ما ورد عن النبی صلی الله علیه وآله فی الحدیث
القدسی لولاک لما خلقت الافلاک ولولا علی لما خلقتک جوابا
لسؤال السید ... السید محمد المطلی القطیفی ومنها رسالة
فی تفسیر بعض مشکلات کتب اسلام امیر المؤمنین علیه السلام الی الفصل
الرابع الی آخره ومسائل اخر من هذا القبیل ومن هذا الخبر انتهی
مترجم گوید که چون منظور از نقل عبارت رسالة الفارسیة اطلاع
واطلاع عوام است وتفصیلی که جناب سید اعلی الله مقامه در
تعداد کتب ورسائل ووصف آنها در اینمقام بیان فرموده اند
الحق فهم آنها حاصلی برای عوام نداشت علی هذا العبارة
مرقوم گردید انتهی وچون این کتب ورسائل که بلاحظه این
علمای کبار وفضلای اخیار رسید احدی از ایشان
بمقام رد وانکار وطعن وعیب گویی بر نیامد بلکه همگی بر جلالت
وعلو مقام او متفق ومصدق بودند واکتساب را صاحب
اخلاق حسنه واطوار مستحسنه دیدند واو را جامع علم وادب
وحاوی حسن خلق وخلق ودر هر جا چنانکه شأن وشیوه
علماست خاضع وخاشع یافتند کما قال الله تعالی انما یخشی
الله من عباده العلماء وقال مولینا الصادق علیه السلام اذا تحقق
العلم فی الصدر خاف ومن خاف هرب ومن هرب نجی

پس ادعای ما ثابت و مقرر این است گردید هذا
بناء علی ما بناء میتوان گفت بنا بر این اجماعی
علمای فرقهٔ محقه و گروه از جهلات اتحاد و کسی
ما معتقد گردید و اتفاق نمودند بر اینکه آنجناب در
حضرت جل و علا از دوام از جملهٔ مقتدین اولیای
کرام و سالک و مسالک است نمیدانم احوال
کسی که با جمع علمای شیعه و متحفظین دین و جمع
اسلام و مسلمین مخالفت کرده شد قال الله تعالی و من
یشاقق الرسول من بعد ما تبین له الهدی و یتبع غیر
سبیل المؤمنین نوله ما تولی و نصله جهنم و ساءت
مصیرا نه آخر نوعی غیر راه و سبیل مومنان غیر علمای شیعه
پس وقتیکه کلمهٔ آنها متفق در امری مجتمع شد دلیل حجت
معارضی با هم نرسید حکم بر خطا و ضلالت باشند
بلکه اجماع علما و عدم دلیلیت بر قول کسی
آنها و اجماعی که کاشف از رأی معصوم و مبرا است از
کل خطا بحمد الله عز اسمه بر احوال کسی که با اجماع علمای
فرقهٔ محقه مخالفت نماید از سلوک طریقهٔ حقه مانع
آید بالجمله الحال که اتفاق علمای اعلام را
در حق آنجناب اجمالا شروع در بیان مبدأ احوال
و صدور فساد نماییم بالله المتعال و مستعینا
به فی کل الاحوال بدانکه همینطوری که بر ملاک و مال
بیان خواهم کرد که از هر قرن و تخستان نتایل خواهم
بود و نیکو هم که اینها را که شنیدم و مشاهده کرده ام و خواهم
در اینکه مینویسم که با میان میکنم در حضور جماعتی
از خلق و محضر و مجمع با چنانکه کسی انکار آن

نتواند

نتواند کرد و هرگز ذکر نمیکنم مگر امور روشن و نوعیت چند را که بر احدی
از بعضی مخفی نمانده باشد و بعضی وقایع دیگر که اتفاق افتاد
و اکثری بر آن واقف نشدند در دل خود مکنون و در قلب خود مخزون
میدارم تا هنگامی که پرده از روی اسرار باز افتد و در حضور
آنکه از غیب و ضمایر آگاهست به خصام مقابله و مطالبهٔ انتقام
کنم و ملائک را بگواهی طلبم چرا که مرارتها از ایشان کشیدم
و جرع تر علقم از دستشان چشیدم و اطاعت بفرموده خدا و پیروی
بر ائمه هدی علیهم السلام کرده صبر و تحمل گزیدم و بفرموده امیر المؤ
منین علیه السلام نظر کردم که میفرماید و طفقت ارتای بین ان
اصول بید جذاء او اصبر علی طخیة عمیاء یشیب فیها الکبیر
و یهرم فیها الصغیر و یکدح فیها المؤمن حتی یلقی ربه فرایت
ان الصبر علی هاتا احجی فصبرت و فی العین قذی و فی الحلق
شجی اری تراثی نهبا که حقیقة متحمل امر عظیمی شدم و صدمه و آزار
بزرگی از ایشان دیدم با آنکه جرمی بر من لازم آید و ارتکاب
معصیتی و تغییر شریعتی و تبدیل سنتی ثابت کنند یا حلالی را
حرام یا حرامی حلال نموده بدعتی در دین گذاشته یا هتک
حرمت کسی را کرده باشم یا کسی را آزرده باشم و مستوجب
قصاص شوم بلکه بمحض شبهات و اوهام و امور خیالیه که خود شان
بر بطلان آن قایلند اینچنین اهانت و آزاری رسانیدند
و من متوکلا علی الله و اعتمادا بالله و واثقا بعونه و اعتصاما
بحبله و معرضا عن کل ما سواه صبر و تحمل کردم چنانکه از جانب
خداوند پاک مأمور بودم و چنان اوقات جناب شیخ اجله الله
مقامه و رفع فی دار الخلد و فی الدارین اعلامه بخط شریف خود نوشته
بمن نوشت که چنین عبارت آن است و اما الاحتمالات
الوارده فلیس لها الا الصبر فان لکل شیء امرا مقدرا

ام ۱۵ فصح

الا الصبر فان الله یقول انما یوفی اجرهم بغیر حساب
و اما هذا الامر فلا بد له من مقر داند و الاجنس الجواب علی
التعیین و تشعلی بناه بعد تحمل کردم چرا که بعد مایلم
بردم برانکه صبر در عهد ای عهد کیست معهود و منتظر
نا خود بجهت اموری چند که اکثر آن دل مستحکم است چنانکه
اشاره فرموده امام علیه السلام اللهم لک الحمد علی ما جری
به قضائک من امر اولیائک الذین استخلصتهم لنفسک و دینک اذ
اخترت لهم جزیل ما عندک من النعیم الذی لا زوال له ولا اضمحلال
بعد ان شرطت علیهم الزهد فی درجات هذه الدنیا الدنیة و زخرفها
و زبرجها فشرطوا لک ذلک و علمت منهم الوفاء به فقبلتهم
و قربتهم و جعلت لهم الاثنا عشر الجلی و چنانکه خدا
فرموده اصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل و نیز فرموده و اصبر
و ما صبرک الا بالله و لا تحزن علیهم و لا تک فی ضیق
مما یمکرون ان الله مع الذین اتقوا و الذین هم محسنون
الکنون حقیقه احوال را ملاحظه بکن و اگر اقرار کنه
آید جبر کس بر منت و اکبر بجز من هوای بدانکه چون
سعی زیارت جناب شیخ عالیات مکرر باشد
نزا بر خلاف حاصد و عید اقدس کتب والسنه خلق
بر فضل و جلالتش اجالی در قلوب مستعدین
منتذاق آمدند از تقیه لیت بکرمانشاهان
که مسکن آن جناب بود معمود و لی با فیض بصیرت
و معرفت شامل و مدد جوار قبر شهید مظلوم
و سعید معصوم مولی العالمین المغربین و المشرقین الوا
علی التطعین سید الکونین ثانیین مولانا ابا عبد الله
الحسین علیه السلام وطن جسته بعد از تو امید و مکانات

ام ۱۶ فصح

کثیره از کرمانشاهان متحصن شده خود را برسانده منتظر بیند
و در آن مکان عرش بنیان بنیاد مجاورت نهاد تا وقتی که کتاب
اجل نازل و بر ما مول خویش واصل گردد و مدت قلیلی در آنجا قرار
گرفت اهل شرارت و شقاق که مبتلای مرض نفاق اند بجرات
آمده نزد جناب سید مهدی ابن مرحوم مبرور آقا سید علی اعلی الله
مقامه و رفع فی الدارین اعلامه رفته اظهار مشتبه نمودند و بعض
عبارتهای محذوفه الاول و الاخر و الوسط اش را بر دند
عبارتهای چند که بر سبک آنها نیست و نه بر آن اصطلاحات
معرفت داشتند و غیر مقصود از آن عبارات را ابا و ذکر کردند
و از بیم خلل در امور دنیویه خود عنا و باطنی و فوق که میخورد را
اظهار داشتند تصیدت الدنیا رجالا بحبها و لم یجز کو خیرا
بل استحقر اخترا فاعمالهم حب الغنی فی حتمهم فلم یزالوا
الا الخسارة و الوزر اخبار بیند اشتند که آن جناب اعلی الله
مقامه در ریاست دنیویه که مدت آن قلیل و نفعش سهل
و حقیقتش وهیم و عقوبتش عظیم است و لم یدانستند که آنجناب را
نظر در آن است و نه نظر رغبتی بر آن چرا که بر حقیقتش عالم
و بر حقیقتش عارف است بالجمله جناب سید را فریفته امر را
مشتبه نمودند آنهم بجهت صداقتی که داشت غافل از مقصود
ایشان بود که از اظهار حسد و کینه که در دل تنگ خود دفینه
کرده بودند چه در نظر داشتند آنها را الفت که امر برین مشتبه
شده است از آن پس بجهت اظهار را اعراض نمود و گوش بجانب
ارباب اغراض بداد و قول مفسدین را پذیرفته اغماض
کرد از آنکه بجستجو ضرورة مذهب مطلق اعتباری
بر خطوط و قراطیس نیست چه جای آنکه عبارت محذوفه
الاول و الاخر شده باشد و با بصیرة صافیه نظر نکردند بر آنکه

این عبارات و اشارات است که از آنها بیگانه اند
دلالت است که اهل آن مذهب بنیکی اصطلاحات اهل فتنه را
از خوف آنها اخذ و مظاهر لغتی که باید کرده کو دوانده اند
نکردند که اینگونه اظهار را علامت غلیظ غیر متناسبه
موجب فتنه شدیده و لعنت بگردد و مردم اهل مقاصد
دشرور و طالب فتنه و فساد و حیله را در ایقاع فساد
وسیله در تحصیل منال دنیویه که او آتش حسران
در عاقبتش جریان است مینمایند اظهار اعراض کرد
و بعض کلمات که منافیش دانا علامات دیگر را
بر کلماتش افزوده در میان آورده و بافواه جهال
انداختند و آنرا پرده فتنه و فساد ساختند و در نزد عوام
اعم از مرد و زن گفتند به سبب آن جون از سبب
لغزش پیر سید بد اعتقادیش را و حال آنکه سید از این معنی
غافل بود جون از سید در این باب جواب داد که مردم
چنین میگویند و از این باب معلوم نشده است تا فضل
تحبیه بتر الغیبه بس خلق بسبب همین احوال تردد و شبهه
عظیم دتشویش شدید با این مجلسی مرتب ساختند
و اهل حل و عقد را جمع نمودند اسامی اشخاص لااقل
میشمردم و لی از نکر آنها هستند که بجلی در تکفیر این
چنین عالم ربانی تحریر کنند بطلان عقیده این فرقه را
بنویسند جون ابتدا این عقیده بزلزله شویدی واقع
شد جمعیت آنها را متفرق حال آنکه وقوع زلزله
تا آن شب در کربلا معلی اتفاق مشهور و معهود نبود
و بعد از مشاهده چنین کرامت عظیمه از آنجناب آنگروه
باهیچ جه منتبه نشده چنانکه بیشتر آنها بعد بر قول ای

فصل

جهل و اسناد های باطل جمع افروزند و با تدبیرهای غریبه امر بر خلقی مشتبه
نموده و والی عناد را در قلب عوام که امثال انعام هستند و جابر
زبان کرده ابلیس این جا کیر ساختند حتی تحقیق از جهت خدا
دور و از رحمت الهی مهجور باد کتابی نوشت و جمیع مذاهب باطله را از
قبیل مذاهب ملاحده و زنادقه و صوفیه و غلات و مفوضه و
مذاهب اهل تثلیث و ملاعنه اهل تلبیس را در آن کتاب
درج کرده و کلیه آنها را برای عالم ربانی و دلیل واحد اذلت ثبت
و مجلسی عظیمی مرتب ساخت که خلق در آنجا جمع میشدند
و آن کتاب را بر آنها میخواندند و میگفتند که اینها عقاید شیخ
احمد است بس صدای خلق بر لعن و بتر ابلند میشد و
معتقد هستند که آن کتاب اجمع اعتقاد مقاصد و آثار در برابر
از آنها و معتقد نیست آنها بری و بیزار است و این نکوه
است که قبل از ایشان معاویه را نبود که او در ایام دولتش
خلق را امید داد و احادیث کذب و افترا از قول رسول
الله صلی الله علیه و آله در مذمت امیر المؤمنین علیه السلام
و تحریف و ترغیبی از خلق نمی سابقین جعل کنند و در
کتابها ثبت دهند و امر میکرد که اینگونه احادیث را
انتشار داده و در مکتب ها باطفال یاد دهند اهم چنین
اینها جنانکه کتب نوشتند و عقیده فاسده و مذاهب باطله
کاسده را در آن مندرج نموده باین عالم اجل و انور استم
منسوب کردند و مردم را در افترا کفتن و نسبت
دادن اهل و مذاهب جلیه بر آنجناب اذن و ترخیص
نمودند کسانی که طبایع و خیالات و انحای ملاحظه میکردند
و طبیعت هرکسی را از هر قولی که مستوحش و خیالش را از آن
متنفر میدیدند القول را با و ذکر میکردند بعضی را میگفتند

که شیخ احمد علمای از جمله دیگر زمان همه را بر ضلالت و خطا
میدانند و طریقه مجتهدین را نسبت به اضلال و مضل
میدانند و بعضی دیگر را میبینی که میگویند امیرالمؤمنین علیه السلام
خالق و رازق و محیی و ممیت است الا الاستقلال و بعضی دیگر
را گفتند که امیرالمؤمنین را رازق و خالق و محیی و ممیت
میدانند بطریق تفویض از جانب آنکه خداوند خلق را از رزق
و حیات و ممات بر او مفوض و معزول داشته است
و جمع دیگر گفتند که شیخ جمیع را که بر خداوند سبحانه راجع
بر امیرالمؤمنین علیه السلام راجع میکند که خطاب در ایاک
نعبد و ایاک نستعین بر امیر است او مخاطب و شارع
این خطاب است و جمعی گفتند که قایل نیست و معتقد
نیست که این جسم دنیوی عیسی بعضی را گفتند که شیخ
میگوید رسول الله صلعم در معراج بجسمان عروج نفرمود بلکه
بروح محض تا آسمان رفت و دیگر گفته شیخ میگوید که خدا بر جزئیات
عالم نیست و علم خدا و خدا را علم دیگر است
که قدیمیت و خدا را دو علم است و گویند که شیخ میگوید جناب
سید الشهداء علیه السلام کشته شد بر خلق و امثال
این مزخرفات که طبع هر بنده از شنیدن آنها
متنفر و متوحش بود بایشان نسبته اند چنین علامه داده
که اتفاق جمیع علمای شیعه و اساس اسلام را بر جلالت
شان و رفعت مقام او شبه نکرده است جناب اعلی الله
مقامه در بیان آنها بود یا ایها الناس انما فتنتم
بها و ان ربکم الرحمن فاتبعونی و اطیعوا امری میدانید که من
از این عقاید بری هستم هر گاه کتب یافته اید حال
کتب من حاضر است پس گفتن آنچه دیدید من هم

الی

[illegible]

در کتب شما حاضر نیست و معاند آنها را ابر شما بیان کنم و عبارات
خود را شرح دهم و بدانید که من نمیگویم مگر چیزی را که متفق علیه
شیعه و معتقد به حاملین شریعت است از خدا بترسید و سد راه
مسلمین نشوید و فتنه و فساد در دین مبین نیندازید و شماتت
منافقین را باعث نشوید و دشمنان را بر پا مکنید انچه من گفته
نگفته ام غیر حقیر او نگفته ام مگر آنکه خداوند عالم واحد است
بذاته و صفاته و بعبادته و افعاله و در هیچیک از آنها
او را شریکی نیست و خداوند سبحانه و تعالی واحد و متفرد است
در خلق اشیاء و رزق آنها و حیات و ممات آنها چنانکه فرموده
هو الذی خلقکم ثم رزقکم ثم یمیتکم ثم یحییکم هل من شرکائکم
من یفعل من ذلکم من شیء سبحانه و تعالی عما یشرکون و میگویم
که تفویض باطل است و اعتزال خلق از حق لازم میدارد و استقلال
خلق را و استقلال در حکمی محال است و تفویض در افعال اختیاریه
که منسوب بر خلق است نزد امامیه باطلست و امر بین الامرین
را معتقدم بابویه و چنانکه خداوند عالم فرمود هل من خالق
غیر الله و نیز فرمود ماذا خلقوا من الارض و ضمایر قرآنیه
بر خداوند سبحانه راجعست و جایز نیست که بر غیر خدا
راجع شود اعم از آنکه نبی باشد یا ولی یا ملک یا غیر اینها
بلکه خداوند سبحانه و تعالی مراد است در جمیع اسماء و صفات
چنانکه خود فرموده و لله الاسماء الحسنی فادعوه بها و ذروا
الذین یلحدون فی اسمائه سیجزون ما کانوا یعملون و معاد بهمین
بدن محسوس ملموس که در دنیا بوده خواهد بود و نه بدن غیر حسی
و نه بار روح به تنهائی و رسول خدا صلی الله علیه و آله با همین
جسم دنیوی با لباس و نعلین خود معراج فرمود
و خداوند سبحانه تعالی بذاته عالمست جمیع اشیاء را قبل از

وجه وجود از وجوه در حقیقت و خداوند تعالی را
احوال متفاوت و تغیر نیست ندارد و از احوالی
باحوالی تا احوالی باشد یا نه برسد و ظاهر شود
پیش از آنکه باطن بوده بر تعالی عالمیت کل اشیا را
اعم از آنکه جزئی باشد یا کلی عرض مجرد باشد یا ذی
علوی باشد یا سفلی لا یعزب مثقال ذرة فی الارض و لا
فی السماء و لا اصغر ذلک الا فی کتاب مبین
و جناب امام حسین علیه السلام شهید است و سید شباب
اهل جنت است غریب مقتول گشت و مراتب
قصاید متعدده در مرثیه او علیه السلام و بعد از
[illegible] آن شهید مظلوم را
چنانکه [illegible] در تعزیه ظاهر گوید [illegible]
منهم [illegible] و بدانید که علمای
شیعه حافظین شریعت و ملت و امنای خدا
در زمان غیبت اند [illegible] جلیل القدر
و عظیم الشان و امام حسین علیه السلام مرثیه در [illegible]
انشا فرموده و صورت آن [illegible]
[illegible] یوم [illegible] آل الرسول [illegible] مخضب فی التراب [illegible]
[illegible]
من العلوم [illegible] و سید مرتضی [illegible]
و جامع علم و عمل بود و بسبب [illegible] ملحدین معاندین
شکسته [illegible] عناد و فساد [illegible] و قواعد مذهب و ملت
[illegible] کرده و در نصرت ایضاح فروع و اصول
شریعت [illegible] مبذول [illegible]
[illegible] در شرح الطایف [illegible]

خصوصا

خصوصا [illegible] حق عظیم بر جمیع علما و مؤمنین دارد و علامه رحمه الله
تعالی آیة الله فی العالمین است و هم چنین سایر علما را ذکر کرده در
تعریف و توصیف هر یک از ایشان مبالغه و اطناب نموده
و در نشر فضایل و مناقب آنها تکرار و اصرار کرده [illegible]
این عقیده و مذهب سنی است و آنچه در کتب سنی مسطور است [illegible]
اقوال و عقاید سنی منافی و مخالف نیست و بعضی عبارتهای [illegible]
موقوف بدانستن اصطلاحاتیست که شماها با آن اصطلاحات
معرفت و انس ندارید و طالب فهمیدن آنها نشده اید اگر آن
عبارتها را نزد من حاضر آورید یا مرا نزد [illegible] بخوانید تا
صحت [illegible] اقوال و رفع اشکال [illegible] آنکه [illegible]
[illegible] الکتاب [illegible] و فرموده [illegible] را مخالفت
کردند که [illegible] و لا تقولوا لمن القی الیکم السلام لست مؤمنا
و ضروری اسلام را مراعات ننمودند که اسلام ظاهر با باطن
معارضه نمیتواند کرد هر کس از زبان [illegible] که مراد خود را بیان کرد
مصدق میکرد [illegible] صاحب کلام بر مقصود و مراد خود از
دیگران واقف تر است و با کلام جاری میشود با کنایات
و استعارات و مجازات و عالم را جایز [illegible]
کلام خود در [illegible] در این خصوص صاحب کلام را
بحث و غفلت و ملامت وارد [illegible] لازم [illegible] چنانکه [illegible]
در مجلس عمر حاضر شد و گفت انی اکره الحق و احب الفتنة
و اشهد [illegible] و عندی ما لیس عند الله [illegible]
و انا ربکم و انا احد [illegible] و انا علی [illegible] عمر [illegible]
آمد [illegible] جناب امیر المؤمنین
علیه السلام حاضر بود فرمود که [illegible]
اما اینکه میگوید انی اکره الحق مراد [illegible] مرگ است [illegible]

مرگ را دوست نمیدارد و دانی الجنة نفعقود شی مال
و اولاد است چنانکه خداوند فرمود الکم و اولاد کم
فتنة و اینکه میگوید غذای ما منظور نظر ظلم است
که او دارد و خدا ندارد و دراعلم ما لا یعلم الله
او شریک بار شیعه تصور میکند عالم میشر باید ام
تنبئون الله بما لا یعلم اما نظرها اینکه میگوید انا ربکم
مقصودش از لفظ کم و او نه ضمیر خطاب است
و اینکه گفت انا احد نیست چه صیغه متکلم وحده
یعنی پیغمبر شما را هستیم ذات ما عظیم مراد شیء الذیکه
کرمی نمائی هستم در اعتقاد شما فل در صورت تکلم امیر
المؤمنین علیه السلام این که عامی را که ظاهر نص
کفر است تاویل فرمود پس چرا تاویل مواد در کلام شیخ احسائی
نمیدارید و همچنین نسبت در کلمات سایر علما هست
بنا نیست که ظاهر آنها کفر و فسق از آنها حکم
نمیکنید و بر نقص قصوری آن قایل نمیشوید چنانکه
مرحوم سید مرتضی علم الهدی نفعه که در عقاید دیگر
کرده تصنیف نموده و این را ذکر کرده میگوید
که خداوند سبحانه در توحید خدا است و خدای جوهر فرد
نیست با آنکه ضروری است خداوند سبحانه خدای
جمیع اشیا است و با وجود این احدی بر کفر آن
حکم نکرده و نسبت نقص او جایز ندانسته
است با اینکه ظاهر عبارت کفر است و همچنین
مجلسی رحمه الله در کتاب صراط النجاة مقدوری را
ذکر کرده و چندین قسم گفته یکی از آن
اقسام آنست که خلق بدان آرا با آن قدرت نیست

ظاهر این عبارت دلالت بر این دارد که قدرت خلق
از حق بیشتر است چرا که آنها بر چیزی قدرت دارند که خدا
ندارد و همچنین از دیبلی در روایت الحجة ترکیب عقیر را
جایز دانسته و خوف ری اشراع مد و غیر مشاهیر از ذات
واجب قایل شده و صدوق در فقیه ذکر کرده است که غلاة
و مفوضة لعنهم الله سهو نبی صلی الله علیه و آله را انکار می نمایند
و الفه است که رساله در خصوص سهو نبی صلعم تصنیف
نمودن بسبب قرب حذالت و حال آنکه علمای شیعه از عهد
مفید رحمه الله تا این زمان متفقند که سهو در نبی و ائمه
جایز نیست پس در این صورت لعن صدوق بر جمیع علمای شیعه
در مسایل شرعیه که بر سهو نبی قایل نیستند شامل میباشد و همچنین
امثال این عبارات از امثال این علمای جلیل
القدر بسیار است که اگر تمامی آنها ذکر کرده شود مجلدات
کثیره نوشته میشود فما کنتم کیف تحکمون و اگر واجب
میدانند که کلام را نظر بر حل نمایند و ملتفت باطن
و مرتکب تاویل شوید پس چرا این عبارات را نظر به ظاهر آنها
حمل نموده و بر کفر و فسق گوینده آن حکم نکرده و بر نقص
در دقت و فتوری در عدالت آنها قایل نشده اید و چرا
تاویلاتی که در کلام آنها جاری داشتید در کلام شیخ جاری
نمیدارید و حال آنکه عبارات شیخ در دلالت نمودن بر کفر
کمتر از شما است از کلام آنها مر که گر نیست اگر گویید که حمل
کردن کلام بر معنی صحیح در حالتی واجب است که خلاف
معنی باطل از قایل آن کلام ظاهر و مشهور شده باشد
شکی در این نیست که تمامی صاحبان این عبارات را اهلا
نکرده اید بلکه بعضی عبارات و فقرات را در کتب آنها

ملاحظه نموده اید اگر در بعضی صحیح این عبارات
که ظاهر آنها کفر صریح است بینید بلاحظه بعضی عبارات
صحیحه که در کتب این عمه چرا در عبارات من اکتفا
نمیکنید یا بچیزی که نیز با ایم و از آنچه در دل دارم
جزم بید ام و چگونه جایز است اجتهاد خود را در مقابل
نفی که از من میشنوید و خود را در عبارات
من جاری مینمائید و در راستی غیری تجویز نمیکنید
آیا نفی از جانب خدا وارد است که گوئی بحرف
من نه بینید و اقوال امر اجتهاد و بظاهر کلام من نظر
خود عمل ننمائید و حال آنکه میگویند ابدا از کلام
من ظاهریست آیا بر نبد عالم اطاعت جاهر نیست
لازم نیست که قول این والا تقی الیکم السلام لست
مؤمنا و حال آنکه عقاید را بط ایاتها از من میشنوید
و هذا و هو عالم میفرماید و لقد قالوا کلمة الکفر و کفروا بعد اسلامهم
یعنی کسانیکه کلمه کفر گویند بسبب آن چیزی که گفتند
کفر نمود که آنها یک کلمه بسبب نیز نشئ کفر کافر
شدند چرا ظاهر شرع را است نمیکنید انشاء الله تعالی
عنقریب از گفتهای خود پشیمان خواهید گردید و افوض امری
الی الله ان الله بصیر بالعباد الحکایة بجماعت هم
الجناب علتفت [illegible] ال او گوش نداده و بر
اصرار و استکبار شان عداوت و عناد شان شد
نمود نه بجهت آنکه از جناب بمقام پرسیدن و فهمیدن
مقصودش برآمدن الکناف عالم ملکوت بما
نوشته و نزد بزرگان فرستادند که شیخ احمد
اعتقادش فاسد و قلوب مردم را مشوش

نموده

نموده خلق را بشبهه عظیم انداخته و با این همه اکتفا نکرده جزء
رابع شرح زیارت را بدست آورده نزد علمای بغداد بردند
که بعضی از مطالب و معایب خلق که در آن جزو ایراد شده
بود نشان دادند و آنجناب رحمه الله تعالی در همین جزء حکایت
حسن ابن هانی ذکر نموده وقتیکه در محضر متوکل ابیاتی از او
خوانده شده و من الحکایه نیز ذکر میکنم تا مستمعین بر قباحت
و شناعت عمل آنها مطلع شوند و بدانند که این عملی بود که صدمه
و مضرتش نه تنها بر شیخ مرحوم شامل و عاید شد بلکه جمیع شیعه
را باعث اهانت و آزار و صدمات بیشمار بود
نعوذ بالله من شرور الانفس و خائنة الاعین بالجمله
سید هاشم توبلی البحرانی در کتاب خود مسمی بمعالم
الزلفی ذکر کرده است که شبی متوکل با یکی از شب گذشته
دیک الجن را احضار نمود چون او از اینمعنی آگاه شد
در نفس خود دانست که در چنین وقتی متوکل او را احضار
نکرده است مگر برای آنکه از فضایل امیر المؤمنین علیه السلام
از او بپرسد و هرگاه بعضی از فضایل را ذکر کند بعلت
عداوتی که با آل محمد داشت او را بقتل رساند پس غسل
و حنوط کرده و وصیت نمود نزد خلیفه رفت او را
دید تنها نشسته و شمعی در برابرش روشن است چون داخل
شد خلیفه او را نشانید و گفت ترا احضار نمودم که بپرسم
معنی این شعر را که تراست که مقصود چیست از اینکه
گفته اصبحت جم بلابل الصدر وابیت منطویا
علی حزن ان بحت یوما کل قتیل دمی وان کتمت
یضیق به صدری جزده از آنکه از مخفی داشتن
آن اظهار را مشکل کرده و از اظهار آن بیم هلاک داری

گفت یا امیر المؤمنین مرا کاری است عرض کنم
خواهم کرد گفت امان دار باب ظلم وخیانتی
این شعر را انشا نموده ام که برای الحسن علیه السلام
رسید متوکل گفت چه میگویند معاویه گفت او
کافر ونجس وملعون بود گفت از کلام او نیز بر کفر
وی شاهدی ذکر نمی ادراکنم گفتم چون سر
مبارک سید الشهدا را آوردند وابن ابیات
انشا میکرد ﴿ لیت اشیاخی ببدر شهدوا ﴿ وقعة
الخزرج مع وقع الاسل ﴿ واستهلوا فرحا
ثم قالوا یا یزید لا تشل ﴿ فلست من خندف ان لم انتقم
من بنی احمد ما کان فعل ﴿ لعبت هاشم بالملک فلا
خبر جاء ولا وحی نزل ﴿ اشعار بر انکار پیغمبر
نموده است از جانب خدا ووحی اورا انکار
نموده متوکل علیه اللعنة که مذهب واین طریقه را
از که اخذ کرده وبقول واعتقاد کی رفته واستناد
نموده گفتم بقول پدر اش وتابع شده متوکل غضبناک
شده گفت هذا ابی امیر المؤمنین کاتب وحی وخال
المؤمنین بود اگر شاهد بر گفته خود بیاوری
سیاست وتنبیه برا بیند گفتم وقتیکه معاویه
در حالت احتضار بود وی آمد وگفت یا معاویه
بعد از تو هرگز تو را نخواهیم صبری دی نکاح کرده
این ابیات را انشا امت یا ام الجمیل ﴿ فا
نکحی ﴿ فلیس لنا دون ذا قیاما ﴿ فان کنت قد
اخبرت عن مبعث ویث لهو یجعل القلب
ساهیا ﴿ پس متوکل بود این سعی کرد گفت تو این

اعتقاد را از که اخذ نموده وبر رای که تابع شد گفتم باعتقاد
عمر ابن خطاب معتقد بود متوکل را غضب مستولی شده گفت
هرگاه از کلام او نیز شاهدی ذکر نکنی مستوجب عقوبت
من خواهی بود گفتم عمر روزی مشغول شرب خمر بود زنش حاضر
شده اورا در این عمل دید اورا منع کرده از خدا بترسانید عمر
در جواب اش گفت ﴿ او علی المجان بشرب خمر ﴿ وانهی
الان عن ما ، دعم ﴿ البعث ثم حشر ثم نشر ﴿ حدیث
خرافة یا ام عمر ﴿ متوکل پرسید که استاد واعتماد او بقول
کی بود گفتم بقول ابی بکر قایل بود متوکل غضبناک شده رنگهای
گردنش راست شده وگفت از کلام او نیز برانکه گفتی شاهدی
ذکر کن گفتم ابی بکر روزی در ماه مبارک رمضان شراب
میخورد زنش حاضر شده گفت یا ابی بکر حضرت رسول
چون انکسی را بدر فرموده است که روزه خود را بخورد
تا چه رسد بشرب خمر ابی بکر در جواب این انشا کرده ﴿ دعینا
نصطبح یا ام بکر ﴿ فان الموت نفسی عن هشام ﴿ و
نعت عن ابیک وکان قرما ﴿ شدید الباس فی حرب الملام ﴿ ویخبرنا ابن کبشة سوف نحیی ﴿ وکیف حیوة
اشلاء وهام ﴿ الا هل مبلغ الرحمن عنی ﴿ بانی
تارک شهر الصیام ﴿ وتارک کلما اوحی الینا ﴿ محمد
من خرافات الکلام ﴿ فقل لله یمنعنی شرابی ﴿ وقل
لله یمنعنی طعامی ﴿ ولکن الحکیم رای حمیرا ﴿ فالجمها
فتاهت فی اللجام ﴿ چون متوکل اینها را شنید امر کرد یکبدره
طلا باو دادند ورخصی کرد واو سالم برگشت پس بنظر
انصاف بنگرید وبعقل وتمیز خود رجوع کنید که آیا احدی
از اهل ایمان وصاحبان اسلام وانصاف روا میدارد

که همچنین حکایتی را باهل سنت نقل کنند خصوصاً والی
بغداد که ترکی و فعلش در شهر مولا جاری بود که بمقتضای سنت
مذهب ایشان واجب میدانند این کلام آزار و اهانت
بنهایت برساند بلکه هتک ایشان دم و نار گرم
و ایراء اذیت بر جمیع شیعه را بر خود با چنین عملی غیر از ضرر
اسلام و مسلمین و باعث ضعف و تحقیر و رسیدن آزارها
بانواع بلیه است و حال آنکه تقیه است و تحمل باقسام
بلیه را مامور اند که حفظ جان خود را از بیم آزار
مخالفین مستور دارند چنانکه جناب مولینا کاظم ع
در مسئله از مسائل حفظ حضرت تقیه را فرمود آن در ره
و کسانیرا که حاضر بودند از بیده حکم مسئله را در خلوت
بیان فرمود و امر فرمود که کتمان آن و فرمود
که این حکم را سر الله بدانید و بپوشانید پس در صورتیکه
احوال و رفتار موالی ما چنین باشد و در حفظ
و کتمان مسئله از مسائل اهتمام فرمایند چطور روا است
که سخنی در باره صحابه گفته شود با این حرفها شنیده
و جان او فات بود که در ایام شیخ اجل و عالم افضل
شیخ موسی بن شیخ جعفر نعمده الله برحمته نسبت افترا
و تهمتی که خلیفه سلسله تیرانی بود بقتل رسانیده
بود و حال آنکه جناب شکر داعی بغداد بنهایت
معزز و محترم بود پس اینگونه افترای جزئی بدون
ثبوت موجب قتل نفس بود پس در چنین کتابی
چنین کلامی ملاحظه فرمائید حمل کنند که فلان شخص
قایل است اگر قتل او و دیگر گونه اذیتها در حق
او و دیگران از روا باشد چه جای ملامت

ولو یارای

وکه رای برای مقاومت و مقابلت بود الآن که ول الله
بنشر و بیان اراده شد و بعد از آن ورقی دیگر از شیخ زیاره را
که بعضی از مکر و تزویر خلفا و بیان بعضی مقامات جناب
مولینا و سیدنا امیرالمؤمنین علیه السلام مسطور است از قبیل
اینکه آنجناب خالق و رازق و محیی و ممیت است نشان
داده بودند و حال آنکه همه میدانستند که آنها در خلافت
بلافصل جناب ولایت مآب تامل دارند والبته این
مقاماترا در حق آنجناب مصدق و متحمل نمیشوند و بر
شنیدن این اقوال طاقت نمیآورند سهلست گوینده
اینهارا اکفر و افسق ناس میدانند و قتل نفس و سفک
دم و نهب حرم چنین کسیرا بر خود واجب میدانند منظور
شان از چنین عملی آن بود که از جناب شیخ مرحوم آثار و بقیه
در روی زمین نگذارند بلکه جمیع شیعه را بهلاکت اندازند
چنانکه ابن زبیر در دعوای جبل الله ... و ماتم پس چون شیخ
مرحوم برای معنی وقوف یافت از اینکه ضرر و خطرات این
شیعه مایه احوال کل شیعه جز اهر کجا هم دارم که درست و هم نیز
بر آنجناب عارض شد و هر ساعت و دقیقه انتظار وقوع
بلیه و حدوث فتنه و فساد در انداشت تا اینکه امکان فرار
و مجال استقرار ندید و حلم و تکلیف الهیه اقتضا نمود که بسوی
خدایتعالی گریزد و در امان و آرام گیرد و امتثالا لامر الله
تعالی که فرموده ففروا الی الله بجانب خدا فرار نمود و قصد حج
بیت الله کرد و از بیم شرارت و فساد فرقه این است
کربلای معلی سید الشهدا صلوات الله علیه تاسی و اقتدا نمود
اینکه حتی که از حرم حضرت به بیت الله فرار کرد این شیخ
بزرگوار اعلی الله مقامه و رفع الله ارفع اعلامه نیز

از این قوم ظالم منهزم شده و فرزندان و سایر
متعلقات خود را به سمت کرناتک و اسباب فراغت
فرستاد و قصد چنین سر صیه [illegible] و ضعف بنیه
و عدم قدرت بغایت شاق است این ناکس [illegible]
دو غریب و به ناحق و معین [illegible] که غیر حفظ و
عنایت جناب باری [illegible] آنجناب با تعلق
عیال خود بمنزل [illegible] که [illegible] است رسید
یک رحمت خدا نازل و [illegible] قایل و او را
بجوار رحمت خدا دعوت نموده اهتزاز یافت
و آنجناب را ابلقای حق [illegible] و زیر پا
گرفت داد را ابدانی [illegible] حرکت
یافت و دنیا و مافیها را [illegible] کرد پس آنکه از این
بادی تنگ بوادی وسیع با انتقال یافت و
بجوار خود که نهایت [illegible] از کدورت و محنتهای
دنیای دنی [illegible] که با این [illegible]
و مباهج فائز شد که او را [illegible] دور شوند و
قرار ظاهری او بقرار حقیقی یارب بیت الله
ظاهری به زیارت بهشتی مبدل گشت و مخفی
وقوع این قضیه چندی و کارها هیچ تدبیری [illegible]
آن نکنند و فتنه و آشوب بسیاری از علما در
انسال وفات [illegible] درهم شکست و سیلی
در دست کفار ذلیل شوند و [illegible] عرصهای
ممتحنه بظهور رسیده [illegible] بر حالات اسلام
استیلا یافت با آنکه [illegible] راه تفاوت
با سلاطین اسلام بود از روم [illegible] بسیار ردی

گردید

گردید و ارکان بلاد اسلام را متزلزل و بنای آنها را منهدم
ساختند حتی نزدیک بود که اسلام بکلی مضمحل و اسلامیان بالمره
مستأصل گردند تا حکمت خداوند سبحانه و تعالی برای مصالح عامه
بر تدارک آن علاقه گرفته سد این رخنه و رفع این فتنه نمود
و چند سالها است که مقهور و مغلوب و مطیع امر سلطان فرنگ شدند
و همچنین آشوب و فتنه و تزلزل و رخنه اثر آن تراع و جهاد کرد
که جمیع بلاد و عباد را فرا گرفت و در این زمان قلیل چند
این آشوب مرتفع شده است ولی آثار آن باقیست بالجمله بعد
از وفات آنجناب اعلی الله مقامه اهل فتنه و فساد چنان
گمان کردند که آثار رشتی مفقود و اخبار رشتیه متروک و منسی
محو شده بعد از آن زمان قلیلی قریب دو سال ساکت شدند پس
مشاهده کردند که مجدد انوار آنجناب ساطع و لامع و ستاره
سعد علوش مرتفع شد باز با حوال سابق رجوع کردند و بعد
تعرض و آزار این بنده مسکین حقیر بر آمدند و زبان طعن خود را
به روی من دراز نمودند به آنکه محبت و دلیلی داشته باشند
جز آنکه من مناقب آنجناب را ذکر میکردم مسلکم و فضایلش را
منتشر میسازم و تصانیفش را درس میگویم و فوائد تحقیقات
او را بخلق میرسانم مرا پیغام دادند که ترک کن راهی را که
پیش گرفته در جواب ایشان گفتم راهی که گرفته‌ام
معرفت خدا و اسماء الله و معرفت نبوت و ولایت مطلقه
و معرفت توحید و مراتب توحید و رفع شکوک و شبهات
که در توحید وارد میشود هرگاه در این باب سخنی گفتنی با بحث
اضلال و گمراهی نیست پس اسلام اسلام با هر کیفیت در
انحصار تست خلق برای هم موجود و انبیا برای هم مبعوث
شده‌اند امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود اول الدین معرفته و کمال

معرفته توحیده و کمال توحیده نفی الصفات عنه لشهادة کل صفة
انها غیر الموصوف و شهادة کل موصوف انه غیر الصفة و شهادة
الصفة و الموصوف بالاقتران و الاقتران بالحدث
الممتنع من الحدث فمن وصفه فقد قرنه و من قرنه فقد ثناه و من
ثناه فقد جزاه و من جزاه جواب داده‌اند که این
علمی که در آن مباحثه میکنند حکما متکلمون و معقول
مستند و جواب ایشان گفته‌اند در ملامت تستید
لفظ حکمت را انکار ندارند بلکه مقصود ایشان لفظ
حکمت است حق سبحانه و تعالی در کتاب مدح نموده و فرموده
است که ما بعث الرسل الا لیعلم فرموده هو الذی
بعث فی الامیین رسولا منهم یتلو و یزکیهم و یعلمهم
الکتاب و الحکمة و در جای دیگر فرموده و لقد آتینا
الحکمة و فصل الخطاب و نیز آتینا لقمان الحکمة
فرموده و من یؤت الحکمة فقد اوتی و امثال این آیات
کثیره و روایات غیر معدوده که سبب تطویلست
و اگر از معنی حکمت الهی اراده است از معرفت
خدا و توحید و امور دیگر متعلقه است از قبیل اسماء الله
و صفات الله و افعال الله و آثار الله که آن کیفیت
خلایق و ذوات است و معرفت رحیمیت تخلق نفوس
آن با فضایل و خصایل نیکو و منزه از صفات مذمومه
و معرفت سیاسات الهیه و حدود ایشان از قبیل عبادات
و معاملات و عقود و ایقاعات کلام خدا تعالی
نیز دلالت دارد و هر آنکه مؤید اینهاست چنانکه
فرموده و لا تجعل مع الله الها آخر فتلقی اشاره
فرموده است بر مراتب و اگر چیزی متعلق بر

آنست از قبیل اسماء صفات و افعال و آثار افعال آن بوصفی که
شایسته جلال و عظمت و کبریای اوست در حقیقت الله آخری
برای خود اخذ نموده که در وصف کینونتش ناقص است
بعد از آن فرموده و قضی ربک الا تعبدوا الا ایاه
اشاره بر توحید عبادت است از آن پس فرموده و بالوالدین
احسانا اشاره بر نبوت و ولایت است چرا که والدین
که خداوند مقارن توحید عبادت خود ذکر فرموده و وصف
کرده با اینکه این دو مستند جز نبی و ولی علیهما السلام
نشاید بود و بدلیل اینکه فرموده اند انا و علی ابوا هذه الامة
پس اشاره کرده است بر نبوت و ولایت و آن چیزیکه
متعلق است بر آنها از قبیل صفت و احکام و مضافات
و منسوبات آنها بعد از آن فرموده اما یبلغن عندک
الکبر احدهما او کلاهما الی قوله و لا تمش فی الارض
مرحا انک لن تخرق الارض و لن تبلغ الجبال طولا
کل ذلک کان سیئه عند ربک مکروها و جمیع این آیات
بینات در علم اخلاق و تزکیه نفس از حکمت است و احکام
شرعیه نیز چنانکه یاد شد تا ملاحظه نکرد و خارج از حکمت
نیست پس بعد از بیان معرفة الله و صفات و اسماء و افعال
و آثار نبی و ولی و تهذیب نفس فرموده ذلک مما اوحی
الیک ربک من الحکمة و بر اصول خمسه که عبارت
است از توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد حکمت
اطلاق کرده اند چنانکه خداوند عالم فرموده و لقد آتینا
لقمان الحکمة ان اشکر لی و لوالدیک و الی المصیر
که شکر خدا اشاره بر توحید و عدلست و والدین عبارت
از نبی و ولیست و الی المصیر عبارت از معاد است

آیا بحث و گفتگو در این مواد لم برای دانستن آنها آیت
چه جای ملامت و چه بر جهت و ما تنقم
منا الا ان امنا بایات ربنا لما جاءتنا ربنا افرغ
علینا صبرا و توفنا مسلمین بعضی بر خلاف طریقه
مستقیمه در حکمت غلو نموده اعراض و اکراه شما
امیست در این صورت از جمیع باید نمود بجهت اینکه
هیچ علمی مگر اینکه اهل باطل غلو نموده اند خصوصا
علم فقه که علم احکام شریعه است اهل باطل در این علم
بدعت گذاشته اند از قبیل رای و استحسان و سایر
امور مخترعه با وجود این هرگاه شما از آن علم اعراض
ننمایید و انکار رد آن را نمیدانید اگر گویید که
بحث و تشاغل شما در علم تمیز حق از باطل و تشخیص
غش از همین است و جهت همین ما در حکمت
جاری میکنیم که بجهت تمییز و تشخیص غش و همچنین
و فهم صحت و سقم در حکمت نیز واجب است پس بچه
دلیل بحث و تشاغل در حکمت را منع مینمایید و در علوم
دیگر جایز میدانید فما الفرق در جواب گفتم
که بحث و خوض در حکمت این و خلط کردن باعث
در این باعث خلود نار چه هرگز علوم دیگر خلط نمودن
باعث خلود نار نیست گفتند چون شما در حکمت
خوض و غور نکرده اید چه و باطل آن را نمیدانید
دید عقاید اهل حکمت را ای عالم نما اتفاق نیفتد
که شخص در کفر و زندقه بود گمان کند که اهل تو
حید است و در بینات با ضعف قلبی که وارد
بر هر سبب از شبهات میل امیر المومنین علیه السلام

صادق

صادق اعوانش می آید که فرموده همج رعاع اتباع کل ناعق
یمیلون مع کل ریح و قول خدای تعالی و اذا رأیتهم تعجبک
اجسامهم و ان یقولوا تسمع لقولهم کانهم خشب
مسندة یحسبون کل صیحة علیهم هم العدو فاحذرهم
قاتلهم الله انی یؤفکون پس چون قلبی را بصیرت نباشد
و دلیل و بینه ساطع و نور سراج لامع نداشته باشد در وقت
شبهات وارده مطمئن و متمکن نمیگردد و تزلزل و شکوک
و حصول شبهات دائما چنین قلب را متزلزل میدارد تا آنکه
او را از عقیده حق بیرون می آورد چنانکه از جمله
عالم منکر سؤال نموده بودند از وجه تناقضی که فیما بین
فقره دعاست یا من هو قبل کل شیء و یا من هو بعد
کل شیء با ضروری دین که باید جنت و نار را مادام ملک
الله ابد الابدین لا نفاد لها و لا اضمحلال باقی دانست
در صورتیکه جنت و نار را آخر و فنائی قائل باشیم چطور
خدای تعالی را باقی بعد فناء کل شیء میتوانیم گفت در جواب
گفته بود آنچه از قواعد لغویه استنباط میشود و ما نیز مانع
الا و قد حقق بعین حکم عامی نیست که تخصیص بیابد و در بعضی صورت
رفع تناقض این طور میشود میشود که خدا بعد از جمیع اشیاء
است مگر جنت و نار نظر کن برای قول باطل و جواب
نایل اگر این عالم خوض کرده میبود در معرفت الله چنانکه
خداوند سبحانه امر و تکلیف فرموده است و معرفت توحید
مینمود و اسرار تفرید و تجرید را میدانست البته
میفهمید که خداوند جل شانه را احوال متفاوت و
تغیر نیست و او را جهتی نیست و جهت قبلیت او عین
بعدیت اوست و او قبل است در عین بعد بودن و او اول

است در بینی آمر بودن ونه در بینی دو روش
ونسب و اضافات باد را ملف تغیر و حالات
او و تغیر نیز بود صفات او ویست نسبت او قبل
از خلق و بعد از خلق و اطلاق قدیم مذکور نیست
سبحانه و تعالی عما یصفون و اکثر انعالم بغیر
وخبر از قول صادق علیه السلام ثقة الاسلام روایت
کرده که فرموده ان الله خلو من خلقه و خلقه خلو منه و اگر
آگاه بود از آنچه صدوق در توحید در خطبه
رضا علیه السلام نقل کند که فرمود کلما فی
المخلوق یمتنع فی خالقه هر آینه لغو و اباطیل که
منشأ آن ضعف اعتقاد در معرفت الله است
از او صادر نمیشد و معیات و تهاون باعث
افتادن بر چنین مهالک نمیشد سؤال کردند
از عالمی دیگر که او تمام علم دانست که رسول خدا صلعم
هنگام شب معراج فرض دو طاس آسمان ادا نمود
و نماز ظهر باید در وقت نصف النهار ادا
نمود بعد از بعثت دیگر دنیا بر جواب داد که
جناب رسول خدا قضا ادا فرمودند سائل
پرسید چگونه ترک نمود نماز صلی الله علیه و آله تا قضا
گذارد گفت که نماز قضا پیر آنحضرت نیابت
ادا فرمودند به پیغمبر اکرم بیا معرفت را که
بجز حد از معرفة الله و که علقت او نیلد به آ
که برای خود در روا المعبد ارید آنم و لفظی خود
بر چنین مهالک می اندازند جوابهای رکیک
باطل میگوید هم چنین بعض تصانیف خود ذکر

کرده اند که ان الله لیس له مکان و الا لمازج القاذورات نعوذ بالله
مکانی نیست و گرنه لازم میآید که با قاذورات ممازج باشد
چرا که اگر خدا را امکانه مخصوص بایست که هیچ مکانی از او
خالی نباشد و گرنه لازم میآید که العیاذ بالله قاذورات
نیز از خدا خالی شد چون این امتزاج صحیح نیست پس خدا را
مکانی نیست این کلام صریحست در جسمیت چرا که امتزاج
صفت اجسام است بالجمله از این نوع لغو و اباطیل بسیار
است که بجهت غور نکردن در معرفة الله و معارف دا
لنگی خود از ترک تامل یا تعلم از بعضی صادر میشود
و همیشه متحیر اند و جاهل و مبهوت و کاهل و در امثال این
شکوک و شبهات که وارد میشوند جواب میدهند که
ما را معرفت عوام و معرفت اجمالیه کافیست و خوض و تعمق
در تفصیل معرفة الله و گفتگو در این گونه مسائل جایز نیست
پس در جواب آنها گفتیم اگر معرفت اجمالیه صحیح باشد بحیثیتی
که هر گاه بمقام تفصیل آن در آیند متزلزل و متغیر نشوند
عملی قدر کفایت میکند که صاحب این معرفت مسلم
است از مسلمین و مؤمنه مؤمن است از مؤمنین و لیکن علما
و فقها و رؤسای اسلام عموما متفق اند بر آنکه عالم را
واجب است که بتفاصیل علم و حکمت و کلام و معرفت
حقایق اشیا و تفاصیل شبهات در راه شبهاتی که وارد
میشود معرفت وقوف داشته باشد تا قادر بوده باشد
بر دفع شکوک و شبهات و مفاسد خیالات که اهل
اسلام را رد می دهد و مکاید و تلبیسات ابلیس را
در ایراد شبهات جهت بیشمار است و منحصر بجهتی
نیست که عالم سد آن نماید بلکه با نحاء مختلفه در علوم

غیره راه اعزا و اصلا لیس است گاهی از علم
هندسه وگاهی از علم طلسمات و علم حروف
وغیر این علوم پس لابد حکیم کامل جامع بوجهی باشد
واین جهات متفرقه در او جمع آمده اند و او را
دلزوی باشد که در دفع این شبهات عاجز نباشد
و بر ابطال سلوک اهل خرافات حجتهایی که در این دین
قویم در عظیم و محال عقلی شد پس تحصیل این مقام
واجب کفائی است نه عینی است که جمیع
مکلفین بر آن مکلف باشند که یکی از آنها
بدان قیام نماید تا ساقط گردد پس بر جمیع
مکلفین واجب است واقع در تحصیل حکمت
و کلام و معارف الهیه و خلاف نصب آورند و خلق
کثیری اشتغال دارند خرج نفر از ایشان لا مرتبه
کامل رسد چنانکه مجتهدین توانند بود و بر جملی خدا
نایب امام ظاهر نزد این علم حکمت نیز از قبیل
فقه است که آنرا واجب دانسته قول جلبیین را
که بر وجوب عینی آن نکرده اند و بر تقلید
اکتفا کرده اند پس بحث و تشاغل در یکی از این
دو واجب کفائی کرده بحث و اشتغال در
کفائی دیگر انبع متفق هستند در این
که هر دو واجب کفائی گفته اند که معرفت اجمالیه
چنانکه در اصول همچنان تقلید در فروع کفایت
میکند پس چرا حکم داشته اند که در تحصیل فروع
بحث و خوض نمایند معارف الهیه و عقاید
اصولیه احتراز از بحث و تشاغل در فروع لازم است

و در اصل

و در اصول ثابت دانی هی الاقیسه جزئی مثل شهور زیاده
الفرع علی الاصل در این ماده مشهور میشود و وقتیکه اصل ثابت
حاصل شد چگونه فرع بر آن مترتب میگردد و نسبت العرض ثم
النقض قطع نظر از اینها مثل بعضی حکمیین در معارف الهیه
و حقایق ربانیه و معرفت افعال و آثار و اسما و صفات
و معرفت نبوت و ولایت بمحض دلالت عقل اعم از آنکه
مطابق شرع باشد یا نباشد تکلم نمیکنیم اگرچه در نظر شما
نیز جهلی قدر کافیست و الحمد لله تعالی ما این طریقه را پیش
نهاد خود نکرده سالک این مسالک نبوده ایم بلکه رعایت
میکنیم اولا دلالت عقل را ثانیاً ملاحظه مینمائیم دلالات
آیات محکمات را ابر آنکه عقل بر آن دلالت دارد ثالثاً
نظر میکنیم بر دلالت سنت سنیه با آنچه آیات محکمات مطابقه
الدلالة بالعقل بر آن دال است رابعاً ملاحظه مینمائیم بقا
مذهب و مقابله آن با این دلالت ثلاثه هرگاه این سه دلالت
مخالف قاعده مذهب بهم رسد آنها را ترک میکنیم بدلیل
آنکه مذهب را قوی تر و ثابت تر میدانیم خامساً پس از ملاحظه
اینها نظر میکنیم آیا در آنچه در آفاق و انفس هویدا است
بر دلیل قول خدا تعالی سنریهم آیاتنا فی الآفاق و فی انفسهم
حتی یتبین لهم انه الحق و بعد از همه این ملاحظه ها حکم به
حقیقت آن مسئله و قطعیه آن میکنیم چرا که میزانی غیر این
وجوه حق سبحانه و تعالی برای ما قرار نداده و وقتیکه همه این وجوه
در مسئله تطابق نمودند آیا لازم میآید که او را حق ندانیم
یا خداوند عالم را اغوی و مضل خوانیم حاشا ثم حاشا
پس زمانیکه در معارف و عقاید بملاحظه این وجوه حکمی
کوئیم از کدام ضلالت و محذور بترسیم و حال آنکه حق واضح

و دلیل لابدرا ترک کنیم فالا الضلال تا مرنا ان
نترک الحق پس جواب برای ندارم که تو از
این مقوله تدریس و نقلها اعتراض که داریم
این است که تو مسلک شیخی و علویه را در احامل
و ما لکی گفتم طریق و مسلک بحکم آباء علمای اسلام
که مدار نقض و ابرام با دلالت و دقت و فضل
واسع و نور ساطع اعلم و اتقی بر نزد دند در تصدیق
او از جمیع علمای شیعه اجله پس اگر میبردی او گفتم
در شهادت این علمای اتقی او به پیر بردم که امای
محمد در برین لازم نیاید اینکه خود نیز طلب هدایت
و احتراز از ضلالت دل و جدوانی در تفحص حال
او کردم و حال آنکه منظره صفای حق و جستجوی صراط
مستقیم و نهج قویم نه داشتی و جامع زخارف
دنیای دنی بودم و از نها در ورزا که در صدد حضر
معاشر و ساخرو در اینها مقوله منشع شدم و دیدم
که از آنجناب بجز عی دا در اخبار علما و عملا
اشکال رخ نمود و دلایل براهین لایحت در حقیقت
و دقت آنجناب اسلام رباب و ائمه سادات هم
نیز بر من ظاهر گردید ثبت شده است که از
طریقه او عدول کنم و علمای اعلام و فضلای
فخام را در حق او مقاز دو حال خالی نیست
یا پس مقلد تا بم یا مجتهد صورت اولی آنست که
جمیع علمای اسلام را بدلالت قدر و غزارت علم
و دیانت عامه و سلطان مقلد و تابع بودم نه
شخص واحد را که برای و از این رسوم واقف تبعیت

بایبل اجر نغفر حسب

و در طریقه طریقه چنین عالمی قدم نزده و بر اصطلاحات او معرفت
تام نرسانیده پس کدامین اعتراض به چنین کسی بر من وارد است
که به هیچ جه از این علوم آگاه نیست اگرچه در علم فقه بسی
بصیر بوده باشد و حال آنکه پدر مرحومش تقده اکثر جهته تبعیت
البصر و بمواقع احتیاطات اعلم و افقه و اورع از او بود
با وجود این از فهم کلام این عالم ربانی بعجز خود معترف آمد
پس تقلید این علمای اعلام از تقلید شخص واحد اولی و احری
است و تبعیت فضلای فخام از تقلید عوام کالانعام
اشباه بهایم بهتر است و در صورتی که خود محقق بصیر
نبوده باشم و مطلق بفهم خود باشم از فهم خود شما را آگاه
سازم که من محبت آنجناب را در ضمیر خود ذخیره کرده
و مطلعت او را بر خود لازم شمرده ام تا روزی که یوم
الفقر من است بر خدا و بی از خدا مسئلت مینمایم که مرا
با او محشور فرماید و برکات او و شفاعت نبی او محمد صلی الله علیه و آله
بر من نصیب کند پس هرگاه دلیل و برهانی غیر آنچه می گفتم
در پیش خود دارید که بسبب آن از طریقه آنجناب عدول
باید کرد دلائل تو ابراز نکردن گفتم صادقین جواب داده اند
که این علما مطلع نشده اند بر آنچه ما فهمیدیم و بر آنها ظاهر نشده
آنچه بر ما ظاهر شده بر اقوال گذشتگان مطلقا ننشستیم
گفتم که این کلام شما بعینه مثل قول گذشتگان پیشین است
که بر مرسلی از ایشان پرسید که رسول الله صلعم علی ابن ابی طالب
بخلافت نصب فرمود چه جهت شد که شما از فرموده او
نکول و بر این مخالفه عدول نمودید گفتند که ما حاضر بودیم
و لو غایب شما بودید ما یراه الغائب و حال آنکه
کجا الو کند هیچ زدم که چنین عبارت که آنها ادعا می نمایند

و در معاد آن حضرت اینجاه اند پس از آنکه آنجناب
اعلی الله مقامه از احادیث متوجه عجم شوند در رسایل
و کتب شان مذکور است ایشان اعلی الله مقامه مشهور بود و
این عبارات واضحات را هیچ علما مکرر از رسید
و قطع نظر از اینکه ذکر علمای کبار رجیع این عبارتها
را ملاحظه نموده و دانسته بر آنکه اینها نسبت
سید هند از مزخرفات میگوییم که علمای فرقه محقه
در رؤسای اسلام قید مهدی متفق الکلمه و مطابق
القول بودند بر جلالت کلام آنجناب و تمکین
در میان نجد و حضرت صلی الله علیه و آله فرمایند لا تزال
طائفة من امتی علی الحق الی ان تقوم الساعة یعنی گروهی از امت
من در امری که اتباع حق خواهد بود تا وقتیکه قیامت
بر پا شود پس [illegible] اتفاق علما الامامیه بر حق
بودند نه بر باطل و الا اتفاق واجب میشد که فساد [illegible]
و بطلان اقوال [illegible] و ظاهر سازد هم علمای اسلام
بر باطل اتفاق نکرده تسلیم اگر چه حیلت [illegible]
که جمیع علمای شیعه که بر آنها است در بطلان متفق شده
باشند از ایشان چیزی است آنچیزیکه از عقاید
آنجناب [illegible] دانسته اند گفتند چهار
عبارت [illegible] از آن جمله عبارتیست در ذکر
معراج که دلالت میکند [illegible] هر عنصری را از عناصر
وجود شریف در فلک خود گذاشت عنصر نار را در کره
نار و هوا را در کره هوا [illegible] و تراب را در کره آن
از آنها با بنکه [illegible] صعود آنحضرت است با جسمیت او
و از آن جمله عدم معاد دلالت میکند دلالت میکند

بر آنکه امام علیه السلام علت فاعلی اشیاء است و در نزد حضرت
یا لازم میاید مستقل بودن امام در فعل و احداث و ایجاد و با آنکه
امر ایجاد بر او مفوض شده باشد بنا بضروری اسلام هر دو باطل
است پس شیخ در این چهار مسئله با ضروری اسلام مخالفت کرده
است لهذا صحیح نیست متابعت او و جایز نیست رجوع بسوی او
و از این جهة است که ما تبرا از متابعت و نشر مطالب او
نهی میکنیم در جواب ایشان گفتیم آیا چنین عبارتها نبود که در
وقت حیات آنجناب نیز انکار کردید و آنجناب خود غیر صحت
این عبارتها را اینها هر معنی که شما کردید انکار کرد و از شما
خواهش نمود که این عبارتها را نزد من حاضر آرید تا آنها را
برای شما بمعانی و تفسیر قول خود برای شما بگوییم آیا شما نبودید که قول
او را قبول نکرده در انکار و رفض اصرار کردید آیا حجتی برای شما
باقی گذاشت و حال اینکه معارضه میکنند ظاهر بالنص و نمیدانید
که علما را اصطلاحاتیست که فهمیده نمیشود مگر از طریقه اینها لا مشاحة
فی الاصطلاح و نمیدانید که کلام را جاری میکنند بوجوه چندی
از اقسام مجازات و استعارات و تشبیهات و کنایات
و اقسام اصطلاحات و اجرای کلام از قبیل ایاک اعنی فاسمعی
یا جاره و حضرت صادق علیه السلام فرموده انی اتکلم بکلمة
و ارید منها احد و سبعین وجها لی لکل منها المخرج و اینکه
کلام خود را بر کسی که بخواهد تصرف مینماید و تکذیب کرده
نمیشود و حضرت ابراهیم ع نظر نظرة فی النجوم فقال انی سقیم
و حال اینکه سقیم نبود و دروغ هم نگفت و نیز حضرت ابراهیم
گفت بل فعله کبیرهم و حال آنکه خودش بتها را شکسته بود
و دروغ نیز نگفت پس وقتیکه کلام این احتمالات را داشته
باشد چگونه میتوان حکم نمود از عبارت با وجود اجماع مسلمین

دضرورت مذهب ودأب مبلیس که لاعبرة بالکتاب
ولا بالعبارة بلکه صریح قرار دارد که احتمال خلاف
مراد عرفا بوده باشد اما متکلمین احتمال این دانند
که از کلام مخالف ظاهر ده و خودشان نیز حیلی
ادعا نماید که مراد من خلاف واجب میشاید که او را
مصدق دانند و با او نجید چرا که او اعرف بر مراد و
مقصود خویش است [illegible] برعبارت چنانکه
مکرر گفته شد که اجماع بر این است که کتابت مناط
اعتبار نیست در وقتیکه کاتب تصریح نماید پس چه برهان اقامه
میکنید و کدام دلیل برهم میزنید و چه حجت دلیل
ذکر میکنید در روز حشر وقتیکه سؤال کنند از شما خدا
و رسولش و چه میگوئید وقتیکه رسول خدا گفته که چرا مرتکب
خلاف شدید و حال آنکه ما را دیدید و چه میگوئید در جواب
امیر المؤمنین علیه السلام که میفرماید در روزیکه او حامل
اللوا است که [illegible] و یا قوم اتقوا
الله [illegible] اتقوا الله ولا تبخسوا الناس
اشیاءهم ولا تعثوا [illegible] بقیة الله خیر لکم ان
کنتم مؤمنین ولا تقعدوا بکل صراط توعدون وتصدون
عن السبیل وتحسبون انهم [illegible] این کلام و بیان تمام
ایشان [illegible] که بودند
که [illegible] بصیرت [illegible] ثانی عطفه لیضل
عن سبیل الله [illegible] پس اجماع کردند
و مجمع ساختند [illegible] منعقد
نمودند و خلق بسیاری [illegible] در آنجا جمع
شدند که احدی از ایشان [illegible] نبود و مراد ایشان

یوم صعب

یوم صعب بجهت آن مجلس عظیم احضار نمودند رؤسای آن را
آماده کرده بای محض جمع [illegible] و من در آن میان [illegible]
برآمدم وجاء القوم یهرعون من کل جانب [illegible] از آن
قوم در [illegible] مجلس [illegible] که گفت ان الملاء یأتمرون بک
لیقتلوک فاخرج انی لک من الناصحین و حال آنکه را
از آن در [illegible] بودند و آن قوم با اسلحه و آلات حرب
[illegible] بودند و مرا احاطه نمودند چنانکه در حضور امام عصر
بجهاد اقدام کنند پس بعد از قرار و آرام گرفته نشستند از ایشان
سؤال نمودم که سبب این اجتماع و باعث این [illegible] چیست آیا
از من خلاف شرعی دیده و شنیده اید یا [illegible] دین [illegible]
زده است که برای اثبات آن اجماع نموده اید تا حد شرعی
بر من جاری نمائید گفتند نه گفتم پس باعث [illegible] اجتماع چیست
گفتند میخواهیم بعضی عبارات شیخ را از تو بپرسیم و کفر آن را
بر تو ثابت کنیم گفتم چرا در روز اول که خود شیخ از شما خواهش
نمود این سؤال را نکردید تا بر شما بیان کند حال که چندین
[illegible] ساخته [illegible] مردم [illegible] باطل
نموده اید و آن جناب از دنیا انتقال یافته و حضور ندارد
که ممکن [illegible] بر شما بیان کند باین مقام آمده اید
الان [illegible] قبل [illegible] ضلالت دیگری چه ضرری باحوال
شما دارد اگر شما هدایت یافته اید گفتند ناچار [illegible] عبارات
نظر باید کرد و ایراد [illegible] جواب باید گفت گفتم اهل [illegible]
[illegible] بسیار بودند آیا در عبارت ایشان هم
چنین رفتار نمودید که در این مقام اصرار میکنید گفتند
در این باب [illegible] سبب اصرار آنست که شیخ را [illegible] معتقدند
و [illegible] ضلالت [illegible] گفتم هم چنین [illegible] را

تا بعضی معتقدین و مریدها باعتقاد باطل معتقد ای حرف
معتقد و مقالات و عبارت را انتشار می نمودند
اگر شما را باحوال آنها نیست بی باشما نیم د
عبارات هم و کفتیم ایشان یا آنها انحصار کرده فساد
اعتقاد شما را از کتب عبارات شیخ مرحوم و اتباع
آن بپردازید کفتند این عبارات نسبت جاره
کفتیم آنها هستند و اما اینجا و بعد آنچه دارید
پس عبارتهای سابق را که در آنها کفته شده اظهار
نمودند و حال آنکه من همه را قبل برای شرع و
مضامین آنها توضیح داده ام و اینها عبارات نسبت
که مطابق ضروری اسلام است کتاب و سنت است
و آن رساله را ابکاره ام و در آن رساله صاحب
مقابیر ابیانه و صاحب ها فرو نکذاشته ام
و آن رساله کانهم فی اشتهار دارد بلکه
بلیدی نیست که از آن این رساله با آن بیان
نا تمام داند و شیخ عالم را الود نکرد عبارات از
آن شیخ بزرکوار اخذ که صورت آن اینست ان
الحسن العنصری لا ... که این عبارت
کفر است یا نه کفتیم از این عبارت مفهوم
خدا را کواه میکیرم عبارت کفر و زندقه هست
ولکن بمعانی لغت صاحب قاموس و صحاح
و مجمع البحرین عز اصحا حکما معتقد الست مراجز ذاهبید
که چندر اختید بعد از آنکه کفتند عنید این کفتم
چون شما چندر از معنا اطلاقات اهل لغت آکاه
نیستید چکونه این عنصر را معنی کرده باشد که اکر

بعود

بعود آن قایل بکوید کفر کفته باشد کفتند مقصود ما فهم
عوام است کفتیم اهل لغت کی و فهم عوام کجا دو باره مکرر
کردند که منظور فهم عوام و فهم حطّار است واحدی
از ایشان تصدیق و ایرادی نکرد و نکفت که فهم عوام
در چنین مقام چه مدخلیت دارد اکر هر چیزی که عوام خوب
آن نکنند کفر بوده باشد لازم میآید که جمیع کتب علما
باشد و در این شکی نیست که بقال و حطاب عبارات
شیخ مذکور را نمی فهمند و نمی فهمند امیر المومنین را ...
و نمیفهمند که امر بشیء نهی از ضد خاص یا عام میکند
آیا در این صورت ایشان میتوانند که حکم به بطلان
این مسائل نمایند و نمیفهمند اخرق الشیعه هی ... ارباب
چون قلت انصاف و شدت جور و اعتساف ایشان را
ملاحظه نمودم کفتم تکلیفی برای دارید کفتند که
میخواهیم که تو بنویسی که این عبارت کفر است پس
نوشتم که این عبارات در صورتیکه بیانه نداشته باشند
و مقدم و موخری نداشته باشند و اکر از اول یا
وسط یا آخر آنها چیزی حذف نشده باشد بر حسب فهم
عوام الناس کفر است چنانکه قوله تعالی ید الله مغلوله
و وجوه یومئذ ناظرة الی ربها ناظرة و شکی نیست در
آنکه اینها و امثال اینها بحسب فهم عوام کفر است
چرا که حذار ادست و ... نیست در عبارات دیکر
اظهار کردند که بعضی آنها محرف بود و بعضی دیکر را
نتوانسته بودند صحیح کنند و مقصودشان این
بود که هر چه صحیح است را بنویسم پس چنین نوشتم که مرجع
قول اینست که این کلام متشابه به تعبیر شرا از کوینده

امر فصحا

انتهی باید سید بفرمایند که اخبار نبویه و الولائیه
نیز بهمین صورت است و الا قرطاس بالجمله چون از
من مأیوس شدند دلبر اید شد و الحمد لله عاجز
از اینکه چیزی از ما طلب کنند پس گفتند که ما
معتقدیم که تو اجتهاد خود ثابت کنی چون کلام
ایشان باین مقام کشید گفت قد تبین الرشد
من الغی شما که جاهل در زمی لغت ادبا ضروری
معاصیه میکردید حال که داد بر ما ثابت شد
ملجأ اید اجتهاد خود رانه باید پس اگر در اثبات
اجتهاد اجلاس و احراز جبلت شما که دعوی
اجتهاد میکنید در کدام امام اجلالی ثابت نموده
اید تا ما هم فلانی ادبا شما نشسته اجتهاد
خود را ثابت کنید معلوم غیر راه عدالت پس
در این حالت از آن ظهر جماز برخاستیم و مجلس
متفرق شد فغلبوا هنالک وانقلبوا صاغرین و ظهر
الحق و الحمد لله رب بی عناد و قلت انصاف
اهل آن مجلس ز ... حرف زمان شعله
حال احدی با ... نهم اهل ابتاع و از ...
بود و قابلیت سؤال ... خطاب ندا ...
و با اینها هم اکتفا نکرده دفعا در اشتعال میزدند
و خداوند سبحانه فرمود کلما اوقدوا
نارا للحرب اطفأها الله و یسعون فی الارض
فسادا و الله لا یحب المفسدین بعد از آن دفعه
دیگر خلق را ... عوالی خواندند و علما
بر داشتند اجماع جمع نمودند که مرا اخراج

امر فلیح

بلد نمایند چه آنکه جرمی داشته باشم و تقصیری از من صادر شده
باشد با اینکه ... خداوند عالم بکرات آنها را الکو گیر خود شان
نمود و از رسیدن بر مقصود خود محروم و خائب و خاسر
ماندند بالجمله از این قبیل افعال و اعمال شان بسیار است که او
قات کر ... از این مزخرفات و ترهات بگذریم و از
شنایع اعمال شان زیاده برای نشمریم و الله المستعان
و علیه التکلان بعد از آنها خطب افضع و امر اعجب اشنع
قصه اهل خف لب که سابقا برسید مهدی و اتباعش ملامت
و اعتراض میکردند و میگفتند که در شریعت محمدیه و طریقه
محمدیه صلی الله علیه و آله جاری نشده است که بمحض ملاحظه
بعض عبارات که صاحبش ادعا میکنند مرادش غیر آنچه است
که از ظاهر العبارت معلوم میشود خیلی فتنه عظیم و فساد
و خیم بمیان مردم بیندازید و شکی در این نیست که هر
متکلم از کلام خودش هر مرادی که اراده نماید مقصد
و عبارت و کتابت را تأثیری نیست مگر در وقتیکه قرائن
دلالت کند بر اینکه مراد متکلم همان مفهوم ظاهر نیست
و الا جایز نیست که بر ظاهر تعویل کرده شود خصوصا وقتیکه
قائل آن تصریح کند بر مراد خودش و انکار نماید آنچه
را که غیر از کلامش میفهمند خصوصا جائیکه غیر چنان کسی باشد
که اهلیت بر فهم مراد آن نداشته باشد بالجمله محض رعایت
برحق از این قبیل بر مخالفین ما طعن و دق داشتند
بلکه بعض اوقات جناب سید مهدی را برهمان سودا
نسبت میدادند تا اینکه گردید آنچه گردید کارهای
که من ذکر نمیکنم فقط شرح افلا تستشل عن الخبر آن
اوقات رساله در علم اخلاق و تهذیب نفس و ...

از صافی که عبد مؤمن را در اقوال و حرکات
و سکنات و سایر احوال لطف باشد من تصنیف
کرده بودم بدست ایشان دادند و در آن رساله
عبارتی یافتند که آن اعوص عن کتب القوم
لاسیما العامة العمیاء عبارت را دیدند تعجب
و تغیر و تشیق در قبر برگزینه عبارت چنان
فهمیدند که من اجتهاد کتاب و سنت را
انکار مینمایم و آن طریق را باطل میدانم و مذهب
تازه اختراع کرده ام رشته را دست آویز
فساد کرده میان نزاع نمودند و قلوب ناس را
بشبهه و التباس انداختند مردم متوحش و بباطل
مایل شد با وجود آنکه بکرات مقدمه در مشهد حلیت
با آنها با کمال الفت نشستیم و با نهایت انس
و مودت برخاستیم از مراجعت به نجف
اشرف نمودند در مرض او این عمل را کردند
بعد از آن من مکتوبی با اشاره کردم بر آنکه
او سبب اقا آنکس را که منکر بود منع میکرد و حال
خود باین حالت رسیده است و بهیچوجه جوابی
نفرستاد و بالکلیه اختیار انکار کرد بعد
از آن من آنکلام مشتمل حق آن عبارات را شرحی
نوشتم و مراد خود را دادم و ذکر کردم بطوری که
سبب وحشت او نبود درم حقیقت عبارت
و شرح آنرا با صریحتر الفاظ اشاره الفاظ
بر آن نکرده ملاحظه و جوابی بمن نداد
و ندانستم که در این هم قاعده را جاری کرد

و بلکه

و بلکه از شریعت عدول نمود و هرگاه من مبطل گمراه بودم هدایت
ارشاد و ضلالت مسترشد بر او واجب بود و مفید است
احوال مرا که از هیچ طریق امتناع نداشتم اگر مرا هیچ جا
بهر جا که بود یا نزد من بیاید بهر جا که بودم بچه سبب
صبر نکرد تا یکدیگر را ملاقات کرده باهم مخاطبه
و مکالمه کنیم و بیان نماید و هر اراده در قول من
یافته است بعد از آن به پند اگر در مقابل برا عذری
مقبول است قبول نماید اگر عذری موجهی نباشد کلام مرا
رد کند چنانکه کلام سایر شاگردان حضور را میکرد و از آن
پس که فساد قول و عدم انصاف مرا دانست اگر حرفی
میزد معذور بود و لیکن چنانکه گفتیم رفتار نکرد بلکه در نظر
اول اظهار اعراض نمود و قلوب سلیمه را امراض داخل
نمود و امراض صاحبان اغراض را متهیج شد و با من تکلمی
در این باب نکرد و مکتوب مرا جواب ننوشت با آنکه
حدیث است ان رد الکتاب واجب کوجوب رد
السلام و حال آنکه من مستنصح و مسترشد بودم و
حجت و بینه در این کار که کرد از او میخواستم و دلیل میطلبیدم
که هر نسبت بدی در خصوص کسی شیوع داد که مکرر را
و مرارا با بیان ثابت او اقرار و اعتراف کرده بود
و بمحض ملاحظه عبارتی که هیچ قسم از اقسام ثلثه
دلالات دلالت نداشت و بر آنچه او میگفت چگونه
اعتراف و اعتقادش زوال پذیرفت پس البته در
انکاری که از او سر زد حجت شرعیه و دلیل و بینه الهیه
نداشت و گرنه در حالیکه من دلیل و حجت در این عیب از او
خواستم لازم بود که دلیل و بینه خود را بر من واضح

و برای نمایر بالجمله پس همطلب توضیح و تصریح
میکنم از آن پس که من هیچ کردم و تقریر و بیان
نمودم و اشکالشرا بتعبیر التفصیل دادم و اعتقاد
خود را ذکر کردم از قبیل اینکه مجتهد و مقلد و کتاب
و سنت چیستم و علمای فرق متقدم و از او استدعای
مطالعه و نظری کردم که این کاتب حقیر تا تملی کند
دیدم جوابی نفرستاد و بنای مکاتبه بر نیامد و اصرار
کرد در کاری که او وارد شد و بدون اینکه
نظری برساله کند خلق و حیرت انداخت
و مردم بر هم افتاد در ظلم عظیم اگر نظر در
نوشته من میکرد و من محق بودم نه مبطل
چرا بر خلق بیان نکرد و در ابر مردم اظهار
نه نمود و حال آنکه نقلاند است و معصوم هم
نه بود و بسا امور یکه بر فهم میشود از آن پس که بر
ایشان واضح میشود از قول سابق عدول میکنند
و قول حق را اظهار و نمایند هم چنانکه جایی
طرز رسم بدر علامه اش اسم لقد کان ممن لا
یخافون فی الله لومة لائم بعض امور یکه اشتباه
برایش حاصل میگشت بعد را معلومش میشد که شبه
است بمردم اظهار میفرمود خواص و عوام خلق را
اعلام مینمود و این نزد اهل کشف مشهور
و معروف است کاشی بر پدر مرحومش میکرد
و من یقینا به اینکه فاطانی من در این رساله که
نوشته بودم در نظرش اشتباه آمد مبالغت و جهت
فساد در راه خط او دیگر بد در فلان فقره

اشتباه

بابعض ... [illegible]

اشتباه بعتر رو داده است و در چنین مقام سکوت
و تاخیر بیان و اعراض از جواب صواب نه بود اگر
از سکوت ناگزیر بود چرا در دفع اوّل سکوت نکرد
تا خود نیز آسوده باشد و دیگران از رنج و مشقت نیفتادند (زد)
و حال آنکه من میدیدم که در جواب من سکوت نمود
و باین مقام مکالمه و مکاتبه بر نیامد و لیکن خطوطشرا
ملاحظه میکردم که بهر کس نازل و باطراف منتشر است
اعم از اینکه کسی در حق من سؤال کند یا نکند چنانکه یکی از
خطوطش که به بصره فرستاده بود بدست من افتاد نوشته
بود که من جایز نمیدانم در امری از امور دین اعم
از اصول و فروع بر سید کاظم رجوع کنند انتهی از جناب
خدا باین افعال متناقضه مامور بود که اطاعت کرد یا خدا
از این کارش نهی فرموده بود و عصیان نمود یا مذهبی غیر
مذاهب اهل اسلام در دلش پیدا کرده اختراع نمود یا حرمت
اولاد رسول صلعم را لازم ندیده که مراعات کند آیا
جناب رسول الله صلعم مراعات ذریه خود را با خلقی
وصیت نفرموده است بالجمله نمیدانیم چه گوییم السکوت
اولی و المشتکی الی الله و لا حول و لا قوة الا بالله از آن
پس خطوط و مکاتیبشان دائم باطراف عالم در طیران
بود و اصحاب و توابعشان شب و روز در صدد آزار
و اذیت اهل الله بر آمدند و ایشان با وجود اینکه شرار
و آزار تابعین خود را میدیدند و مطلع میشدند ساکت
بودند و آنها را از اینگونه منع منکر نمیکردند و عجیب تر اینکه
رفیقش میگفت که از اینمقوله چیزی بر من ظاهر نشده است
و لیکن او عاملیت حرف زده و حکمی کرده است حق ام

حکم او را امضا و تصدیق نمیدید این قول متناقض
و کلام متزلزل او را بیان بود و کی قواعد
حکومت در حضور جهلا بنیان و اقامه بینه
بعمل آمد تا آنکه حکم باطل شد و امضا کند و فسخ
دیگر حکومت او را داد و هرگز ادعای علم نکرد
بلکه تا دم واپسین هم که انفاسش منقطع و حوا
سش متزلزل و احساساتش منعدم شد
ادعای اشتباه میکرد خط حاکم بالاجماع
حکم کرده است منوط به خط بزرگتر و فاحشتر
از این حکمیت است از آن جمله که بیان کرده
در محضر و سمع جمع کثیر هر گاه انکار و کتمان
کنند قول پروردگار را تصدیق میکنند که فرموده
یعرفونه کما یعرفون ابناءهم و ان فریقا منهم
لیکتمون الحق و هم یعلمون از آن زبان طعن مردم
بجهة این کار که کرده بود دراز شد و ضعیف و
شریف اهالی و اعادی بعضی مخالف و موافق
عیب گوئی آغاز نهاد و هیچ کس حرف میزنند
که در حضور سلطان ظاهراً مسئله از او پرسیدند
و کلیه با او متکلم نمیدیدند معقول دانسته باشند
یا با آنها موافق بود در صورت اشتباه رجوع
بقول آنها کند باطراً دیده مذمتها در حق
او میشنیدند هم چنین که تکفیر خلق را در
غیاب خود دیدند بقبول نمیکردند چراکه
یقین داشتند که اگر هم مسئله برآیند
باز ایشان کاسد و اساس اجتهادشان

باطل و تدبیر ایشان بیحاصل خواهد شد بالجمله تا دو سالی
گوشهای مردم را بتحریر و پیام و تقریر و کلام پر کردند
و لاهند و سند رسانیدند حتی بعضی رؤسای اهل صورت
کتابت آنها را نزد من فرستادند و نوشتند که ما را آگهی
بترک خود بودیم و مبهج ایشانیم آن کتابت را اشنوده‌ایم و ببینیم
که مضمونش این است که سید کاظم رشتی از دین و مذهب اسلامی
خارج شده و جمیع علما از او اعراض کرده‌اند و جمیع مؤمنین
از تقلید او عدول نموده‌اند و واجب است که شما ما را نیز اعلام
نمائیم که تقلید او جایز نیست و اخذ مسئله از مسائل دینیه
از او جایز نیست و هر کسی مرتکب این کار شود خدا او را
نخواهد بخشید و توبه‌اش را نخواهد پذیرفت چنین مکتوبی
نوشته و مهر علمائی مختوم کرده بعضی رؤسای هند
فرستاده بودند آنها هم مضمون آن را بمن نوشته حقیقت
جواب را خواهش نمودند فی الحقیقه طبع من اقبال نکرد
که در این باب جوابی بنویسم در حال آنکه من دائما از خلق
انفعال داشتم و دانسته بودم که نه کثرت و جمعیت خلق
باعث عزت کسی است و نه تفرق ایشان سبب وحشت
من و اکثر خلق از من دست برمیداشتند و هیچ نوع تحرکی
نداشتم بالجمله از آن پس که باطراف عالم نوشتند و گوشها را
پر کردند بملاحظه اینکه مبادی مردم از اطراف [illegible]
شوند خواستند در نظرها چنان جلوه دهند که ما با او جنگ
و آمیزش هم نمودیم و حقیقت کفر و فساد عقیده او بر ما
واضح شد پس آنکه مقتضیات وقت را مجری دارند
چون هنگام زیارت غدیر رسید بغیر نموده مولای خود
علی ابن موسی الرضا صلوات الله علیه عرض نمودم که با جدای

ابا نصر برنطی وحیث فی ابی نصر انما کنت فات
قبر امیر المؤمنین علیه السلام بقصد زیارت عازم آستان
امیر المؤمنین ع شدم در روز دوم ورود
بآن آستان رسول این نزد من آمد و درآن
که در قوس صعود نسبت تقدم سرآکبر بود رسول شیخ
دیگر رسید که شیخ میخواهد بنشیند تا با هم تو نقل کنند و از
حال تو آگاه شود در نزد من که شیخ را منظور از این
اجتماع چیست آیا منزلت و رفع اختلاف یا زیادتی
فتنه و اشتداد فساد اگر رفع اختلاف و دفع
فتنه است بعد از این من و او متفق هستیم
یا مختلف گفت مختلف صورتیکه با هم نشستیم
و اختلاف که در میانه شد مختلف نشستیم و
مختلف برخواستن دیگر تزاید جدال و تکثیر قیل
و قال اگر این تکلیف را بمن میکرد با او می نشستم
ولیکن حال توجه دفعه الی الضیافه نشنود و
خاطرم مطمئن نشد که در مسئله باید قرار داد و
تصدیق او را جمیل و مسلم میدارم او نیز
مسلم دارد و هر چه نقل بعثو گفتم نمیکنم او
نیز مثل آن را مرقوم دارد و هر دو ورقه را یکی
مسلط میشمارد که با هم می نشینیم هم
هرچه در باره من بمقبول و مسلم میداریم
در اینصورت با هم نشسته و متفق
و موتلف برخیزیم جدال از میانه برخیزد
با من تابع او نشد من آنجا هم احدی را از
علمای عراق قبول نکنم آنها منزلهم هستند بعض

بپاسداری

بپاسداری من و بعضی بجانبداری شما پس حاکمی غیر از
اهل عراق قرار باید دادن و من بر شما شک نمیکنم و از
شما طلب نمیکنم چیزی را که مقدور و میسر نیست و توهم نکنید
که تنهای من ابتدا آوردن و طوره زدن است در اینحال
جمعی از علمای بحرین و احسا و جزایر بزیارت آمده اند که
از آنجمله شیخ عالم مجتهد و مسدد و مؤید مولینا شیخ محمد آل عبد الجبار
که عالمیست فاضل و مجتهد حکیم کامل و فقیه و متتبع و متدین
و متواضع و منصف و صاحب تصانیف مشهوره و رسایل
و تالیفات کثیره و جناب سید جلیل و عالم نبیل السید
ابو طاهر سید حسین ابن سید عبد القاهر البحرانی که سیدیست
عالم و زاهد صاحب ورع و تقوی و انصاف و متقن
در احکام و از آنجمله جناب شیخ مجد و عالم مؤید مسدد
شیخ احمد ابن شیخ خلف آل عصفور و امثال این علمای
اعیان و فضلای زمان در چنین مشهد مقدس حاضرند
و بقصد زیارت آمده اند متهم نیستند بلکه بمن
و نه بشما علمای مشهور و معروف و ثقات و متدین هستند
که غیر حق نگفتم و جز صدق تصدیق نمیکنند و نسبت
ایشان بمن و شما مساویست بلکه اگر العیاذ بالله فرض
اغماض و میل نسبت بطرفی کرده شود و چنین علما با
شما نزدیک یا بغرض نشوند نسبت که بیشتر میل بجانب
شما میکنند چرا که شهرت شما در بلاد و رسوخ شما
در قلوب عباد زیاده تر است و میل و محبت خلق
بر شما بیشتر و اکثر است پس در هر حال اگر نسبتشان
بمن و شما یکسان نباشد بر شما میل و اقرب هستند
من بحکم آنها راضی شدم و شما نیز راضی شوید اگر چه

بلغ

همه ایشانرا در یکجا جمع کانه حضور بهم رسانید پس رسول برگشت من از جانب خود تعیین تعیین و همراه رسول نشاندم تا تبلیغ کند آنچه من گفته بودم در حضور زیاده و نقصان واقع نشود بالجمله آنکه اعلام را حق شد و گفت این علما را اقامت ثبت شد چون این خبر بمن رسید گفتم سبحان الله میکنید که من خوردی دینرا انکار کرده بیکبار دین آنرا اگویید که برای اهل از اهل اسلام کسیرا ادوات تا با لغاو غیر با لغا مخفی و مستور نبوده باشد که با این شدت وضوح داشته باشد چگونه است که این علمای اعلام برا اینقدر فهم و معرفت از این مقدمه مراد ایشان بر من رسانیده برد که مقصود ایشان احقاق حق و رفع فساد بود در مشهد شهرت داد و بدند نزد زوار و هر کس عالم در آن بلد حاضر بودند که ما از وی فرستادیم و حضور او را طلب نمودیم و او را با وجود من گفتگوی آنها شنیدیم که بردم چنین از نار ظهر در صحن امام همام امیر المؤمنین علی نهادند و در جهان احوال که خلق جمعا اعم و موالف و محب و مبغض در قیام و نمودن تا منبر رفتم و پس از حمد و ثنای خدا گفتم ایها الزائرین که دو چیز را جامع است یکی کند به نور رحمت و نور حرمت سیم حضور امیر المؤمنین بعد این چند حرمت یاد داشته که در یکروز جمع شوند خدا را مشغول شوید و در

نعم اورا

بلغ

نعم اورا بدانید و مقام این کرامت را بشناسید و تقرب جوئید خداوند عالمرا با عمل صالح و بدانید که عمل صالح بدرجه قبول صعود نمیکند مگر با وجود اعتقاد صحیح و معرفت فضل امیر المؤمنین علیه السلام و اعتقاد کردن بر علو مقام و سمو مرتبه او و بدانید که آنجناب علیه السلام و برادرش و اولاد طاهرینش و زوجه اش سلام الله علیهم اجمعین امنا الله هستند و ابواب رحمت او و مقالید مغفرت و سحاب رضوان و مفاتیح جنان او و ایشانند مفاتیح الغیب و اسرار الاریب و ایشانند محل مشیت و السن اراده و قضبه نبوت و حجاب ملک و ملکوت ایها الناس ایشانرا در مقام خود نشانید و از حدیکه خدا برای ایشان قرار داده است نگذرید و در دین غلو نکنید و غیر حق را قائل نشوید و ایشانرا خدا ندانید و شریک خدا ندانید و خالق ندانید که خدا امر خود را بایشان تفویض کرده بل هم عباد مکرمون لا یسبقونه بالقول و هم بامره یعملون یعلم ما بین ایدیهم و ما خلفهم و لا یشفعون الا لمن ارتضی و هم من خشیته مشفقون و من یقل منهم انی اله من دونه فذلک نجزیه جهنم و کذلک نجزی الظالمین ایها الناس ایشانند کلمة الله و ایشانند حجت امر الله و رسول الله صلعم بنده خداست و برگزیده خدا است و خداوند عالم او را چنانکه سزاوارش بود تعظیم فرموده و آنحضرت با جسمش بآسمان و لباسش و نعلینش باسمان عروج فرمود و در روز قیامت خلق باندازها و حدهای دنیوی که سه برتبه خود شان محشور خواهند شد و خداوند عالم

عالمست اشیا را چه دانها و پیدا از ایجاد انها
و در چنین ایجاد آنها و در تفاوت احوال و مبرا
از وصف انتقالست که اضمحلال بر او راه ندارد
و او ست حق و فادر النّاس این اعتقاد صحیح
است پس هر کس باین معتقد است بر صراط مستقیم
و میزان قویمست و ازی ثواب زیارت امیر
المؤمنین علیه السلام رست عطای خداوند را مشتر
جب است هر کس بر او دیدم معتقد نیست کلا
او بعضا قد حبط الاخرة من خلاق انهارا
این اعتقاد و دین مدیم باین سرشته و بر صفحه ضمیر
جهانی نوشته خداوند باکلامست و کتب و مصنفاتم
بر این مقال گواه است نه تحول از انکوینه عقاید
و جمیع کلماتم راجع است الرحم بعبارات مختلفه
که با تشم علمای ارض حفظهم الله که باین نزاع و
مخالفت دارند هر کس ایشان بجهة این عقاید است
من باین عقاید معتم و از غیر معتقد انها بری
و بیزارم اگر نسبت که منافی این عقاید نسبت
بمن میدهند من بیزارم و تبری میجویم از جمله اعتقا
دی و از کسی که معتقد این بلد خود نشستند که با من
مجالست و محاکمه از آنها حکم خواستیم که تصدیق
او قطع نزاع شود و با آنها سخت نکفتم بلکه از جمله
علمای اتقیا دانه که صلاحیت حکم بردن در این
مسائل داشتند ادام دحال آنکه هر کسی بصریحات
مذهب و دین مرد میتوانست در این مقام حکم

شدن

ایع قطع

شدن و چون علمای عراق متهم بودند بعضی کتابت بمن
و بعضی دیگر بر عایت ایشان اختیار کردم علمائیکه اکر غربا
و زوار بودند و من تا صبح فرد اینجا نزد شما حاضرم و اگر ضبط
و جود حکم پس کذب و افترا انکو شید که ما با فلانه طالب
اجتماع شدیم تا قطع نزاع شود ابا و امتناع نمود و شکی در بیان
ندارم که قطع این نزاع و جدال موقوفست بوجود حاکمی
که مصدق و مطلع باشد و بدون حکم رشته جدال و نزاع
محکمتر خواهد شد نشدنی که بینندگان و شنوندگان را باعث
حیرت و عبرت شود والصلوة علی رسول الله صلی الله علیه الصادق
الامین والسلام علی عباده الصالحین والسلام علیکم
و رحمة الله و برکاته از آن پس از منبر فرود آمدم و انروز را
در آنجا بسر بردم نه خبری از آنها رسید و نه اثری ظاهر
شد چون وقت موعود شد سه نفر از جانب شیخ بزرگ وارد
شدند دو نفر از صنف تجار و یکی از جمله طلبه و مذکور داشتند
که شیخ اجتماع را نمیخواهد در جواب اول را که بقول اول کفر
بودم با آنها نیز گفتم آن دو نفر تاجر گفتند باحتیاط اینکه
مبادا زیاده و نقصانی در تبلیغ رسالت واقع شود
ما در اینجا می نشینیم تا شخصی از جانب خود نزد شیخ بفرستید
جواب بیاورد پس من جناب عالم کامل فاضل عامل
ذو الفهم الثاقب والرای الصائب اللوذعی الالمعی الموکی
المؤتمن مولینا ملا حسن مشهور بکوهر را فرستادم و با جناب
گفتم که شیخ را در قبول یکی از این سه تکلیف مختار کنید
اول حضور و اجتماع بشرط وجود حکم چنانکه گفته شد هرگاه
این تکلیف را قبول نکند بعد از آنکه این علما را غایب

حکومت نیست پس تقلا بیجا چه کنند و بگوید که از این
دو وجه خالی نیست یا بر تو شبهه و امر ملتبس
است یا به ضلالت می‌روی و قلب بر اساسی باطل
مبدا نیز اگر شبهه در آنک اعتقاد من و دین
خود را بر تو بیان نمایم تا بر تو قبول قول من و
تصدیق نص خداوند که لاتقولوا لمن القی الیکم
السلام لست مؤمنا داری بر اینکه اعتقاد
قلبی من مثل بیان من با خلق بالاتفاق راه
می‌روم پس ترا جایز نیست را کشف کنی بلکه واجب
است که ظاهر آنان را دریابی چنانکه می‌بینی تصدیق
کنی و قبل از ظهور دولت نیست که کسی تفتیش
باطن کند چنانکه رسول صاحب خود چنین سلوکی را
داشت و حال آنکه همه اصحاب رسول صلعم غیر از
چهار نفر خلوص نداشتند حضرت رسول صلعم مدارا
و سلوک میفرمود و با ما مله میفرمود نه با باطن
هر چند معاند است کم دارند بلکه از جانب خداوند
عالم نهی می‌نمود چنانکه فرماید لاتکن للخائنین
خصیما و سید ساجد در دعای ابوحمزه اللهم
ان قوما آمنوا بالسنتهم لیحقنوا دماءهم فادرکوا ما
املوا الی زمانکه بخلاف خود از آن دین برگشته
میشود و بباطنی وفایی ندارد تا وقت ظهور
حق عجل الله فرجه و در داری کسی که از زبان
من حرفی که مخالف شرع باشد نشنیده و از
اعمال من نیز خلافی ندیده اسرار را سبب جست

اتمم خفته ۱۱

رسم التحریر

ام ع قطع

رفته خفته را بیدار چرا باید کرد و چه سر اگر خداوند عالم این
حکم را فرموده چرا منتهی نمی‌نمایید و خلق را در آزار
که دارند بحال خود نمیگذارند علیکم انفسکم لایضرکم من
ضل اذا اهتدیتم الی الله مرجعکم جمیعا فینبئکم بما کنتم
تعملون هرگاه ناچار هستید که به باطن عمل نمایید و آثار
یقین خود را ظاهر سازید چون از باطن جز خداوند
سبحانه و تعالی کسی مطلع و آگاه نیست پس بهتر است که
خدا را حکم نماییم و هر یک دست رفیق خود را گرفته با کسی
که بر باطل است نفرین فنبتهل فنجعل لعنة الله علی الکاذبین
در اینصورت معلوم است که از چه بکند خدا نشویم مگر اینکه یکی
از ما هلاک شود و اختیار (مقام) این مباهله نیز با تو باشد
یا در حرم امیرالمؤمنین علیه السلام یا در حرم سید الشهداء
یا در حرم حضرت عباس علیه السلام و یا در صحن هر یک از این اماکن
مشرفه در ملاء و مجمع ناس خواهی یا در خلوت بطوریکه احدی
غیر از من و تو نباشد اختیار یکی از این امور با تو است فاختر
لنفسک ما یحلوا هرگاه این فقره را هم ابا کند چنانکه یقین
دارم که ابا خواهد نمود پس تکلیف کن او را با مزبانات و بگو
حکمی کن و تو بگو اگر حکم ایا او را قی نیست حکومت نیست یا اینکه
اگر گوید که همت بی متکلم بقول همان شده و بملاحظه مصالحی
چند گمان ندارم که چنان بگوید و هرگاه بگوید که نیست پس
بگو اعتراضات خود را که بر کلام من دارد بنویسد بعد از آن
مرا در آنجا نکه فهمیده بیان کند و اعتراضات خود را
وارد کند و مصحوب تو نزد من فرستد پس آنکه من کلام
خود را بیان کنم و مقصود خود را شرح کنم هرگاه با قول

او موافق آمد فهو که مهمات که مقصود من با قول
او موافق افتد هم کند آنگاه نوشته مرا بآن
نوشته نزد هر که اختیار کند او معتقد باشد
و مصحوب امینی من و امینی از جانب او
میفرستیم و هر که تکلم کند و تصدیق نماید معتبر و
مصدق میداریم تا کسی از میان بر داشته می
شود بالجمله چون تمام شد جناب مولینا المولی
ملاحسن نزد شیخ که امام فضلا بود گفت بعد از
گفتگوی بسیار دفتر راضی نشد که با وجود حکم
نزد احدی یکی مقصود مباهله را هم قبول نکرد چون
از مکتوبات ضمنه بود پس شق ثالث را اختیار
و وعده نمود که با آنکه بعد از آن سالهای سال
عمر کرد و بودند دعی شدند که با انصاف باهم
نشسته گفتگو کنیم بردند تا خداوند سبحانه و تعالی
میانه اهل خلاف حکم کند و یقضی الله امرا کان
مفعولا و نه اعتراضات خود را نوشته نزد عالمی
فرستادند تا او صحیح و تزویر را تمیز دهد و دیگر
منبر نکردند و عوام از تعرض و آزار اهل علم که
بری بودند از رفض نسبت میدادند منع نکردند
عجب تر اینکه آنچه ذکر شد بر کسی مستور نماند و در حضور
عامه ناس اتفاق افتاد که نه حرفی بر این قصه افزودم
و نه دقیقه فرو گذاشتم نه تغییر و تبدیل دادم پس چون
این ماجرا را شنیدی و تمیز نظر کن و بعین فهم
و انصاف بنگر که آیا این ظلم را در حق ما

ترک کردند

ترک کردند و کدام امیر اتفاق برار و انداشتند و چه ذنبی را مرتکب
شدند و قد جاؤا شیئا ادا تکاد السموات و الارض یتفطرن
منه و تنشق الارض و تخر الجبال هدا و لکن
خداوند عالم جهت اتمام حجت و قیام بینات عفا آنها را فرصت
و مهلت داد و لو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما
ترک علی ظهرها من دابة و لکن یؤخرهم الی اجل مسمی
بالجمله بعضی احوال و شرح الحزنی که از ذکور و اناث
بر ما رسید از قبیل تضییع حقوق و هتک حرمات همین بود و کتمان
شهادات که کردند و اموالی که بغیر حق خوردند و قلوبی که فاسد
کردند و کلمات تغییر و تحریف دادند و ضمایری که مشوش
داشتند و اکاذیبی که نسبت دادند و بهتان و تهمتی که
گفتند و غیبت که با و نیکان را مباح داشتند و آزار
و اذیت ایشان را که تجویز کردند و خونها بصورتها که مدتها بجد
خداوند عالم را کیده کردند انداختند و پردها که دریدند و رسوم
اهل الله را که منهدم نمودند و علوم و انوار خدا در آنها ظاهر
مندرس نمودند و فضایلی که اهل بیت علیهم السلام را ات در
انکار آن کوشیدند و مناقب ایشان را تا توانستند پوشیدند و فقرا
که دلالت بر فضایل ایشان داشت محو کردند و لا تحسبن الله
غافلا عما یعمل الظالمون و سیعلم الذین ظلموا ای منقلب
ینقلبون و الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین
ایها السائل اطال الله بقاك و ادام فی العز و التقوی
او نقاك اینکه سؤال کرده بودی از فرقه که گفته بعضی از آنها
خود را شیخی و بعضی دیگر خود را بالاسری نام نهاده که از هر
دو کدام حقند و نیز کدام صحیح قرار داده علمای اسلام طاهر و صلاح

و تقوی صادر است و روایات ملیه را قایل و فرایض یومیه و لیلیه را بامیند ایشان بچگونه متصور میشود و اخیر است در حق بالاسر تبه و حال الکلام را ترک کرده و طرف تقدی را از دست داده و وجوب را انکار کرده اند بلکه اظهار قول مخترع و تشنیع برده اند در حضرت باری از تو کو اهی مبطلیم کسا یا از دست اینکه کسی فتنه در میان خلق اندازد و قلوب را مشوش دارد و اقوال و عقاید منفعه را متفرق کند و احداث مخاصمت در نفوس مردم نماید و جناب رسول اکرم در رفع خلاف و حصول ائتلاف این امت بذل جهود فرمود کسی عداوت و لیاء مؤمنین اندازد و در قلوب احباب بغض و کینه در اندازد پدران و زنها را از شوهران و برادران از خواهران را از مادران جدا کند و متالک را باجمعها زوجیکه خود را ابر جوم شیخ اعلی الله مقامه و برده اند عینیت شان را مباح و تعزیر مقلدین را مجالست با ایشان احرام نمایند یکدیگر که در مجلسی که آنها حاضر شوند متوحش و متفرق میشوند چنانکه بیند از در رنه میشان افتاده یا صاعقه عظیمی نازل شده و مجالست کفار و نصاب و اهل فسوق و فجور پرهیز ندارند و به مبالات با آنها خلطه و ملاقات و اگر یکی از ایشان را به بینند متفرق میشوند و اگر بر یکی سلام نکنند و به سر راهی که گذاشتند در عرض و ناموس مار اهلال میشمارند حتی المقدور و حسب الاقتضای و اشنع شنایع را با نسبت

میبد بهند

اکبر قلیج

میبد بهند و اسی میشود در ان اوان و هر شخصی میبدار بذر کرا افترا و بهتان و کذب و زور بر ما بگویند چنانکه مرات عدیده قصد کشتن من کردند و خداوند سبحانه بفضل و کرم خویش دفع شر ایشان فرمود تا اجل موعود در رسد و خداوند عالم که عالم غیب و شهود است گواه است که در یکبار یکی از مباشرین قتل من در خانه نائب حاکم نظام الملک الدوله ایده الله بر فیقر در مجمع خلق عین خبر از تمقدمه داد و تردمی با ظهار ندامت و توبه و انابه آمده بود و برائت ذمه و عفو از من طلب میکرد و سکفیت که از روز اول که بای قصد افتاده تا روز ملاقات من فقر و فاقه باو رو داده امیدوارم که خدای تعالی از این بس او را اجر نتمای و شرورت ادنا بر ساند و روز دیگر علانیه در صحن مقدس منور حضرت حسین علیه السلام گلوله تفنگ بر من انداختند و خداوند عالم از من دفع فرمود و گلوله بدست یکی از اصحاب من آسیب رسانیدند و روز دیگر در حضرت حسین علیه السلام و نزدیک ضریح مبارکش روز جمعه در سجده وادا از رکعت دوم نماز عصر عمامه از سرم ربودند و خلق همه دیدند و سکوت نموده در دل حق مکتوم داشتم و بخدا سپردم چرا که هرچه کردند در تقاص خداست و چیزی در آسمان و زمین بر او پوشیده نیست توکل بخدا نموده امتثال کردم قول خداوند سبحانه را که فرماید قل للذین آمنوا یغفروا للذین لا یرجون ایام الله لیجزی قوما بما کانوا یکسبون بالجمله آنچه ذکر کرده شد از قبایح افعال و شنایع اعمال و اذیتها که بما رسانیدند و فضایحی که عموم شیعه را بسبب آنها مفتضح نمودند و زبان طعن و بدگویی را بسوی آنها دراز داشتند و ابواب تشنیع و شماتت بر روی آنها گشودند و مخالفت با جمیع علمای اسلام که معتمد و مرجع کل بودند

کردند انهمه بمجض ادعا از بعضی عبارات برای انها حاصل شد
با انکه ما قول آنها را انزاد خود در ابکرات میشنیدیم
و مبرا می داشتیم پس حالا دانا از ارتکاب این
امور عظام و اینکونه تبیع بسبب شبهه که از بعضی عبارات
حاصل شد معارضه منتج یقینی که از شرح و بیان کوینده
انها حاصل میشد نمرا زدر را توضیح و بیان کنند اینک
همین کیفیت را نقل الرجعه کنها بر آنها تمام شد و راه
عذرها کلا البته شد و دیگر در روش راه احتمالی نماند
تفصیل این اجمال انکه این عبارتها را نظم در ساختند
و تحریف و تغییری که انها دادند و تصرف و تبدیلی
که بنظرا نشد کردند چنین نیان ایشان بود من الذین
یحرفون الکلم پس حدیده کثیره نوشتند و بدست
اهل بازار از بقال و دلال و خیاط و حمال و حصار
و بزاز و سایر ای عوام انداختند و پاره ازین
نسخها را که بدست بازیهای اینها باقی تقریر و
واشنع تغییری شرح آن مردم و در شهر کربلا که بقصد
زوار و بیت زدی مشهور ساختند و این عبارتها را
با چنین معانی فاسده هر صادر و وارد انداختند
تا اینکه در اطراف دنیا این قبایح و شنایع لایح شد و حال
آنکه جهان اد است حضرت اعلی الله مقامه در میان آنها بود
و آنها را نهی میکرد و اکه برای این کلمات در میان
خلق مشهور میکردند و میکفت که این عبارتها موافق
طریقه علمائیت حق هستند با این احوال کوش
بحرفش ندادند و بحق ملتفت نشدند و جناب شیخ

اجل اعظم

اجلّ اعظم افضل اکمل قدوة العلماء زبدة المجتهدین الفقهاء شیخ
موسی ابن شیخ جعفر نیز انها را ازین قبیل افعال قبیحه و اعمال شنیعه
نهی کرد و آنها بهیچ وجه متنبه و نادم نشدند بل اصرّوا علی
تشییع الفاحشة فی الذین امنوا لیستوجبوا بذلک العذاب
الالیم فی الدنیا والاخرة پس حالا جناب شیخ موسی ملاحظه
نمود که انها را از غوایت و ضلالت که پیش گرفته اند پشیمانی و بر
نگردانیدو روزی مرا گفت که کذلک شیخ اعلی الله مقامه عرض
کن که صریح عقاید حقه را که مقصود از این عبارات و معتقد
او است بتصریح عبارتها بنویسد و بمهر شریف خود مختوم نماید و آن
مکتوب سائر دین آید تا من آتش این فتنه را افرونشانم
چرا که متکلم بعد از آنکه مراد خود را بیان نمود بضرورت
مذهب و دین تصدیق او واجب و شایسته این جماعت
البته مخالفت ضروری دین نمیکنند و شاید از الحقیقه بمراد شیخ
جاهل باشند پس من رای شیخ را تحسین کردم و کذلک جناب شیخ
اعلی الله مقامه آمدم و سفارش جناب شیخ موسی را عرض
کردم پس ان جناب اعلی الله مقامه در همان آن بخط شریف
خود شرح صریح عقاید را نوشت و جمیع عبارات و کلمات مرابح
های معنی و شاهد بر این مدعی نمود و نقل کرده بمهر شریف خود مزین
نمود و بمن داد پس آنرا گرفته کذلک جناب شیخ موسی بردم
آنجناب تحسین بلیغ نموده مکتوب را در نزد خود نگاه داشت
پس آنکه پیش مخالفین فرستاد و ما زادهم الا نفورا واستکبارا
فی الارض ومکر السیئ ولا یحیق المکر السیئ الا باهله
خداوند عالم جناب شیخ موسی را از این فرقه محقه جزای خیر
کرامت فرماید که آنجناب بابیان فصیح و توضیح بلیغ تبلیغ

حق نمود و با آواز بلند فرمایا با علما معاشرت بسیار کرده‌ایم
و مجتهدین چند دیده‌ایم این بزرگوار را کسی درک
نکرده و جامع علوم دینیه را که او احاطه دارد
ما احاطه نداریم و آنحال الله تعالی بقاءه دارای مقامات
مقامات عالیات است بلکه ما هاکه او دارد نداریم
او کبریت احمر است بیکران و نکه از سحاب علوم آب
خورده و در جمیع انواع علوم الهیه است
بیار آورده قدر او بدانید و باو بمقام تسلیم بر
آئید چرا که او عمرها با مجتهدین و فقها را سر برده
از اسلاف ما شنیده و در نزد ایشان معروف
و موثق و بکمالات مصدق بوده است چگونه ما را
جایز است که قول حضرت علام را مخالفت کنیم و مخفی
ملاحظه عبارت که مرا امید است و از مقدم و موخر
خبر نداریم بمقام اند الجمله آنمرحوم از این قبیل
عبارات تکلم کرده بمقام بعدا و در ملا عام
و مجمع خصوص و عوام زبان تمام نموده بین در جمیع
مجلس درس حاضر بوده از وعظ و تکذیب فرو نگذاشت
و تا هنگام ارتحال مشغول هست بود جناب
شیخ موسی مهالی بوده الا طفیان‌ها و ما استغا
الا عدوانا از الحرف و بد رفتاری با من
گذاشتند جنانچه جناب الشیخ العلی
شیخ علی ابن شیخ جعفر بود چنانکه برادر مرحوم
خواهش کرده که در حقیقه مرا در الکرحج
این عبارات را تمسک کرده بمهدی حرف و گفتم نمودم

بابیل اللحم با

سخن داو فرستادم و بعد از آن نسخه‌های متعدد و از آن نسخه
زیاینده در اطراف و اکناف منتشر داشتم تا اتمام
حجت شود و کسی نگوید که من آگاه نشدم از آن پس جناب
شیخ هم از من خواهش نمود که بالای منبر رفته و عقاید حقه را
کلق بیان کنم و از عقاید فاسده که بما نسبت میدهند
تبری جویم چرا که انسان بعد از آنکه و قتیکه از عقاید
خود خبر داده حضرت اسلام غفیر ان گفت که عبارت
تو غیر این عقاید دلالت دارد و خواهش کرد بواخر صحبتی
لغتی از لغات عرب بیان عقاید بکنم تا عرب
بفهمد بعد از آن بلغت عجمی بگویم با بر عجم واضح شود بنی چنان
کردم و از اتفاقات همان اوقات که موسم زیارت
عرفه بود خلایق از بلاد دور و نزدیک حاضر شده در شب
ترویه منبری گذاشته شد و من بالای منبر رفتم و خطبه خواندم
و عقاید صحیحه و اعتقاد ایمان که مذهب اثنی عشریه آنها
معتقد است بزبان عربی مبین بیان نمودم اهالی آن
نبی دیگر که عرفه بود در صحن شریف بیالاترین مرتبه منبر
رفته و خطبه خوانده بزبان فارسی بیان عقاید خود نمودم
تا آنکه بر احدی از عرب و عجم امر مشتبه نماند و در جمیع بلاد
و اطراف منتشر شد و بعد از آن جمعی از و البته کمال سعی
استمرار و استدامه این احوال را از من خواهش نمودند
که هر شب بعد از نماز مغرب و عشا از آنکونه خطبه و بیان
در صحن شریف ادا کنم از ایشان پذیرفتم و تا بعد از نماز شورا
هر شب بهمین سیاق شرح احوال میکردم و از برای استشهاد
جلیل خود از آنکه معاندین نسبت میدادند تبری میجستم

وگویش زد آنها میکردم ما دلالت بذار دبر آنکه
ایشان گمان کرده اند دو دلالت داشته باشند بعد از
آنکه ما مقصود خود را با دلالت بفایده و بیشتر
خواهد بود و بعد از آن جمعی التماس کردند که در
هر روز تعطیل از اشتغال خود کنم پس چه سال
یا قلیلی کمتر یا زیاد تر به همه وجوه بهمین منوال با بلغ
مقال بیان احوال ایشان که امری مخفی در مزیها
نماند و دقیقه فرو نگذارند تا مخفی بدان نشد کرد بجای
قرار در هر ماه رمضان آخر بیان مراد و ترضیح وجه
صلاح و فساد میکردند تا اینکه پس از اتقد ملا
بکس که بعد از این جوشم وار تکا سبان جنایات که
و آنام بجهتی ادعا از بعضی عبارات بر قلوب
ایشان داخل شد از شعایر اسلام برای ایشان
مانده و چنین کرد اسلام و ایمان میتوان داد دها
دکلامینی سلام نشد و فساد را با احتمالات
و تأویلات دفع دادند تا شرعیه با شبهات مرتفع
سازند نه اینکه با لات و شبهات عداوت و بغض
در میان مسلمین بدارند بالجمله چنین سلوک که در
امثیر بان از اینها بعینه مطابق اطوار بیست که در
زمان سلف ایشان سر زده بود اما اینکه سؤال
نموده بودی پرده تقوی و صلاح ظاهر است
حکم به از ایشان نشر میکرد در حال آنکه ایشان
بشیوع بعضی نسبت با حوال مؤمنین باعث شدند
خداوند سبحانه الذین یحبون ان تشیع الفا حشة

فی الذین

فی الذین امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا والاخرة وحاصل
آنکه این حکم وعید از جانب خداوند مجید در صورتی است که
فاحشه مبینه مشهود و موجود باشد و چیزی مستلزم افشای آن
نبوده باشد چنین کسی که تشیع آن کند مستحق عذاب الیم
است و یقین است که کافر نیز خواهد بود اگر چه مؤمن گرفتار
عذاب الیم نمیگردد پس چرا تجدید احوال ایشان حسب بجهة
احتمالات و شبهات تشنیع کفر و نفاق کند در مادهٔ
شخصی که با ایمان و سلامتی علم و یقینی دارد و مراتب
ورع و تقوی و توجه بسوی خدا و اعراض را از ما
سوی الله معلوم است بی تحقیق چنین کس اکثر ذنبا و اقبح
فعلا و اکثر علاوه اشد عذابا و اعظم عقابا خواهد بود
خداوند عالم فرماید و الذین یؤذون المؤمنین والمؤ
منات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا و اثما
مبینا آزار و اذیت مؤمنین زیاده بر این که از ایشان
رسید چگونه مقصود میشود و بیشتر از اینکه ایشان کردند
هم آزار و ایذاء خواهد بود اهانت و اذیتی که نکردند
قدرت بر فعل آن نداشتند و گرنه هر قدر که توانستند مضایقه
نکردند و اگر کسی از علت و سبب ارتکاب این اعمال
می پرسید گاهی میگفتند که سبب شبهه است که بر ما وارد شد
گاهی میگفتند که علما بر این مطلب اجماع کرده اند اولا اگر اجماع
علمای معتبر و مقبول باید داشت پس چرا اجماع جمیع علمای
اسلام را در حق وثاقت و جلالت آن بزرگوار و با وجود
شدت اطلاع و کثرت تفحص و تتبع و احتیاطات ایشان
در دین خود معتبر نداشتند و آنچنان اجماع عظیم را ترک

وقول ایشان را

کرده و با جماع که محض ادوروایت عمل نمودند
ثانیاً کدام اجماع بود منعقد شد اطلاع ندارم
بدلیل اینکه اول کسیکه از اعلام مخالفت کرد سید ملک
بود و معاصرین او و ما زاد علمای کبار و فضلای
اخیار بودند شیخ حسین و برادرانش و جناب
شیخ حسینی و سایر علماء جناب شیخ محسن سلطان و
جناب شیخ خلف اکبر طلبه محصلین کربلای معلی
و جناب سید عبد الله بزرگوار سید اجل و عالم فقیه
کامل سید محمد رضای او و سید حسین خلیق و شهید و سید حسن
و ابن عمش سید جلیل ذو القدرة العلی سید علی سید
و سید محمد ابن مرحوم سید علی بود زاهد و عابد و صاحب
ورع و تقوی و مرجع ناس و ابن عم دیگر جناب
السید العالم سید هاشم شیخ الاجل و المولی الانبل
و الفاضل الاکمل آقای شیخ مهدی نعمده الله
برحمته ابن مرحوم رحمه الله و برادرش جناب شیخ جلیل
و عالم نبیل شیخ بها از علمای که در عراق بودند
جمیعاً سید محمد را رد کردند و علمای کرمانشاهان
که سابقاً اسامی مذکور شد کلاً منع و انکار نمودند
و علمای اصفهان رئیس عظیمان حجة الاسلام
جناب سید محمد باقر الولی الحمیم حاج محمد ابراهیم
الکلباسی و سایر علماء العلماء و اخفاد و اتباع
ایشان از قبیل علما جمیعاً سید را منع نمودند
و عمل او را انکار کردند با وجود مخالفت بابای مقول
از اهل معقول در اوقات مخالفت و انکار

او موجود بودند چه میتوان گفت که اجماع منعقد شد و کدام
اجماع را در مقابل این علمای اعلام فکر میتوان کرد
و حال آنکه در زمان احدی سید محمد را تصدیق نکرد مگر جماعتی
از شاگردهای مرحوم پدرش که از جهت اراذل و اتباع
و اذناب ایشان بودند و توقع داشتند در مقابل اینکه
سید محمد را تصدیق میکنند سید هم مصدق ایشان
باشند و بدین واسطه بمناصب و امانات دنیوی خود
فایز و متمتع شوند الا ان متاع الدنیا قلیل و در آن
بودند که در نزد سید مهدی قرب و محل پیدا نمی
توانند نمود بدلیل آنکه بعد از انکار شیخ مرحوم این جماعت
که انکارش شدیدتر بود در نزد سید مقبولتر و مقرب تر
بود بالجمله در این باب تصدیقش نمیکردند مگر بطمع اینکه او
نیز ایشان را تصدیق کند و چون در آن وقت اول امر بود
و سید از خاندان جلیل و رفیع که مرجع بلاد و عباد
بود بدون حجت و عذر نیز اظهار زهد و ورع مینمود جمعی
تصدیق او کردند و جمعی دیگر تابع مصدقین او شدند
بعضی همان اتباع و اذناب بهایم و انتظار روسا
و عظما داخل اجماع شدند و گرنه مدار اصل مخالفت
در این مقام بیش از سه نفر نبودند یکی در کربلای معلی
و دو نفر دیگر در نجف اشرف و کسی با ایشان موافقت نکرد
مگر بلاهت و اتباع ایشان با آنکه علم و بینه و دلیلی در این مطلب
داشته باشند اگر اجماع بدون حجت و دلیل متبع و مطاع است
اجماع بدون حجت اجماع از جمیع علمای اعلام بر وفات
و حلال شیخ مرحوم منعقد بود و انکار آن دو نفر با سه نفر

درحق او بدون حجت دیرها واغلب بعض ایشان
از اراذل و ادانی و عوام بودند که نسبت
علم بخود میدادند وطمع بصدیق آن سه نفر
در نظر ناس بعزت و دوام و مقام عالی برسند
احوال خلق نیز واضح و کرد در نقل احب ریر کم
وکیف ادمی افزایند واقعه را الهام نسبت میکند که
سر سانند و در میان بینند پس میدانند که ا
اجماع عبارت از اجتماع اهل خلاف و اهل
باطل که بعد از انکه در تحت سقیفه بنی
ساعده شدند و در اینجا است که گوینده خود
چنین که بر جماعتی که رجوع شدند در وقتیکه
اجماع محقق و منعقد است امیر المؤمنین علیه السلام
منکرین این اجماع را گذرشته باین دلیل
هرگز ایشان حکم کردن جایز باشد در وقتیکه
اجماع مسلمین منعقد را اجرای و از آن پس
خلاف آن حالت شد جایز است او را
مخالفت اجماع کرد زیرا اهل خلاف اجماع ناپ
شده اند قائل شدن بحکم هرگز آن ناه پس
خوارج نیز بنا بر این بحث که اجماع مسلمین بر خلافت
امیر المؤمنین ع دولت و ونیافت او منعقد
شد بعد از آن و تقدیم گشت احداث بدعت
در دین مبین میکند معصوم و غیر مطلع و جاهل
بر عواقب امور است و ونیافت او حکم نمودند
مادام از خلافتش جدا و اعراض نمودیم در بنصورت
لهم

باب المتوحی

شبهه این منکرین اقوی می نماید چراکه شبهه اینها بجهت عبارات تثبیت
که بضرورت اسلام جایز نیست اعتبار بر آن نمودن خاصه
وقتیکه گوینده عبارت تصریح مقصود خود کند و الزام احکام
دیگران نماید پس در اینصورت جهت ایراد خوارج و این منکرین
یکی است و حکم هر دو یکی چنانکه اگر خروج از اجماع مسلمین
و رؤسا و علمای دین جایز باشد برای این خوارج عذر و
دلیلی است بر آنکه تکفیر آنها جایز نیست بالجمله نمیدانم از طعن
و توبیخ قول خداوند سبحانه کی می گریزند که فرموده و من یشاقق
الرسول من بعد ما تبین له الهدی و یتبع غیر سبیل المؤمنین
نوله ما تولی و نصله جهنم و ساءت مصیرا اگر این
علمای اطباء که اسامی ایشانرا ذکر کردیم ایمان آنها را
انکار و تکذیب کنند خود ایشان از دین خارج میشوند
و اگر قایل شوند بر آنکه علمای اطباء مؤمنین و رؤسای
دین بوده اند پس در اینصورت مخالفت آنها البته اتباع
غیر سبیل المؤمنین خواهد بود بنا بر این مشاقه الرسول صلعم
که خداوند عالم فرموده جزای نیست بالجمله نمیدانم چه بگویم
البته از این بیان تمام واضح شد که این فرقه بالاسریه مؤ
منین و مؤمنات را اذیت و اهانت کردند بتحریم
تقصیر و بدون حجت و بینه شرعیه و عرفیه فقد احتملوا
بهتانا و اثما مبینا چنانکه خداوند سبحانه در جای دیگر صریح فرموده
الذین یرمون المحصنات المؤمنات الغافلات لعنوا
فی الدنیا و الاخرة پس ثابت است آنکه مؤمن در نزد
خداوند گرامی تر از مؤمنات است و مؤمن عالم گرامی تر
از مؤمن غیر عالم است چه جای آنکه جمع شود با علم و ایمان

سیادت و نسبت بر دو جزء محمدیه صلوات الله علیه و آله
که شرف بر شرف و از معنای نائی در این نیست که نسبت
علویه و کفو و نسبتهای دیگر بغضت و جرأت خلق
بر آزار و اذیت چنین ظلم است از رمی ناپای
محصنه عاقله باین معنی که محصنه قبل از آن متنبه
شرعیه جانی که لعن او نیاهده لعه شد بی فضلالم
مؤمن زاهد عابد بنسبت معروف بطریق اولی موجب
اشد و اعظم لعنت خدا و اولیاء و احباء الله
و ملائکه مقربین و این خواهد بود بی در اینصورت
حالت کسی چه باشد که نسبت از جانب خدا و برای
چنین کسی چگونه نسبت بتوان داد و حال آنکه
خداوند سبحانه ان الذین یکتمون ما انزلنا من البینات
والهدی من بعد ما بیناه فی الکتاب اولئک
یلعنهم الله و یلعنهم یکروه کتمان میکنند فضایل
آل محمد ص که آیات که نمی شد خداوند سبحانه در این
آیه شریفه لم یکن الذین کفروا من اهل الکتاب والمشرکین
منفکین حتی تاتیهم البینة رسول من الله یتلوا
الی تصریح فرموده که بینه عترت رسول است پس امیر المؤمنین
که نفس رسول الله است علیه السلام ناطقه اند ایات
غیر بینات الله هستند فضایل و مناقب بینات الله
انکار و کتمان نمودند بعضی کبیره را که از ائمه هادی علیهم السلام
مرویست همه اجماعی ثابت است انکار کردند و فقرات
چند از آن محو نمودند که خلق از خواندن آن
بضلالت می افتند که خلق را از خواندن آن

رفع اذن

منع کردند و خود شان را از خدا اعلم دانستند چرا که امام معصوم است
و آنچه از او جاری و صادر میشود ماخوذ است از نبی صلعم و
خداوند سبحانه و تعالی در حق نبی خود شهادت داده و فرموده
وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی و هر گاه که کلام
امام معصوم ماخوذ از نبی و کلام نبی ماخوذ از خدا باشد
پس کلام امام عم صادر از خدا است و در صورتیکه کلام
امام عم موجب تضلیل و گمراهی بوده باشد البته چنین کلامی
نعوذ بالله از او صادر شده است چرا که او برای هدایت
او آمده و کلامی گفته است که موجب گمراهی شده و حال
آنکه مفروض نیست که هر چه آنها گفته اند با مر خدا گفته اند
پس معلوم میشود که حد العیاذ بالله عنیدانه است که هر کلامی
باعث اصلاح مردم است و هر کلامی موجب ضلال و انحراف
بمصالح خلق از حق عالمتر و داناتر ند قل ءانتم اعلم ام الله
ومن اظلم ممن کتم شهادة عنده من الله پس بدیهی است
لازم آید که این جماعت قایل شوند بر اینکه خدا العیاذ بالله
عنیدانه الا یعلم من خلق وهو اللطیف الخبیر که هر چه
زیارت را صفوان نقل نموده مرسلا و یکی جمیع علماء شیعه
بنظر تصدیق و قبول آنرا دیده و بسمع اعتراف و اذعان
شنیده اند و در زیارت نامهای خود نقل کرده اند احدی
بصدد انکار فقره از فقرات آن بر نیامده اند با
اینکه کمال دقت و احتیاط را مراعات مینموده اند بالجمله
اینجماعت انکار بینات ما انزل الله کردند حتی از بعضی
سؤال کرده شده از معنی اینکه امام ولی الله است
جواب داده اند که معنی ولی الله حبیب الله است با وجود اینکه

نزاع در میان اهل سنت و شیعه شیعه ولایت را بمعنی تصرف
دانسته اند و اهل سنت بمعنی محبت انکار تصرف
امام علیه السلام کرده اند مراد از سؤال کرده شده
هرگاه خلایق شیعه بودند و یا اهل سنت میشود و
میگفت که ولایت را بمعنی محبت است
اینقدر بخشیدن انکار زیرا در فضایل امام صادق در
جنان فضیلتی که شیعه برای امیر المؤمنین اثبات
کرده اند اختصاصی ازهد عیدانم که اگر آنها ایم
ولایت را بمعنی تصرف نیز دانی باو داشت جز اینکه
اگر میگفت بعبارت بود ادعا میکند و دیگر با
خصوصی تصرف بذاته که طبایع از استماع آن
متنفر میشود دیگر آنکه علیه السلام را انکار کردند
و در نزاع عوام حیران اگر امام بر جمیع اشیا را
عالم باشد باخداوند جل شانه یک میشود و حال آنکه
جماعتی علما در علم بعضی چیزها بالقطع باخداوند تعالی
مساوی میدانند مثل منطق و معانی بیان
و سایر علوم که از بعضی آگاهند و اینکه زید مثلا
موجود است و عمر شیک نیست در اینکه
خداوند عالم نیز بهمین نحو است پس بنابراین
معلوم باخدا مساوات در شی از اشیا و حالی از
احوال و صفتی از صفات باخداوند عالم یکسان
میدانند و حال آنکه منکر در هیچ حالی از حالات
و هیچ صفتی از صفات جزئی و کلی باخداوند
عالم برابر و یکسان نیست زیرا که علم خدا عین ذات

اوست

اوست و در ذات مقدسش اختلاف متصور نیست پس صحیح
معنی دارد و قایل شدن بر اینکه باخداوند عالم در علم بعضی
دوای الکل مساوات میتوان داشت اگر گویند علم خدا
که متعلق بر اشیا عین ذات است پس لازم میآید مساوات
آنها باخداوند در بعضی احوال و لازم میآید اختلاف جهت
در ذات مقدس و اگر قایل باشند بر اینکه این علم غیر
ذات است سؤال میکنم که آیا این علم حادث است یا قدیم
اگر گویند حادث نیست و علم ذاتی خداوند است متعلق
باشیا است قایل بکفر شده باشند و اگر گویند که خدا
وند بذاته عالم است بر اشیا میپرسم که آیا در ذات
مقدس خدا اختلاف جهت و تعدد نسبت جایز است
یا نیست اگر گویند جایز است ارکان توحید خود را
منهدم ساخته باشند چرا که متعدد الجهات حادث
میشود اگر گویند جایز نیست میگوییم پس چگونه مساوات
خود را در جمیع علوم با خداوند عالم لغفل میدهند پس
بنابراین و هنگامیکه مساوات در جمیع احوال منتفی شد
همان جوابی که ایشان را است در لزوم عدم تساوی
در دانستن مسئله که خدا بر آن نیز عالم است جواب ایشان
است که قایلند بر اینکه امام علیه السلام بر جمیع اشیا
عالم است و اعتراض همان اعتراض است و جواب همان
جواب و قطع نظر از اینها آنکس قایل بر این نیست که امام
علیه السلام عالم بر کل اشیا است هرگز قایل این نشده
است که امام هم عالم است بر جمیع آن چیزها که خدا بر آنها
عالم است حاشا و کلا بلکه ائمه علیهم السلام

وقتیکه نسبت کند آنها بهم جاهل میدانند چنانکه نسبت
که لا یملکون لانفسهم ضرا و لا نفعا و لا موتا و لا
حیوة و لا نشورا است که ائمه علیهم السلام
عالم هستند بر کل اشیاء عالم کون شده و در نظر ایشان
کوچک محزون گردیده که در خلقت خداوند سبحانه
و تعالی آنانی تا متجدد عالم امکان تا عالم تکوین
و اینها اینکه امام عم است در نسبت علمی که در
نزد خداوند عالم است امکانیه مانند قطره ایست
از یک دریا بزرگ و ریگی از بیابان و استغفر الله عن
التحدید بالقلیل ثم العیاذ بالله مساوات
و مماثلتی در میانه اینها اگر مظنون است
و ... ملاحظه ... که امام هم عالم است
بر بعضی اشیاء تا وقتیکه که بدانند و از جهات قبیل
است علومیکه متجدد است ان علیهم السلام در
قدر و شبهای جمعه و ... فهو انی ازانا
اما اکثر ... بعالم کون ... از عالم عقلی کلی بر جمیع
مراتب از جزئی دانی آن متوجه است ...
و مقام ... درست و خداوند سبحانه
و تعالی در نزد ... ایشان اند عند الله
چنانکه خداوند عالم فرموده لا یستکبرون
عن عبادته و لا ... یسبحون اللیل و النهار
لا یفترون و ... الذی
عند الله پس هر عالم تکوینی است در
آنها است و هر چه دیست در نزد آنها

است که در عالم

امر قطع

هر آنچه که در عالم امکانست با آن علم ندارند تا وقتیکه از جانب
خداوند علم عطا شود و هر آن وقت که اراده نمایند که بدانند
میدانند همین مراد علمای سابقین علیهم الرحمة است که گفته
اند که علم امام علیه السلام ارادیست یعنی هر وقتی که بخواهد بدانند
میداند احادیث کثیره نیز مطابق این قول در همین مورد
وارد شده است بالجمله جماعت بالاسریه افراط کردند در
انکار حتی گفتند امام علیه السلام نمیدانست که کنیزش در کدام
زاویه است از زوایای خانه و وقتیکه از امام علیه السلام
غایب میشد و گفتند که امام علیه السلام فرق نمیدانست
در میان دو آب که یکی نجس بود و دیگری طاهر و اینکه امام
علیه السلام وقتیکه بارض کربلا رسیدند فرمودند اسم این
زمین چیست عرض کردند که قاضریات میخوانند و فرمودند
که آیا اسم دیگری دارد عرض که ارض الطف می نامند
فرمودند آیا اسم دیگری دارد عرض کردند شاطی الفرات
گویند فرمودند اسم دیگری دارد عرض کردند که کربلا گویند
این جماعت گفتند که امام علیه السلام نمیدانست این نامها را
که می پرسید سائل چون وحشت نمود و عجب شمرد دلیل ذکر کردند
که اگر میدانست چرا می پرسید سائل اعتراض کرد که اگر پرسیدن
دلیل جهل باشد پس چرا خدا از حضرت موسی می پرسید که و ما
تلک بیمینک یا موسی و از حضرت عیسی می پرسید که یا
عیسی ءانت قلت للناس اتخذونی و امی الهین
آیا خدا نمیدانست و عالم نبود پس مبهوت شده جواب
نگفت امام محمد باقر علیه السلام اشاره فرماید باینکه که در
آخر الزمان می آیند و اینکه ... قبایح و شنایع شایع

میبا رند از روی تر، فرا یدعجبا الاناس
من شیعتنا یزعمون انّنا ولحبنا کطاعة
رسول الله صلعم ثم یتکلم ومخصوص ا بقسمهم
و یقولون انا لا نفتری ان الله سبحانه
یبعث محمّد علی ان للعرب ثم یخفی علیهم
عنه بالجمله از قبیل ان فضایل ائمه علیهم السلام
که مبنات انند اندای که از آنها ظهور کرد و احادیث
کثیره دیگر نیز که بر ولایت ائمه علیهم در عالم دلالت دارد
و در کتب معتبره و حجّتها پارات و قنوتات
وارد شده است مثل اقتصار و خطبة البیان و
خطبه طتنجیه و حدیث نان بر نور ایت و حدیث
خیط الاصفر و حدیث سادیث خلقت انوار ایشان
و احادیث که در باب سهلات اشباح و احادیث
که در باب بودن در اکوان سته قبل از
خلق خلق و احادیث ابن مسعود و غیر اینها
و در کتب معتبره وغیب اصحاب رضی الله
عنهم وارد است چیزی انکار کردند و ضعف
حمل کردند و روات بغلو و جهل منسوب داشتند
و بعض بین آنها از مفاهیم آنها را التصدیق
نمودند با اینکه دعا در اینجا اند که در نهج الادعیه
مذکور است و در نهج بهاج القلوب الفلاح از موسی علیه السلام
و امام رضا علیه السلام نقل کرده است و خواندن
آن دعا در هر صبح واجب است و از فقرات
است که در آنها امیر المؤمنین و سید الوصیین

و وارث علم النبیین و قائد الغر المحجلین و قاتل المشرکین
و امام المتقین و مبیر المنافقین و مجاهد الناکثین
و القاسطین و المارقین امامی و حجتی و مراحلی و
دلیلی و محجتی و من لا اثق بالاعمال وان زکت ولا
اراها منجیة وان صلحت الا بولایته والائتمام به والاقرار
لفضائله والقبول من حملتها والتسلیم لرواتها و آنحضرت
صلوات الله علیه اقرار بر فضایل امیر المؤمنین علیه السلام و قبول
مراتب او را از جمله اعتقادات شمرده که واجب است
مؤمن را بانها متدین و معتقد بودن و واجب گردانیده است
فرموده تصدیق حاملین و تسلیم راوین آنها را
کائناً ما کان و بالغاً ما بلغ چنانکه جایز نیست ارسال
و اجمال در آن احادیث باوجود اینکه ایشان
سلام الله علیهم قاعدهٔ کلیهٔ شریفهٔ مسلمه در نزد
مخالف و موالف مقرر فرموده اند که از این حدیث
ماخوذ است نزّلونا عن الربوبیة و قولوا فینا
ما شئتم ولن تبلغوا و حال آنکه این حدیث
بچندین طریق و بچندین الفاظ در کتب معتبره روایت
شده و نزد همه مسلم است پس وقتیکه صحت این حدیث
معلوم شد هر جای حرف است در صحت و ضعف روایاتی
که در این سواد ذکر شده رسول خدا صلعم در خطبه روز غدیر
فرمود ایها الناس ان لعلی فضائل کثیرة لا اقدر
ان احصیها فی مجلس واحد الا فمن انبئکم بها
فصدقوه و صفار در بصائر الدرجات بسند صحیح از
زراره روایت کرده و کفی است که دارد شده

بحدیث ابی جعفر علیه السلام احادیث شیعه ما در
هیچ جهة دوازی عده احادیث کثیره نزد من
است که قصد کرد در وقتی آنها را ابراز کنم
فرمودند نزد من انکار آن بر دل تو بار
بنی آدم از روی جهل بند چنانکه ملائکه از روی
عدم علم بر سر خلقت برده در حضرت باری
عرض کردند اتجعل فیها من یفسد فیها ویسفک
الدماء و نیز در معتبره عمرو آن از جابر باسندهای
چند مرویست که ابا حضرت رسول صلی الله علیه روایت
کرده که فرمودند ان حدیث آل محمد صعب مستصعب
لا یؤمن به الا ملک مقرب او نبی مرسل او عبد امتحن الله
قلبه للایمان فما ورد علیکم من حدیث
آل محمد فلانت له قلوبکم فاقبلوه وما
اشمازت له قلوبکم فردوه الی الله والی الرسول والی
العالم من آل محمد وانما الهالک ان یحدث احدکم
بالحدیث او شیء لا یحتمله فیقول والله ما کان هذا
معلوم شد انکار ایشان کفر است و نیز در
همان کتاب با سند از جابر مرویست که گفت
از ابا جعفر علیه السلام شنیدم که می فرمود ان اسوء
اصحابی عندی حالا الذی اذا سمع الحدیث ینسب
الینا ویروی عنا لم یعقله واشمأز منه وجحده و
کفر من دان به لا یدری لعل الحدیث من عندنا خرج والینا
اسند فیکون بذلک خارجا عن ولایتنا پس از جمله
احادیث کلا احلاح حدیث استضعف

السند

باب سبل التحیب

السند نشد بلکه در این باب روایات صحیح دیگر است
و مضامین زیارات مسلمه مقبوله در این موارد وارد
شده است هم چنین در دعاها و قنوت ها وارد شده است
خصوصا در قنوتی که از جناب ابی عبدالله الحسین علیه السلام
مرویست پس اگر همه این روایات را دقت کنند و نظر در
آنها اعتراف کنند برانکه از متصرف بودن ائمه علیهم السلام
نه استقلال از آنها لازم می آید و نه شرکت و نه تفویضی چنانکه
در حق ملائکه قائل شده اند عبیداً هم چه ضرر دارد باحوال آنها
باینکه امام علیه السلام قاعده کلیه در ضمن اینگونه احادیث
بارها بیان فرموده است چنانکه از مفضل مرویست که ابو
عبدالله علیه السلام فرموده ما جائکم عنا مما یجوز ان یکون فی المخلوقین
ولم تعلموه ولم تفهموه فلا تجحدوه وردوه الینا وما جائکم
عنا ان لا یجوز فی المخلوقین فاجحدوه ولا تردوه الینا
پس شکی نیست در اینکه مضمون این احادیث که سابقاً
مذکور شد از جمله آن چیزهاست که در مخلوق میتواند بود چنانکه
در ملائکه و حمله عرش و امثال آنها در هر صورت چرا بعضی
از اینگونه احادیث و اخبار را رد و انکار میکنند و حال
آنکه قریب به ده هزار از این احادیث وارد است غیر
از کتمان ما انزل من البینات باعث چیست که تحمل
شنیدن این احادیث را ندارند و هنگامی که از شنیدن
آنها تنگدل میشوند در نظر عوام الناس با این لباس
جلوه میدهند و این مطالب از جمله اسرار است
که افشای آن جایز نیست و حال آنکه در بعضی روایات
ابواب جمیع سؤال و جواب و تدوین علوم و تدریس

رسم مسدود دو در روی بیان اسرار جایز نیست
ولی اسرار آنرا گویند که خود کلیه نبوده باشد
و برای اهل عقیده نقلیات آن و اسکات سامع
آنا مه نتوان نمود یا بیم آزار و اذیتی در اظهار
آن بوده باشد چنانکه مقام تقیه بیان مسئله
بعضی را از اسرار چنانکه بودن بودن امیرالمؤمنین
را افضل از جمیع انبیا ع میدانستند چرا که در آن زمان
اقامه برهان واضح متعذر بود اما در این
زمان امثال آن مبذول و معروف است و نیز
هرگاه دانستی اسرار نبود امیرالمؤمنین ع
اما قدر اخبار ثابت معروف چون دیگر نبود اینکه
آیا هم سریت در امیرالمؤمنین یا یکی از ائمه ع
نازل بمنزله ملائکه عالم و حال آنکه ملائکه خدام
آنها هستند از نور آنها آفریده شده اند و هم
سریت در بودن امیرالمؤمنین یا یکی از ائمه ع بمنزله
صور معرفت زمین که او قائم و محفوظ اند و هم
سریت در بودن امیرالمؤمنین ع یا یکی از ائمه ع
بمنزله ذنب جبرائیل در احیا و موت و هم
سریت در بودن ع العیاذ بالله بمنزله دو کسی
حذا ابلیس در ساری بودن آن در جمیع
ذرات سرایت انسان و سایر موجودات
و هم سریت دیگران ع در منزله میکائیل ع
و اسرافیل و هم رسانیدن حیات و رزق
و موت به جمیع سریت در بودن ایشان ع

نازل بمنزله

نازل بمنزله ملائکه که حافظ سموات اند و کدام عقل این
منع کند و کدام نقل با این منافات دارد و آنانکه نظر عوام میدهند
که را انکار ما بر آنچه مطلب بجهت نبودن دلیلست بر محبت
ایشان نمیدانم چه دلیلی دارند اقوی از دو هزار حدیث
و چگونه جایز است که جمیع اینها کذب و افترا باشد با الجمله
در نفی این امور سندی از عقل و نقل در دست نیست بجز
گمان منظوری ندارند تا شامل الله باحوال ایشان فرموده
خداوند عالم که ان الذین یکتمون ما انزلنا من البینات
والهدی من بعد ما بیناه للناس اولئک یلعنهم
الله للناس و یلعنهم اللاعنون و باز فرموده است
لعن اللاعنون عجب تر اینکه اگر گفته شود که عیسی روح الله
است تصدیق میکنند و اگر گویند علی نفس الله است
اضطراب و استیحاش میکنند و عجیب میشمارند
و مجو منها نبید در چنین ایام از این قبیل در جواب بعضی
متعسفین رساله مشروح و مفصلی نوشته ام که در این مقام
کلام را بذکر آن طول انجام نمیکنم اما جواب قول تو ادام الله
تائیدک که سؤال کرده از اینکه هر گروه را معترف و
مراقب بضروریات ملیه می بینی است چگونه اعتراف
بضروریات ملیه در حق با لاسریه نقل میتوان نمود و حال
آنکه ایشان بمحض ملاحظه عبارات که از سرا دقایق آن بی خبر
بودند چنین فتنه و فسادی برپا کردند که منافی ضرورت
اسلامست و انعقاد اجماع مسلمین و انعقاد کلام اینها
برای نیست که کتابت تا سبب حکم کنند و موجب امری
شود و لا اعتبار بالقرطاس بلکه اقرار معتبر است و اقرار

شهادت دهند در بعضی کتابت چیزی ثابت
نمیشود و حکمی بامری نمیکند تا چه رسد بر آنکه
متکلم از مراد خود اکثر بر مستورات فتوای خود
تصریح کند با وصف خلاف ضروری اسلام را
مرتکب شده چیزی در میان خلق انداختند
و بلاد و عباد را مضطرب نمودند مردم نیز
چنانکه از مبدأ مقامات مشهود رسم معهود
است تابع شهرت شد نموته و راه زند که برای
عوام بدعت آوردن بود که اگر کتابت را اعتبار
نباشد راه علمی که از اخبار ماضیین و سلف
اولین منسد میگردد علما و عقاید متقدمین
و مطالب ایشان [illegible] عیان ماند و در توثیق
و تضعیف رجال در آنکه که همت از دست
میرود شبهه نیست در خطوط و کتب مستنبط
و معلومات پس چگونه که کتابت را اعتباری
نیست بالجمله مقصود نه عبارت بجز تدلیس
و تمویه و تلبیس نبود چه ما در کتابت و عبارت
که تصریح و بیان صاحبان مخالف و معارض
آن باشد این چنین کتاب اعتباری نیست خاصه
وقتیکه از اینگونه عبارتی کنند که معرفت و دانش
بآن ندارند مثل اینکه در نجوم بدعت فقه افکند
و مسائل فقه بدعت بکلمه عبارات و کتابت را
معارض نباشد و ادعیت کسی افکند که از اصطلاح
اصطلاح و رموز آن آگه نه که عبارتهای هر فن

در پیش اهل

امر ۴ قطع

و ببین [illegible]

در پیش اهل آن فن پس شکی نیست در اینکه آنچه از عبارت
در نزد اهلش افاده ظن نمیکند نه علم مگر قطعیه قرائن
گیرد و تواترات خبر عدیده موجب حصول علم شود و لیکن
محل گفتگوی ما عبارتهایی نیست که تصریح صاحب عبارت بر
و قرائن معارض آنست چنین کتابت را موافق ضروری
اسلام البته اعتباری نیست اما مسائل ادام الله
تائیده جواب فقره آخر سؤال تو که تکلیف عبد عاجز
چیست اینکه تکلیف ما در اعتقادات نظریه و تفحص و
اخذ مطالب و معارف است از مواقع آنها یا در فروعات
در هر دو صورت هرگاه خود از اهل ذکر و استنباط هستی
عمل کن و الا بجز یکی استنباط میکنی از طریقه که در معرفه الله
از جانب خداوند عالم بواسطه اهل بیت طهارت عم
بتو رسیده که ایشانند راسخین فی العلم و ایشانند اهل بیت
که اذهب الله عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا اعتقاد و طریقه و یقین
خود را از اخبار و آثار و مواضع تشدید ایشان سلام الله علیهم
اخذ کن و هرگاه خود از اهل ذکر و استنباط نیستی و
قوه استنباط نداری طلب کن عالمی که اعتماد بدان توان
نمود و بدین و امانتش مطمئن توان شد و اخلاق ائمه را
توان یافت چرا که اینان نایب و منسوب ایشانند در علم و عمل از
مناسبتی ناگزیر است اما علمی می باید جمیعا مستند باشد
بکتاب و سنت و الا بجز یکه راجع بامیات از قبیل
اجماع و دلالت عقلیه که مستنیر است بنور شرع پس نقل نکنند
مگر از آل محمد ع و اعتماد نکنند مگر بر آنها و استناد
نکنند مگر بر آنها و گفتگو نکنند مگر در حق آنها و رجوع نکنند

مگر سوی آنها وسنه باشد چنانکه شاعر گوید ٥ الیکم
والا لا تشد الرکائب ٥ لا تنال الرغائب ٥ وفیکم
والا فالحدیث مختلق ٥ والمحدث کاذب ٥ و کیفی
ذکر با کفه است من سنة الایمان فلیقل القول
منی قول آل محمد علیهم السلام فیما اسروا وفیما اعلنوا وفیما
بلغنی وفیما لم یبلغنی و دیگر چنان است که هر
صبح و شام گفته شود که آل محمد ص فلنا وفیا دادوا
بر دنیا آما علت بی ماهد با کرد از مؤمنان و متخلق

رفتار رحم

باشد باخلاق و متصف صفات آنها چنانکه بعضی
از آن اوصاف را آنچه بیان فرموده و ثقة الاسلام
روایت کرده است الطرابلیت للکی باوجود
طولش در اینمقام ذکر شد و مجتهد را شایسته
که چنانکه باید باشد زخلیفه الله است و حجت
است بر خلق از جانب خدا صلوات الله علیه و حاکم است
برفروع دینها و امرا نیز مؤمنی باشند الهی
و کامل باشد صاحب یقین باوصافی که امیر المؤمنین
فرموده در کافی با سند تا ابی عبدالله علیه السلام
کلینی روایت کرده است که همام نام
که نهایت عابد بود در مجلس امیر المؤمنین
حاضر است و آنحضرت خطبه بود عرض کرد یا امیر المؤمنین
اوصاف مؤمن را بیان کن در نظر ما محسوس و مشهود
کرد پس آنحضرت فرمود المؤمن هو الکیس الفطن
بشره فی وجهه و حزنه فی قلبه اوسع شیء صدرا و اذل شیء
نفسا زاجر عن کل فان حاض علی کل حسن لا حقود ولا حسود

ولا وثاب

ولا وثاب ولا سباب ولا عیاب ولا مغتاب
یکره الرفعة ویشنأ السمعة طویل الغم بعید الهم کثیر الصمت
وقور شکور مغموم بفکره مسرور بفقره سهل الخلیقة لین العریکة
رصین الوفاء قلیل الاذی لا متأفک ولا متهتک ان
ضحک لم یخرق وان غضب لم ینزق ضحکه تبسم واستفهامه
تعلم ومراجعته تفهم کثیر علمه عظیم حلمه کثیر الرحمة لا یبخل ولا
یعجل ولا یضجر ولا یبطر ولا یحیف فی حکمه ولا یجور فی علمه نفسه
اصلب من الصلد ومکادحته احلی من الشهد لا جشع ولا
هلع ولا عنف ولا صلف ولا متکلف ولا متعمق جمیل
المنازعة کریم المراجعة عدل ان غضب رفیق ان طلب
لا یتهور ولا یتهتک ولا یتجبر خالص الود وثیق العهد
وفی العقد شفیق وصول حلیم خمول قلیل الفضول راض
عن الله عز وجل مخالف لهواه لا یغلظ علی من یؤذیه
ولا یخوض فیما لا یعنیه ناصر للدین محام عن المؤمنین کهف
للمسلمین لا یخرق الثناء سمعه ولا ینکی الطمع قلبه ولا یصرف
اللعب حکمه ولا یطلع الجاهل علمه قوال عمال عالم حازم لا
بفحاش ولا بطیاش وصول فی غیر عنف بذول فی غیر سرف
لا بختال ولا بغدار ولا یقتفی اثرا ولا یحیف بشرا رفیق
بالخلق ساع فی الارض عون للضعیف غوث للملهوف
لا یهتک سترا ولا یکشف سرا کثیر البلوی قلیل الشکوی
ان رای خیرا ذکره وان عاین شرا ستره یستر العیب
ویحفظ الغیب ویقیل العثرة ویغفر الزلة لا یطلع علی
نصح فیذره ولا یدع جنح حیف فیصلحه امین رصین تقی
نقی زکی رضی یقبل العذر ویجمل الذکر ویحسن بالناس

الظن ويتهم في العيب نفسه لله بعفة وعلم ويقطع
في الله بحزم وعزم لا يحيد لا يطيش به مرح مذكر
للعالم معلم للجاهل لا يتهم ولا يخاف له بائقة
كل سعي اخلص عنده من سعيه وكل نفس اصلح عنده من نفسه
عالم بعيبه شاغل لغمه لا يثق بغير ربه غريب وحيد حزين كئيب
في الله ويجاهد في الله لمرضاته ولا ينتقم لنفسه بنفسه
ولا يوالي في سخط ربه مجالس مصادق لاهل الصدق
موازر لاهل الحق عون للقريب اب لليتيم بعل للارملة
حفي باهل المسكنة مرجو لكل كريهة مأمول لكل شدة
هشاش بشاش لا بعباس ولا بجساس صليب كظام
بسام دقيق النظر عظيم الحذر ان يجهل عليه حلم
عقل فاستحيى وقنع فاكتفى حلمه يغلب شهوته وودّه
يغلب حسده وعفوه يغلب حقده لا ينطق بغير صواب
ولا يلبس الا الاقتصاد تواضع خاضع لربه بطاعته
راض عنه في كل حالاته نيته خالصة ليس فيها غش
ولا خديعة نظره عبرة وكلامه حكمة مناصحا
متبذلا ولا متواخيا باطنه العلانية لا يهجر اخاه
ولا يغتابه ولا يمكر به ولا يأسف على ما فاته ولا يحزن
على ما اصابه ولا يرجو ما لا يجوز له الرجاء ولا يفشل في الشدة
ولا يبطر في الرخاء يمزج الحلم بالعلم والعقل بالصبر تراه
بعيدا كسله دائما نشاطه قليلا زلله متوقعا
لاجله خاشعا قلبه ذاكرا ربه قانعة نفسه منفيا جهله
سهلا امره حريزا لدينه ميتة شهوته كاظما غيظه
صافيا خلقه آمنا منه جاره ضعيفا كبره قانعا

بالذي قدر له متينا صبره محكما امره كثيرا ذكره يخالط
الناس ليعلم ويصمت ليسلم ويسأل ليفهم ويتجر
ليغنم لا ينصت للخير ليفخر به ولا يتكلم ليتجبر به على من
سواه نفسه منه في عناء والناس منه في راحة اتعب نفسه
لآخرته فاراح الناس من نفسه ان بغي عليه صبر حتى
يكون الله الذي ينتصر له بعده عمن تباعد منه بغض ونزاهة
ودنوه ممن دنى منه لين ورحمة ليس تباعده تكبرا
ولا دنوه خديعة ولا خلابة بل يقتدي بمن كان قبله
من اهل الخير فهو امام لمن بعده من اهل البر فصاح همام
صيحة ثم وقع مغشيا عليه فقال امير المؤمنين اما والله لقد
كنت اخافها عليه وقال هكذا تصنع المواعظ البالغة
باهلها فقال له عليه السلام قائل فما بالك يا امير المؤمنين
فقال له ان لكل اجل وقتا لا يعدوه وسببا لا يجاوزه
فمهلا لا تعد فانما نفث على لسانك الشيطان فرمودند
با هلام مؤمن زیرک وهوشیار وروشن با بهجت و
ابتشار بود محزون القلب وسیع الصدر ذلیل النفس
معرض از هر فانی و اعتبار ومقبل بر هر نیک
و با برادران از حقد وحسد وعاری از دشنام
گوی و ضلالت وبری از عیب جوئی وغیبت کردن
و شنعت زدن ورفعت طلبی طویل الغم بعید الهم کثیر الصمت
موقر و مذکر و صابر و شاکر متفکر خود و غنی و بعفو خود
شادان نرم طبیعت و نیکو خصلت کثیر الوفا قلیل
الاذی میباشد نه دروغگو و بهتان زن در
خنده پرده نه درد و هنگام خشم تندی نکند بلکه

بلکه خندانش تبسم و هر نا تعلم و مراجعتش برای
تکلم بر تفهیم کثیر العلم عزیز الرحمة باشد بخیل
و عجول و زود رنج و کبر در علم و حکم خود دلیل
وصف و جور و اغماض شدید تر از حدید و سخه
و جهدش کوتاه تر از شهد شدید الحرص و طویل
الامل و لحظت کرد مال الیف کردن و میباید
جمیل المنازعة و کریم الله در گاه غضب کند نشت
کند و در راه طلب بود مشهور و منتهتک
و متحجر نباشد خالص العهد و مهربان و حلیم
درست پیمان و ساکت هدای خود و مخالف
هوای خود باشد برکه نگیرد و در کاری
که تحصیلش عزیز تر شکند طمع لو دسیلی را
و حامی بود دین پیمان را دهد مومنیان را اکرمی
خود را به ستایش دشنا کسی را بحرص و طمع
آشنا نسازد حقش طلب شد و جاه الاجر
علوم عفو محرم نباید کردن ز عمل کنند و عالم
حازم باشد نه فحاش و نعت و کلفت خویش
ندارد و تجسس موقع امکان نباشد ظلم بر
احدی نکند و دنبال بد دهاخلق خدا برشفیق
و مهربان باشد صبر بر وضعی دهد مظلومین را
دادرسی کند پرده کسی از کسی را فاش نسازد
و کثیر الحرف باشد و قنیه هرگاه که خیری
ببیند مذکور نماید و اگر بهره کند مستور دارد
عیب دیگران را بپوشد العیب بکوشد عذر

پذیرد خطا

پذیرد خطا پوش باشد نه هنگام صحبت خطاکار را خوار
داری نکند و در اصطلاح فاد کار رحبتا ران خوی
تن به امعاف هزار و امین و محکم کار و نیکو خصلت
و پسندیده خصلت شعار بود عذر پذیرش و جمیل الذکر
حسن ظن می باشد و عیبی که در نظر آرد نفس خود را بدان
منسوب و معاتب دارد و دوست دارد علم و یقین را
در معرفة الله و در سبیل خدا شناسی با عزم و جزم بود
احوال نهادی و غمش با عتدال باشد مذکر باشد نسبت بعالم
و معلم باشد نسبت بجاهل نه او را بیمی از نزول نوایب
و دواهی و نه ملالتی از حدوث هلاکت و تباهی
ریاضت و عبادت هر کس را خالص تر از ریاضت خود
ببیند و هر نفسی را از نفوس صالحتر از نفس خود داند و جنبش
بر عیوب خود باشد و اشتغالش بر کروب خود دانم
~~و جنبش بر عیوب خود باشد و اشتغالش بر کروب خود~~
و اگر بیم خدا از نور دلش ترسی نباشد قریب و وحید
و حزین عذرا دوست باشد و مجاهده در راه خدا تا ارتقی
بمقام رضا کند همت بلوت هوای نفس خود پیش بریخ و تعب
بینداز و تا باین سبب مستوجب عقوبت خدا نباشد
بلکه مجالس اهل فقر و مصادق اهل صدق و مقوی اهل
حق و معین غربا و پدر بی پدران و شوهر بی شوهران
شفیق اهل مسکنت و ملجاء و مرجع در پیر شدت و پناه
در هر مصیبت باشد و بشاشتی و گشاده ابرو بود و نه
عبوس و ترش رو نیست و سکین متحمل و متبسم و دقیق
النظر و عظیم الحذر باشد تحمل کند و اگر دیگران بخیل

او باشد صبر کند عاقل باشد غمش بر شادیش غالب آید
بر شهوتش و دوستیش دنیا اش و گذشتش زاید
باشد از حدش را استغفار کند و شیوه
میانه روی اختیار تواضع راه رود در فاضع
و مطیع رب خود باشد از خدا در هر احوال ترسش
خالص و علمش خالص از شک در عبرت باشد و سکوتش
فکرت و سخن گفتنش حکمت با حجت و ناصح باشد و
با محبت در غیبت و حضور نه برادران خود را
دور نکند و غیبت و حیثیان بی خاطر نگذارند تا تحف
بگوید اگر از ذلت نباشد از مصیبتی
که باو رسیده امیدوار نه که باو امیدوار بودن
نشاید هنگام شدت و در وقت رخا مغرور
و معجب نباشد علم و حلم را با هم جمع کند در کلت
در احوالش راه نیابد و با نشاط و آرام باشد طول
الامل نباشد و زلاتش کم باشد و آماده برای اجل
بود قلبش خاشع و نفسش قانع جهل از خود دور کند
و امر خود سهل شمارد شر خود کشته و هوا و شهوت
خود کشته غیظ خود را و اخلاق خود را مهذب
و مصفا کرده طالب همسایگان خود باشد
ضعیف باشد غرور را رزق مقدرش
محکم باشد صبرش و متین کثیر الذکر باشد با مردم
معاشرت کند بقصد تعلم برای تفهم و کسب
معیشت کند تا غنیمت ... سخن گوید تا باین
سبب سالم باشد نقد تا راز داری باید

افتخارش

افتخارش باشد و کم حرف زند تا باین سبب مزیت بر دیگران
داشته باشد نفس خود را در رنج و تعب دارد تا دیگران
از آن در امن و راحت باشند و هر دم ظلمی که باو رسد
صبر کند تا خداوند عالم معین و ناصر او شود و انتقام او
بکشد و دوری کسی که از او دوری کند دوری او است و ملاقاتش
نسبت بانکه میل ملاقات او کند راحت و رحمت
از او است نه دوریش از روی تکبر و عظمت است و نه نز
دیکیش از روی مکر و حیلت بلکه در هر کار مقتدی و
متابع اهل خیر باشد که پیشوایان او بوده اند و امام اهل بر
باشد از آنانکه بعد از او خواهند بود پس در این حالت
همام صیحه زد و بیهوش افتاد حضرت فرمودند که موعظه
حسنه در احوال اهلش چنین تصرف کند و من والله از
ترس عدم تحمل او همین از این توصیف مومن نکردم یکی
از منافقان که حاضر مجلس بود بمقام اعتراض بر آمد
که یا امیر المومنین تو چه کردی که باعث هلاک او
شدی فرمودند که هر کسی را اجلی است که از آن تعدی
نمیتواند کرد و سبب هلاکت است که از او منفک نشود ساکت
کن و از حد مگذر این اعتراض را بر زبان تو جاری
نکرد مگر شیطان انتهی الحدیث الشریف صلی الله علیه فالله
یکی ایها السائل الی احوال اهل بر تو شنیده است تتبع کن
در آثار ایشان و تفحص در اخبار ایشان و از اخلاق
ایشان اطلاع بهم رسان و سلوک و رفتار و شعار و
دثار و کردار و گفتار ایشان ملاحظه کن چنانکه از
من پرسیده از خود ایشان و دیگران سؤال نموده

معرفت حاصل کنی یعنی کیفیت بذل جهود و تجسس
و تفحص کردی پس خدا واجب شود که ترا بصراط
مستقیم و نهج قویم برد و بعالم کامل رهبری کند
که راضی از اوست و انجح و خلفای خود خاتم و
خلیفه گماشته چنانکه در هر سبیل الله که طالب حق
و قاصد قرب حقیقی شود پس هدایت داده
و فرموده الذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا الحمد
آنکه در این اوراق بسیاری پوشیده نیست و بر هم
کس واضح و مبرهن است و از بعضی سطور و مخفی
بود در بیان آن بهره سابق بتو وعده نمودم
که جواب ثالث قسم را این سؤال تو ذکر کنم البته
الکتاب بتو رسیده و بسم الله الرحمن الرحیم
خداوند عالم فرموده آن و الذین جاهدوا فینا لنهدینهم
سبلنا و امیر المؤمنین اخوک دینک
فاحتط له و امام محمد باقر عند اختلاف
الاخبار خذ ما اشتهر و اترک الشاذ
النادر حرره الفقیر الی الله انتهی جواب نظر کنید
بر پایه علمای عالم که بغیر شاد نوشته
بند ایشان که مقصود سائل این آیه شریفه است
که و الذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا و حاصل
آنکه چون این آیه شریفه سائل استفسار و استبصار
آورده تا تسبب آنچه موجب هدایت گردد
پس این هدایت هر چند از خداوند است
و لیکن خدا برای هدایت تدبیر داشته است

وثانی الابواب

امر فطیح

وثانی الابواب عبارت از ائمه است چنانکه در کلام از
امیر المؤمنین روایت شده و ماحصل آن این است که اگر
اراده خداوند سبحانه و تعالی قرار گیرد بر اینکه خود را به خلق
خود بشناساند البته قادر بر این است و لیکن حکمت خداوندی
چنین اقتضا نموده که ما را از دلایل و وسایل و ابواب
معرفت خود فرموده است پس چون امام علیه السلام باب
معرفت باشد در حالت غیبت آنحضرت نایب و مینایند
حامل هدایت و باب معرفت باشد پس آنکس که بزعم خود کسی
نایب امام و رئیس اسلامست هرگاه بیان طریق
هدایت برای متحیر نکند و از ظلمت حیرت بانوار بصیرت
بیرون نیاورد تلاوت این آیه شریفه در جواب او
غیر اینکه موجب مزید حیرت شود ثمر دارد البته چنان
تصور نکرده است که سائل از این آیه شریفه غافلست
و حال آنکه سائل بملاحظه مدلول این آیه شریفه خود را
بمجاهده وا داشته است و این سؤال را از جمله مجاهدات
نموده از جمله فتح باب هدایت پنداشته جوابیکه از جا ملی
هدایت حاصل نکنند همان است که او را بمقام سؤال
آورده و سودی که از آن سودا ببرد نیست بجز تحصیل
حاصل اما اینکه سائل را امر باحتیاط کرده است بنظر
تحقیق ملاحظه باید کرد که این چه مقام احتیاط است
و حال اینکه احتیاط در امور است که جمع آنها ممکن باشد
چنانکه احتیاط در میان واجب و مستحب و یا میان
مکروه و حرام اما وقتیکه امر دائر شود میانه واجب

وحرام وسخت ابکردیم چه گونه احتیاط حکمی میشود
مجتهدین وقتیکه کشف امر حفظ داشته و تقلید
اشتباه تجویز نکنند امنحرف ومتجاوز از
قواعد شرعیه دانسته منبر بدعت آمیز شبهه
که از ملاحظه بعضی عمل نموده وحال آنکه واجب بود
که اعتنا بعبارت تکیه کشف قرار اجابه بدانند
با وجود انکه مخالفند با جهت چگونه متحیر تکلیف را
احتیاط میشود و حکم بعینه امر کرد نسبت
بر تقلید آن کسی که کفته با علی سید باطلی - وحال
سیّد تنها عایشه سید نه سید اطلاق کرده
و محبت هر سه را مانسته است پس اگر مقصودی
از این احتیاط تابع اکثر است اغلب و اکثر مایل
و تابع آن شده اند لاجرم شده بر مخالفین امیر
المؤمنین ع چرا که اعلاء سبیل آنها نموده اند و
تابع آنها شده پس این احتیاط تخریب شریعت
سید المرسلین و هدم است و این کلامیست
که هیچ جاهلی و امیه اعلم شود تا چه رسد
با کسی که دعوی علم و فضل کند حال اما فتوه
جواب کی که خذ ما اشتهر و اترک الشاذ
النادر بدانکه عمل المشهور فرعیه است آنهم
وقتی که ادله تعارض کنند ترجیحی در دست
نباشد نه در تعیین مذهب و حال شریعه
چنانکه جهان جواب آدم در مقابل شوکت
عمر ابن حنظله وارد شده از کیفیت فرقه

داری

بابسل التجربه

اما فطحی

داری و میراث بری سؤال کردند نه جواب اصول و تعارض
و این جواب متعلق بجزئیات احکام فرعیه است در وقت
تعارض ادله وفقدان مرجح لکن در احکام اصولیه و اثبات
رئیس مذهب کثرت چه مدخلیت است که دلیل ترجیح باشد
وحال آنکه خداوند عالم مذمت فرموده کثرت را در آیات
کثیره نزدیک به شصت آیه چنانکه فرماید لقد ذرأنا کثیرا
من الجن والانس و فرماید اکثرهم لا یفقهون واکثرهم لا
یعقلون واکثرهم لا یشکرون ولکن اکثر الناس لا
یعلمون واکثرهم یجهلون هم آیات و روایات غیر عدیده
از این قبیل و مدح فرموده قلت را و فرموده و قلیل من
عبادی الشکور وما امن معه الا قلیل فشربوا
منه الا قلیل و آیات بسیار دیگر و باز فرماید
ان الناس کلهم بهائم الا المؤمن والمؤمن قلیل
والمؤمن اقل من القلیل صادق ع فرماید المؤمنة اعز
من المؤمن والمؤمن اعز من الکبریت الاحمر وهل
رای احدکم الکبریت الاحمر و احادیث دیگر نیز در ذم
کثرت و مدح قلت وارد شده و قواعد مذاهب و ملت نیز
بامین نهج جاری است و قلت اتباع مؤمنین و کثرت منافقین
وضعف احوال مؤمنین و قوت مشرکین ظاهر و مشهود است
چنانکه قلت اصحاب امیر المؤمنین ع و قلت اتباع امام حسن ع
و کثرت مده معویه علیه اللعنه را شنیده ایم که از شدت
قوت و غلبه کرده است بحدی بر مؤمنین کار تنگ کرد
که قدغن نمود کسی اسم علی را و حسن و حسین را با اولاد خود
نگذارد هم قلت انصار حسین روحی له الفداء و هر ... از آن

هدی سلام الله علیه از زمان صلواة الله علیه معلوم و ظاهر
است که آنحضرت بنصار و کثرت معاندین غیبت
فرمود پس هر این جواب ذکر کرده میباید متمسک
بدلیل کثرت و شده تابع معویه و اتباع آن ملعون
و حال آنکه بنا به عبره بر نیست که ما دام ظهور دولت
باطله اهل حق با این بیا بر رد قرین خواهند بود دیگر
گوئیم که مقصود ما از آنکه فرمود که خذ ما اشتهر نیست
که قول مشهور را اتباع نمائی مشهور را از بهر آنکه قائل
مشهور است که قول شیعه اصحاب نیست پس بنا بر
این حدیث چه مدخل سائل دارد و این جواب
چه دخلی دارد برای دلیلی که تبعیت و عمل بقول
او واجب است اینچگونه پسندیده و مقبول است
پس این روایت راه نیست برای سائل چه مراد
سائل شخص عالمی است عمل کند و او برای [illegible]
قرینه ظاهره قرار دهد میباید که دلالت کند
واخذ مشهور و ترجیح است که برای اهل تقلید
استنباط احکام کند پس جواب انیمرد نخست
ضعف این دلالت و [illegible] است بلکه
برای او اینچنین جواهر زرست که درر و زقیا
گریبان کبر [illegible] خواهند شد دیگر که ذکرش اهم
از همه اینهاست در خاتمه ای کنیم و آن اینست
که گروه [illegible] لباس میکنند
و بمردم میگویند راهی [illegible] ان رفته اند
و مسلکی که اجداد [illegible] و تبعیت علمای

بعض

سابقین ما از دست بداده اند همان راه سلامت
و طریقه نجات است و این طریقه جدیده که شیخیه احداث
کرده اند چون یقینی نیست که طریق مستقیمی باشد هر شرط
احتیاط آنست که از آن احتراز نمایند و ترک طریقه
پدران خود نکرده از دین عجایز تجاوز جایز ندانند
دور نیست که منظور مالک القوم نیز همین احتیاط باشد
که سائل را امر بدان نموده بالجمله جواب این کلام
فاسد اینکه ما ترک طریقه علمای ماضین و اصحاب سابقین
نکرده ایم و در کیفیت استنباط احکام فرعیه همان
طریقه آنها را در دست داریم و مسالک آنها را سالک
هستیم و در عقاید اصولیه نیز چه مضایقه از آنکه مطالب
و مسائل تفاصیلی ذکر کرده ایم که علمای ماضین نه آنها را
بیان کرده اند و نه انکار و لکن در حقیقت معتقد اجمالی
اعتقاد آنها هستیم و علماً و عملاً با آنها متحد و متفق هستیم
چنانکه الان در کتب اصول هم تفاصیلی افزوده اند و
اصطلاحات در ابواب و فصول آن اختراع نموده اند که
سابقاً یکی از آنها در هیچ کتاب اصولی ذکر نشده بود
و در اینکه هر چه دور زمان متاخر میشود تصرفات اذهان
بیشتر میگردد و صنایع تازه میشود شکی نیست
چنانکه تصرفات اهل این زمان را می بینیم در خوردنیها
و پوشیدنیها و نوشیدنیها که سابقاً غیر از اصول آنها در
میان نبود از قبیل گوشت و نان و گندم و آب و در
خوردنیها و ابریشم و قطن و کتان و غیر اینها در پوشیدنیها
تصرفات بدیعه غریبه که اهل زمان کرده اند محکم متفرعند

ما کتفصیل اند برای حمل اجمالات اهم چنین
تفاصیل ما است ماخذ اصول و اجمالات آنها
کتاب حصول عقلیه است که سابقاً در دست علمای
ماضین هست که ما همان اصول را استعمال
کرده ایم و احکام کثیره از آن استنباط
و تخریج پس در حقیقت احتیاط در عمل بقول
ما است که قول علمای سابقین است بعلاوه
مسائلی که کتاب و سنت استخراج و مراقول آنها
متفرع را جمله های این فرقه ناجیه برای
علمای سلف ماضین و معاصرین است
چنانکه احد تذهیب نکرده است کسی که مقصود
خود در الکتابت بیان کند و نگفته است
که من بکلام متقدم واحدی از آنها
اعمال و اعتقاد را گذاشته عمل بباطن او کرده
است و ظن کسی ترجیح بر نفی نداده است
و امثال این ان اجماع اهل اسلام است
سابقاً ذکر کرای حال امرای
در میان انگریزی اسلام کند
و مقتضای آنها اما اول موجب
اما ثانی باعث در میانه هیئت
که احتیاط کامل دیدیت که آنها فهمیده اند
بنظر عوام الناس اما فقره آخر سؤال
ادام الله تا یسقط عنه التکلیف
قوله فالذی یخطر بخواطر انکه
تکلیف

شکل اشکال که سازند از عدم و ریسمان
غل خیانت غِل عداوت غُل که در گردن نهند
زاهی آمرد و در اگر باشد از گردن کشان
غال جاه بی بلند و غیل انبوه بیشه غول جادو که باشد از شریر جنیان
صل بود آواز متبرد صِل که بار خبیث
صُل بود شیری که گوشی کرد هر بار گران
بچه آمد طلا دان و طلا چیزی که آن
بر در جهای و دوام مالی طلا و حذر خان
گرمی سخت است شهام جمع سهام آمد سهام
تند سهام از زردی معنی عطسه های وارثان
حلم ابطال ادیم و حلم باشد هر دو بار
حلم اضغاث است و احلام اگر است دان
دعوت است خواندن بجز زدن دعوت است خواندن نحو
دعوت است خواندن بحرب و اسم لعد بار گران
شت روز شنبه است و شت لعل از یمن
شت جز و حصه گیاهی در بیابان عیان
بچه سقط آن کودک که باشد نا تمام
سقط آتش پاره است اندر شرر دیگر ان
جمع قسط عدل قسط نام دارو است
روغن زند برای لقوه و فالج از آن
جره باشد آن زمین کاندرو است سنگ سیاه
جره تشنه حره آن زن گوشت از او از نان
حره جمع از زنان و حره شد شب های نه
حره خراف درهم است و نگوئی اد را میان

ام طع

قرآن قب دان که گرد کها مطابق
قرة نور قرة العين شنیده کان
قره یکی را است قره قره بذر بدان
قرح جز تیغ باشد در سخن جان
شرب باشد مجلس شریب آبخور
شرب آب بیدن است زی ازان
دان بلد بر معده دارای ظراف
کتف معنی جلد اوراق [illegible] ان
شد جلد رفتن ز خانه بدان جلد
لیس جلد امر عظیم آید هم کنان
دان کلد را توکیا خواج کلا
گردها باشد کلا و جع ادا ان
خوان قرآنست و قرآت تاکسی
است قرا سیده بمعنی عیان
امله تراشنگی و قصم بود
امله جای لیس فراخ که کرد در دهان
سله از تقوی کتاب مثل است موی
سله جعبت که بود اندر زبان
جد بود معروف جد جهند کارها
جد بود جای که اورا کلیشان
مده حرف عله است زداب رسم
مده باشد رد زکاره از میان
عرف بوی عرف جرالادان وقد
قمر عاد تها که باشد در سخن جان

ام صح

جاریه کشتی و جمش در لغت آمد جوار بس
شد جوار آهن جوار از جمله اسم ایشان
منک باشد از عدیم و مسک مشک خالص است
منک بر خوردن بود از خرم چون ارغوان
تره تحت است صدق و صدق قول صادق است
صدق دان کابین زن بد عروس ازکان
باس قوت باس شدت بوس فقر است از فقر
زار زیر و زود بود لیثو زمن اکنون بدان
زار صوت شیر زیرا نکس که بشنید بران
زور فعل ظالم و بدکیش دان از ظالمان
عار و عیب و عیر لیس را است در لفظ عرب
متن برهنه عور جمع عور بود اعور بد ان
خلة کار و خلة خوانند انچه در دندان بود
خله ان مهر محبت در میان دوستان
قطع ببریدن بود قطع است یک عت ز شب
قطع شد روان خانه باشد ای فرزندان
بضع یکپاره ز لحم بطع جزو از عدد
بضع بکرفتن بود بده ز اندام بتان
ضعف باشد خستگی و ضعف و چندان بود
ضعف مضموم است چون ملکو گفتم بنیان
ام بود قصد بود ام از امت در لغت
ام بود مادر که [illegible] شیت ان جهان
جنة بستان [illegible] است شیطان از جان
جنة رام [illegible] در دفع تیر بران

یا وکیل الغفور

حب دانه حب حب نوعی زرحم
بربیابان بربنیگ م مدان
رق بود کاغذ درکرد شد بران
رق عبودیت بودن قلب بهاران
ود با شد به سبب باشد نم درزد
ود محبت باشد واینشه خوان
عضل گزیدن با نام از جوز بود
عضل زن لطف وجور جابران
غز غور روهم ظهور سپنه نجف
غز شتر دان غز لید از شکوان
لشنواز جحه را جحه را
جحه برابخ جحه سراهلست هان
حله شد اشراف داب وقا دست
حله اشد قرقت لیف نکبته دان
بایک چشم الکحل جمع حله شد حدل
بتغ کردن شد قوم ازیه سر تان
خف مصدر ان را بود معنی سبک
خف بود موز پا پهای مردمان
در نماز آگاه شد فقده اهل عشش
فقده الیک را بود دایم بران
سوق راندن ست از ماضی باز
ملوق با زار ساق قلب او کمان
لشنه نامی از ره مشت از کران
حقه قوت داع ابری ته سیاهان

شد قوی لسبتن زابرص وقوت بالت قوی
جمع قوت شد قوی ان بهترین فاضلدان
عقد بستن باشد عقد از لالی رشته ایست
عقد جمع الیت از عقود جمع موسپان وموستان
دان الو کرابسته کار درباره اشد طوی
شد طوی حاوی که هم بستر الیت بهر کنان
آب لیت را لیت روی آب کوهان شد رودی
منظر عالی ردای از نهد جمع ناظران
بسط باشد گستریدن بسیط باشد ناحیه
بسط باشد از بسط وکر توانی گستران
عرض ضد طول باشد عرض باشد ابرودی
عرض پیرامون ان موضع که باشد زندش بطان
ربع باشد منزل وجمعش بود چنگ رباع
ربع نوعی از نبات وچاریک رارابع دان
عبر مصدر را از عبور وعبر خط ودجله است
عبر باشد اشتر ماده که هست او ناجوان
وجد حالت وجدان مصدر که باشد از وجود
وجد آمد ضد دشواری که آمد نیست آن
شعب باشد یک قبیله از قبیلهای عرب
ام دیگر راهست شعب وشعب شد بی الفراق
صبغ جامه رنگ کردن صبغ زند صبغ شد
هست بنام نغید کوش با حفظ راف دان
جزع ترس وبیم باشد جزع رگ پرده چشم
جزع از الوان بود رنگی بزنگ زعفران

رسل هست ورسل شتر خالص الست
رسل اول پادشاه بندگان
بیعه دان جمع اورا عده گوی
وسایع وعهدان بر طریق امتحان
قبل اثر قبل طاقت راشمر
قبل جمع قبیله اشلد میان
قدح مصدق القار رکنیع علاج
رقیع بعرصهای مرو ناب مقان
حسم سم سم چشم شوزن است
راه راجبی روح بهم هست جان
جمع الله کمک ملک مملوک از جهان
ملک ملک از پاهند وشتان
قدر مقدر قدر دیگ از بهر طبخ
قد جمع آن یعنی که کوته گرد نان
قرن شاخ هست قرن زد هم بحرب
قرن شاخ از گوسفندان جهان
غل ششتن غزرد میشوی بدان
غل تن ترک از طرف بیابان
قصه قصه شرح واقعات
قصه ان موی هلت یاد جمع
ورد اسب اسم گل هم ورد شد
ورد معروف ورد او رادخان
اثر مصدر این حدیث مصطفی
انجه بفرد شنیدی ای زنان

دان ربا را ارتفاع شد آمد ربا
بیش ربا را بود ها خلک دان شه وبیان
خوان عدا ظلم وتعدی وعدا جمع عدو
دان عدا اسم قبیله از حدود کوفیان
طرق ان آید پاشد اندر وجع ودواب
طرق بینه شیش طراق وطارق رابیان
حرم بریدن بود حرم الست جمع از دمار
حرم حران وحید باشد از تن یا ز جان
فرق فضل الست از دو جز وفرق اسم مرکبست
فرق اصل الست از بنای خانهای خانه دان
شعر موی شعر معروفست یعنی نظم بیت
شعران گل سرخ که او را موی باشد نامیان
صبر زمان حال دان وصبر بود اسم نتاج
صبر بیماری که دارد شخص را هم ناتوان
عشر ششتن که الست عشر استر گرخو رد
بعد ده روز اب عشر از ده یک آب روان
شد باب ابر مصر وهست نوزاده باب
هست فی المعنی رباب از گوسفندان گله دان
ای چنین نظم بدیع را بدیع نظم کو
تا بود در روز گار از وی همین نام نشان
هست در وادی عشق ان تشنه زآب مغفرت
در زر اتش اللهی یا آنه اتش جان

تام شد

١٦٧٣٢
٢٠٧٨٩٧
ابجد هوز حطی
کلمن سعفص قرشت
ثخذ ضظغ

